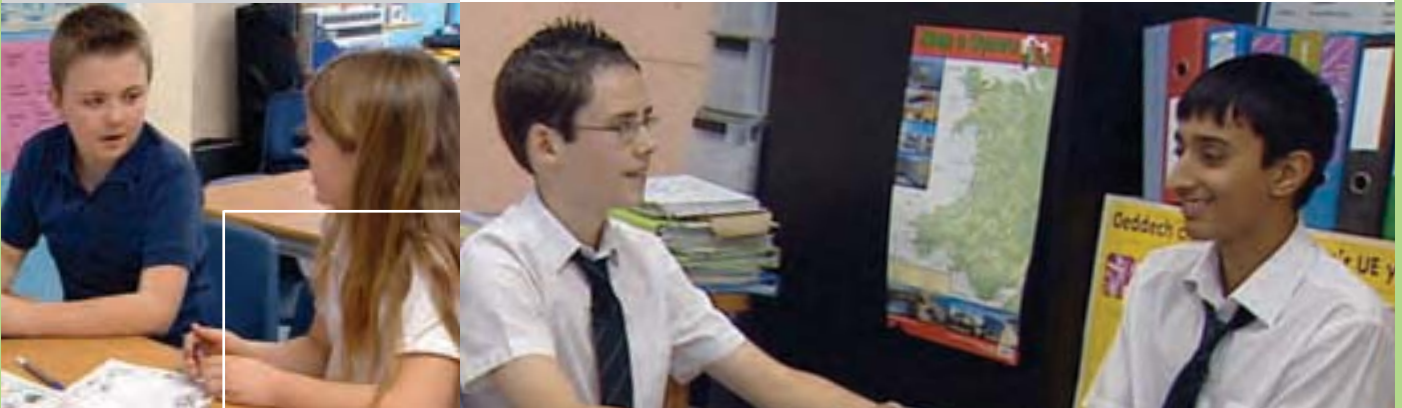

Cymraeg ail iaith

Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

Welsh second language

Guidance for Key Stages 2 and 3

Yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau

Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills

Llywodraeth Cynulliad Cymru
Welsh Assembly Government

Cymraeg ail iaith

Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3

- Cynulleidfa** Athrawon yng Nghyfnodau Allweddol 2 a 3; awdurdodau lleol; consortia rhanbarthol; tiwtoriaid hyfforddiant cychwynnol athrawon; a phobl eraill sydd â diddordeb mewn datblygiad proffesiynol parhaus.
- Trosolwg** Mae'r deunyddiau hyn yn darparu negeseuon allweddol ar gyfer cynllunio dysgu ac addysgu mewn Cymraeg ail iaith. Maen nhw'n cynnwys proffiliau o waith dysgwyr er mwyn egluro'r safonau a amlinellir yn y disgrifiadau lefel ac yn dangos sut i ddefnyddio disgrifiadau lefel wrth lunio barn sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad dysgwr ar ddiwedd Cyfnodau Allweddol 2 a 3.
- Camau i'w cymryd** Adolygu'r cynlluniau a'r gweithgareddau dysgu a pharatoi ar gyfer llunio barn ar ddiwedd Cyfnodau Allweddol 2 a 3.
- Rhagor o wybodaeth** Dylid cyfeirio ymholiadau am y ddogfen hon at:
Yr Is-adran Cwricwlwm
Y Gyfarwyddiaeth Addysg
Llywodraeth Cynulliad Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ
e-bost: is-adrancwricwlwm@cymru.gsi.gov.uk
- Copïau ychwanegol** Mae'r ddogfen hon ar gael o wefan Dysgu Cymru yn llyw.cymru/dysgu
- Dogfennau cysylltiedig** *Cymraeg yng Nghwricwlwm Cenedlaethol Cymru; Fframwaith sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru; Manteisio i'r eithaf ar ddysgu: Gweithredu'r cwricwlwm diwygiedig; Sicrhau cysondeb mewn asesiad athrawon: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (Llywodraeth Cynulliad Cymru, 2008)*

The English version of the above information can be found on page 228 of this booklet.

50% wedi'i ailgylchu
recycled

Cyf: CAD/GM/0028
ISBN: 978 0 7504 4862 8

A-EAC-02-01-qA694368/1/PG
© Hawlfraint y Goron Mawrth 2009

Contents/Cynnwys

Introduction/Cyflwyniad	2/3					
Using these materials/Defnyddio'r deunyddiau hyn	6/7					
Section 1/Adran 1						
Key messages for learning and teaching in Welsh second language	11					
Negeseuon allweddol ar gyfer dysgu ac addysgu mewn Cymraeg ail iaith	11					
Section 2/Adran 2						
Expectations and progression in Welsh second language	31					
Disgwyliadau a dilyniant mewn Cymraeg ail iaith	31					
Section 3/Adran 3						
Making judgements at the end of Key Stages 2 and 3	39					
Llunio barn ar ddiwedd Cyfnodau Allweddol 2 a 3	39					
Key Stage 2/Cyfnod Allweddol 2						
Gareth	Oracy	Llafaredd	Level 2	Lefel 2	44	45
	Reading	Darllen	Level 1	Lefel 1		
	Writing	Ysgrifennu	Level 1	Lefel 1		
Kirsty	Oracy	Llafaredd	Level 3	Lefel 3	68	69
	Reading	Darllen	Level 3	Lefel 3		
	Writing	Ysgrifennu	Level 3	Lefel 3		
Freya	Oracy	Llafaredd	Level 6	Lefel 6	98	99
	Reading	Darllen	Level 5	Lefel 5		
	Writing	Ysgrifennu	Level 6	Lefel 6		
Key Stage 3/Cyfnod Allweddol 3						
Ethan	Oracy	Llafaredd	Level 2	Lefel 2	130	131
	Reading	Darllen	Level 2	Lefel 2		
	Writing	Ysgrifennu	Level 2	Lefel 2		
Laura	Oracy	Llafaredd	Level 4	Lefel 4	164	165
	Reading	Darllen	Level 5	Lefel 5		
	Writing	Ysgrifennu	Level 4	Lefel 4		
Emily	Oracy	Llafaredd	Level 6	Lefel 6	196	197
	Reading	Darllen	Level 6	Lefel 6		
	Writing	Ysgrifennu	Level 7	Lefel 7		
Acknowledgements/Cydnabyddiaethau	226/227					

Introduction

The programmes of study set out the opportunities that learners should be given at each key stage and provide the basis from which you, as a teacher, can plan learning and teaching. They are divided into two sections, Skills and Range. The Skills section lists the skills to be developed in a subject and the Range section comprises the opportunities and contexts through which these skills should be developed and consolidated.

Ongoing formative assessment – assessment **for** learning – lies at the heart of good teaching. Through the assessments that you make in the course of your teaching, you will build up an extensive knowledge of your learners' strengths, as well as the areas that need further development, and you will use this knowledge to help you plan for the next steps in their learning. Learners will also gain understanding of specific learning goals and the associated success criteria so that, supported by you, they can develop their capacity for self-assessment and peer assessment. In this way, they can establish their current position, set and move towards targets, and discover if and when the targets have been reached. Individual targets are linked to improving the quality of a learner's work, as highlighted through formative feedback, and are therefore linked to success criteria for specific tasks. Level descriptions do not make effective targets as these describe attainment across the breadth of the programme of study at the end of a key stage.

Level descriptions can help to inform your planning, teaching and assessment at Key Stages 2 and 3 by indicating expectations at particular levels and progression in the subject. Evidence from assessment for learning will indicate where more time is needed to consolidate learning and when learners are ready to move on. You may wish to keep some evidence so that you can discuss a learner's work and progress with them and/or with colleagues or parents/guardians. However, there is no statutory requirement to keep unnecessarily complex records or detailed evidence on every learner.

Cyflwyniad

Mae'r rhaglenni astudio yn nodi'r cyfleoedd y dylid eu rhoi i ddysgwyr ym mhob cyfnod allweddol, ac maen nhw'n darparu'r sail sy'n eich galluogi chi, fel athrawon, i gynllunio gwaith dysgu ac addysgu. Mae'r rhaglenni astudio wedi eu rhannu'n ddwy adran, sef Sgiliau ac Ystod. Mae'r adran Sgiliau yn rhestru'r sgiliau y dylid eu datblygu mewn pwnc, ac mae'r adran Ystod yn nodi'r cyfleoedd a'r cyd-destunau y dylid eu defnyddio i ddatblygu ac atgyfnerthu'r sgiliau hynny.

Mae asesu ffurfiannol parhaus – asesu **ar gyfer** dysgu – yn hanfodol i addysgu da. Drwy'r asesiadau y byddwch yn eu gwneud wrth addysgu, byddwch yn casglu gwybodaeth helaeth am gryfderau eich dysgwyr, a'r meysydd mae angen eu datblygu ymhellach. Byddwch yn defnyddio'r wybodaeth hon i'ch helpu i gynllunio ar gyfer y camau nesaf yn eu dysgu. Bydd y dysgwyr hefyd yn dod i ddeall nodau dysgu penodol a'r meini prawf llwyddiant sy'n gysylltiedig â nhw fel eu bod, gyda'ch cymorth chi, yn medru datblygu eu gallu i hunanasesu ac asesu cyfoedion. Wrth wneud hynny, bydd modd iddyn nhw weld ble maen nhw arni ar hyn o bryd, gosod targedau a gweithio tuag atyn nhw, a darganfod pryd neu os llwyddwyd i'w cyrraedd. Mae targedau unigol yn gysylltiedig â gwella ansawdd gwaith dysgwr, fel y nodir mewn adborth ffurfiannol, ac maen nhw felly'n gysylltiedig â meini prawf llwyddiant ar gyfer tasgau penodol. Nid yw disgrifiadau lefel yn dargedau effeithiol am eu bod yn disgrifio cyrhaeddiad ar draws ehangder y rhaglen astudio ar ddiwedd cyfnod allweddol.

Drwy nodi disgwyliadau ar lefelau penodol a dilyniant yn y pwnc, gall disgrifiadau lefel helpu i lywio eich gwaith cynllunio, addysgu ac asesu yng Nghyfnodau Allweddol 2 a 3. Bydd tystiolaeth o waith asesu ar gyfer dysgu yn dangos ble mae angen mwy o amser i atgyfnerthu'r dysgu ac yn dangos pryd bydd dysgwyr yn barod i symud ymlaen. Efallai y byddwch am gadw rhywfaint o dystiolaeth fel y gallwch drafod gwaith a dilyniant dysgwr gyda nhw a/neu gydweithwyr neu rieni/warcheidwaid. Er hynny, nid yw cadw cofnodion sy'n ddiangen o gymhleth neu gadw tystiolaeth fanwl am bob dysgwr yn ofyniad statudol.

The essential function of level descriptions is to help you make rounded summative judgements at the end of Key Stages 2 and 3 about a learner's overall performance. Level descriptions are designed neither to be used to 'level' individual pieces of work nor for the production of half-termly or termly data. It is only by the end of the key stage that you will have built up sufficient knowledge about a learner's performance across a range of work, and in a variety of contexts, to enable you to make a judgement in relation to the level descriptions.

It may be that some learners will be more advanced in some aspects of the work than in others, and that no one level description provides an exact fit. That is to be expected, and the range of individual learners' work included in these materials illustrates the making of best-fit judgements under those circumstances. Many schools/departments have found it helpful to develop their own learner profiles to support moderation of end of key stage judgements. These profiles also help to maintain a common understanding of standards when they are reviewed annually and refreshed when necessary.

When making judgements at the end of Key Stages 2 and 3, you should decide which level description **best fits** a learner's performance. The aim is for a rounded judgement that:

- is based on your knowledge of how the learner performs across a range of contexts
- takes into account different strengths and areas for development in that learner's performance
- is checked against adjacent level descriptions to ensure that the level judged to be the most appropriate is the closest overall match to the learner's performance in the attainment target.

National curriculum outcomes have been written for learners working below Level 1. These are non-statutory and guidance on their use is planned.

Swyddogaeth hanfodol disgrifiadau lefel yw eich helpu i lunio barn grynodol a chytbwys am berfformiad cyffredinol dysgwr ar ddiwedd Cyfnodau Allweddol 2 a 3. Nid yw disgrifiadau lefel wedi eu cynllunio i'w defnyddio i bennu lefel ar gyfer darnau unigol o waith nac i gynhyrchu data bob hanner tymor neu bob tymor. Dim ond ar ddiwedd y cyfnod allweddol y byddwch wedi casglu digon o wybodaeth am berfformiad dysgwr ar draws ystod o waith, ac mewn amrywiaeth o gyd-destunau, i'ch galluogi i lunio barn mewn perthynas â'r disgrifiadau lefel.

Hwyrach y bydd rhai dysgwyr wedi cyrraedd lefel uwch mewn rhai agweddau ar y gwaith nag agweddau eraill, ac na fydd un disgrifiad lefel ar ei ben ei hun yn cyd-fynd yn union â'u perfformiad. Mae hynny i'w ddisgwyl, ac mae'r ystod o waith dysgwyr unigol sydd wedi ei gynnwys yn y deunyddiau hyn yn dangos sut i lunio barn am y lefel sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad dysgwr dan amgylchiadau o'r fath. I lawer o ysgolion/adrannau, mae datblygu eu proffiliau dysgwyr eu hunain wedi bod o gymorth i safoni barn ar ddiwedd cyfnodau allweddol. Mae'r proffiliau hynny hefyd yn helpu i gynnal dealltwriaeth gyffredin o safonau pan maen nhw'n cael eu hadolygu'n flynyddol a'u diweddarau pan fo angen.

Pan fydd barn yn cael ei llunio ar ddiwedd Cyfnodau Allweddol 2 a 3, dylech benderfynu pa ddisgrifiad lefel sy'n **cyd-fynd orau** â pherfformiad dysgwr. Y nod yw cael barn gytbwys:

- sy'n seiliedig ar eich gwybodaeth am y modd mae'r dysgwr yn perfformio ar draws ystod o gyd-destunau
- sy'n ystyried gwahanol gryfderau a meysydd mae angen eu datblygu ym mherfformiad y dysgwr dan sylw
- a gaiff ei chymharu â disgrifiadau lefel cyfagos er mwyn sicrhau mai'r lefel y tybir ei bod fwyaf priodol yw'r lefel sy'n cyd-fynd orau'n gyffredinol â pherfformiad y dysgwr yn y targed cyrhaeddiad.

Mae deilliannau'r cwricwlwm cenedlaethol wedi'u hysgrifennu ar gyfer dysgwyr sy'n gweithio islaw Lefel 1. Deilliannau anstatudol yw'r rhain, a bwriedir darparu arweiniad ar gyfer eu defnyddio.

Using these materials

The materials include this booklet and a DVD. The DVD shows Key Stage 2 and 3 learners working on oracy and oral response to reading elements of the programme of study. The commentaries are in the booklet.

This booklet is divided into three sections.

- Section 1 highlights key messages for learning and teaching in Welsh second language.
- Section 2 highlights expectations and progression in Welsh second language.
- Section 3 contains a series of learner profiles. These are designed to show the use of the level descriptions in coming to judgements about a learner's overall performance at the end of Key Stages 2 and 3. You will need to refer to the DVD as well as the booklet.

This booklet and the DVD are for reference when you wish to:

- review your learning plans and activities
- consider the standards set out in the revised Welsh Order
- work with other teachers to reach a shared understanding of the level descriptions
- prepare to make judgements at the end of the key stage
- develop your own learner profiles
- support transition from Key Stage 2 to Key Stage 3.

For ease of reference, the level descriptions are included in a leaflet with this booklet.

A CD-ROM is also included with this booklet. It contains a PDF version of *Welsh in the National Curriculum for Wales, Skills framework for 3 to 19-year-olds in Wales* and this guidance.

Defnyddio'r deunyddiau hyn

Mae'r deunyddiau yn cynnwys y llyfryn hwn a DVD. Mae'r DVD yn dangos dysgwyr Cyfnodau Allweddol 2 a 3 yn gweithio ar elfennau llafaredd ac ymateb llafar i ddarllen y rhaglenni astudio. Mae'r sylwebaethau yn y llyfryn.

Mae'r llyfryn hwn wedi ei rannu'n dair adran.

Adran 1	sy'n tynnu sylw at negeseuon allweddol ar gyfer dysgu ac addysgu mewn Cymraeg ail iaith.
Adran 2	sy'n tynnu sylw at ddisgwyliadau a dilyniant mewn Cymraeg ail iaith.
Adran 3	sy'n cynnwys cyfres o broffiliau dysgwr. Diben y rhain yw dangos y defnydd a wneir o'r disgrifiadau lefel wrth lunio barn am berfformiad cyffredinol dysgwr ar ddiwedd Cyfnodau Allweddol 2 a 3. Bydd angen cyfeirio at y DVD yn ogystal â'r llyfryn.

Gallwch gyfeirio at y llyfryn hwn a'r DVD pan fyddwch am:

- adolygu eich cynlluniau a'ch gweithgareddau dysgu
- ystyried y safonau a amlinellir yn y Gorchymyn Cymraeg diwygiedig
- cydweithio ag athrawon eraill er mwyn meithrin dealltwriaeth gyffredin o'r disgrifiadau lefel
- paratoi ar gyfer llunio barn ar ddiwedd y cyfnod allweddol
- datblygu eich proffiliau dysgwr eich hun
- cynorthwyo'r gwaith pontio o Gyfnod Allweddol 2 i Gyfnod Allweddol 3.

Mae'r disgrifiadau lefel wedi'u cynnwys ar daflen gyda'r llyfryn hwn fel bod modd cyfeirio atyn nhw'n hawdd.

Mae CD-ROM wedi ei ddarparu gyda'r llyfryn hwn hefyd. Mae'n cynnwys fersiwn PDF o *Cymraeg yng Nghwricwlwm Cenedlaethol Cymru, Fframwaith sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru* a'r canllawiau hyn.

This guidance is part of a series of materials that will help teachers at Key Stages 2 and 3 to implement the revised curriculum and its associated assessment arrangements. The series includes:

- *Making the most of learning: Implementing the revised curriculum* – overview guidance on implementing the new curriculum
- *Skills framework for 3 to 19-year-olds in Wales* – which includes guidance about progression in skills
- *Ensuring consistency in teacher assessment: Guidance for Key Stages 2 and 3*
- *A curriculum for all learners: Guidance to support teachers of learners with additional learning needs*
- specific guidance for all national curriculum subjects, personal and social education, careers and the world of work, and religious education.

Mae'r canllawiau hyn yn rhan o gyfres o ddeunyddiau a fydd yn helpu athrawon yng Nghyfnodau Allweddol 2 a 3 i roi'r cwricwlwm diwygiedig a'i drefniadau asesu cysylltiedig ar waith. Mae'r gyfres yn cynnwys:

- *Manteisio i'r eithaf ar ddysgu: Gweithredu'r cwricwlwm diwygiedig* – canllawiau cyffredinol ar roi'r cwricwlwm newydd ar waith
- *Fframwaith sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru* – sy'n cynnwys arweiniad ynghylch dilyniant mewn sgiliau
- *Sicrhau cysondeb mewn asesiad athrawon: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3*
- *Cwricwlwm i bob dysgwr: Canllawiau i gynorthwyo athrawon dysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol*
- canllawiau penodol ar gyfer pob un o bynciau'r cwricwlwm cenedlaethol, addysg bersonol a chymdeithasol, gyrfaoedd a'r byd gwaith, ac addysg grefyddol.

*Section
Adran*

1

Key messages for learning and teaching
in Welsh second language

Negeseuon allweddol ar gyfer dysgu ac
addysgu mewn Cymraeg ail iaith

This section will focus on helping you to plan for teaching the revised programmes of study so that they are relevant and motivating for each learner, i.e. focusing on the learner. You should plan to provide opportunities for learners to develop skills through a wide variety of contexts identified under the heading Range. You should use Skills and Range as a flexible framework to select contexts and to develop activities that will be relevant and motivating for your learners.

Schools have the freedom to organise and deliver the curriculum in a way that suits your circumstances and requirements. There are no time restrictions and Welsh second language affords opportunities to develop and refine communication skills across the curriculum.

Developing a Skills focus

Your scheme of work should ensure that learners have the opportunities to develop the three language skills of Oracy, Reading and Writing as identified in the programmes of study for Welsh second language. Progress in Oracy, Reading and Writing should form a relevant and realistic experience through which learners are able to develop language skills for life.

The following questions could be useful as a guide to planning and developing a skills focus:

- Are continuity and progression of skills built into the scheme of work?
- Does the lesson provide opportunities to develop all language skills? Is the coverage of skills equally balanced? Are there opportunities to integrate all language skills?
- What is the purpose of this activity? Does this activity introduce a new skill, consolidate a skill or apply and extend a skill?
- Does the approach allow learners to build upon the language and skills already acquired?
- Does the approach promote developing thinking, allowing learners to think for themselves, ensuring that they understand what they are doing and that they are able to see how the language works?

Implementing the Range

The contexts selected for your scheme of work should cover those listed under the heading Range in the programmes of study. This section has been designed to ensure balance and breadth for learners at each key stage. In designing your scheme of work, the

Mae'r adran hon yn canolbwyntio ar eich helpu chi i gynllunio ar gyfer addysgu'r rhaglenni astudio diwygiedig fel eu bod yn berthnasol ac yn ysgogol i bob dysgwr, hynny yw canolbwyntio ar y dysgwr. Dylech chi gynllunio i ddarparu cyfleoedd i ddysgwyr ddatblygu sgiliau trwy amrywiaeth eang o gyd-destunau a nodir o dan y pennawd Ystod. Dylech chi ddefnyddio'r Sgiliau a'r Ystod fel fframwaith hyblyg i ddewis cyd-destunau ac i ddatblygu gweithgareddau, a fydd yn berthnasol ac yn ysgogol i'ch dysgwyr.

Mae rhyddid gan ysgolion i drefnu a chyflwyno'r cwricwlwm mewn dull sy'n gweddu i'w hamgylchiadau a'u gofynion. Does dim cyfyngiadau amser, ac mae Cymraeg ail iaith yn cynnig cyfleoedd i ddatblygu a mireinio sgiliau cyfathrebu ar draws y cwricwlwm.

Datblygu ffocws ar Sgiliau

Dylai eich cynllun gwaith sicrhau bod dysgwyr yn cael cyfleoedd priodol i ddatblygu'r tri sgil iaith, sef Llafaredd, Darllen ac Ysgrifennu fel maen nhw wedi'u nodi yn y rhaglenni astudio ar gyfer Cymraeg ail iaith. Dylai cynnydd mewn Llafaredd, Darllen ac Ysgrifennu fod yn brofiad perthnasol a realistig, a thrwyddo dylai dysgwyr allu datblygu sgiliau iaith o'r crud i'r bedd.

Gallai'r cwestiynau canlynol fod yn ddefnyddiol ar gyfer arwain eich gwaith cynllunio ac i ddatblygu ffocws ar sgiliau:

- Oes parhad a dilyniant ar gyfer sgiliau wedi'u cynnwys yn y cynllun gwaith?
- Ydy'r wers hon yn cynnig cyfleoedd ar gyfer datblygu pob sgil iaith? Ydy'r sgiliau'n cael sylw cytbwys? Oes cyfleoedd i integreiddio'r holl sgiliau iaith?
- Beth yw pwrpas y gweithgaredd hwn? Ydy'r gweithgaredd hwn yn cyflwyno sgil newydd, yn atgyfnerthu sgil neu'n cymhwyso ac yn ymestyn sgil?
- Ydy'r ymagwedd yn caniatáu i'r dysgwyr adeiladu ar yr iaith a'r sgiliau sydd ganddyn nhw eisoes?
- Ydy'r ymagwedd yn hybu datblygu meddwl, yn caniatáu i'r dysgwyr feddwl drostyn nhw eu hunain, gan sicrhau eu bod yn deall yr hyn y maen nhw'n ei wneud ac yn ystyried sut mae'r iaith yn gweithio?

Gweithredu'r Ystod

Dylai'r cyd-destunau a ddewisir ar gyfer eich cynllun gwaith gynnwys y rhai sydd wedi'u rhestru o dan y pennawd Ystod yn y rhaglenni astudio. Mae'r adran hon wedi'i chynllunio er mwyn sicrhau cydbwysedd ac ehangder i'r dysgwyr ym mhob cyfnod allweddol.

focus should be on the learner, and, in selecting various contexts, you should ask the question, 'How relevant is this context for learners in this school?'. The Range is designed to offer flexibility for you to choose topics and approaches that will be relevant, stimulating and interesting for your learners. You may therefore cover the range in a variety of ways.

The following questions could be useful when planning the delivery of the range:

- Are there appropriate opportunities to cover the whole range of Oracy, Reading and Writing at all levels?
- Are there any contexts that are not covered?
- Does the approach encourage learners to transfer language, knowledge and skills from one context to another?
- Does the approach give learners opportunities to develop their language by responding in Welsh to listening and reading stimuli?

The learning environment

Learners learn best in an environment that is both supportive and encouraging. Learners do not learn if they are insecure or are afraid to take risks and make mistakes. They are most successful at experimenting with new skills and ideas, reflecting and remembering when they are in a supportive atmosphere where they feel confident that their ideas and views are valued and where they are encouraged to take risks in their thinking.

There is evidence that learners understand the work and make better progress when they take an active role rather than a passive role in the learning, e.g. speaking the language in purposeful situations rather than listening to the teacher. The learning needs to be exciting, challenging and creative. Learners are more successful when they understand what they need to do to improve and how they can do this.

The following questions could be useful when planning the delivery of the language skills within a range of contexts:

- Are there opportunities for learners to work in a variety of settings, individually, in small groups and as a whole class and to take an active role in their learning?
- Does the approach involve all learners, allowing for the needs of individual learners? Are there appropriate opportunities for differentiation?

Wrth baratoi eich cynllun gwaith, dylech ganolbwyntio ar y dysgwr, ac wrth ddethol y gwahanol gyd-destunau, dylech ofyn y cwestiwn 'Pa mor berthnasol yw'r cyd-destun hwn ar gyfer dysgwyr yn yr ysgol hon?'. Mae'r Ystod wedi'i chynllunio i gynnig hyblygrwydd i chi ddewis topigau ac ymagweddau a fydd yn berthnasol, yn ysgogol ac yn ddiddorol i'ch dysgwyr. Felly, mae'n bosib i chi ymdrin â'r ystod mewn amrywiaeth o ffyrdd.

Gallai'r cwestiynau canlynol fod yn ddefnyddiol wrth gynllunio ar gyfer cyflwyno'r ystod:

- Oes cyfleoedd priodol i ymdrin â'r ystod lawn o Lafaredd, Darllen ac Ysgrifennu ar bob lefel?
- Oes cyd-destunau sydd heb gael eu cynnwys?
- Ydy'r ymagwedd yn annog y dysgwyr i drosglwyddo iaith, gwybodaeth a sgiliau o'r naill gyd-destun i'r llall?
- Ydy'r ymagwedd yn cynnig cyfleoedd i ddatblygu iaith dysgwyr yn gyson drwy ymateb i sbardunau gwrando a darllen drwy gyfrwng y Gymraeg?

Yr amgylchedd dysgu

Bydd dysgwyr yn dysgu orau mewn awyrgylch sy'n cynnig cefnogaeth ac anogaeth. Fydd dysgwyr ddim yn dysgu os ydyn nhw'n ansicr neu'n ofni mentro a gwneud camgymeriadau. Maen nhw'n arbrofi â sgiliau a syniadau newydd, yn myfyrio ac yn cofio orau mewn awyrgylch cefnogol lle maen nhw'n teimlo'n hyderus bod eu syniadau a'u barn yn cael eu gwerthfawrogi a lle maen nhw'n cael eu hannog i fentro yn eu gwaith meddwl.

Mae tystiolaeth bod dysgwyr yn deall y gwaith ac yn gwneud gwell cynnydd wrth ymgymryd â rôl weithredol yn y dysgu yn hytrach nag un oddefol, e.e. siarad yr iaith mewn sefyllfa bwrpasol yn hytrach na gwrando ar yr athro neu'r athrawes. Mae angen i'r dysgu fod yn gyffrous, yn heriol ac yn greadigol. Mae dysgwyr yn llwyddo'n well pan fyddan nhw'n deall beth y mae angen iddyn nhw ei wneud i wella a sut i wneud hyn.

Gallai'r cwestiynau canlynol fod yn ddefnyddiol wrth gynllunio ar gyfer cyflwyno'r sgiliau iaith mewn amrywiaeth o gyd-destunau:

- Oes cyfleoedd i'r dysgwyr weithio mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd, yn unigol, mewn grwpiau bach ac fel dosbarth cyfan a chymryd rhan weithredol yn eu dysgu?
- Ydy'r ymagwedd yn cynnwys pob dysgwr, gan ganiatáu ar gyfer anghenion y dysgwyr unigol? Oes cyfleoedd priodol ar gyfer gwahaniaethu?

- Will the lessons motivate and engage all learners? Are all learners sufficiently challenged?
- Is the approach appropriate for the 21st century?
- What have I learnt from previous planning? Have I tried something new in this scheme of work? Are there opportunities for challenging, creative and exciting tasks?
- Are there opportunities for learners to learn language that will be useful in a range of realistic day-to-day situations?
- Are there opportunities for independent listening, reading and viewing?
- Are there opportunities for listening, reading and viewing for pleasure?
- Does the approach allow learners to learn something new, or to transfer knowledge or skills to a new context in each lesson and to make appropriate progress?
- Are learners involved in each stage of the learning process?
- Are learners given appropriate opportunities to make use of a range of communication methods, including visual materials and ICT?
- Does the approach improve learners' confidence in the language?
- Is the atmosphere supportive?
- Do learners know what they need to do to improve and how to do it?
- Does the approach allow learners to evaluate their own and each others' work and to agree targets for the future?

Learning and teaching a second language

Research shows that learners are more successful in their language acquisition if they do not merely learn the language as a subject but use the language as a tool for learning other topics or subjects. Teaching a new language in isolation does not usually ensure fluency, but using Welsh second language lessons to acquire new information creates opportunities for practical and purposeful language use. We see examples of this in Kirsty's profile (Writing activity 5) and in

- Fydd y gwersi'n ysgogi ac yn cadw sylw'r holl ddysgwyr? Oes digon o her i bob dysgwr?
- Ydy'r ymagwedd yn briodol i'r 21ain ganrif?
- Beth ydw i wedi'i ddysgu o'r cynllunio blaenorol? Ydw i wedi rhoi cynnig ar rywbeth newydd yn y cynllun gwaith hwn? Oes cyfleoedd ar gyfer tasgau heriol, creadigol a chyffrous?
- Oes cyfleoedd i'r dysgwyr ddysgu iaith a fydd yn ddefnyddiol mewn ystod o sefyllfaoedd realistig bob dydd?
- Oes cyfleoedd ar gyfer gwrando, darllen a gwylio annibynnol?
- Oes cyfleoedd ar gyfer gwrando, darllen a gwylio er pleser?
- Ydy'r ymagwedd yn caniatáu i'r dysgwyr ddysgu rhywbeth newydd, neu drosglwyddo gwybodaeth neu sgiliau i gyd-destun newydd ym mhob gwrs a gwneud cynnydd priodol?
- Ydy'r dysgwyr yn cael eu cynnwys ym mhob cam o'r broses ddysgu?
- Ydy'r dysgwyr yn cael cyfleoedd priodol i ddefnyddio amrywiaeth o ddulliau cyfathrebu gan gynnwys deunyddiau gweledol a TGCh?
- Ydy'r ymagwedd yn gwella hyder y dysgwyr yn yr iaith?
- Ydy'r awyrgylch yn gefnogol?
- Ydy'r dysgwyr yn gwybod beth mae angen iddyn nhw ei wneud er mwyn gwella a sut i wneud hynny?
- Ydy'r ymagwedd yn caniatáu i'r dysgwyr bwysu a mesur eu gwaith nhw eu hunain a gwaith eraill a chytuno ar dargedau at y dyfodol?

Addysgu a dysgu ail iaith

Mae ymchwil yn dangos bod dysgwyr yn fwy llwyddiannus wrth godi iaith os ydyn nhw'n gwneud mwy na dim ond dysgu'r iaith fel pwnc, gan ei defnyddio fel cyfrwng i ddysgu topigau neu bynciau eraill. Nid yw addysgu iaith newydd mewn gwagle fel arfer yn sicrhau rhuglder, ond bydd defnyddio gwersi Cymraeg ail iaith i godi gwybodaeth newydd yn creu cyfleoedd i ddefnyddio'r iaith yn ymarferol ac i bwrpas. Gwelwn enghreifftiau o hyn ym mhroffil Kirsty (Gweithgaredd ysgrifennu 5) ac yng ngwaith Freya (Gweithgaredd ysgrifennu 3) lle

Freya's work (Writing activity 3) where the learners use the language in an historical context. The language is used to gather information and is related to developing language skills that will be necessary for further studies. The challenge for the teacher in such situations is to ensure that the learners' limited language skills are utilised fully, enabling them to transfer their knowledge of language from one context to another. The teacher must identify effective strategies that compensate for the learners' limited language resources.

The same challenges face teachers of less able learners and there is always a temptation to speak to the learners in their first language rather than in the target language. On the DVD, there are examples of a teacher working with Ethan and a group of Key Stage 3 learners with few language resources. A striking feature of these clips is that the teacher does not need to translate everything to English for the learners to understand. Rephrasing and highlighting key points is all that is required in this case. The learning process can also be facilitated by the use of a wide range of visual aids since they can provide a wealth of information using only a few words.

Effective planning of learning and teaching Welsh second language involves collaboration between colleagues across key stages and across subjects.

There are already examples of good practice in some clusters that ensure progression of language skills and knowledge and avoid unnecessary repetition and duplication. These include:

- **a pack of activities on a particular theme developed by the cluster schools.** Learners begin the work during their last term in Year 6 and complete the work in their new school at the beginning of Year 7
- **agreement on the themes and language items and forms to be taught by the cluster primary schools.** The partner schools meet to agree on the language forms to be presented within specific themes. The primary schools are free to decide how to deliver these
- **secondary school transitional teachers deliver weekly Welsh lessons to Year 6 learners during the summer term.** The secondary school teachers work with the primary school staff, who continue to teach Welsh during the remainder of the week. This arrangement provides an opportunity for the teachers and the learners to get to know each other before the learners transfer to the secondary school.

mae'r dysgwyr yn defnyddio'r iaith mewn cyd-destun hanesyddol. Mae'r iaith yn cael ei defnyddio i gasglu gwybodaeth ac mae'n gysylltiedig â datblygu sgiliau iaith y bydd eu hangen at astudiaethau pellach. Yr her i'r athro neu'r athrawes mewn sefyllfa fel hon yw sicrhau bod sgiliau iaith cyfyngedig y dysgwyr yn cael eu defnyddio i'r eithaf gan eu galluogi i drosglwyddo'u gwybodaeth o iaith o'r naill gyd-destun i'r llall. Rhaid i'r athro neu'r athrawes ddod o hyd i strategaethau effeithiol sy'n gwneud iawn am ddiffyg adnoddau iaith y dysgwyr.

Mae'r un her yn wynebu athrawon y dysgwyr lleiaf galluog ac mae yna demtasiwn bob amser i siarad â'r dysgwyr yn eu hiaith gyntaf yn hytrach nag yn yr iaith darged. Ar y DVD, gwelir enghreifftiau o athrawes sy'n gweithio gydag Ethan a grŵp o ddysgwyr prin eu hiaith yng Nghyfnod Allweddol 3. Un nodwedd drawiadol yn y clipiau hyn yw nad oes angen i'r athrawes gyfieithu popeth i'r Saesneg er mwyn i'r dysgwyr ddeall. Y cyfan y mae ei angen yn yr achos hwn yw aralleirio a phwysleisio'r pwyntiau allweddol. Gall y broses ddysgu gael ei hwyluso hefyd drwy ddefnyddio amrywiaeth eang o gynorthwyon gweledol gan fod y rhain yn gallu rhoi cyfoeth o wybodaeth mewn ychydig eiriau.

Mae cynllunio effeithiol ar gyfer addysgu a dysgu Cymraeg ail iaith yn golygu cydweithredu rhwng cydweithwyr ar draws cyfnodau allweddol ac ar draws pynciau.

Mae enghreifftiau o arferion da sy'n sicrhau dilyniant mewn gwybodaeth a sgiliau iaith ac sy'n osgoi ailadrodd a dyblygu diangen ar gael eisoes mewn rhai clystyrau. Mae'r rhain yn cynnwys:

- **pecyn o weithgareddau ar thema benodol a ddatblygwyd gan y clwstwr o ysgolion.** Bydd y dysgwyr yn dechrau'r gwaith yn ystod eu tymor olaf ym Mlwyddyn 6 ac yn gorffen y gwaith yn eu hysgol newydd ar ddechrau Blwyddyn 7
- **cytuno ar y themâu a'r eitemau a'r ffurfiau iaith sydd i'w haddysgu gan yr ysgolion cynradd yn y clwstwr.** Bydd y partneriaid yn cyfarfod i gytuno ar y ffurfiau i'w cyflwyno o fewn themâu penodol. Mae'r ysgolion cynradd yn rhydd i benderfynu sut i gyflwyno'r ffurfiau hyn
- **athrawon pontio'r ysgolion uwchradd yn rhoi gwersi Cymraeg wythnosol i ddysgwyr Blwyddyn 6 yn ystod tymor yr haf.** Bydd yr athrawon uwchradd yn cydweithio ag athrawon yr ysgolion cynradd sy'n parhau i roi gwersi Cymraeg weddill yr wythnos. Mae'r trefniant hwn yn gyfle i'r athrawon a'r dysgwyr ddod i adnabod ei gilydd cyn i'r dysgwyr drosglwyddo i'r ysgol uwchradd.

Welsh second language and skills across the curriculum

A non-statutory *Skills framework for 3 to 19-year-olds in Wales* has been developed in order to provide guidance about continuity and progression in developing thinking, communication, ICT and number for learners from 3 to 19.

At Key Stages 2 and 3, learners should be given opportunities to build on skills they have started to acquire and develop during the Foundation Phase. Learners should continue to acquire, develop, practise, apply and refine these skills through group and individual tasks in a variety of contexts across the curriculum. Progress can be seen in terms of the refinement of these skills and by their application to tasks that move from: concrete to abstract; simple to complex; personal to the 'big picture'; familiar to unfamiliar; and supported to independent and interdependent.

Icons have been used in the Welsh Order to signal explicit requirements for the development of skills and learning across the curriculum. However, in planning a scheme of work relevant for learners you will identify other opportunities to enrich skills and learning development.

Developing thinking

Learners develop their thinking across the curriculum through the processes of **planning**, **developing** and **reflecting**.

In Welsh second language, learners will have opportunities to:

- think creatively and critically
- gather, sort and analyse information, discuss, draw conclusions and form opinions
- reflect upon what they have learnt in one context and apply the knowledge, language and skills to different situations and contexts
- explore, plan, develop and reflect upon ideas through speaking, reading and writing, responding to their own work as well as that of others
- reflect upon their own performance and set goals.

Many of the activities in the profiles provide opportunities to develop one or more of these skills.

Cymraeg ail iaith a sgiliau ar draws y cwricwlwm

Mae *Fframwaith sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru* anstatudol wedi cael ei ddatblygu er mwyn cynnig arweiniad ynghylch parhad a dilyniant mewn datblygu meddwl, cyfathrebu, TGCh a rhif i ddysgwyr 3 i 19 oed.

Yng Nghyfnodau Allweddol 2 a 3, dylid rhoi cyfleoedd i'r dysgwyr adeiladu ar y sgiliau maen nhw wedi dechrau eu caffael a'u datblygu yn ystod y Cyfnod Sylfaen. Dylai'r dysgwyr barhau i gaffael, datblygu, ymarfer, cymhwyso a mireinio'r sgiliau hyn trwy dasgau grŵp a thasgau unigol mewn amrywiaeth o gyd-destunau ar draws y cwricwlwm. Gellir gweld cynnydd yn nhermau mireinio'r sgiliau hyn a thrwy eu cymhwyso i dasgau sy'n symud o'r diriaethol i'r haniaethol; o'r syml i'r cymhleth; o'r personol i'r 'darlun mawr'; o'r cyfarwydd i'r anghyfarwydd; ac o'r dibynol i'r annibynol a'r cyd-ddibynol.

Mae eiconau wedi'u defnyddio yn y Gorchymyn pwnc i dynnu sylw at ofynion penodol ar gyfer datblygu sgiliau a dysgu ar draws y cwricwlwm. Er hynny, wrth gynllunio cynllun gwaith sy'n berthnasol i'ch dysgwyr chi, cewch ddewis defnyddio cyfleoedd eraill i gyfoethogi sgiliau a datblygiadau mewn dysgu.

Datblygu meddwl

Bydd dysgwyr yn datblygu eu meddwl ar draws y cwricwlwm trwy brosesau **cynllunio**, **datblygu** a **myfyrio**.

Mewn Cymraeg ail iaith, bydd dysgwyr yn cael cyfleoedd i:

- feddwl yn greadigol ac yn feirniadol
- casglu, didoli a dadansoddi gwybodaeth, trafod, tynnu casgliadau a ffurfio barn
- myfyrio ar yr hyn y maen nhw wedi'i ddysgu mewn un cyd-destun a chymhwyso'r wybodaeth, yr iaith a'r sgiliau at wahanol sefyllfaoedd a chyd-destunau
- archwilio, cynllunio, datblygu a myfyrio ar syniadau drwy siarad, darllen ac ysgrifennu, gan ymateb i'w gwaith nhw eu hunain yn ogystal â gwaith pobl eraill
- myfyrio ar eu perfformiad eu hunain a gosod nodau.

Mae llawer o'r gweithgareddau yn y proffiliau'n cynnig cyfleoedd i ddatblygu un neu fwy o'r sgiliau hyn.

Examples within the profiles include:

- at Key Stage 3, Emily's Oracy activity 2, where the girls discuss, gather and analyse information to make decisions regarding arranging a sponsored walk
- at Key Stage 2, Freya's Writing activity 3, where she transfers language and diary writing techniques developed in an everyday context to an historical context.

Developing communication

Learners develop their communication skills across the curriculum through the skills of **oracy, reading, writing** and **wider communication**.

In Welsh second language, all tasks will provide opportunities to develop one or more of these skills. They learn how to communicate effectively in a variety of situations and for a variety of purposes. As their confidence grows, they use more complex constructions and become more independent of the teacher.

Examples within the profiles include:

- at Key Stage 2, Freya's Oracy activity 4, where she uses her wider communication skills to bring the character she portrays to life
- at Key Stage 3, Emily's written work includes a wide variety of contexts, purposes and forms.

Developing ICT

Learners develop their ICT skills across the curriculum by **finding, developing, creating and presenting information and ideas** and by using a wide range of equipment and software.

In Welsh second language, learners will have opportunities to:

- use ICT skills to access the internet to gather, send and receive information and to undertake a range of interactive tasks
- use appropriate software to check the accuracy of their work in Welsh

Mae'r enghreifftiau yn y proffiliau'n cynnwys:

- yng Nghyfnod Allweddol 3, gweithgaredd Llafaredd 2 Emily, lle mae'r merched yn trafod, yn casglu ac yn dadansoddi gwybodaeth er mwyn gwneud penderfyniadau ynglŷn â thaith gerdded noddedig
- yng Nghyfnod Allweddol 2, gweithgaredd Ysgrifennu 3 Freya, lle mae'n trosglwyddo iaith a thechnegau ysgrifennu dyddiadur a datblygwyd mewn cyd-destun bob dydd i gyd-destun hanesyddol.

Datblygu cyfathrebu

Bydd dysgwyr yn datblygu eu sgiliau cyfathrebu ar draws y cwricwlwm trwy sgiliau **llafaredd, darllen, ysgrifennu a chyfathrebu ehangach**.

Mewn Cymraeg ail iaith, bydd pob tasg yn cynnig cyfleoedd i ddatblygu un neu fwy o'r sgiliau hyn. Byddan nhw'n dysgu sut i gyfathrebu'n effeithiol mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd ac at amrywiaeth o ddibenion. Wrth i'w hyder gynyddu, byddan nhw'n defnyddio cystrawennau mwy cymhleth ac yn dod yn fwy annibynnol ar yr athro neu'r athrawes.

Mae'r enghreifftiau yn y proffiliau'n cynnwys:

- yng Nghyfnod Allweddol 2, gweithgaredd Llafaredd 4 Freya, lle mae'n defnyddio'i sgiliau cyfathrebu ehangach i ddod â'r cymeriad y mae'n ei bortreadu yn fyw
- yng Nghyfnod Allweddol 3, mae gwaith ysgrifenedig Emily yn cynnwys amrywiaeth mawr o gyd-destunau, pwrpasau a ffurfiau.

Datblygu TGCh

Bydd dysgwyr yn datblygu eu sgiliau TGCh ar draws y cwricwlwm trwy **ddarganfod, datblygu, creu a chyflwyno gwybodaeth a syniadau** a thrwy ddefnyddio ystod eang o offer a meddalwedd.

Mewn Cymraeg ail iaith bydd dysgwyr yn cael cyfleoedd i:

- ddefnyddio sgiliau TGCh i gyrchu'r rhyngrwyd er mwyn casglu, anfon a derbyn gwybodaeth ac i ymgymryd ag amrywiaeth o dasgau rhyngweithiol
- defnyddio meddalwedd briodol i wirio bod eu gwaith Cymraeg yn gywir

- select appropriate software to organise information
- select appropriate programs to enhance their presentations or findings.

Examples within the profiles include:

- at Key Stage 2, Freya's Writing activity 4, where she uses the internet to gather information and then uses ICT to organise and improve her presentation and findings
- at Key Stage 3, Emily's Writing activity 2, where she utilises her ICT skills to download photographs to illustrate her report and then to set out her work in an appropriate format.

Developing number

Learners develop their number skills across the curriculum by **using mathematical information, calculating, and interpreting and presenting findings.**

In Welsh second language, learners will have opportunities to:

- learn number rhymes
- use cardinal and ordinal numbers
- order events in time
- use measures and money
- gather information in a variety of ways including questionnaires
- access, select, record and present data in a variety of formats.

Examples within the profiles include:

- at Key Stage 3, Ethan's Oracy activity 4, when he plays the role of the waiter in the café, taking orders and billing customers
- at Key Stage 2, Kirsty's Oracy activity 2, where she uses a questionnaire to gather data and to make a decision regarding the most suitable leisure club for the customer in the role playing exercise.

- dewis meddalwedd briodol i drefnu gwybodaeth
- dewis rhaglenni priodol i wella'u cyflwyniadau neu eu canfyddiadau.

Mae'r enghreifftiau yn y proffiliau'n cynnwys:

- yng Nghyfnod Allweddol 2, gweithgaredd Ysgrifennu 4 Freya, lle mae'n defnyddio'r rhyngwyd i gasglu gwybodaeth ac yna'n defnyddio TGCh i drefnu a gwella'i chyflwyniad a'i chanfyddiadau
- yng Nghyfnod Allweddol 3, gweithgaredd Ysgrifennu 2 Emily, lle mae'n defnyddio ei sgiliau TGCh i lawr lwytho ffotograffau i ddarlunio'i hadroddiad ac yna'n gosod ei gwaith ar fformat priodol.

Datblygu rhif

Bydd dysgwyr yn datblygu eu sgiliau rhif ar draws y cwricwlwm trwy **dddefnyddio gwybodaeth fathemategol, cyfrifo, a dehongli a chyflwyno casgliadau.**

Mewn Cymraeg ail iaith, bydd dysgwyr yn cael cyfleoedd i:

- ddysgu odlau rhif
- defnyddio rhifolion a threfnolion
- gosod digwyddiadau yn eu trefn amser
- defnyddio mesurau ac arian
- casglu gwybodaeth mewn amrywiaeth o ffyrdd gan gynnwys holiaduron
- cyrchu, dethol, cofnodi a chyflwyno data mewn amrywiaeth o fformatau.

Mae'r enghreifftiau yn y proffiliau'n cynnwys:

- yng Nghyfnod Allweddol 3, gweithgaredd Llafaredd 4 Ethan, wrth iddo chwarae rôl y gweinydd yn y caffi, lle mae'n cymryd archebion a rhoi bil i'r cwsmeriaid
- yng Nghyfnod Allweddol 2, gweithgaredd Llafaredd 2 Kirsty, lle mae'n defnyddio holiadur i gasglu data a gwneud penderfyniad am y clwb hamdden a fyddai'n fwyaf addas i'r cwsmer yn yr ymarfer chwarae rôl.

Welsh second language and learning across the curriculum

Curriculum 2008 provides opportunities for the development of the Welsh Assembly Government's policies and cross-curricular themes, such as the Curriculum Cymreig, personal and social education and careers and the world of work, which includes equal opportunities, food and fitness and sustainable development.

At Key Stages 2 and 3, learners should be given opportunities to build on the experiences gained during the Foundation Phase, and to promote their knowledge and understanding of Wales, their personal and social development and well-being, and their awareness of the world of work.

The DVD contains a number of examples of activities where learners discuss matters related to these issues.

Examples within the profiles include:

- at Key Stage 2, Gareth's Oracy activity 1, where he uses the map of Wales for the weather forecast
- at Key Stage 2, Freya's Reading activity 2, where she discusses the poem *Sbwriel*
- at Key Stage 3, Ethan and Laura's Oracy activity 3, where they discuss healthy eating.

At Key Stage 4, learners' knowledge and understanding should be developed and applied within the contexts of their individual 14–19 pathways, including the Learning Core.

Curriculum Cymreig

All Welsh second language activities provide opportunities for learners to develop the Curriculum Cymreig. Language is obviously addressed in every activity, but there are also examples in the guidance of opportunities to learn about other aspects, e.g. the geographical, environmental and historical characteristics of Wales.

Examples within the profiles include:

- at Key Stage 3, Ethan's Oracy activity 1, where he conveys information about his local area
- at Key Stage 2, Freya's Writing activities 3 and 4, where she writes about life on the Mimosa and prepares an information leaflet on the Caerphilly area.

Cymraeg ail iaith a dysgu ar draws y cwricwlwm

Mae Cwricwlwm 2008 yn cynnig cyfleoedd i ddatblygu polisiau a themâu trawsgwricwlaidd Llywodraeth Cynulliad Cymru, megis y Cwricwlwm Cymreig, addysg bersonol a chymdeithasol a gyrfaedd a'r byd gwaith, sy'n cynnwys cyfle cyfartal, bwyd a ffitrwydd a datblygiad cynaliadwy.

Yng Nghyfnodau Allweddol 2 a 3, dylid rhoi cyfleoedd i'r dysgwyr adeiladu ar y profiadau a gaffaelwyd yn ystod y Cyfnod Sylfaen, a hybu eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o Gymru, eu datblygiad personol a chymdeithasol a'u lles, a'u hymwybyddiaeth o'r byd gwaith.

Mae'r DVD yn cynnwys nifer o enghreifftiau o weithgareddau lle mae'r dysgwyr yn trafod materion sy'n ymwneud â'r pynciau hyn.

Mae'r enghreifftiau yn y proffiliau'n cynnwys:

- yng Nghyfnod Allweddol 2, gweithgaredd Llafaredd 1 Gareth, lle mae'n defnyddio'r map o Gymru ar gyfer rhagolygon y tywydd
- yng Nghyfnod Allweddol 2, gweithgaredd Darllen 2 Freya, lle mae'n trafod y gerdd *Sbwriel*
- yng Nghyfnod Allweddol 3, gweithgaredd Llafaredd 3 Ethan a Laura, lle maen nhw'n trafod bwyta'n iach.

Yng Nghyfnod Allweddol 4, dylai gwybodaeth a dealltwriaeth y dysgwyr gael eu datblygu a'u cymhwyso o fewn cyd-destunau eu llwybrau 14–19 unigol gan gynnwys y Craidd Dysgu.

Y Cwricwlwm Cymreig

Mae holl weithgareddau Cymraeg ail iaith yn cynnig cyfleoedd i'r dysgwyr ddatblygu'r Cwricwlwm Cymreig. Mae'n amlwg bod iaith yn cael sylw ym mhob gweithgaredd, ond ceir enghreifftiau yn y canllawiau hefyd o gyfleoedd i ddysgu am agweddau eraill, e.e. nodweddion daearyddol, amgylcheddol a hanesyddol Cymru.

Mae'r enghreifftiau yn y proffiliau'n cynnwys:

- yng Nghyfnod Allweddol 3, gweithgaredd Llafaredd 1 Ethan, lle mae'n cyfleu gwybodaeth am ei ardal leol
- yng Nghyfnod Allweddol 2, gweithgareddau Ysgrifennu 3 a 4 Freya, lle mae'n ysgrifennu am fywyd ar y Mimosa ac yn paratoi taflen wybodaeth am ardal Caerffili.

Personal and social education

Activities could provide opportunities for learners to:

- discuss their role as local and global citizens and the diversity of communities in Wales and other countries
- discuss issues such as the environment, sustainability, healthy eating and fitness
- consider the role and differing contribution of minority and global languages within society
- show respect to differing views and opinions and respond with sensitivity when discussing contentious issues
- explore and reflect upon texts with a variety of related themes.

Examples within the profiles include:

- at Key Stage 3, Laura's Oracy activity 3, where the learners discuss healthy eating
- at Key Stage 2, Freya's Reading activity 2, where the group uses a poem as a stimulus to discuss environmental issues.

Careers and the world of work

Activities could provide opportunities for learners to develop valuable work-related skills and techniques, including:

- greeting and speaking to customers, asking and answering questions
- gathering information from Welsh-medium sources
- writing for a variety of vocational purposes
- problem solving and decision making.

Addysg bersonol a chymdeithasol

Gallai'r gweithgareddau gynnig cyfleoedd i'r dysgwyr:

- drafod eu rôl fel dinasyddion lleol a byd-eang ac amrywiaeth y cymunedau yng Nghymru a gwledydd eraill
- trafod materion fel yr amgylchedd, cynaladwyedd, bwyta'n iach a ffitrwydd
- ystyried rôl a chyfraniadau gwahanol ieithoedd lleiafrifol a ieithoedd byd-eang yn y gymdeithas
- dangos parch at safbwyntiau a barn wahanol ac ymateb yn sensitif wrth drafod materion dadleuol
- archwilio a myfyrio ar destunau sy'n cynnwys amrywiaeth o themâu cysylltiedig.

Mae'r enghreifftiau yn y proffiliau'n cynnwys:

- yng Nghyfnod Allweddol 3, gweithgaredd Llafaredd 3 Laura, lle mae'r dysgwyr yn trafod bwyta'n iach
- yng Nghyfnod Allweddol 2, gweithgaredd Darllen 2 Freya, lle mae'r grŵp yn defnyddio cerdd yn sbardun i drafod materion amgylcheddol.

Gyrfaoedd a'r byd gwaith

Gallai'r gweithgareddau gynnig cyfleoedd i'r dysgwyr feithrin sgiliau a thechnegau gwerthfawr sy'n gysylltiedig â gwaith, gan gynnwys:

- cyfarch cwsmeriaid a siarad â nhw, gan ofyn ac ateb cwestiynau
- casglu gwybodaeth o ffynonellau cyfrwng Cymraeg
- ysgrifennu at amrywiaeth o ddibenion galwedigaethol
- datrys problemau a phenderfynu.

*Section
Adran*

2

Expectations and progression in Welsh second language

Disgwyliadau a dilyniant mewn Cymraeg ail iaith

The purpose of this section is to help teachers come to a common understanding of the standards associated with Levels 1 to Exceptional Performance in the context of the Programmes of Study for Key Stages 2 and 3.

Key Stage 2 teachers should be familiar with the learning and teaching approaches of the Foundation Phase. At Key Stage 2, teachers should build upon this knowledge and use Welsh naturally in the classroom, integrating the language into all aspects of the curriculum and school life. This approach is also appropriate for Key Stage 3.

Good planning means maximising the skills that pupils have learnt in the context of other curricular areas during Welsh second language lessons. For example, in these profiles, Key Stage 2 and 3 pupils discuss literature, using skills acquired in English lessons. Pupils also make presentations, write postcards, formal and informal letters, etc. transferring knowledge and understanding from one curricular area to another. Whilst discussing poems such as *Sbwriel* by Zac Davies, teachers raise the pupils' awareness of environmental issues. The same is true of discussions on issues such as healthy eating and animal welfare.

Progression in Oracy

There is broad progression in the level descriptions for Oracy. When starting to listen to words, phrases and short items spoken by familiar voices, pupils only demonstrate understanding. Initially, they do so via non-verbal means or orally (Level 1). As their understanding increases, they move on to listen to a series of short items (Level 3) and then to understand the main points of what is presented to them orally (Level 4). They also become familiar with different voices and respond via non-verbal means, orally or in writing. As pupils' listening skills develop, they listen to language in a range of situations, including spoken language (from Level 6 onwards) and respond by selecting specific details. There is further progress as pupils develop from listening to language in a range of familiar situations only (Level 6) to displaying an understanding of a range of language in a variety of contexts (Level 7). As they progress further, pupils' listening skills develop sufficiently to enable them to understand the features of spoken language used in a wide range of contexts, to summarise the meaning and to respond confidently to what is heard (Level 8 and Exceptional Performance).

Bwriad yr adran hon yw cynorthwyo athrawon i ddod i ddealltwriaeth gyffredin ynglŷn â'r safonau sydd ynghlwm wrth Lefelau 1 i Berfformiad Eithriadol yng nghyd-destun Rhaglenni Astudio Cyfnodau Allweddol 2 a 3.

Dylai athrawon Cyfnod Allweddol 2 fod yn gyfarwydd ag ymagweddau dysgu ac addysgu'r Cyfnod Sylfaenol. Yng Nghyfnod Allweddol 2, dylai'r athrawon adeiladu ar yr wybodaeth hon a defnyddio'r Gymraeg yn naturiol yn y dosbarth, gan integreiddio'r iaith ym mhob agwedd ar y cwricwlwm a bywyd yr ysgol. Mae'r ymagwedd hon yn briodol ar gyfer Cyfnod Allweddol 3 hefyd.

Mae cynllunio da yn golygu defnyddio i'r eithaf, mewn gwersi Cymraeg ail iaith, yr holl sgiliau y mae'r disgyblion wedi'u dysgu yng nghyd-destun meysydd eraill y cwricwlwm. Er enghraifft, yn y proffiliau hyn, mae disgyblion Cyfnod Allweddol 2 a 3 yn trafod llenyddiaeth, gan ddefnyddio sgiliau a godwyd mewn gwersi Saesneg. Mae'r disgyblion hefyd yn gwneud cyflwyniadau, yn ysgrifennu cardiau post, llythyrau ffurfiol ac anffurfiol ac ati, gan drosglwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth o'r naill faes cwricwlaidd i'r llall. Wrth drafod cerddi fel *Sbwriel* gan Zac Davies, mae'r athrawon yn codi ymwybyddiaeth y disgyblion o faterion amgylcheddol. Mae'r un peth yn wir am drafod materion megis bwyta'n iach a lles anifeiliaid.

Dilyniant mewn Llafaredd

Gwelir dilyniant eang yn y disgrifiadau lefel ar gyfer Llafaredd. Wrth ddechrau gwranddo ar eiriau, ymadroddion ac eitemau byr a leferir gan leisiau cyfarwydd bydd disgyblion yn dangos dealltwriaeth yn unig. I ddechrau, byddan nhw'n gwneud hyn drwy ddulliau di-iaith neu ar lafar (Lefel 1). Wrth i'w dealltwriaeth gynyddu, byddan nhw'n datblygu i wrando ar gyfres o eitemau byr (Lefel 3) ac yna i ddeall prif bwyntiau materion a gyflwynir iddyn nhw ar lafar (Lefel 4). Byddan nhw hefyd yn ymgysgu'r ymgyfarwyddo â lleisiau amrywiol ac yn ymateb drwy ddulliau di-iaith, ar lafar neu'n ysgrifenedig. Wrth i sgiliau gwranddo disgyblion ddatblygu, byddan nhw'n gwranddo ar iaith mewn ystod o sefyllfaoedd gan gynnwys yr iaith lafar (o Lefel 6 ymlaen) ac yn ymateb drwy ddewis manylion penodol. Ceir cynnydd pellach wrth i ddisgyblion ddatblygu o wrando ar yr iaith mewn ystod o sefyllfaoedd cyfarwydd yn unig (Lefel 6) i ddangos dealltwriaeth o ystod o iaith mewn amrywiaeth o gyd-destunau (Lefel 7). Wrth wneud cynnydd pellach, bydd sgiliau gwranddo disgyblion yn datblygu'n ddigonol i'w galluogi i ddeall nodweddion yr iaith lafar a ddefnyddir mewn ystod eang o gyd-destunau, i grynhoi'r ystyr ac i ymateb yn hyderus i'r hyn a glywir (Lefel 8 a Pherfformiad Eithriadol).

Developing confidence in conversations is associated with progress in the way pupils express themselves when speaking, beginning with imitation and the use of simple words and phrases (Level 1) and progressing towards making some voluntary statements as well as asking and answering questions and expressing opinions simply (Level 3). As they make further progress, pupils display increased confidence when speaking. The accuracy and variety of phrases and the range of sentence patterns and verb forms used by pupils continuously increase as they make progress (Level 5). They develop, to discuss, ask purposeful questions and respond sensibly, agreeing or disagreeing with the opinions of others and providing reasons (Level 6). At the higher levels, the fluency of conversation and confidence of pupils when discussing in a range of situations develops further (Level 8 and Exceptional Performance). At these levels, pupils also vary their expression according to the requirements of the task and include considerable detail when presenting viewpoints and expanding on reasons given in support of those viewpoints. Fluency and accuracy are features of the higher levels.

Progression in Reading

There is broad progression in the level descriptions for Reading. During the early stages, pupils display an understanding of simple and familiar words and phrases via oral or non-verbal responses (Levels 1 and 2). As their confidence as readers increases, pupils begin to read independently (Level 3) and read extracts aloud with some expression (Levels 4 and 5). As they progress, they cope with longer pieces covering familiar subjects and develop the skills of extracting information relevant to the task and expressing opinions simply (Level 5). Further progress is evident when pupils extract information from more than one source, including authentic texts (Level 6). Continuing progress is evidenced by pupils' ability to refer to plot, characters, structure and style to support their views (Levels 7 and 8). Further progress is demonstrated when pupils analyse content, themes, structure and style (Exceptional Performance).

Mae datblygu hyder wrth sgwrsio yn ymwneud â chynnydd yn y ffordd y mae disgyblion yn eu mynegi eu hunain wrth siarad gan ddechrau drwy ddynwared a defnyddio geiriau ac ymadroddion syml (Lefel 1) a datblygu i wneud rhai gosodiadau'n wirfoddol yn ogystal â gofyn ac ateb cwestiynau a mynegi barn yn syml (Lefel 3). Wrth wneud cynnydd pellach, bydd disgyblion yn dangos mwy o hyder yn eu sgwrsio. Bydd cywirdeb ac amrywiaeth yr ymadroddion a'r ystod o batrymau brawddegol a ffurfiau berfol a ddefnyddir gan ddisgyblion yn ehangu'n gyson wrth iddyn nhw wneud cynnydd (Lefel 5). Byddan nhw'n datblygu i drafod, holi'n bwrpasol ac ymateb yn synhwyrol, gan gytuno neu anghytuno â barn eraill a rhoi rhesymau (Lefel 6). Ar y lefelau uwch, bydd rhwyddineb y sgwrsio a hyder disgyblion wrth drafod mewn ystod o sefyllfaoedd yn datblygu fwyfwy (Lefel 8 a Pherfformiad Eithriadol). Ar y lefelau hyn hefyd, bydd disgyblion yn amrywio mynegiant yn ôl gofynion y dasg ac yn cynnwys cryn dipyn o fanylion wrth gyflwyno safbwyntiau ac wrth ymhelaethu ar resymau er mwyn cefnogi'r safbwyntiau hynny. Mae rhwyddineb a chywirdeb yn nodweddion ar y lefelau uchaf.

Dilyniant mewn Darllen

Gwelir dilyniant eang yn y disgrifiadau lefel ar gyfer Darllen. Yn y camau cynnar, bydd disgyblion yn dangos dealltwriaeth o eiriau ac ymadroddion syml a chyfarwydd drwy ymatebion llafar neu ddi-iaith (Lefelau 1 a 2). Wrth i'w hyder fel darllenwyr gynyddu, bydd disgyblion yn dechrau darllen yn annibynnol (Lefel 3) ac yn datblygu i ddarllen darnau ar goedd gyda mynegiant (Lefelau 4 a 5). Wrth ddatblygu byddan nhw'n gallu ymdopi â darnau hwy sy'n ymdrin â phynciau sy'n gyfarwydd iddyn nhw gan ddatblygu'r sgiliau o godi gwybodaeth berthnasol i'r dasg a mynegi barn yn syml (Lefel 5). Gwelir cynnydd pellach pan fydd disgyblion yn codi gwybodaeth o fwy nag un ffynhonnell gan gynnwys rhai testunau dilys (Lefel 6). Amlygir tystiolaeth o barhad yn y cynnydd pan fydd disgyblion yn cyfeirio at blot, cymeriadau, adeiladwaith ac arddull i gefnogi eu safbwynt (Lefelau 7 ac 8). Amlygir cynnydd pellach pan fydd disgyblion yn dadansoddi cynnwys, themâu, adeiladwaith ac arddull (Perfformiad Eithriadol).

Progression in Writing

There is broad progression in the level descriptions for Writing. Pupils begin to write by copying familiar words (Level 1), and then communicating simple factual and personal information that is within their experience (Levels 2 and 3). Increasingly, pupils link sentences, show some grasp of order and progression, structure their ideas and vary their patterns (Level 4). They make gradual progress until they can offer a simple explanation (Level 5). As they make further progress, they include more detail in their work and begin to use language to create effect (Level 6). This displays an awareness of the reader's needs and this skill is further developed as pupils use language deliberately to expand on familiar experiences and to correspond to the form and purpose of the work (Level 8). Further development is seen as pupils construct their arguments and provide consistent evidence using a range of natural Welsh vocabulary and constructions to produce complete, clear and organised work (Level 8 and Exceptional Performance).

Dilyniant mewn Ysgrifennu

Gwelir dilyniant eang yn y disgrifiadau lefel ar gyfer Ysgrifennu. Bydd disgyblion yn dechrau ysgrifennu drwy gopïo geiriau cyfarwydd (Lefel 1) ac yna'n cyfleu gwybodaeth bersonol a ffeithiol syml sydd o fewn eu profiad (Lefelau 2 a 3). Yn gynyddol, bydd disgyblion yn cysylltu brawddegau i greu dilyniant trefnus ac i strwythuro syniadau yn ogystal ag amrywio patrymau (Lefel 4). Byddan nhw'n gwneud cynnydd graddol nes eu bod yn cynnig esboniad syml (Lefel 5). Wrth iddyn nhw wneud cynnydd pellach, byddan nhw'n cynnwys mwy o fanylion yn eu gwaith ac yn dechrau defnyddio iaith i greu effeithiau (Lefel 6). Dengys hyn ymwybyddiaeth o anghenion y darllenydd ac fe gaiff y sgil hwn ei ddatblygu ymhellach wrth i ddisgyblion ddefnyddio iaith yn fwriadol i fanylu ac i gyfateb â ffurf a phwrpas y gwaith (Lefel 8). Gwelir datblygiad pellach wrth i ddisgyblion adeiladu dadleuon a chynnig tystiolaeth yn gyson gan ddefnyddio ystod o eirfa a chystrawennau naturiol Gymraeg wrth gynhyrchu cyfanwaith clir a threfnus (Lefel 8 a Pherfformiad Eithriadol).

*Section
Adran*

3

Making judgements at the end of Key Stages 2 and 3

Llunio barn ar ddiwedd Cyfnodau Allweddol 2 a 3

This section describes how level descriptions can be used when making judgements about which level best describes a learner's overall performance at the end of Key Stages 2 and 3. **Please note that you will be required to provide a subject level for each Welsh second language pupil at the end of Key Stage 2 from 2009/10 onwards.**

Subject level

Learners' levels for the three attainment targets are combined to provide a subject level. They are weighted as follows:

Key Stage 2		Key Stage 3	
Attainment target	Weighting	Attainment target	Weighting
Oracy	70%	Oracy	60%
Reading	15%	Reading	20%
Writing	15%	Writing	20%

Schools should record data at attainment target level using their data management system (MIS). Then MIS will automatically calculate the subject level.

Here is an example: To calculate the subject level for the Key Stage 2 pupil below, total column (c) then divide by the total of column (b) ($44 \div 10 = 4.4$). Round to the nearest whole number. This pupil has attained Level 4.

Attainment target	Level (a)	Weighting (b)	Level x weighting (c)
Oracy	5	7	35
Reading	3	1.5	4.5
Writing	3	1.5	4.5
Total		10	44

Mae'r adran hon yn dangos sut y gellir defnyddio disgrifiadau lefel pan fyddwch yn llunio barn am y lefel sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad cyffredinol dysgwyr ar ddiwedd Cyfnodau Allweddol 2 a 3. **Cofiwch y bydd yn ofynnol i chi roi lefel pwnc i bob disgybl mewn Cymraeg ail iaith ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 o 2009/10 ymlaen.**

Lefel pwnc

Cyfunir lefelau'r dysgwyr yn y tri tharged cyrhaeddiad i roi lefel pwnc. Wrth eu cyfuno fe'u pwysolir fel a ganlyn:

Cyfnod Allweddol 2

Targed cyrhaeddiad	Pwysoli
Llafaredd	70%
Darllen	15%
Ysgrifennu	15%

Cyfnod Allweddol 3

Targed cyrhaeddiad	Pwysoli
Llafaredd	60%
Darllen	20%
Ysgrifennu	20%

Dylai ysgolion gofnodi data ar lefel targed cyrhaeddiad gan ddefnyddio eu systemau rheoli gwybodaeth (MIS). Yna bydd MIS yn cyfrifo'r lefel pwnc yn awtomatig.

Dyma enghraifft:

I gyfrifo'r lefel pwnc ar gyfer y dysgwyr isod o Gyfnod Allweddol 2, cyfrifwch gyfanswm colofn (c) ac yna ei rannu â chyfanswm colofn (b) ($44 \div 10 = 4.4$). Talgrynnwch i'r rhif cyfan agosaf. Mae'r disgybl hwn wedi cyrraedd Lefel 4.

Targed cyrhaeddiad	Lefel (a)	Pwysiad (b)	Lefel x pwysiad (c)
Llafaredd	5	7	35
Darllen	3	1.5	4.5
Ysgrifennu	3	1.5	4.5
Cyfanswm		10	44

The profiles

You may find the following points useful when considering the profiles in this section.

- The learner profiles are not presented as a model for how you should collect evidence about your learners. Although you will want to be able to explain why you have awarded a particular level to a learner at the end of the key stage, there is no requirement for judgements to be explained in this way or supported by detailed collections of evidence on each learner. Decisions about collecting evidence, and about its purpose and use, are matters for teachers working within an agreed school policy.
- The commentaries on the pieces of work have been written to explain the judgement made about a learner's performance. They are not intended as an example of a report to parents/guardians.
- The materials in each learner profile can only represent a small part of the information and experiences that make up a teacher's knowledge of each learner. They do not reflect the extent of the knowledge of each learner that you will have built up over time across a range of different contexts. You will use this knowledge to make a rounded judgement about the level that best fits each learner's performance.
- You will arrive at judgements by taking into account strengths and weaknesses in performance across a range of contexts and over a period of time. Opportunities will need to be provided for learners to demonstrate attainment in all aspects of the level descriptions.
- Some of your learners may need to use a range of alternative forms of communication to show what they know, what they understand and what they can do.

Y proffiliau

Efallai y bydd y pwyntiau canlynol yn ddefnyddiol i chi pan fyddwch yn ystyried y proffiliau yn yr adran hon.

- Ni chaiff y proffiliau dysgwr eu cyflwyno fel model ar gyfer y modd y dylech gasglu tystiolaeth am eich dysgwyr. Er y byddwch am fedru esbonio pam yr ydych wedi dyfarnu lefel arbennig i ddysgwr ar ddiwedd y cyfnod allweddol, nid yw'n ofynnol esbonio eich barn yn y modd hwn ac nid yw'n ofynnol i'ch barn gael ei hategu gan gasgliadau manwl o dystiolaeth am bob dysgwr. Materion i athrawon sy'n gweithio o fewn polisi ysgol y cytunwyd arno yw penderfyniadau ynghylch casglu tystiolaeth a phenderfyniadau ynghylch diben y dystiolaeth honno a'r defnydd a wneir ohoni.
- Mae'r sylwadau a geir ynghylch y darnau o waith wedi'u hysgrifennu er mwyn esbonio'r farn a luniwyd am berfformiad dysgwr. Nid bod yn enghraifft o adroddiad i rieni/warcheidwaid yw eu bwriad.
- Rhan fach yn unig o'r wybodaeth a'r profiadau sy'n perthyn i wybodaeth athrawon o bob dysgwr yw'r deunyddiau a geir ym mhob proffil dysgwr. Nid yw'r deunyddiau'n adlewyrchu'r holl wybodaeth y byddwch wedi ei chasglu am bob dysgwr dros amser ac ar draws ystod o wahanol gyd-destunau. Byddwch yn defnyddio'r wybodaeth hon i lunio barn gytbwys am y lefel sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad pob dysgwr.
- Byddwch yn llunio barn drwy ystyried cryfderau a gwendidau mewn perfformiad ar draws ystod o gyd-destunau a thros gyfnod o amser. Bydd angen rhoi cyfleoedd i ddysgwyr ddangos eu cyrhaeddiad ym mhob agwedd ar y disgrifiadau lefel.
- Efallai y bydd angen i rai o'ch dysgwyr ddefnyddio ystod o ddulliau cyfathrebu eraill er mwyn dangos beth maen nhw'n ei wybod, beth maen nhw'n ei ddeall a beth maen nhw'n gallu'i wneud.

Gareth

Gareth is a 10-year-old learner in Key Stage 2.

He has only been learning Welsh for two terms, having recently moved to North Wales from England. He has been integrated into a class of 24 pupils who are taught Welsh by their class teachers. During his short time at the primary school, Gareth has enjoyed the Welsh lessons and has responded with enthusiasm.

His teachers know much more about Gareth's performance than can be included here. However, this profile has been selected to illustrate characteristic features of Gareth's work across a range of activities. Each example is accompanied by a brief commentary to provide a context and indicate particular qualities in the work.

Oracy

Activity 1 | Clip 1 – Presentation: *Y tywydd*

Pupils discuss the weather every day. They are used to undertaking a variety of activities such as keeping a weather diary and preparing forecasts, etc.

In this activity, Gareth is talking about the weather. He begins by greeting his audience and then talks about the weather in the present tense using the pattern, 'Mae hi'n...'. He uses weather-related vocabulary with confidence and extends his language skills by using the future tense to forecast the weather, 'Yfory, bydd hi'n...'. In this activity, Gareth communicates simple factual information clearly. Gareth's pronunciation and intonation are not always correct and he hasn't mastered the 'll' and 'ch' sounds yet.

Activity 2 | Clip 2 – Answer questions: *Helpwr Heddiw*

Every day, different members of the class take on the role of *Helpwr Heddiw*. Pupils are familiar with the routine and are comfortable with the role they take.

Gareth

Mae Gareth yn ddysgwr 10 oed yng Nghyfnod Allweddol 2.

Dim ond ers dau dymor mae e wedi bod yn dysgu Cymraeg gan ei fod newydd symud i Ogledd Cymru o Loegr. Mae wedi ei integreiddio i ddosbarth o 24 disgybl sy'n derbyn eu gwersi Cymraeg gan eu hathrawon dosbarth. Yn ystod ei gyfnod byr yn yr ysgol gynradd, mae Gareth wedi mwynhau'r gwersi Cymraeg gan ymateb gyda brwdfrydedd.

Mae ei athrawon yn gwybod llawer mwy am berfformiad Gareth nag y gellir ei gynnwys yma. Er hynny, mae'r proffil hwn wedi'i ddewis er mwyn dangos nodweddion gwaith Gareth ar draws ystod o weithgareddau. Mae pob enghraifft yn cynnwys sylwebaeth fer sy'n rhoi cyd-destun i'r gwaith ac sy'n dynodi unrhyw briodweddau arbennig.

Llafaredd

Gweithgaredd 1 | Clip 1 – Cyflwyniad: Y tywydd

Mae'r disgyblion yn trafod y tywydd bob dydd. Maen nhw'n gyfarwydd â gwneud amrywiaeth o weithgareddau megis cadw siart dywydd, paratoi rhagolygon, ac ati.

Yn y gweithgaredd hwn, mae Gareth yn siarad am y tywydd. Mae'n dechrau drwy gyfarch ei gynulleidfa ac yna mae'n bwrw ymlaen i sôn am y tywydd yn y presennol gan ddefnyddio'r patrwm, 'Mae hi'n...'. Mae'n hollol gyffyrddus wrth ddefnyddio geirfa'r tywydd ac yna mae'n ymestyn ei sgiliau iaith drwy roi'r rhagolygon gan ddefnyddio'r dyfodol, 'Yfory, bydd hi'n...'. Yn y gweithgaredd hwn, mae Gareth yn cyfleu gwybodaeth ffeithiol syml yn glir. Mae Gareth yn cael peth trafferth i ynganu a goslefu'n briodol a dydy e ddim eto wedi meistrolï seiniau llythrennau 'll' ac 'ch'.

Gweithgaredd 2 | Clip 2 – Ateb cwestiynau: Helpwr Heddiw

Bob dydd mae aelod gwahanol o'r dosbarth yn cymryd rôl Helpwr Heddiw. Mae'r disgyblion yn gyfarwydd â'r drefn ac yn hollol gyffyrddus wrth gymryd at y rôl.

In this activity, Gareth is *Helpwr Heddiw*. Other members of the class ask him impromptu questions. Gareth demonstrates a good understanding of a variety of questions asked by familiar voices and, on the whole, responds appropriately. His teacher encourages him to use full sentences and to correct himself if he makes a mistake. When answering the questions, Gareth shows that he can vary vocabulary and language patterns, including the use of more than one tense of the verb, e.g. 'Gareth ydw i', 'Es i i'r sinema'. Gareth's pronunciation and intonation are not always understandable.

Activity 3 | Clip 3 – Group game: *Snap*

All pupils irrespective of the language resources at their disposal are familiar with working independently of the teacher. They have a variety of games that they can play at specified times or when they have some spare time.

In this activity, the pupils are playing snap. As well as using vocabulary associated with the game, 'tro fi' and 'dy dro di', Gareth and the other pupils identify and state the name of the item on the card as they turn it over. The group works independently and Gareth uses simple words and phrases.

Activity 4 | Clip 4 – Class game: *Mr Blaidd*

The teacher takes advantage of every opportunity to practice the language with the pupils. Often, when weather permits, they play language games on the yard.

In this activity, the pupils are playing 'Faint o'r gloch 'dy, Mr Blaidd?'. Gareth answers the question, 'Faint o'r gloch 'dy, Mr Blaidd?' reasonably clearly each time. His pronunciation and intonation are reasonably understandable and he communicates simple information.

Yn y gweithgaredd hwn, Gareth yw Helpwr Heddiw. Mae aelodau eraill y dosbarth yn gofyn cwestiynau iddo'n fyrfyr. Mae Gareth yn dangos dealltwriaeth dda o amrywiaeth o gwestiynau a leferir gan leisiau cyfarwydd ac yn ymateb yn briodol fel arfer. Mae ei athrawes yn ei annog i ddefnyddio brawddegau llawn ac i hunan-gywiro pan fydd yn gwneud camgymeriad. Wrth iddo ateb y cwestiynau, mae Gareth yn llwyddo i amrywio peth ar eirfa a phatrymau, gan gynnwys defnyddio mwy nag un amser o'r ferf, e.e. 'Gareth ydw i', 'Es i i'r sinema.' Mae Gareth yn cael peth trafferth i ynganu a goslefu'n ddealladwy.

Gweithgaredd 3 | Clip 3 – Gêm grŵp: Snap

Mae'r disgyblion i gyd, waeth faint o adnoddau iaith sydd ganddyn nhw, yn gyfarwydd â gweithio'n annibynnol ar yr athrawes. Mae ganddyn nhw amrywiaeth o gemau y gallan nhw eu chwarae mewn cyfnodau penodol neu pan fo munud sbâr ganddyn nhw.

Yn y gweithgaredd hwn, mae'r disgyblion yn chwarae snap. Yn ogystal â defnyddio geirfa'r gêm, sef 'tro fi' a 'dy dro di', mae Gareth a'r disgyblion eraill yn adnabod ac yn dweud beth yw'r eitem ar y cerdyn wrth ei droi drosodd. Mae'r grŵp yn gweithio'n annibynnol ac mae Gareth yn defnyddio geiriau ac ymadroddion syml.

Gweithgaredd 4 | Clip 4 – Gêm ddosbarth: Mr Blaidd

Mae'r athrawes yn manteisio ar bob cyfle posibl i ymarfer yr iaith gyda'r disgyblion. Yn aml, pan fo'r tywydd yn caniatáu byddan nhw'n chwarae gemau iaith ar yr iard.

Yn y gweithgaredd hwn, mae'r disgyblion yn chwarae 'Faint o'r gloch 'dy, Mr Blaidd?'. Mae Gareth yn ateb y cwestiwn 'Faint o'r gloch 'dy, Mr Blaidd?' yn eithaf eglur bob tro. Mae'n ynganu ac yn goslefu'n weddol ddealladwy ac yn cyfleu gwybodaeth syml.

Activity 5 | Listening and ticking the correct box: *Amser hamdden*

The teacher read out six sentences to the pupils. Their task was to tick the relevant image in each row. She read out each sentence twice.

Gareth manages to get all but one answer correct – he has mistaken 'pêl-rwyd' for 'pêl-droed'. His teacher said that he has difficulty differentiating between the two partly because of his inability to pronounce the words correctly. Gareth's excellent response to this activity demonstrates that he has understood short items spoken by a familiar voice.

Reading

Activity 1 | Clip 5 – Cloze: *Sami Samon* (Martin Jackman)

Before undertaking this activity, the teacher had read the book *Sami Samon* with the class. Then, in the following session, she used the interactive whiteboard to give pupils the opportunity to read aloud and to test their understanding (www.ngfl-cymru.org.uk/sami_samon). Gareth listened to individual pages being read and followed the text, after which he read the sentences aloud. The teacher then removed some of the words and asked Gareth to fill in the gaps using the correct words.

Gweithgaredd 5

Gwrando a thicio'r blwch cywir: Amser hamdden

Darllenodd yr athrawes chwech o frawddegau i'r disgyblion. Y dasg iddyn nhw oedd ticio'r llun perthnasol ym mhob rhes. Darllenodd y brawddegau i gyd yn eu tro, ddwywaith yr un.

Mae Gareth yn llwyddo i gael pob ateb ond un yn gywir. Mae e wedi cymysgu rhwng 'pêl-rwyd' a 'phêl-droed' ac yn ôl yr athrawes mae'n cael anhawster i wahaniaethu rhwng y ddau hyn yn rhannol am nad yw'n gallu ynganu'r geiriau'n gywir. Mae ymateb ardderchog Gareth i'r gweithgaredd hwn yn dangos ei fod wedi deall eitemau byr sy'n cael eu llefaru gan lais cyfarwydd.

Darllen

Gweithgaredd 1

Clip 5 – Cyfannu: *Sami Samon* (Martin Jackman)

Cyn gwneud y gweithgaredd hwn, roedd yr athrawes wedi darllen y llyfr *Sami Samon* gyda'r dosbarth. Yn y sesiwn dilynol, defnyddiodd y bwrdd gwyn rhyngweithiol er mwyn rhoi cyfle i'r disgyblion ddarllen ar goedd a phrofi dealltwriaeth (www.ngfl-cymru.org.uk/sami_samon). Gwrandawodd Gareth ar dudalennau unigol yn cael eu darllen gan ddilyn y print ac wedyn darllenodd y brawddegau ar goedd. Yna, dileodd yr athrawes rai o'r geiriau gan ofyn i Gareth lenwi'r bylchau gyda'r geiriau cywir.

Gareth completes this activity very successfully. As the activity progresses and the teacher makes the task more challenging by removing more words, Gareth answers each question correctly, except two. The teacher does not correct him on the first occasion, but does so on the second. Gareth does, however, demonstrate an understanding of what he reads.

**Activity 2 | Matching words and pictures:
Byd y Bêl (Eluned Charles, Cyfres y Gwdihw)**

As part of their work on the topic of Play Time, pupils learnt the names of various popular games. Their teacher was keen for them to experience reading an information book in Welsh to boost their confidence and she chose *Byd y Bêl* by Eluned Charles from *Cyfres y Gwdihw*. Different tasks were assigned to the groups, based on their ability and Gareth's group was asked to complete a matching words and pictures activity, as seen on the CAA website, (www.caa-aber.org.uk/uploads/byd_y_bl.pdf).

Gareth has managed to match five of the words and pictures correctly without any assistance. He demonstrates an understanding of the meaning of individual words.

Activity 3 | Matching: Question and answer

Matsia'r cwestiwn a'r ateb	
Beth wyt ti'n hoffi bwyta?	Dw i'n cael pen-blwydd ym mis Ionawr.
Pa y wyt ti?	Dw i'n hoffi Celo.
Wyt ti'n hoffi sgloedian?	Dw i'n ddeg oed.
Sut wyt ti?	Hang ydw i.
Faint ydy dy oed di?	Dw i'n bwyta tost.
Ble wyt ti'n byw?	Da iawn diolch.
Fryd mae dy ben-blwydd di?	Ydw, wrth gwrs.
Beth wyt ti'n hoffi yfed?	Dw i'n byw yn Abertawe.

During his short time in Wales, Gareth's Welsh lessons have focussed mainly on oral work. However, his teacher was keen for him to transfer his knowledge of the language acquired from oral work to his reading work. She chose eight questions and answers familiar to him from his oral work and asked him to match the questions and answers using different colours.

Mae Gareth yn gwneud hyn yn llwyddiannus iawn. Wrth i'r gweithgaredd fynd yn ei flaen ac wrth i'r athrawes wneud y dasg yn fwy heriol drwy ddileu mwy o'r geiriau, mae Gareth yn cael yr atebion i gyd ond dau yn gywir. Dydy'r athrawes ddim yn ei gywiro'r tro cyntaf ond mae'n gwneud hynny'r ail waith. Serch hynny, mae Gareth yn dangos dealltwriaeth o'r hyn mae'n ei ddarllen.

Gweithgaredd 2 | Cyfateb llun a gair: *Byd y Bêl* (Eluned Charles, *Cyfres y Gwdihw*)

Fel rhan o'u gwaith ar y pwnc Amser Chwarae, bu'r disgyblion yn dysgu'r enwau am wahanol chwaraeon poblogaidd. Roedd eu hathrawes yn awyddus iddyn nhw gael y profiad o ddarllen llyfr gwybodaeth yn y Gymraeg er mwyn codi eu hyder ac felly dewisodd *Byd y Bêl* gan Eluned Charles o *Gyfres y Gwdihw*. Rhoddwyd tasgau gwahanol i'r grwpiau yn ôl eu gallu a gofynnwyd i grŵp Gareth gyfateb llun a gair, tasg o wefan CAA, (www.caa-aber.org.uk/uploads/byd_y_bl.pdf).

Mae Gareth wedi llwyddo i gyfateb pump o'r lluniau a'r geiriau'n gywir heb unrhyw gymorth. Mae'n dangos dealltwriaeth o ystyr geiriau unigol.

Gweithgaredd 3 | Cyfateb: Cwestiwn ac ateb

Matsia'r cwestiwn a'r ateb	
Beth wyt ti'n hoffi bwyta?	Dw i'n cweil pen-blwydd ym mis Ionawr
Bwy wyt ti?	Dw i'n hoffi Cola.
Wyt ti'n hoffi sgolodan?	Dw i'n ddeig oed.
Sut wyt ti?	Hang ydw i.
Faint ydy dy oed di?	Dw i'n bwyta tost.
Ble wyt ti'n byw?	Da iawn diolch.
Fryd mae dy ben-blwydd di?	Ydw, wrth gwrs.
Beth wyt ti'n hoffi yfed?	Dw i'n byw yn Aberystwyth.

Gwaith llafar fu'n brif ffocws i wersi Cymraeg Gareth yn ystod ei gyfnod byr yng Nghymru. Fodd bynnag, roedd ei athrawes yn awyddus iddo drosglwyddo'r wybodaeth am iaith oedd ganddo yn sgîl y profiad hwnnw i'w waith darllen. Dewisodd wyth o gwestiynau ac atebion a oedd yn gyfarwydd iddo ar lafar a gofynnwyd iddo gyfateb y cwestiynau â'r atebion gan ddefnyddio gwahanol liwiau.

Although Gareth was totally familiar with each of the questions and was able to answer them all orally, e.g. in his role as *Helpwr Heddiw*, he was less confident when reading them and attempting to match them to the answers. He has managed to match five out of the eight questions and answers correctly.

Activity 4 | Completing a plan: *Yn y dref*

As part of their work on The Area, the class learnt how to give and understand directions and also learnt vocabulary to describe locations. In this activity, the teacher gave the pupils a map containing gaps and a series of sentences. They were required to use the information in the sentences to complete the map. The class did not require assistance during the task itself as there had been sufficient previous preparation on the topic.

VN Y DREF					
Siop Chwarecon	Siop Ffrwythau a Llysiau	Siop y Coggydd	Cogydd	Yr Ysgol	
Y Stryd Fawr					
Siop Sgwlion	Fferylfa	Siop Gerddoiaeth	Siop Bapur	Stryd y Castell Pwll Nofio	
Y Stryd Newydd					
Hwnc	Siop dillad	Y Gemydd	Caffi		
Heol y Bont					

Mae'r siop dillad yn y Stryd Newydd.
Mae siop y coggydd rhwng y siop ffrwythau a llysiau a'r cogydd.
Mae'r siop bapur drws nesaf i'r siop gerddoiaeth.
Mae'r siop chwarecon gyferbyn i'r hwnc.
Mae'r pwll nofio wrth yr ysgol.

Gareth has completed the task with little difficulty. However, two of his answers are incorrect and there is some evidence he was rushing to finish. If he had taken more time and read through all the sentences, he might have realised that he had located the two buildings on *Y Stryd Newydd* incorrectly. He also needs to take more care to copy correctly. He has recognised a number of the words and phrases that were in the sentences and on the map.

Er bod Gareth yn hollol gyfarwydd â phob un o'r cwestiynau ac yn gallu eu hateb i gyd ar lafar, e.e. yn ei rôl fel Helpwr Heddiw, nid oedd mor hyderus wrth eu darllen a cheisio'u cyfateb gyda'r atebion. Mae wedi llwyddo i gyfateb pump allan o'r wyth cwestiwn ac ateb yn gywir.

Gweithgaredd 4 | Gorffen cynllun: Yn y dref

Fel rhan o'u gwaith ar Yr Ardal, dysgodd y dosbarth sut i roi ac i ddeall cyfarwyddiadau a geirfa i esbonio lleoliad. Rhoddodd yr athrawes fap â bylchau ynddo a chyfres o frawddegau i'r disgyblion. Y dasg oedd defnyddio'r wybodaeth yn y brawddegau i gwblhau'r map. Nid oedd angen cymorth ar y dosbarth yn ystod y dasg ei hun gan iddyn nhw wneud digon o baratoi blaenorol ar y pwnc.

YN Y DREF				
Siop Chwaraeon	Siop Firwythau a Llysiau	Siop y Cogydd	Cigydd	Yr Ysgol
	Y Stryd Fawr			
Siop Sgwdiau	Floriola	Siop Gerddoriaeth	Siop Bapur	Stryd y Castell
Harc	Siop dillad	Y Gemydd	Caffi	
		Heol y Bont		

Mae'r siop dillad yn y Stryd Newydd.
Mae siop y cogydd rhwng y siop firwythau a llysiau a'r cigydd.
Mae'r siop papur drws nesaf i'r siop gerddoriaeth.
Mae'r siop chwaraeon gyferbyn â'r harc.
Mae'r pwll nofo wedi yr ysgol.

Mae Gareth wedi llwyddo i gwblhau'r dasg heb lawer o anhawster. Fodd bynnag, mae wedi cael dau ateb yn anghywir ac mae peth tystiolaeth ei fod yn brysio i orffen. Pe bai wedi cymryd mwy o amser a darllen drwy'r brawddegau i gyd, efallai y byddai wedi sylweddoli ei fod wedi camleoli'r ddau adeilad ar Y Stryd Newydd. Yn ogystal, mae angen iddo gymryd mwy o ofal er mwyn copio'n gywir. Mae wedi adnabod nifer o'r geiriau a'r ymadroddion oedd yn y sbardun ac ar y map.

**Activity 5 | Answering multiple-choice questions:
Vicky a Samuel**

In this activity, Gareth was required to tick the correct answers in a multiple-choice exercise. The group members had read the sentences aloud before undertaking the written exercise independently.

VICKY

Dyma Vicky. Mae llygod glas a gwddf golau hir gyda hi. Mae hi'n gwisgo top melyn a sgert mini oren. Mae eiddau penc ganddi hi.

1.	llygod				
2.	gwddf				
3.	top				
4.	sgert				
5.	eiddau				

SAMUEL

Hydi, Samuel ydychi. Ddwi'n mynd i'r ysgol yn y car gyda Dad ond ddwi'n seiclo adre gyda ffynhau. Rhaid i fi wsgo crys pŵl gyda gyda bathodyn yn ysgol, trowsus llafn ac eiddau du. Ddwi'n wrth fy mudd yn yr ysgol ond mae'r dillod yn affwily.

1.	mynd i'r ysgol				
2.	mynd adre				
3.	gwisgo				
4.	haffi ysgol?				
5.	dillod ysgol?				

Here, Gareth demonstrates an interest in short, simple pieces and goes on to read them. In the section about Vicky, he has managed to answer three out of five questions correctly. He appears to be familiar with the colours but he is unable to cope with colours within a phrase, e.g. in number 2 and number 4, he knows the words 'golau' and 'oren' but does not understand the words 'hir' and 'mini'. He also has a tendency to tick the first item that is linked in any way with the answer. This also occurs in the section about Samuel. 'Seiclo' and 'trowsus' are included in the correct answers in number 2 and number 3 but Gareth has not read to the end of the line to find every part of the answer.

Gweithgaredd 5 | Ateb cwestiynau amlddewis: Vicky a Samuel

Y dasg i Gareth yma oedd ticio'r ateb cywir mewn ymarfer amlddewis. Roedd aelodau'r dosbarth wedi darllen y brawddegau ar goedd cyn mynd ati i wneud yr ymarfer ysgrifenedig yn annibynnol.

VICKY

Dyma Vicky. Mae llygend glas a gewllt golau hir gyda hi. Mae hi'n gwisgo top melyn a sgert mini oren. Mae eiddau penc ganddi hi.

1.	lygend				
2.	gwiall				
3.	top				
4.	sgert				
5.	eiddau				

SAMUEL

Hysb, Samuel ydych chi. De i'n mynd i'r ysgol yn y car gyda Dad ond de i'n seiclo adre gyda ffrendiau. Rhaid i fi wisgo crys polo glis gyda bathodyn yr ysgol, trowsus llafn ac eiddau bla. De i wrth fy mudd yn yr ysgol ond mae'r dillod yn effroley.

1.	mynd i'r ysgol				
2.	mynd adre				
3.	gwisgo				
4.	haffi ysgol?				
5.	dillod ysgol?				

Yma, mae Gareth yn dangos diddordeb mewn darnau byr, syml ac yn eu darllen. Yn yr adran ar Vicky, mae wedi llwyddo i gael tri allan o bump ateb yn gywir. Ymddengys ei fod yn adnabod y lliwiau ond dydy e ddim yn gallu ymdopi gyda lliwiau o fewn ymadrodd, e.e. yn rhif 2 a rhif 4, mae'n adnabod y geiriau 'golau' ac 'oren' ond dydy e ddim yn deall y geiriau 'hir' a 'mini'. Problem arall yw ei fod yn tueddu i dicio'r eitem gyntaf sydd â rhyw berthynas â'r ateb. Mae hyn yn digwydd hefyd yn yr adran ar Samuel. Mae 'seiclo' a 'trowsus' yn rhan o'r atebion cywir yn rhif 2 a rhif 3 ond dydy Gareth ddim wedi darllen i ddiwedd y llinell i ddod o hyd i bob elfen o'r ateb.

Writing

Activity 1 | Keeping a diary: *Y tywydd*

Gareth's teacher keeps a weather chart in the classroom. She often talks about the weather in Welsh in order to use incidental Welsh in the classroom. As a follow-up to this, the pupils were asked to keep a personal written weather chart for a week. Their charts included key vocabulary to help them and the pattern, 'Mae'n...', was visible on the wall to remind them how to talk about the weather.

Enw
Gareth

Dyddiadur y Tywydd

	Bore	Pnawn
	Mae'n	Mae'n .....
Dydd Sul	<i>bwrw eira</i>	<i>rhew</i>
Dydd Llun	<i>mae'n braf</i>	<i>braf</i>
Dydd Mawrth	<i>wyntog</i>	<i>mae'n bwrw glaw</i>
Dydd Mercher	<i>gymlog</i>	<i>mae'n oer</i>
Dydd Iau	<i>mae'n heulog</i>	<i>mae'n heulog</i>
Dydd Gwener	<i>stormus</i>	<i>mae'n bwrw glaw</i>
Dydd Sadwrn	<i>mae'n gymylog</i>	<i>mae'n gymylog</i>

heulog

braf

gymylog

bwrw glaw

bwrw eira

stormus

rhewi

boeth

oer

wyntog

wlyb

Gareth has managed to copy most of the necessary words and phrases correctly. Sometimes he writes the sentence in full but on other occasions he is content to copy words only. His letters are clearly shaped and correctly orientated but the spacing between words is sometimes insufficient.

Ysgrifennu

Gweithgaredd 1 | Cadw dyddiadur: Y tywydd

Mae'n arfer gan athrawes Gareth gadw siart dywydd yn y dosbarth. Yn aml, bydd yn siarad am y tywydd yn y Gymraeg er mwyn ymarfer Cymraeg achlysurol. Fel dilyniant i hyn, gofynnwyd i'r dosbarth gadw siart dywydd ysgrifenedig bersonol am wythnos. Roedd geirfa allweddol ar eu siart i'w hatgoffa, ac roedd y patrwm 'Mae'n...' ar wal y dosbarth.

Enw
Gareth

Dyddiadur y Tywydd

	Bore	Pnawn
	Mae'n	Mae'n .....
Dydd Sul	bwrw eira	rhew
Dydd Llun	Mae'n braf	braf
Dydd Mawrth	wyntog	Mae'n bwrw glaw
Dydd Mercher	gymlog	Mae'n oer
Dydd Iau	mae'n heulog	Mae'n heulog
Dydd Gwener	stormus	Mae'n bwrw glaw
Dydd Sadwrn	Mae'n gymylog	Mae'n gymylog

heulog	braf	gymylog	bwrw glaw
bwrw eira	stormus	rhewi	boeth
oer	wyntog	wlyb	

Mae Gareth wedi llwyddo i gopïo'n gywir fwyafrif y geiriau a'r ymadroddion angenrheidiol. Weithiau, mae'n ysgrifennu'r frawddeg yn gyflawn ond bryd arall mae'n bodloni ar gopïo geiriau yn unig. Mae ei lythrennau wedi eu ffurfio'n glir ac yn mynd i'r cyfeiriad cywir, ond weithiau, does dim bwllch digonol rhwng y geiriau.

Activity 2 | Filling in an identity card: *Dyma fi*

The class had been revising how to record their personal details in order to enable them to fill in an identity card for the youth club. In this activity, the teacher handed out differentiated worksheets to the pupils and explained to Gareth's group that they were required to write full sentences about their hobbies in the final section. All pupils completed the task independently.

Enw Gareth

Byw Y Heib

Oed deg

Pen-blwydd 6 mawrth

Ysgrifenna am dy hobiau - Beth? Ble? Pryd? Efo paw?

Sgwâr

_____

_____

_____

_____

_____

Gareth has managed to read the items and has filled in the gaps but he needed help with the meaning of the word 'pen-blwydd'. He was able to fill in the gap once he understood the meaning. He has spelt the words correctly and shaped his letters consistently. There is an opportunity to write more extensively at the end of the card but Gareth is content to answer at word level.

Gweithgaredd 2 | Llenwi cerdyn adnabod: Dyma fi

Roedd y dosbarth wedi bod yn adolygu sut i gofnodi eu manylion personol er mwyn eu galluogi i lenwi cerdyn adnabod ar gyfer y clwb ieuenctid. Dosbarthodd yr athrawes y taflenni gwahaniaethol i'r disgyblion gan esbonio i grŵp Gareth bod angen ysgrifennu brawddegau llawn am eu hobiau yn y rhan olaf. Gwnaeth pawb y dasg yn annibynnol.

Enw Gareth

Byw Y Heb

Oed deg

Pen-blwydd 6 mawrth

Ysgrifenna am dy hobiau - Beth? Ble? Pryd? Efo pwy?

Soccer

Mae Gareth wedi llwyddo i ddarllen yr eitemau a llenwi'r bylchau ond bu raid iddo gael help gydag ystyr 'pen-blwydd'. Wedi iddo ddod i ddeall yr ystyr mae wedi llwyddo i lenwi'r bwlch. Mae wedi sillafu'r geiriau'n gywir ac mae ei lythrennau wedi eu ffurfio'n gyson. Mae cyfle ar ddiwedd y cerdyn i ysgrifennu'n fwy ymestynnol ond mae Gareth yn bodloni ag ateb ar lefel gair.

Activity 3 | Substitution exercise: *Llythyr*

For this activity, Gareth was required to write a letter to a friend using a given pattern. Words had been underlined in the original letter and Gareth's task was to replace those words with his own words and phrases.

The image shows two boxes illustrating a substitution exercise. The top box contains the original letter template with underlined words. The bottom box shows the student's handwritten response, where the underlined words have been replaced with their own words and phrases.

Original Letter Template:

12 Y Stryd Fawr
Brynboch
Tachwedd 23

Annwyl Liam,

Helo. Steve Jones ydw i. Rydw i'n byw yn Rhuthun ac rydw i'n mynd i Ysgol Gynradd Rhuthun. Rydw i'n un deg un oed.

Rydw i'n mwynhau beicio efo ffrindiau bob dydd Sul. Rydw i'n hoffi mynd allan efo Mam a Dad ar ddydd Sadwrn hefyd.

Hwyl
Huw

Student's Handwritten Response:

23 Ffordd Rhuthun
Wrexham
Solewatts

Annwyl Adam

Helo. Gareth ydw i. Rydw i'n byw yn Wrexham ac rydw i'n mynd i Ysgol Gynradd Wrexham. Rydw i'n deg oed.

Rydw i'n mwynhau chwarae efo ffrindiau bob dydd Sadwrn. Rydw i'n hoffi mynd ysgol efo ffrindiau ar dydd Lun hefyd.

Hwyl
Gareth

In a task which offered much support, Gareth has responded appropriately and produced a sensible letter.

Gweithgaredd 3 | Ymarfer disodli: Llythyr

Yn y gweithgaredd hwn, roedd rhaid i Gareth ysgrifennu llythyr at ffrind gan ddilyn patrwm a roddwyd iddo. Tanlinellwyd geiriau yn y llythyr gwreiddiol a thasg Gareth oedd cyfnewid y geiriau hynny â'i eiriau a'i ymadroddion ei hun.

12 Y Stryd Fawr
Brynboch
Tachwedd 23

Anrwyf Liam,

Helo Steve Jones ydw i. Rydw i'n byw yn Rhuthun ac rydw i'n mynd i Ysgol Gynrodd Rhuthun. Rydw i'n un deg un oed.

Rydw i'n mwynhau beicio efo ffrindiau bob dydd Sul. Rydw i'n hoffi mynd allan efo Mam a Dad ar ddydd Sodern hefyd.

Hwyl
Huw

23 Ffeold Rhuthun
Wrexham
Snlawrth

Anrwyf Adam

Helo Gareth ydw i. Rydw i'n byw yn Wrexham ac rydw i'n mynd i Ysgol Gynrodd Wrexham. Rydw i'n deg oed.

Rydw i'n mwynhau chwarae efo ffrindiau bob dydd Sodern. Rydw i'n hoffi mynd i ysgol efo ffrindiau ar ddydd Lun hefyd.

Hwyl
Gareth

Mewn tasg oedd yn cynnig llawer o gefnogaeth, mae Gareth wedi llwyddo i ymateb yn briodol gan gynhyrchu llythyr synhwyrol.

**Activity 4 | Writing sentences to describe pictures:
Beth sy'n bod?**

The pupils had been discussing different illnesses and in order to reinforce this work the teacher handed out differentiated worksheets to the class. Gareth's group was asked to produce sentences to match the pictures.

Gareth could not remember all of the illnesses but when his teacher reminded him that the vocabulary was to be seen on the classroom wall, he referred to it regularly. He has therefore been able to copy each of the illnesses correctly, except for the occasional spelling mistake, e.g. 'dolyr' and 'pigin'. He has omitted the preposition in examples where he needed to conjugate it, even though help was available on the whiteboard.

Gweithgaredd 4 | Ysgrifennu brawddegau i ddisgrifio lluniau: Beth sy'n bod?

Roedd y disgyblion wedi bod yn trafod gwahanol afiechydon ac i gadarnhau'r gwaith rhoiodd yr athrawes daflenni gwaith gwahaniaethol i'r dosbarth. Y dasg i grŵp Gareth oedd cynhyrchu brawddegau i gyd-fynd â'r lluniau.

Beth sy'n bod?

1	Mae gan <u>dolur gwlth</u>	Fi
2	Mae gan Lefi <u>zacc pen</u>	Lefi
3	Mae <u>hi</u> pigio elust	Hi
4	Mae ganddo fo <u>pen bol</u>	Fo
5	Mae <u>fo</u> <u>supia</u>	Fo
6	Mae <u>gan Tind</u> <u>pen bol</u>	Tind
7	Mae <u>fi</u> pigio elust	Fi
8	Mae <u>hi</u> <u>dolur gwlth</u>	Charlette

Doedd Gareth ddim yn gallu cofio pob un o'r afiechydon ond pan atgoffodd ei athrawes e fod yr eirfa ar wal y dosbarth, cyfeiriodd at yr wybodaeth yn gyson. O ganlyniad, mae wedi llwyddo i gopïo pob un o'r afiechydon yn gywir heblaw am ambell wall sillafu, e.e. 'dolur' a 'pigio'. Yn yr eitemau lle mae angen iddo redeg yr arddodiad, mae'n ei hepgor, er bod cymorth ar gael iddo ar y bwrdd gwyn.

Summary and overall judgement

Oracy

Consideration was given to Levels 1 and 2 when evaluating Gareth's Oracy work.

Gareth *shows that he understands short items spoken in a familiar voice* when responding to his teacher's instructions in the *Sami Samon* exercise, when answering fellow pupils' questions in the *Helpwr Heddiw* task and when undertaking the listening and understanding task. This aspect of his work is a feature of performance at Level 2. Gareth has considerable difficulty with speaking *with understandable pronunciation and intonation* and is also unable to correctly pronounce the Welsh sounding letters, 'll' and 'ch'. Consequently, he fails to fully satisfy the Level 2 requirements in this aspect of his performance. He can, however, *communicate simple information* in each of the activities, sometimes at a level which is indicative of Level 1, such as in the games. He occasionally shows a *variation in vocabulary and patterns* such as in *Y Tywydd* and *Helpwr Heddiw* activities, both of which contain examples of features at Level 2.

After considering all aspects of his Oracy work, Level 2 best fits Gareth's performance.

Reading

Levels 1 and 2 were considered when evaluating Gareth's Reading work.

Gareth *recognises familiar words and connects the written form of words with their sound*. These are features of Level 1. He also displays some features of Level 2 in his work, e.g. *by reading some simple passages* and demonstrating an understanding of what he has read. Gareth generally finds it difficult to move from word level to phrase level consistently, which is a feature of Level 2, e.g. in Activities 4 and 5, where his answers demonstrate an understanding of individual words but show that he hasn't considered the sentence as a whole.

In view of all aspects of his Reading work, Level 1 best fits Gareth's performance at present, but he is in the process of developing the necessary skills to satisfy the requirements of the next level.

Crynodeb a barn gyffredinol

Llafaredd

Ystyriwyd Lefelau 1 a 2 wrth bwysu a mesur gwaith Llafaredd Gareth.

Mae Gareth yn dangos ei fod yn *dangos dealltwriaeth o eitemau byr a leferir gan lais cyfarwydd* wrth iddo ymateb i gyfarwyddiadau ei athrawes yng ngweithgaredd *Sami Samon*, wrth ateb cwestiynau ei gyd-ddisgyblion yn y dasg Helpwr Heddiw ac yn y dasg gwrando a deall. Mae'r agwedd hon o'i waith yn nodweddu perfformiad ar Lefel 2. Mae Gareth yn cael cryn drafferth i *ynganu a goslefu'n ddealladwy* a dydy e ddim chwaith yn gallu ynganu'r llythrennau mwy Cymraeg eu naws yn gywir, e.e. 'll', 'ch', ac o ganlyniad dydy e ddim yn llawn gyrraedd gofynion Lefel 2 yn yr agwedd hon o'i berfformiad. Serch hynny, mae'n *cyfleu gwybodaeth syml* ym mhob un o'r gweithgareddau, weithiau ar lefel sy'n nodweddu Lefel 1, megis yn y gemau, ac weithiau gan *amrywio peth ar eirfa a phatrymau* megis yng ngweithgaredd y Tywydd a Helpwr Heddiw. Yn ddau weithgaredd hyn, gwelir enghreifftiau o nodweddion Lefel 2.

Lefel 2 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Gareth o ystyried pob agwedd ar ei waith Llafaredd.

Darllen

Ystyriwyd Lefelau 1 a 2 wrth bwysu a mesur gwaith Darllen Gareth.

Mae Gareth yn *adnabod geiriau cyfarwydd ac yn cysylltu ffurf ysgrifenedig y geiriau â'u sain* sy'n nodweddion Lefel 1. Yn ogystal, mae'n dangos rhai o nodweddion Lefel 2 yn ei waith, e.e. *drwy ddarllen ambell ddarn syml* a dangos dealltwriaeth o'r hyn mae wedi ei ddarllen. Yn gyffredinol, mae Gareth yn ei chael hi'n anodd symud o lefel gair i lefel ymadrodd, sef un o nodweddion Lefel 2, gyda chysondeb, e.e. yng Ngweithgareddau 4 a 5, lle mae ei atebion yn dangos dealltwriaeth o eiriau unigol heb ystyried y frawddeg yn ei chyfarwydd.

Lefel 1 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Gareth ar hyn o bryd o ystyried pob agwedd ar ei waith Darllen, ond mae yn y broses o ddatblygu'r sgiliau angenrheidiol i gwrdd â gofynion y lefel nesaf.

Writing

Consideration was given to Levels 1 and 2 when evaluating Gareth's Writing work.

In each of the activities, Gareth was able to copy or write *words and some simple and familiar phrases from memory*, thus satisfying Level 1 requirements. Many of the activities provide him with opportunities to use *familiar patterns* and *occasional sentences*, features of Level 2, but he often limits himself to producing words or phrases, e.g. the weather diary and the identity card. He usually spells simple words correctly, but makes some mistakes even when copying, e.g. 'pigin' and 'ddannodd' in Activity 4.

In view of all aspects of his Writing work, Level 1 best fits Gareth's performance at present, but he is in the process of developing the necessary skills to satisfy the requirements of the next level.

Ysgrifennu

Wrth bwysu a mesur gwaith Ysgrifennu Gareth ystyriwyd Lefelau 1 a 2.

Ym mhob un o'r gweithgareddau, gwelir Gareth yn copïo neu'n ysgrifennu *geiriau a rhai ymadroddion syml a chyfarwydd o'i gof*, sy'n golygu ei fod yn cyflawni gofynion Lefel 1. Mae llawer o'r gweithgareddau'n cynnig cyfleoedd iddo *ddefnyddio patrymau cyfarwydd ac ambell frawddeg*, sef nodweddion Lefel 2, ond yn aml, mae'n bodloni ar gynhyrchu geiriau neu ymadroddion yn unig, e.e. y dyddiadur tywydd a'r cerdyn adnabod. Fel arfer, mae geiriau syml wedi eu sillafu'n gywir ond weithiau mae'n gwneud rhai camgymeriadau hyd yn oed wrth gopïo, e.e. 'pigin' a 'ddannodd' yng Ngweithgaredd 4.

Lefel 1 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Gareth ar hyn o bryd o ystyried pob agwedd ar ei waith Ysgrifennu, ond mae yn y broses o ddatblygu'r sgiliau angenrheidiol i gwrdd â gofynion y lefel nesaf.

Kirsty

Kirsty is an 11-year-old learner in Key Stage 2.

Kirsty works with a group of other Key Stage 2 pupils in a mixed age and ability class in North-east Wales. There is a Welsh and English stream within the same class, with the majority following the curriculum through the medium of English.

Her teacher knows much more about Kirsty's performance than can be included here. However, this profile has been selected to illustrate characteristic features of Kirsty's work across a range of activities. Each example is accompanied by a brief commentary to provide a context and indicate particular qualities in the work.

Oracy

Activity 1 | Clip 6 – Question and report: *Ffrindiau newydd*

In preparation for transferring to the secondary school, the teacher had arranged for pupils from a nearby school, who will be attending the same secondary school, to visit the school and meet the children. In this activity, Kirsty asks three of those pupils some questions and then presents their details to the rest of the class, using the prompt sheet below.

In this short piece, we see Kirsty questioning one of the pupils and talking to the other members of the class about another pupil, Sarah. She forms a variety of questions correctly to obtain personal and factual information. She speaks intelligibly and communicates the information effectively, using some variation of patterns. The patterns, however, tend to be incorrect, e.g. 'mae ganddo hi un frawd', 'fy enw frawd ydy...'.

Kirsty

Mae Kirsty yn ddysgwr 11 oed yng Nghyfnod Allweddol 2.

Mae Kirsty'n gweithio gyda grŵp o ddisgyblion o Gyfnod Allweddol 2 mewn dosbarth o oed a gallu cymysg yn y Gogledd-ddwyrain. O fewn yr un dosbarth, mae ffrwd Gymraeg a ffrwd Saesneg, gyda'r mwyafrif helaeth yn dilyn y cwricwlwm drwy gyfrwng y Saesneg.

Mae ei hathro yn gwybod llawer mwy am berfformiad Kirsty nag y gellir ei gynnwys yma. Er hynny, mae'r proffil hwn wedi'i ddewis er mwyn dangos nodweddion gwaith Kirsty ar draws ystod o weithgareddau. Mae pob enghraifft yn cynnwys sylwebaeth fer sy'n rhoi cyd-destun i'r gwaith ac sy'n dynodi unrhyw briodweddau arbennig.

Llafaredd

Gweithgaredd 1

Clip 6 – Holi ac adrodd yn ôl: Ffrindiau newydd

Fel paratoad ar gyfer trosglwyddo i'r ysgol uwchradd, trefnodd yr athro i ddisgyblion o ysgol gyfagos a fydd yn mynychu'r un ysgol uwchradd ddod i'r ysgol i gyfarfod â'r plant. Yn y gweithgaredd hwn, mae Kirsty'n holi tri o'r disgyblion hynny ac yna'n cyflwyno manylion amdanyn nhw i weddill y dosbarth gan ddefnyddio'r sbardun isod.

Yn y darn byr hwn, rydyn ni'n gweld Kirsty'n holi un o'r disgyblion ac yn sôn wrth aelodau eraill y dosbarth am un arall, sef Sarah. Mae'n ffurfio amrywiaeth o gwestiynau'n gywir er mwyn ceisio gwybodaeth personol a ffeithiol. Mae'n siarad yn ddealladwy ac yn trosglwyddo'r wybodaeth yn effeithiol gan ddefnyddio peth amrywiaeth o batrymau. Fodd bynnag, mae'r patrymau'n tueddu i fod yn wallus, e.e. 'mae ganddo hi un frawd', 'fy enw frawd ydy...'.

Activity 2 | Clip 7 – Q&A: Y ganolfan hamdden

As part of their work on the theme of Leisure, the pupils undertake a role-play task. They must ask the customer questions in order to fill the membership form. In the first part of the activity, Kirsty and Shannon ask Sam, who wants to join a leisure club, some questions. In the second part, Kirsty plays the role of the customer.

B Dyddiad _____

Flurflen Ymaelodi

Rwyd di eisiau mynd i Glwb Chwaraeon ar ddydd Sadwrn.
Llenwch y bylchau.

Enw _____

Enw'r Ysgol _____

Oed _____

Cyfeiriad:
_____
_____
_____

Rhif ffôn _____

Pa glwb?

Rhowch

Ryghi	☐	Nefo	☐	Jiwdo	☐
Pil-droed	☐	Hoci	☐	Tennis	☐
Pil-rwyd	☐	Dawnsio	☐	Marchogaeth	☐

Kirsty is happy to let Shannon lead the discussion, although that is not entirely apparent because of the editing. She does, however, ask the occasional question herself and attempts to keep the conversation going by suggesting dancing as a possible activity. She usually forms questions appropriately, although on occasions she uses single words to ask questions, e.g. 'hoci?'. In the second part of the activity, Kirsty answers personal questions sensibly, and although she is often content to provide one-word answers, there are examples of some voluntary comments, e.g. 'na, mae rygbi'n diflas' and 'na, mae jiwdo'n beryglus'. On the other hand, she is unsure of the correct way to answer questions in the affirmative, and uses 'oes' instead of 'ie' on many occasions. Her pronunciation and intonation are understandable and there is some variation of vocabulary and patterns.

Gweithgaredd 2 | Clip 7 – Holi ac ateb: Y ganolfan hamdden

Fel rhan o'u gwaith ar y thema Hamdden, mae'r disgyblion yn gwneud tasg chwarae rôl. Rhaid holi'r cwsmer er mwyn llenwi'r ffurflen ymaelodi. Yn rhan gyntaf y gweithgaredd, mae Kirsty a Shannon yn gofyn cwestiynau i Sam sydd am ymuno â chlwb hamdden. Yn yr ail ran, mae Kirsty'n chwarae rôl y cwsmer.

B Dyddiad _____

Ffurflen Ymaelodi

Rwyf si eisiau mynd i Glwb Chwaraeon ar ddydd Sadwrn.
Llenwch y blychau.

Enw	_____	
Enw'r Ysgol	_____	
Oed	_____	
Cyfeiriad:	_____ _____ _____	
Rhif ffôn	_____	
Pa glwb?		
Rhowch ☒		
☐ Rygbi	☐ Nefio	☐ Jiwdo
☐ Pêl-droed	☐ Hoci	☐ Tennis
☐ Pêl-rwyd	☐ Dawnsio	☐ Marchogaeth

Mae Kirsty'n bodloni ar ganiatáu i Shannon arwain y drafodaeth, er efallai nad yw hynny'n hollol amlwg oherwydd y golygu. Serch hynny, mae'n gofyn ambell gwestiwn ei hunan ac yn ceisio cadw'r sgwrs i fynd drwy gynnig dawnsio fel gweithgaredd posibl. Fel arfer, mae hi'n ffurfio cwestiynau'n briodol, er bod enghreifftiau o ofyn cwestiynau gyda geiriau unigol, e.e. 'hoci?'. Yn ail ran y gweithgaredd, mae Kirsty'n ateb cwestiynau personol yn synhwyrol ac er ei bod yn bodloni yn aml gydag atebion un gair, mae enghreifftiau yma o gynnig sylwadau gwirfoddol, e.e. 'na, mae rygbi'n diflas' a 'na, mae jiwdo'n beryglus'. Ar y llaw arall, mae'n ansicr o'r ffurf gadarnhaol gywir wrth ateb cwestiynau gan ddefnyddio 'oes' yn hytrach nag 'ie' ar sawl achlysur. Mae'n ynganu a goslefu'n ddealladwy ac yn amrywio peth ar eirfa a phatrymau.

Activity 3 | Clip 8 – Discuss and agree: *Trefnu parti*

In this task, the pupils are required to arrange a school-leaving party. The worksheet, based on Taith Iaith 1 (www.caa-aber.org.uk/uploads/gweith_taith_iaith_1_3.pdf) was given to the pupils before starting. They were required to discuss the options and reach a conclusion and at the end of the activity, Kirsty presents the group's findings to the other members of the class.

Yn eich grŵp, rydych chi'n mynd i drefnu parti i ddathlu achlysur arbennig. Bydd rhaid i chi siarad am y cwestiynau yn yr holiadur a gwneud penderfyniad.

MATH O BARTI: (e.e. parti pinc, parti gwsg ffansi, parti pŵl droed, parti Americanaidd)

BLE: (e.e. yn y dosbarth, yn y neuadd, yn y gampfa, yn y ffreutur)

PRYD: (e.e. yn ystod gwerni, amser cinio, ar ôl ysgol)

FAINT O'R GLOCH:

PRIS:

GWEITHGAREDDAU: (e.e. chwarae gemau, dawnsio, canu, gwrando ar gryno ddysgiâu, cerio)

PA FATH O FWYD: (e.e. brechdanau, creision, bioged, pizzat, pasta, lasn, enau, siocled, ffwythau, bwyd ioch)

PA FATH O DDIGDYDD: (e.e. dŵr, sudd oren, pop)

PA FATH O DDILLAD: (e.e. gwsg ysgol, gwsg ffansi, dillad-bob-dydd, pyjamas)

Bydd angen i un disgybl berwi'r ffarflen yma ar ran y grŵp.

MATH O BARTI: _____
BLE: _____
PRYD: _____
FAINT O'R GLOCH: _____
PRIS: _____
GWEITHGAREDDAU: _____
PA FATH O FWYD: _____
PA FATH O DDIGDYDD: _____
PA FATH O DDILLAD: _____

Bydd un seicod o'r grŵp yn adrodd nhŵ i'r dosbarth cyfan.

Kirsty contributes very little to the discussion as she is not assertive, but her gestures and the fact that she agrees and disagrees indicate that she understands the discussion. The long pauses are characteristic of the work of pupils who are beginning to work independently at this level.

When she reports back on behalf of the group, Kirsty is content to read words and phrases rather than use the notes to form coherent sentences. There is no indication that she can adapt the language to satisfy the requirements of the task.

Gweithgaredd 3 | Clip 8 – Trafod a dod i gasgliad: Trefnu parti

Y dasg i'r disgyblion yma yw trefnu parti gadael yr ysgol. Rhoddwyd taflen seiliedig ar Taith Iaith 1 (www.caa-aber.org.uk/uploads/gweith_taith_iaith_1_3.pdf) i'r disgyblion cyn cychwyn. Roedd disgwyl iddyn nhw drafod y dewisiadau a dod i gasgliad. Ar y diwedd mae Kirsty'n cyflwyno penderfyniadau'r grŵp i weddill y dosbarth.

Yn eich grŵp, rydych chi'n mynd i drefnu parti i ddatblygu achlysur arbennig. Bydd rhaid i chi siarad am y cwestiynau yn yr holiadur a gwneud penderfyniad.

MATH O BARTI: (e.e. parti pinc, parti gwisg ffansi, parti plŷ droed, parti Americanaidd)

BLE: (e.e. yn y dosbarth, yn y neuadd, yn y gampfa, yn y ffretur)

PRYD: (e.e. yn ystod gwerni, amser cinio, ar ôl ysgol)

FAINT O'R GLOCH:

PRIS:

GWEITHGAREDDAU: (e.e. chwarae gemau, dawnsio, canu, gwarndd ar gryno ddysgiâu, cerdd)

PA FATH O FWYD: (e.e. brechdanau, creision, bisgedi, pizza, pastaï, lepp, enau, siocled, ffurthyau, bwyd iach)

PA FATH O DDICODYDD: (e.e. dŵr, sudd oren, pop)

PA FATH O DDILLAD: (e.e. gwisg ysgol, gwisg ffansi, dillad-bob-dydd, pyjamas)

Bydd angen i un disgybl lenwi'r ffurflen yma ar ran y grŵp.

MATH O BARTI:	_____
BLE:	_____
PRYD:	_____
FAINT O'R GLOCH:	_____
PRIS:	_____
GWEITHGAREDDAU:	_____
PA FATH O FWYD:	_____
PA FATH O DDICODYDD:	_____
PA FATH O DDILLAD:	_____

Bydd un aelod o'r grŵp yn adrodd nôl i'r dosbarth cyfan.

Ychydig iawn mae Kirsty'n ei gyfrannu i'r drafodaeth am nad yw'n ymwithiol ond mae'n amlwg o'i hosgo a'r ffaith ei bod yn cytuno ac anghytuno ei bod yn deall yr hyn sy'n cael ei drafod. Mae'r seibiau hir yn nodweddiadol o waith disgyblion sy'n dechrau gweithio'n annibynnol ar y lefel hon.

Wrth i Kirsty adrodd yn ôl ar ran y grŵp, mae'n bodloni ar ddarllen geiriau ac ymadroddion yn hytrach na defnyddio'r nodiadau i ffurfio brawddegau cydlynus. Does dim arwyddion ei bod yn gallu addasu'r iaith i ateb gofynion y dasg.

Activity 4 | Clip 9 – Role play: *Colli'r ffôn*

The pupils had previously completed a role-play activity in which they visited the police station to enquire about a missing bike. In this activity, they were required to use the patterns already learnt in a slightly different context.

To begin with, Kirsty plays the role of the pupil who has lost the phone. She answers questions confidently and communicates the relevant information clearly. Kirsty is less confident once her role changes, but her pronunciation is clear and her intonation appropriate, e.g. she raises her voice at the end of a question. Although her uncertainty is apparent, she succeeds in ending the activity appropriately. In this activity, we see Kirsty frequently forming questions correctly.

Gweithgaredd 4 | Clip 9 – Chwarae rôl: Colli'r ffôn

Roedd y disgyblion eisoes wedi gwneud gweithgaredd ar fynd i swyddfa'r heddlu i holi am feic coll. Y dasg yma oedd defnyddio'r patrymau a ddysgwyd eisoes mewn cyd-destun ychydig yn wahanol.

Ar y dechrau, mae Kirsty'n chwarae rôl y disgybl sy wedi colli'r ffôn. Mae'n ateb cwestiynau'n hyderus gan gyfleu'r wybodaeth angenrheidiol yn eglur. Ar ôl newid rôl, mae Kirsty'n llai hyderus ond mae hi'n ynganu'n glir ac yn goslefu'n briodol, e.e. drwy godi llais ar ddiwedd cwestiwn. Er bod yr ansicrwydd yn amlwg, mae'n gallu achub y sefyllfa drwy ddod â'r gweithgaredd i ben yn briodol. Yn y gweithgaredd hwn, rydyn ni'n gweld Kirsty'n ffurfio cwestiynau'n gywir yn aml.

Reading

Activity 1 | Clip 10 – Read aloud and discuss: *Ffilmio* (Mari Tudor, *Nici a Cris* series)

DARLLEN

Enw Kirsty Dyddiad 30 Ebrill

Rhowch ✓

Dw i'n gallu I can	☹	☺	☺
gwirwdo ar eraill yn darllen <i>listen to others reading</i>			✓
dilyn y print <i>follow the print</i>			✓
ares fy nhro <i>wait my turn</i>			✓
darllen yn uchel - pawb yn clywed <i>read with strong voice - everyone can hear</i>			✓
darllen yn glir - pawb yn deall <i>read clearly - everyone can understand</i>			✓
darllen heb oedi gormod <i>read without too many pauses</i>			✓
diwedd y geiriau'n gywir <i>pronounce the words correctly</i>			✓
darllen ar fy mhwn fy hun <i>read at my own</i>			✓
mwyhau darllen <i>enjoy reading</i>			✓

Y tro nes, bydda i'n ... Next time, I will ...

> darllen sgwrs -

>

Dim eto
Not yet

Weithiau
Sometimes

Bob amser
Always

The group was required to choose a suitable book to read aloud to other members of the class. The pupils were already familiar with the *Nici a Cris* series and Kirsty's group chose the book *Ffilmio*. The teacher referred them to the evaluation sheet before starting and explained that their reading should satisfy the requirements of these criteria. The group had some time to practise before reading in front of the class.

In this activity, Kirsty reads part of the book clearly and with some expression. This suggests some understanding, as does the discussion, but as Kirsty is not assertive, the other members of her group are more dominant. Despite this, she succeeds in answering along with other members of the group at the beginning of the activity and answers another two questions correctly. It is obvious that she is listening throughout the activity because she tries to correct Sam by saying that the children in the story were nervous rather than happy.

The evaluation sheet demonstrates that Kirsty has confidence in her ability to read aloud clearly and with expression so that everybody hears and understands her. Following a discussion with her teacher she agreed to read a more conversational piece next time in order to have a greater opportunity to portray characters.

Darllen

Gweithgaredd 1

Clip 10 – Darllen ar goedd a thrafod: *Ffilmio* (Mari Tudor, cyfres *Nici a Cris*)

DARLLEN

Enw Kirsty Dyddiad 30 Ebrill

Rhowch ✓

Dw i'n gallu ... I can ...			
gwrando ar eraill yn darllen. <i>listen to others reading</i>			✓
dilyn y print <i>follow the print</i>			✓
oes fy nhw <i>wait my turn</i>			✓
darllen yn uchel - pawb yn clywed <i>read with strong voice - everyone can hear</i>			✓
darllen yn glir - pawb yn deall <i>read clearly - everyone can understand</i>			✓
darllen heb oedi gormod <i>read without too many pauses</i>			✓
dweud y geiriau'n gywir <i>pronounce the words correctly</i>			✓
darllen ar fy mhwn fy hun <i>read on my own</i>			✓
mwynhau darllen <i>enjoy reading</i>			✓

Y tro nesaf, byddo i'n ... *Next time, I will ...*

> darllen sgwrs -

>

Dim eto
Not yet

Weithiau
Sometimes

Bob amser
Always

Y dasg i'r grŵp oedd dewis llyfr addas i'w ddarllen ar goedd i weddill y dosbarth. Roedd y disgyblion eisoes yn gyfarwydd â chyfres *Nici a Cris* a dewisodd grŵp Kirsty'r llyfr *Ffilmio*. Cyfeiriodd yr athro nhw at y daflen werthuso cyn dechrau gan esbonio fod angen i'r darlleniad ateb gofynion y meini prawf hyn. Cafodd y grŵp beth amser i ymarfer cyn darllen o flaen y dosbarth.

Yn y gweithgaredd hwn, mae Kirsty'n darllen rhan o'r llyfr yn glir a chyda pheth mynegiant. Mae hyn yn awgrymu rhywfaint o ddealltwriaeth. Ceir yr un arwyddion yn y drafodaeth ond oherwydd nad yw'n ymwthiol caiff y lleill y blaen arni. Serch hynny, mae'n ateb gyda gweddill y grŵp ar ddechrau'r gweithgaredd ac yn ateb dau gwestiwn arall yn gywir. Mae'n amlwg ei bod yn gwrando trwy gydol y gweithgaredd oherwydd mae'n ceisio cywiro Sam drwy ddweud mai nerfus oedd y plant yn y stori ac nid hapus.

Mae'r daflen werthuso yn dangos fod gan Kirsty hyder yn ei gallu i ddarllen ar goedd yn glir a chyda mynegiant fel bod pawb yn clywed ac yn deall. Yn dilyn trafodaeth gyda'i hathro, cytunodd y dylai ddarllen darn mwy sgwrsiol y tro nesaf er mwyn cael mwy o gyfle i gymeriadu.

Activity 2 | Completing worksheets: *Anifeiliaid Anwes* (Heulwen Roberts, the *Gwdihw* series)

The pupils read the book, *Anifeiliaid Anwes* as part of their work on the theme of Animals. The teacher asked Kirsty's group to complete the worksheets from the website independently (www.caa-aber.org.uk/uploads/anifeiliaid_anwes.pdf).

Anifeiliaid Anwes

Beth ydy bwyd yr anifeiliaid anwes yma! Chwiliwch yn y llyfr.

bwyd adar
llusiau

bwyd awingon
leisys, dant y llaw
afalau, mawr a bwsych hefyd

bwyd hwn
bwyd sych

fost
ffrwythau sych

bwyd hwn
bwyd sych

bwyd pysgod

Gwneir ym 2010 gan y Gwasg Gwddolwngol Ffyrdd
CAA, 2006 ©

Anifeiliaid Anwes

Ydy'r brawddegau hyn yn gwir neu'n anghywir?
Mae angen tic neu groes.

	Cywir	Anghywir
1. Mae [redacted] yn yfed ddŵr.	☒	☐
2. I gadw [redacted] mae rhaid cwti llaegol gyda blanced.	☒	☐
3. Mae [redacted] yn llyw mewn tanc.	☒	☐
4. Mae'r [redacted] dod o Ogledd America.	☒	☐
5. Mae [redacted] yn llywta llytiau gwyrdd.	☐	☒
6. Mae [redacted] yn hoffi chwarae.	☒	☐
7. Mae [redacted] yn dod o Africa.	☐	☒
8. Mae [redacted] yn bwyta planhigion gwyrdd.	☐	☒
9. Mae [redacted] holl tywydd poeth.	☐	☐
10. Rhaid gŵchi powlen fwyd a phowlen ddŵr y [redacted] bob dydd.	☒	☐
11. Mae eniau rhol safon mawr [redacted].	☒	☐
12. Mae eniau 9 llyr o ddŵr i ddu [redacted].	☒	☐
13. Mae [redacted] collt ei got os tydd e'n cael iddi.	☐	☐
14. Mae [redacted] yn hoffi letys a dant y llaw.	☒	☐
15. Mae eniau newid dŵr y [redacted] bob wythnos.	☒	☐

Gwneir ym 2010 gan y Gwasg Gwddolwngol Ffyrdd
© CAA, 2006 ©

Kirsty shows perseverance while undertaking this task. Her teacher noticed that she used the information on page 3 to go straight to the correct page to copy the facts on the first worksheet. She has managed to copy everything correctly but has forgotten about the food pellets for the chinchilla and the green plants for the rabbit. When completing the second worksheet, she began by highlighting the animals to avoid having to constantly flick back and forth through the book. Two of her answers are incorrect – the green plants are a problem for her once again – and she has failed to answer two other questions. It is interesting to note that both of these require negative answers. However, Kirsty has successfully demonstrated an understanding of language within a context with a degree of independence.

Gweithgaredd 2 | Llenwi taflenni gwaith: *Anifeiliaid Anwes* (Heulwen Roberts, cyfres y *Gwdihw*)

Fel rhan o waith y dosbarth ar Anifeiliaid, bu'r disgyblion yn darllen y llyfr *Anifeiliaid Anwes*. Wedyn, gofynnodd yr athro i grŵp Kirsty gwblhau'r taflenni gwaith o'r wefan yn annibynnol (www.caa-aber.org.uk/uploads/anifeiliaid_anwes.pdf).

Anifeiliaid Anwes

Beth ydy bwyd yr anifeiliaid anwes yma! Cwiliwch yn y llyfr.

bwyd adar
llusiau

bwyd cawngen
lefyd, dant y llaw
afalau, mewn a bresych hefyd

bwyd hwn
bwyd sych

fost
ffrwythau sych

bwyd hwn
bwyd sych

bwyd pysgod

Copyright © y Cymdeithas Ffynonau Ffynonau Ffynonau
© CAA, 2004

Anifeiliaid Anwes

Ydy'r brawddegau hyn yn gywir neu'n anghywir? Pŵe angen sic neu groes.

	Cywir	Anghywir
1. Mae gwynnau yfed ôl.	☒	☐
2. I gadw gwynnau mae rhaid cael bwyd gyda blanced.	☒	☐
3. Mae gwynnau yn byw mewn tan.	☒	☐
4. Mae'r gwynnau dod o Ogledd America.	☒	☐
5. Mae gwynnau yn bwyta ffrwythau gwyrdd.	☐	☒
6. Mae gwynnau yn hoffi chwarae.	☒	☐
7. Mae gwynnau yn dod o Affrica.	☐	☒
8. Mae gwynnau yn bwyta planhigion gwyrdd.	☐	☒
9. Mae gwynnau yn hoffi tywydd poeth.	☐	☐
10. Rhaid gŵlchi powlen fwyd a phowlen ddrwy gwynnau bob dydd.	☒	☐
11. Mae eniau rhai walrus mewn gwynnau .	☒	☐
12. Mae eniau 9 llyr o ddrwy i ddau gwynnau .	☒	☐
13. Mae gwynnau yn gallu ei gwrthod os bydd e'n cael sŵ.	☐	☐
14. Mae gwynnau yn hoffi llyso a dant y llaw.	☒	☐
15. Mae eniau newid ôl y gwynnau ob wythnos.	☒	☐

Copyright © y Cymdeithas Ffynonau Ffynonau Ffynonau
© CAA, 2004

Mae Kirsty'n dangos dyfalbarhad wrth ymgymryd â'r gweithgaredd hwn. Sylwodd ei hathro ei bod yn defnyddio'r wybodaeth ar dudalen 3 i fynd yn syth i'r dudalen gywir i gopio'r ffeithiau ar y daflen gyntaf. Mae hi wedi llwyddo i gopio'r cyfan yn gywir ond mae hi wedi anghofio am y pelenni bwyd ar gyfer y tsintila a'r planhigion gwyrdd ar gyfer y gwningen. Wrth fynd ati i gwblhau'r ail daflen, dechreuodd drwy oleuo'r anifeiliaid er mwyn osgoi gorfod troi'n ôl ac ymlaen drwy'r llyfr. Mae hi wedi cael dau ateb yn anghywir – mae'r planhigion gwyrdd wedi achosi problem iddi unwaith eto – ac mae hi wedi methu ateb dau gwestiwn o gwbl. Diddorol sylwi mai atebion negyddol ddylai'r rhain fod. Serch hynny, mae Kirsty wedi llwyddo i ddangos dealltwriaeth o iaith mewn cyd-destun gyda pheth annibyniaeth.

Activity 3 | Drawing pictures to match text: *Disgrifio pobl*

The pupils had been learning words and phrases to describe people's appearance whilst working on the theme, Friends. At the end of the unit of work, the teacher presented two short descriptions to the pupils – one of a boy and one of a girl – and asked them to draw a picture based on the sentences. Kirsty successfully completed the task without any assistance.

Darllenwch a thynnwch y llun	
<ul style="list-style-type: none"> • Mae clustiau mawr ganddi hi. • Mae gwallt hir tonnog ganddi hi. • Mae llygaid mawr ganddi hi. • Mae trwyn hir ganddi hi. • Mae ceg fach ganddi hi. • Mae hi'n gwisgo clustdylsau a maelis.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Mae clustiau bach ganddo fo. • Mae gwallt pigog brown ganddo fo. • Mae llygaid glas ganddo fo. • Mae trwyn bach ganddo fo. • Mae ceg fawr ganddo fo. • Mae e'n gwisgo sbectol.

It is obvious that Kirsty has mastered the vocabulary and phrases presented in the previous lessons as she has drawn two pictures which match the text extremely well.

Gweithgaredd 3 | Tynnu llun i gyfateb â thestun: Disgrifio pobl

Fel rhan o'u gwaith ar y thema Ffrindiau, roedd y disgyblion wedi bod yn dysgu geirfa ac ymadroddion i ddisgrifio pryd a gwedd. Ar ddiwedd yr uned o waith, rhoiodd yr athro ddau ddisgrifiad byr i'r disgyblion – un o fachgen ac un o ferch – a gofynnodd iddyn nhw dynnu llun yn seiliedig ar y brawddegau. Cwblhaodd Kirsty'r dasg yn gwbl lwyddiannus heb gymorth.

Darllenwch a thynnwch y llun	
<ul style="list-style-type: none"> • Mae clustiau mawr ganddi hi. • Mae gwallt hir tonnog ganddi hi. • Mae llygaid mawr ganddi hi. • Mae trwyn hir ganddi hi. • Mae ceg fach ganddi hi. • Mae hi'n gwisgo clustdylsau a mwclis.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Mae clustiau bach ganddo fo. • Mae gwallt pigog brown ganddo fo. • Mae llygaid glas ganddo fo. • Mae trwyn bach ganddo fo. • Mae ceg fawr ganddo fo. • Mae e'n gwisgo sbectol.

Mae'n amlwg bod Kirsty wedi meistrolï'r eirfa a'r ymadroddion a gyflwynwyd yn y gwersi blaenorol oherwydd mae wedi tynnu dau lun sy'n cyfateb yn arbennig o dda i'r testun.

Activity 4 | Arranging sentences in order: *Gelert*

During an independent reading period, Kirsty chose to read a picture-and-sentence version of the story of Gelert from a number of other available texts. Although there were lots of other things happening around her in the class, the teacher observed that Kirsty was reading with enthusiasm. Consequently, the teacher gave her a worksheet to test her understanding. She completed the task independently with some success.

GELERT		
Rhowch y browdegeu yn y drefn gywir. Mae'r un cyntaf wedi ei wneud i chi		
Mae'r blaidd yn dod i ystafell y babi	4	X
Mae Llywelyn wedi mynd i hela	1	
Mae Gelert a'r blaidd yn ymladd	3	X
Mae Gelert yn gofalu am y babi	2	✓
Mae Llywelyn yn lladd Gelert	6	✓
Mae Gelert yn lladd y blaidd cas	5	✓

Kirsty's only mistake here is to note that the wolf and Gelert had been fighting before the wolf had reached the baby's room. She has, however, demonstrated some understanding of the sentences and of a text she has read independently.

Gweithgaredd 4 | Rhoi brawddegau mewn trefn: Gelert

Mewn cyfnod darllen annibynnol, dewisodd Kirsty ddarllen fersiwn llun a brawddeg o stori Gelert o nifer o destunau eraill oedd ar gael. Sylwodd yr athro ei bod yn darllen yn eiddgar er bod llawer o bethau'n digwydd o'i chwmpas yn y dosbarth. Gan iddi ddangos brwdfrydedd rhoiodd yr athro daflen waith iddi er mwyn profi ei dealltwriaeth. Gwnaeth y dasg yn annibynnol gyda pheth llwyddiant.

GELERT		
Rhowch y brawddegau yn y drefn gywir. Mae'r un cyntaf wedi ei wneud i chi		
Mae'r blaidd yn dod i ystafell y babi	4	✗
Mae Llywelyn wedi mynd i heia	1	
Mae Gelert a'r blaidd yn ymladd	3	✗
Mae Gelert yn gofalu am y babi	2	✓
Mae Llywelyn yn lladd Gelert	6	✓
Mae Gelert yn lladd y blaidd cas	5	✓

Dim ond un camgymeriad mae Kirsty wedi ei wneud yma, sef nodi fod y blaidd a Gelert wedi ymladd cyn i'r blaidd gyrraedd ystafell y babi. Fodd bynnag, mae hi wedi dangos peth dealltwriaeth o'r brawddegau ac o destun a ddarllenodd yn annibynnol.

Activity 5 | Reading and completing a grid: *e-bost Siân*

The task involved reading and replying to an imaginary e-mail. In order to ensure that the pupils had understood the passage, the teacher asked the pupils to complete a grid.

The whole class read the piece, with pupils taking turns to read aloud. The teacher then asked the class for the meaning of all the words in the second column before asking the pupils to work independently.

Darllenwch yr e-bost ac yna llenwch y tabl.

Oddi wrth: Siân
 At: Becc
 Pwnc: Shwmael
 Dyddiad: Mai 20

Annwyl Becc,
 Hela, sut wyt ti? Fy enw i ydy Siân. Dw i'n byw yng Nglyn Ebwy. Bie wyt ti'n byw? Dw i'n ddeg oed ond dw i bron yn unarddeg oheros mae fy mhenblydd i ym mis Mehefin. Faint ydy dy oed di? Pryd mae dy benblydd di?

Dw i'n hoffi mynd i'r sinema a siopa a merlata. Beth wyt ti'n hoffi? Dw i ddim yn hoffi chwarae hoci. Beth wyt ti ddim yn hoffi? Dw i'n hoffi bwyta siocled a sgledion ond dw i ddim yn hoffi bwyta coes a physgod. Beth wyt ti'n hoffi fwyta?

Mae gwallt du, cyrliog gyda fi ac mae llygaid gwyrdd gyda fi. Pa liw gwallt a llygaid sy gyda ti?

Hwyl

Siân 😊

1.	Enw	Siân
2.	Byw	Nglyn Ebwy
3.	Oed	Dw i'n ddeg oed
4.	Pen-blydd	yn unarddeg
5.	Hobiau	1- Sinema 2- Siocledau
6.	Hobiau - ddim yn hoffi	Chwarae hoci
7.	Bwyd - hoffi	1- Siocled 2- Sgledion
8.	Bwyd - ddim yn hoffi	1- Coes 2- Physgod
9.	Liw gwallt	du
10.	Liw llygaid	cyrliog

Kirsty has completed the activity successfully and most of her answers are correct. The teacher observed that she worked carefully and cautiously, constantly referring back to the text to check the facts and make sure her spelling was correct. She has actually taken this approach a little too far, copying unnecessary mutations in her answers, e.g. 'Nglyn Ebwy', 'physgod'. As only two of her answers are incorrect, the evidence demonstrates that she understands the content and is able to extract key facts from simple text.

Gweithgaredd 5 | Darllen a llenwi grid: e-bost Siân

Y dasg oedd darllen ac ymateb i e-bost dychmygol. Er mwyn cadarnhau dealltwriaeth o'r darn, gofynnodd yr athro i'r disgyblion llenwi grid.

Darllenwyd y darn fel dosbarth cyfan gyda'r disgyblion yn cymryd eu tro i ddarllen ar goedd. Yna, gofynnodd yr athro i'r dosbarth am ystyr pob un o'r geiriau yn yr ail golofn, cyn gofyn i'r disgyblion weithio'n annibynnol.

Darllenwch yr e-bost ac yna llenwch y tabl.

Oddi wrth: Siân
At: Beca
Fanc: Shwmael
Dyddiad: Mai 20

Anrwyf Beca,
Helo, sut wyt ti? Fy enw i ydy Siân. Dw i'n byw yng Nglyn Ebwy. Ble wyt ti'n byw? Dw i'n ddeg oed ond dw i bron yn unarddeg ochos mae fy mhersblydd i ym mis Mehefin. Faint ydy dy oed di? Pryd mae dy ben-bleydd di?

Dw i'n hoffi mynd i'r sinema a siopa a merlata. Beth wyt ti'n hoffi? Dw i ddim yn hoffi chwarae hoci. Beth wyt ti ddim yn hoffi? Dw i'n hoffi bwyta siocled a sgledion ond dw i ddim yn hoffi bwyta caws a physgod. Beth wyt ti'n hoffi fwyta?

Mae gwallt du, cyrliog gyda fi ac mae llygaid gwyrdd gyda fi. Pa liw gwallt a llygaid sy gyda ti?

Hay!

Siân 📧

1.	Enw	Siân
2.	Byw	Nglyn Ebwy
3.	Oed	Dw i'n ddeg oed
4.	Fen-bleydd	yn unarddeg
5.	Hobiau	1. Sinema 2. Siopa
6.	Hobiau - ddim yn hoffi	Chwarae hoci
7.	Bwyd - hoffi	1. Siocled 2. Sgledion
8.	Bwyd - ddim yn hoffi	1. caws 2. physgod
9.	Lliw gwallt	du
10.	Lliw llygaid	cyrliog

Mae Kirsty wedi cwblhau'r gweithgaredd yn llwyddiannus, gan gael y rhan fwyaf o'r atebion yn gywir. Sylwodd yr athro ei bod yn gweithio'n ofalus ac yn bwylllog iawn gan gyfeirio'n ôl at y testun yn gyson er mwyn gwirio'r ffeithiau a sicrhau bod y sillafu'n gywir. Yn wir, mae hi wedi mynd yn rhy bell yn y gwaith hwn gan gopïo treigladau dianghenraid i'w hatebion, e.e. 'Nglyn Ebwy', 'physgod'. Gan mai dim ond dau ateb gafodd yn anghywir, ceir tystiolaeth ei bod wedi deall y cynnwys gan godi ffeithiau allweddol o destun syml.

Writing

Activity 1 | Writing an e-mail (Reading Activity 5): *Ymateb i Siân*

After undertaking reading work based on the e-mail, which was designed to test understanding, the pupils were now required to respond to Siân and answer each of her questions.

<p>Oddi wrth: Kirsty At: Siân Pwnc: Shwmael Dyddiad: Mai 27</p>
<p>Annwyl Siân</p> <p>Helol! Diolch am yr e-bost.</p> <p>Fy enw i ydy Kirsty. Dwi'n byw yn Rhuthun. Dwi'n unarddeg oed.</p> <p>Dwi'n hoffi chwarae ped ddroed ond dw i'n ddim yn hoffi bocsiio cic. Dwi'n hoffi siopa. Beth wyt ti'n hoffi wneud? Dwi'n hoffi chwarae rubi ond dwi'n ddim yn hoffi chwarae pel rhwyd. Beth wyt ti'n hoffi fwyta? Dwi'n hoffi siocled, hufen ia, ffrwythau, pysgod ond dwi'n ddim y hoffi pys.</p> <p>Mae gwallt brown geni. Mae llygad gwyrdd geni.</p> <p>Hywl Kirsty</p>

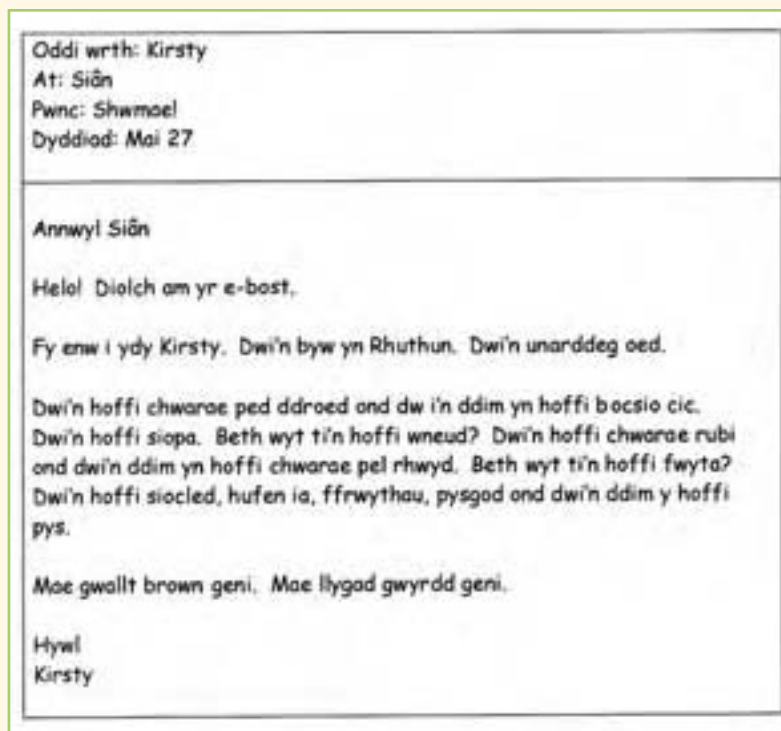
Kirsty begins the work appropriately by greeting Siân, thanking her for her e-mail and introducing herself. She produces a sensible e-mail overall and answers six of the questions appropriately. She makes good use of the patterns in the original e-mail and includes some of them in her responses, e.g. 'Beth wyt ti'n hoffi wneud?' and 'Beth wyt ti'n hoffi fwyta?'. She communicates simple, personal and factual information and demonstrates an awareness of form. She spells familiar words correctly on the whole and uses punctuation appropriately.

Ysgrifennu

Gweithgaredd 1 | Ysgrifennu e-bost (Gweithgaredd Darllen 5): Ymateb i Siân

Yn dilyn gwaith darllen ar yr e-bost i brofi dealltwriaeth, y dasg i'r disgyblion oedd ymateb i Siân gan ateb pob un o'i chwestiynau.

Mae Kirsty'n dechrau'r gwaith yn briodol gan gyfarch Siân, diolch am ei e-bost a'i chyflwyno'i hunan. Mae hi'n cynhyrchu e-bost synhwyrol ar y cyfan ac yn ateb chwech o'r cwestiynau'n briodol. Mae'n gwneud defnydd da o'r patrymau sydd yn y sbardun ac yn cynnwys rhai ohonyn nhw yn ei hymateb, e.e. 'Beth wyt ti'n hoffi wneud?' a 'Beth wyt ti'n hoffi fwyta?'. Mae'n cyfleu gwybodaeth ffeithiol a phersonol syml ac yn dangos ymwybyddiaeth o'r ffurf. Mae hi hefyd yn sillafu geiriau cyfarwydd yn gywir ar y cyfan ac yn atalnodi'n briodol.

Activity 2 | Writing a postcard: *Gwyliau*

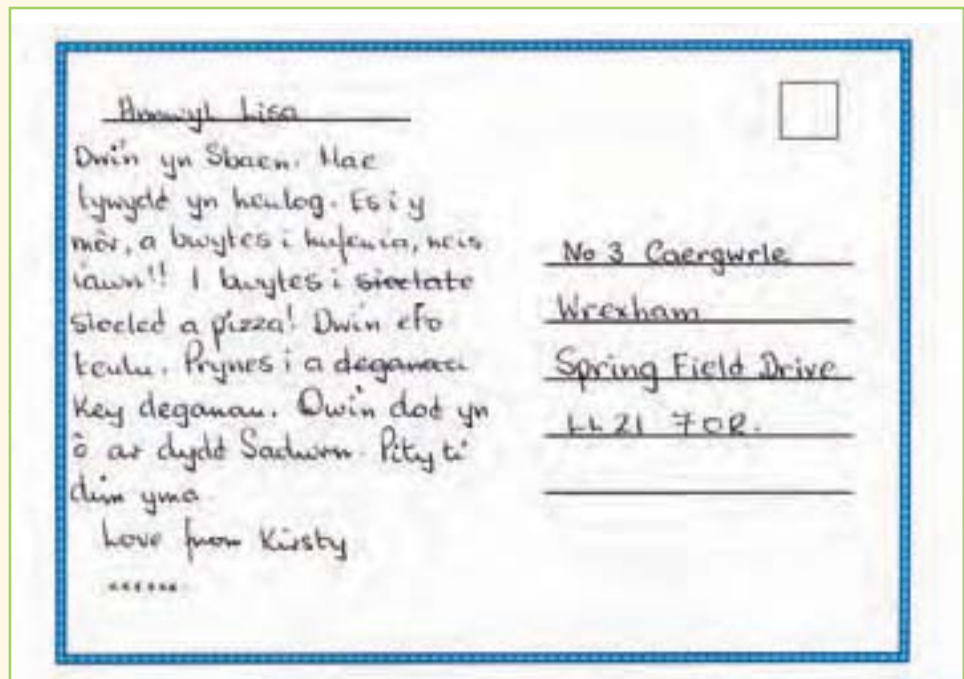
Language patterns and vocabulary relating to the theme, Holidays, had been introduced to the class and, over a period of time, they practised questions and answers based on this theme. The teacher showed them examples of postcards and the pupils were then asked to write an imaginary postcard from another country.

Kirsty decided to write to her friends from her holiday in Spain. She has succeeded in writing an effective postcard which describes her experience and which communicates information about the holiday. She has written linked sentences using appropriate vocabulary and patterns. Her spelling is also correct and she has made effective use of the words and phrases learnt during previous lessons. She attempts to use the past tense. She uses capital letters and full stops correctly with some consistency, but makes excessive use of exclamation marks. On the whole, she is aware of the conventions of the form but the address appears somewhat unconventional.

Gweithgaredd 2 | Ysgrifennu cerdyn post: Gwyliau

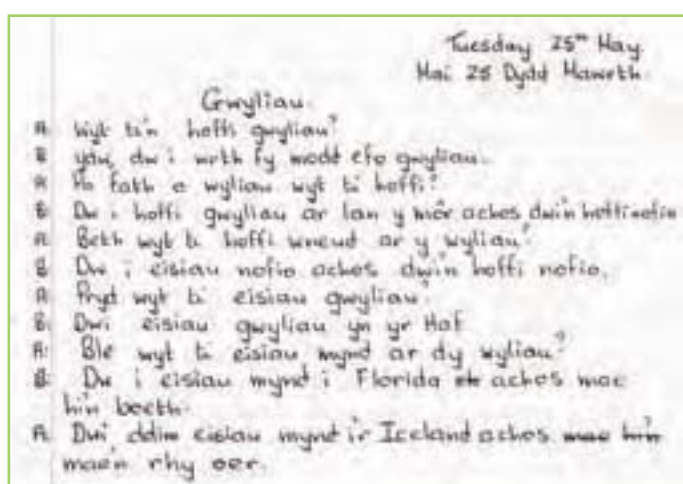
Cyflwynwyd patrymau a geirfa i'r dosbarth ar y pwnc Gwyliau a, dros gyfnod o amser, bu'r dosbarth yn ymarfer cwestiynau ac atebion ar y thema. Dangosodd yr athro enghreifftiau o gardiau post iddyn nhw a gofynnodd i'r disgyblion ysgrifennu cerdyn post dychmygol o wlad arall.

Dewisodd Kirsty ysgrifennu o Sbaen at ei ffrindiau. Mae hi wedi llwyddo i ysgrifennu cerdyn effeithiol sy'n mynegi profiad ac sy'n cyfleu gwybodaeth am y gwyliau. Mae hi wedi ysgrifennu brawddegau cysylltiedig gan ddefnyddio geirfa a phatrymau addas. Mae ei sillafu hefyd yn gywir ac mae hi wedi gwneud defnydd effeithiol o'r geiriau a'r ymadroddion a ddysgwyd mewn gwersi blaenorol. Mae ymgais i ddefnyddio'r gorffennol yma. Mae'n defnyddio priflythrennau ac atalnodau llawn yn gywir gyda pheth cysondeb, ond mae'n gorddefnyddio'r ebychnod. Ar y cyfan, mae'n ymwybodol o gonfensiwn y ffurf ond mae'r cyfeiriad yn ymddangos braidd yn rhyfedd.

Activity 3 | Writing a conversation: *Gwyliau*

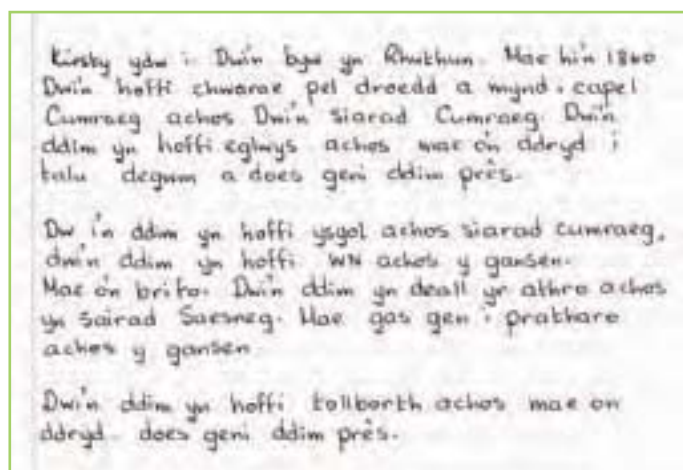
Continuing with their work on the Holidays theme, the pupils worked in groups to ask and answer a number of questions shown on the whiteboard. After they had familiarised themselves with the patterns, the teacher asked the pupils to work individually and use the questions and answers to create a conversation.

Kirsty makes extensive use of the questions on the whiteboard, and, on the whole, she succeeds in copying nearly all of them correctly. She also succeeds in producing sensible answers to the questions and writes a conversation, which shows some grasp of form and progression. She uses capital letters and question marks appropriately but does not always use full stops appropriately and omits them on a number of occasions.

Activity 4 | Introducing herself: *Bywyd yn 1860*

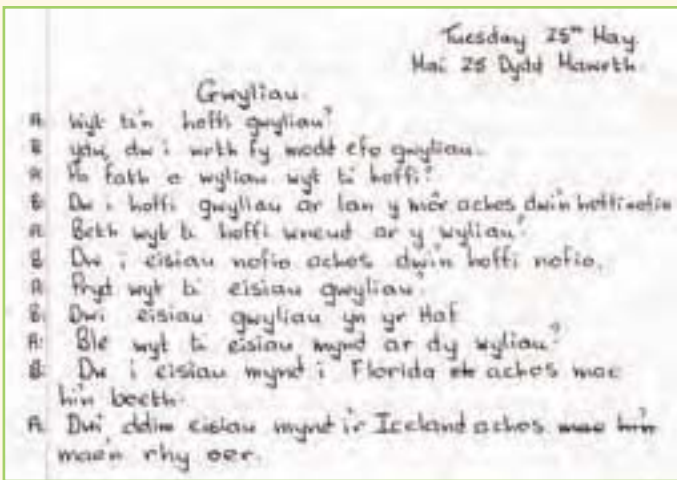
The pupils had been learning about Life in Wales in 1860. The teacher asked the pupils to imagine they were living in that period and to write three paragraphs about themselves.

Kirsty has succeeded in introducing herself intelligibly, conveying the mood of the period and has provided appropriate factual information. Although most of the familiar words are spelt correctly, there are some spelling errors, e.g. 'pel droedd', 'sairad', 'ddryd'. There are also some punctuation errors, e.g. lack of full stops at the end of sentences and a lower case letter for 'cymraeg'. This activity demonstrates that she has not fully grasped the negative form.

Gweithgaredd 3 | Ysgrifennu sgwrs: Gwyliau

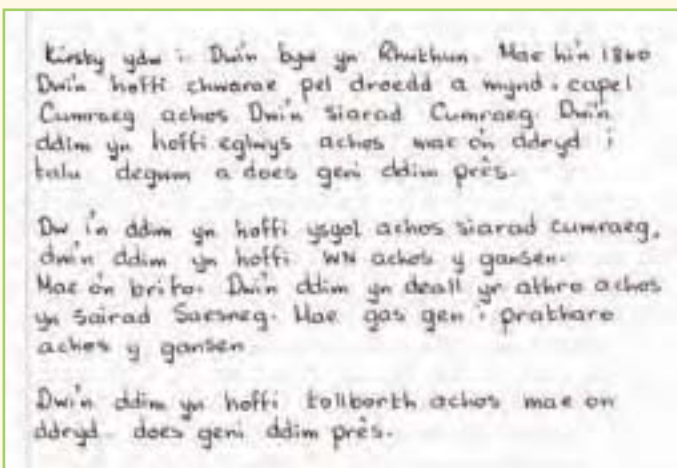
Gan barhau â'u gwaith ar y thema Gwyliau, bu'r disgyblion yn gweithio mewn grwpiau i ofyn ac ateb nifer o gwestiynau a oedd ar y bwrdd gwyn. Ar ôl iddyn nhw ymgyswrtu â'r patrymau, gofynnodd yr athro i'r disgyblion weithio'n unigol a defnyddio'r cwestiynau a'r atebion i ffurfio sgwrs.

Mae Kirsty'n gwneud defnydd helaeth o'r cwestiynau a oedd ar y bwrdd gwyn, gan lwyddo i'w copio nhw i gyd yn gywir fwy neu lai. Mae'n llwyddo hefyd i gynhyrchu atebion synhwyrol i'r cwestiynau gan ysgrifennu sgwrs sy'n dangos peth gafael ar ffurf a dilyniant. Mae'n defnyddio priflythyren a gofynnod yn briodol ond nid yw bob amser yn defnyddio'r atalnod llawn yn briodol gan ei hepgor ar sawl achlysur.

Gweithgaredd 4 | Cyflwyno'i hunan: Bywyd yn 1860

Bu'r disgyblion yn dysgu am Fywyd yng Nghymru yn 1860. Gofynnodd yr athro i'r disgyblion ddychmygu eu bod nhw'n byw yn y cyfnod hwnnw ac i ysgrifennu tri pharagraff amdanyn nhw eu hunain.

Mae Kirsty wedi llwyddo i gyflwyno'i hunan yn ddealladwy gan gyfleu naws y cyfnod a gwybodaeth ffeithiol addas. Er bod mwyafrif y geiriau cyfarwydd wedi eu sillafu'n gywir, mae peth camsillafu, e.e. 'pel droedd', 'sairad', 'ddryd'. Mae rhai gwallau atalnodi yma hefyd, e.e. diffyg atalnod llawn ar ddiwedd brawddeg a llythyren fach ar gyfer 'cymraeg'. Dydy ei gafael ar y negyddol ddim yn sicr yn y gweithgaredd hwn.

Activity 5 | Writing an original poem: *Parti*

In a series of lessons based on Food, the teacher presented the poem *Parti* by Gwyn Thomas to the pupils. After discussing the poem, the pupils looked at the rhyme scheme, added new words to their lists and completed the grid. They were then asked to write their own poems using this information.

i	-ee	-eys	-ed	-e
jeli	crystiau	mehus	gwstard	neidio
bisgedi	caccenau	felys	frystard	ackio
parti	brecheddau			
harti	delfiau			
	lyfinau			
	balonau			
	lliwiau			
	ketiau			
	rubonau			
	gemau			

i	-ee	-eys	-ed	-e
a	shwtrawau	cras	wirion	rafio
cola	hufen	ffrwythau	lemon	bowlio
ffica	teisen	rhediau	creision	downio
tiwna	cacen	wyau	glodion	
hufenia	oren	gemau	samon	
sinema				

Kirsty's poem relies heavily on the original for its vocabulary and she has followed the pattern very closely. She has, however, chosen suitable words and patterns and has spelt most words correctly. She has also illustrated her poem appropriately.

Gweithgaredd 5 | Ysgrifennu cerdd wreiddiol: Parti

Mewn cyfres o wersi yn ymwneud â Bwyd, cyflwynodd yr athro'r gerdd *Parti* gan Gwyn Thomas i'r disgyblion. Ar ôl trafod y gerdd, aeth y disgyblion ati i edrych ar yr odl a meddwl am eiriau newydd i'w rhestru, gan lenwi'r grid isod. Yna, gan ddefnyddio'r wybodaeth hon, roedd rhaid iddyn nhw ysgrifennu eu cerddi eu hunain.

a	-au	-aua	-auo	-au
jeli	crystiau	mefus	gwstbard	neidio
bisgedi	caccenau	felys	fwybbard	nektio
parti	brechdanau			
herti	dapiâu			
	llyfiadau			
	balonau			
	lliwiau			
	helciau			
	rubanau			
	gemau			

a	-au	-aua	-auo	-au
cola	chuanau	cnaw	swirion	notio
piŵa	hufen	ffrwythau	lemon	beulio
tiwna	teisen	rhollau	creision	dawnsio
hufen iâ	cacen	wyau	slodion	
sinema	erici	gemau	samon	

Mae cerdd Kirsty'n ddibynnol iawn ar y gerdd wreiddiol o ran geirfa ac mae hi wedi cadw'n agos iawn at y patrwm. Serch hynny, mae hi wedi dewis geiriau a phatrymau addas ac wedi sillafu'r rhan fwyaf o'r geiriau'n gywir. Mae hi wedi addurno ei cherdd yn briodol hefyd.

Summary and overall judgement

Oracy

Consideration was given to Levels 3 and 4 when evaluating Kirsty's Oracy work.

When reporting back during the first activity and when presenting the group's ideas about the party, Kirsty demonstrates that she *understands a series of short items* spoken by familiar voices, which is a feature of Level 3. On rare occasions, she makes some voluntary statements, which is another feature of Level 3, e.g. in Activity 2, she says that she enjoys dancing. In situations where she is required to contribute, she consistently *asks for, understands and communicates simple... information* and during role-play with Shannon, her gestures as well as her contributions convey understanding and enjoyment. When she speaks, her *pronunciation and intonation is understandable*. These are all features of Level 3. In group situations where she is not encouraged or compelled to contribute, Kirsty tends to be content with listening to others, remaining silent for extended periods.

In view of Kirsty's contribution in this series of activities, Level 3 best fits her performance. To progress and demonstrate features of Level 4, she will need to make a greater contribution to discussions, express opinions more frequently and give a variety of reasons for those opinions.

Reading

Consideration was given to Levels 2, 3 and 4 when evaluating Kirsty's performance in Reading.

This collection contains five very different reading activities undertaken by Kirsty. They include reading sentences, paragraphs and a whole book as well as reading aloud. When drawing pictures to correspond to text, Kirsty demonstrates one of the features of Level 2 by recognising *simple... words and phrases*, but she is also able to *read familiar passages clearly and with some expression* which is a feature of Level 4, e.g. in *Ffilmio and Anifeiliaid Anwes*. She has demonstrated features of Level 3 by responding *simply to texts that include an increasing range of words, phrases and short passages in familiar contexts*, e.g. in the *Anifeiliaid Anwes* activity, where she is required to tick boxes. She perseveres with her reading and *chooses some texts voluntarily*, which is another feature of Level 3.

Crynodeb a barn gyffredinol

Llafaredd

Ystyriwyd Lefelau 3 a 4 wrth bwysu a mesur gwaith Llafaredd Kirsty.

Wrth adrodd yn ôl yn y gweithgaredd cyntaf ac wrth gyflwyno syniadau'r grŵp am y parti, mae Kirsty'n *dangos dealltwriaeth o gyfres o eitemau* byr a lefarwyd gan leisiau cyfarwydd sy'n un o nodweddion Lefel 3. Ar adegau prin, mae'n gwneud ambell sylw gwirfoddol, sy'n un arall o nodweddion Lefel 3, e.e. mae'n dweud ei bod yn hoffi dawnsio yng Ngweithgaredd 2. Mewn sefyllfa lle mae rhaid iddi gyfrannu, mae'n *ceisio, yn deall ac yn cyfleu gwybodaeth syml* yn gyson ac wrth chwarae rôl gyda Shannon mae ei hosgo, yn ogystal â'i chyfraniadau yn cyfleu dealltwriaeth a mwynhad. Wrth siarad, mae hi'n *ynganu ac yn goslefu yn ddealladwy*. Mae'r rhain i gyd yn nodweddion Lefel 3. Mewn sefyllfa grŵp a heb anogaeth neu orfodaeth i gyfrannu, mae Kirsty'n tueddu i fodloni ar wrando heb ddweud unrhyw beth am gyfnodau estynedig.

O ystyried cyfraniad Kirsty yn y gyfres hon o weithgareddau, y lefel sy'n cyd-fynd orau â'i pherfformiad yw Lefel 3. Er mwyn iddi symud ymlaen i arddangos rhai o nodweddion Lefel 4, bydd angen iddi gyfrannu mwy i'r drafodaeth, mynegi barn yn amlach a chynnig rhesymau amrywiol dros y farn honno.

Darllen

Cyfeiriwyd at Lefelau 2, 3 a 4 wrth ystyried perfformiad Kirsty mewn Darllen.

Yn y casgliad hwn o ddarnau gan Kirsty, ceir pum gweithgaredd darllen amrywiol iawn, sy'n rhychwantu brawddegau, paragraffau a llyfr cyfan yn ogystal â darllen ar goedd. Wrth dynnu llun i gyfateb â thestun, mae Kirsty'n arddangos un o nodweddion Lefel 2 drwy *adnabod geiriau ac ymadroddion syml* ond mae hi hefyd yn gallu *darllen darnau cyfarwydd yn glir a chyda pheth mynegiant* sy'n un o nodweddion Lefel 4, e.e. yn *Ffilmio ac Anifeiliaid Anwes*. Mae hi wedi arddangos nodweddion Lefel 3 drwy *ymateb yn syml i destunau sy'n cynnwys ystod gynyddol o eiriau, ymadroddion a darnau byr mewn cyd-destunau cyfarwydd*, e.e. yn yr ymarfer ticio bocsys yn y gweithgaredd *Anifeiliaid Anwes*. Mae hi'n dyfalbarhau i ddarllen ac yn *dewis ambell destun o'i gwirfodd* sy'n un arall o nodweddion Lefel 3.

Having considered each piece of work, it was decided that Level 3 best fits Kirsty's performance in Reading.

Writing

Consideration was given to Levels 3 and 4 when evaluating Kirsty's performance in Writing.

Kirsty was given the opportunity to write in a variety of forms and contexts and she successfully demonstrated a feature of Level 3 by showing an understanding of the requirements of the different forms, e.g. she sets out the postcard and e-mail correctly, demonstrating an awareness of the reader's needs. She *communicates simple factual and personal information... fairly accurately*, demonstrating features of performance at Level 3. However, she also shows *some grasp of order and progression, when writing for different purposes*, which is a feature of attainment at Level 4. She is not entirely sure when to use full-stops and capital letters. Her *handwriting is legible and work is appropriately presented* and demonstrates some features of Level 3. Her spelling is good and she succeeds in *varying... patterns*, which is a feature of Level 4, but relies quite heavily on aids and thorough preparation to be able to achieve this.

Despite some signs of attainment at a higher level, Level 3 best fits Kirsty's performance in Writing.

Ar y cyfan, wedi ystyried yr holl ddarnau, penderfynwyd mai Lefel 3 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Kirsty mewn Darllen.

Ysgrifennu

Wrth ystyried perfformiad Kirsty mewn Ysgrifennu, cyfeiriwyd at Lefelau 3 a 4.

Cafodd Kirsty gyfle i ysgrifennu mewn amrywiaeth o ffurfiau a chyd-destunau ac mae wedi arddangos un o nodweddion Lefel 3 drwy ddangos dealltwriaeth o ofynion y gwahanol ffurfiau, e.e. mae hi'n gosod y cerdyn post a'r e-bost yn gywir gan ddangos ymwybyddiaeth o ofynion y darlennydd. Mae hi'n *cyfleu gwybodaeth ffeithiol a phersonol syml... yn weddol gywir* gan arddangos nodweddion perfformiad Lefel 3, ond mae hi hefyd yn dangos *peth gafael ar drefn a dilyniant, wrth ysgrifennu i wahanol bwrpasau* sy'n arwydd o gyflawniad ar Lefel 4. Dydy hi ddim eto'n hollol sicr yn ei defnydd o'r atalnod llawn a'r briflythyren. Mae ei *llawysgrifen yn ddarllenadwy a chaiff y gwaith ei gyflwyno'n briodol* gan arddangos rhai o nodweddion Lefel 3. Mae'r sillafu'n dda, ac mae'n *amrywio patrymau* sy'n un o nodweddion Lefel 4, er ei bod yn eithaf dibynnol ar gynorthwyon ac ar y paratoi trylwyr i wneud hyn.

Mae ambell arwydd o gyflawniad ar lefel uwch, ond, ar y cyfan disgrifiad Lefel 3 sy'n cyd-fynd orau â gwaith Ysgrifennu Kirsty.

Freya

Freya is an 11-year-old learner in Key Stage 2.

Freya is a Key Stage 2 pupil in a Category B school, where she has been learning Welsh for six years. Her family does not speak Welsh. The pupils are usually taught Welsh for about two hours a week, but for six weeks before filming they were immersed in the language and 90 per cent of the timetable was given over to Welsh-medium work. The main emphasis was on oral work and Freya's teacher noted that her performance in oracy improved one level during this period. Freya will now transfer to a Welsh medium school at the start of Year 7.

Her teacher knows much more about Freya's performance than can be included here. However, this profile has been selected to illustrate characteristic features of Freya's work across a range of activities. Each example is accompanied by a brief commentary to provide a context and indicate particular qualities in the work.

Oracy

Activity 1 | Clip 11 – Presentation: *Fy nheulu*

Each year, Year 6 pupils in this school give a presentation in front of the class in either English or Welsh. This clip shows part of Freya's Welsh presentation, where she demonstrates transferable skills involved in making a presentation.

Freya begins sensibly by introducing herself and other members of her family and demonstrates an awareness of order and progression. She has selected the most interesting facts about her family for inclusion in her presentation, e.g. her great-great-grandfather was a first class passenger on the Titanic and two of her brothers were in the Asian tsunami (December 2004). She ends the presentation effectively and asks members of the audience if they have any questions. When answering a question about her cat, she provides a reason.

Freya

Mae Freya yn ddysgwr 11 oed yng Nghyfnod Allweddol 2.

Mae Freya yn ddisgybl Cyfnod Allweddol 2 mewn ysgol Categori B lle mae hi wedi bod yn dysgu Cymraeg am chwe blynedd. Mae hi'n dod o deulu di-Gymraeg. Fel arfer bydd y disgyblion yn cael tua dwy awr yr wythnos o Gymraeg ond am chwe wythnos cyn y ffilmio roedden nhw wedi bod mewn cyfnod trochi a oedd yn golygu eu bod nhw'n treulio 90 y cant o'r amserlen ar waith cyfrwng Cymraeg. Roedd y prif bwyslais ar waith llafar ac mae athrawes Freya yn tystio ei bod wedi codi un lefel ar lafar yn ystod y cyfnod hwn. Bydd Freya nawr yn trosglwyddo i ysgol cyfrwng Cymraeg ar ddechrau Blwyddyn 7.

Mae ei hathrawes yn gwybod llawer mwy am berfformiad Freya nag y gellir ei gynnwys yma. Er hynny, mae'r proffil hwn wedi'i ddewis er mwyn dangos nodweddion gwaith Freya ar draws ystod o weithgareddau. Mae pob enghraifft yn cynnwys sylwebaeth fer sy'n rhoi cyd-destun i'r gwaith ac sy'n dynodi unrhyw briodweddau arbennig.

Llafaredd

Gweithgaredd 1 | Clip 11 – Cyflwyniad: Fy nheulu

Bob blwyddyn, bydd disgyblion Blwyddyn 6 yr ysgol hon yn gwneud cyflwyniad i weddill y dosbarth naill ai yn y Gymraeg neu'r Saesneg. Dyma ran o gyflwyniad Cymraeg Freya, lle mae hi'n arddangos sgiliau trosglwyddadwy sy'n perthyn i wneud cyflwyniad.

Mae Freya'n dechrau'n synhwyrol drwy gyflwyno'i hunan ac yna aelodau eraill ei theulu gan ddangos ymwybyddiaeth o drefn a dilyniant. Mae wedi dethol y ffeithiau mwyaf diddorol amdany'n nhw i'w cynnwys yma, e.e. roedd ei hen hen dad-cu yn deithiwr dosbarth cyntaf ar y Titanic a bu dau o'i brodyr yn y tsunami yn Asia (Rhagfyr 2004). Mae'n cloi'r cyflwyniad yn dwt ac yn gwahodd cwestiynau gan ei chynulleidfa. Wrth ymateb i'r cwestiwn am ei chath, mae'n rhoi rheswm.

In this clip, Freya speaks confidently, fluently and intelligibly, using a variety of phrases, sentence patterns and verb forms, usually varying the tense and person of the verb accurately, e.g. 'Dyma fi', 'rwy...', 'mae gen i...', 'fy hoff...', 'fy nghas...', 'cafodd mam ei geni...', 'mae ganddi...', 'mae'n dysgu yn Lerpwl ond mae'n dod nôl...', 'Roedd fy hen hen dad-cu...', '...pan wnaeth y llong fwrw'r îâ', 'Cafodd ei achub yn cwch saith.', 'Roedd Felix hefyd yn y tsunami.'. She talks with a good measure of accuracy. When making comments which are in addition to the facts on the whiteboard and when answering questions, her language is more colloquial e.g. 'Fi'n credu fi'n mynd i Monterey yn Rhagfyr ond fi ddim yn gwybod.', '...ond ni ddim yn rhoi fe i fe achos mae'n mynd yn dew.', '...ond mae Dad ddim yn dod o Ffrainc.'. She does not form the negative correctly nor does she conjugate prepositions correctly every time.

Activity 2 | Clip 12 – Discuss and agree: *Gwyliau*

As part of a series of activities based on Leisure Time and Holidays, this task was set to give pupils an opportunity to practise working independently of the teacher and to reach a conclusion as a group.

The pupils were required to decide on a holiday destination for four travellers after they had read four short paragraphs containing information about their interests and needs. The activity was based on the reading passages in Activity 11, Unit 4 of *Taith laith 3* (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf).

This clip shows the discussion about two of the four sections, together with the summary at the end. Freya leads the group confidently and responds to other members of the group by asking questions and offering relevant comments, e.g. she doubts whether a trip to New Zealand would be suitable for a student. She asks other members of the group to give reasons for their choices and also checks their answers to make sure that everyone agrees. She speaks fluently and uses a variety of phrases and sentence patterns with a good measure of accuracy, but also makes occasional mistakes, e.g. she confuses 'dau' and 'dwy'.

Yn y detholiad hwn, mae'n siarad yn hyderus, yn rhwydd ac yn ddealladwy, gan ddefnyddio amrywiaeth o ymadroddion, patrymau brawddegol a ffurfiau berfol gan amrywio'r amser a'r person yn gywir fel arfer, e.e. 'Dyma fi', 'rwy...', 'mae gen i...', 'fy hoff...', 'fy nghas...', 'cafodd mam ei geni...', 'mae ganddi...', 'mae'n dysgu yn Lerpwl ond mae'n dod nôl...', 'Roedd fy hen hen dad-cu...', '...pan wnaeth y llong fwrw'r îâ', 'Cafodd ei achub yn cwch saith.', 'Roedd Felix hefyd yn y tsunami.'. Mae'n siarad gyda mesur da o gywirdeb ac wrth gynnig sylwadau ychwanegol i'r ffeithiau sy ar y bwrdd gwyn ac wrth ateb cwestiynau, mae ei hiaith yn fwy tafodieithol, e.e. 'Fi'n credu fi'n mynd i Monterey yn Rhagfyr ond fi ddim yn gwybod.', '...ond ni ddim yn rhoi fe i fe achos mae'n mynd yn dew.', '...ond mae Dad ddim yn dod o Ffrainc.'. Dydy hi ddim yn ffurfio'r negyddol nac yn rhedeg arddodiaid yn gywir bob tro.

Gweithgaredd 2 | Clip 12 – Trafod a dod i gasgliad: Gwyliau

Yn ystod cyfres o weithgareddau a oedd yn ymwneud ag Amser Hamdden a Gwyliau gosodwyd y dasg hon er mwyn rhoi cyfle i'r disgyblion ymarfer gweithio'n annibynnol ar yr athrawes a dod i gasgliad fel grŵp.

Y dasg i'r disgyblion oedd darllen pedwar paragraff byr a oedd yn cynnwys gwybodaeth am ddiddordebau ac anghenion pedwar teithiwr penodol ac yna penderfynu ble y dylai'r pedwar fynd ar eu gwyliau. Seiliwyd y gweithgaredd ar ddarnau darllen Gweithgaredd 11, Uned 4 o *Taith Iaith 3* (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf).

Mae'r detholiad hwn yn dangos y drafodaeth ar ddwy o'r pedair adran a'r crynhoi ar y diwedd. Mae Freya'n arwain y grŵp yn hyderus ac yn ymateb i aelodau eraill y grŵp drwy ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau sy'n berthnasol, e.e. mae hi'n amau a fyddai mynd i Seland Newydd yn addas i fyfyrwr. Mae hi'n gofyn i aelodau eraill y grŵp i roi rhesymau dros eu dewisiadau ac mae hi hefyd yn gwirio'u hatebion i sicrhau fod pawb yn cytuno. Mae'n siarad yn rhwydd ac yn defnyddio amrywiaeth o ymadroddion a phatrymau brawddegol, gyda mesur da o gywirdeb er bod ambell wall yma, e.e. cymysgu rhwng 'dau' a 'dwy'.

Activity 3 | Clip 13 – Group work: *Wyt ti wedi bod i...?*

Continuing with their work on Holidays and working as a group independently of the teacher, the pupils were asked to discuss some of the places they had visited.

Freya led the group and was given a worksheet containing a list of different places, namely Worksheet 16, Unit 4 of *Taith Iaith 3* (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf).

In this clip, Freya asks about the various places and includes additional questions, e.g. 'Wyt ti ddou moyn mynd mewn awyren?', 'Oedd y bwyd yn neis?', 'James, beth yw dy hoff drip ysgol di?', 'Wyt ti moyn mynd... Pam?'. She also ensures that everyone takes part in the discussion and offers an explanation when discussing the balloon. She speaks fluently and uses a variety of phrases and sentence patterns which are fairly correct.

Activity 4 | Clip 14 – Role play: *Yn y jyngl*

To conclude a series of activities based on the theme of Holidays, the pupils worked in groups in order to write a script on a subject of their choice. This piece, 'Yn y Jyngl', is a culmination of three weeks' work. The pupils play the role of a group of famous Welsh people who meet in the jungle and are given tasks to complete. Their first task, shown in this clip, is to contribute an item to make a meal.

Here we see a polished and confident performance by Freya. She speaks fluently with clear pronunciation and appropriate intonation. She uses a variety of phrases, sentence patterns and verb forms correctly.

Gweithgaredd 3 | **Clip 13 – Gwaith grŵp: Wyt ti wedi bod i...?**

Wrth barhau gyda'r gwaith ar Wyliau a gweithio fel grŵp yn annibynnol ar yr athrawes, gofynnodd yr athrawes i'r disgyblion drafod rhai o'r lleoedd roedden nhw wedi ymweld â nhw.

Freya oedd yn arwain ac fe gafodd hi daflen a oedd yn cynnwys rhestr o wahanol leoedd, sef taflen Gweithgaredd 16, Uned 4 o *Taith Iaith 3* (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf).

Yn y detholiad hwn, mae Freya'n holi am y gwahanol leoedd ac yn gofyn cwestiynau atodol, e.e. 'Wyt ti ddou moyn mynd mewn awyren?', 'Oedd y bwyd yn neis?', 'James, beth yw dy hoff drip ysgol di?', 'Wyt ti moyn mynd... Pam?'. Mae hi hefyd yn sicrhau fod pawb yn cymryd rhan yn y drafodaeth ac yn cynnig eglurhad wrth drafod y balŵn. Mae'n siarad yn rhwydd ac yn defnyddio amrywiaeth o ymadroddion a phatrymau brawddegol, sy'n weddol gywir.

Gweithgaredd 4 | **Clip 14 – Chwarae rôl: Yn y jyngl**

I gloi cyfres o weithgareddau ar Wyliau, bu'r disgyblion yn gweithio mewn grŵp i ysgrifennu sgrïpt ar bwnc o'u dewis. Penllanw tair wythnos o waith yw'r darn hwn, 'Yn y jyngl'. Mae'r disgyblion yn chwarae rôl criw o enwogion o Gymru sy'n cwrdd yn y jyngl ac yn cael tasgau i'w gwneud. Y dasg gyntaf yw cyfrannu eitem i wneud pryd o fwyd – dyna'r rhan a welir yn y clip hwn.

Yma, rydyn ni'n gweld perfformiad graenus a hyderus iawn gan Freya. Mae'n siarad yn rhwydd ac yn ynganu'n glir gyda goslef briodol. Mae'n defnyddio amrywiaeth o ymadroddion, patrymau brawddegol a ffurfiau berfol yn gywir.

Activity 5 | Listening and responding: *Teithio*

The teacher knew that the pupils were able to listen and respond to one another well but she wanted to see if they could understand unfamiliar voices and listen carefully to details in order to record information. This type of activity was new to the pupils.

The class listened to two extracts from the *Taith Iait* 3 CD, namely Activities 15 and 20 from Unit 4 (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf). The pupils were given an opportunity to listen to the text twice and the teacher repeatedly paused the disc to give them an opportunity to respond. The two tasks were quite different and although Activity 15 appeared to be easier, the pupils were required to listen carefully in order to select the correct answer in a multiple choice exercise. Activity 20 required the pupils to record relevant information and although it involved generating language, the answers were more direct and obvious.

Gweithgaredd 15

Rhaid gwrandio ar y cryno ddiog ac yna rhaid ticio'r atebien cywir.

1. I ble oeth Barry gyda'r ysgol?

- a. Hong Kong
- b. Awstralia
- c. Awstria
- d. Seland Newydd

2. Faint o amser oedd hi'n gymryd i hedfan i Hong Kong?

- a. tua 8 awr
- b. tua 10 awr
- c. tua 12 awr
- d. tua 20 awr

Esaf - gwelwyd yn eiddoedd (12) yn awstralia (12)

3. Roedd Hong Kong yn

- a. awr
- b. fawel
- c. gelyb
- d. prysur

4. Beth wnaeth Barry yn Sydney?

- a. canu yn y tŷ opera
- b. yrrfa yn y môr
- c. dringo post
- d. bwyta bwyd Tsieinaidd

gwelwyd yn y tŷ opera

5. Beth wnaeth Barry yn Seland Newydd?

- a. gersego dillad arbennig
- b. raffia ar afon
- c. ffilmia golygfeydd hardd
- d. bwyta bwyd Tsieinaidd

Gweithgaredd 5 | Gwrando ac ymateb: Teithio

Roedd yr athrawes yn gwybod bod y disgyblion yn gwrando ar ei gilydd ac yn ymateb i'w gilydd yn dda, ond roedd hi eisiau gweld a oedden nhw'n gallu deall lleisiau anghyfarwydd a gwrando'n ofalus ar fanylion er mwyn cofnodi'r wybodaeth. Roedd y math hwn o weithgaredd yn newydd i'r disgyblion.

Gwrandawodd y dosbarth ar ddau ddarn oddi ar CD *Taith Iaith 3*, sef Gweithgareddau 15 ac 20 o Uned 4 (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf). Cafodd y disgyblion gyfle i wrando ar y testun ddwywaith, gyda'r athrawes yn atal y ddisg yn gyson er mwyn rhoi cyfle i'r disgyblion ymateb. Roedd y ddwy dasg yn wahanol i'w gilydd ac er bod Gweithgaredd 15 yn ymddangos yn haws, roedd gofyn iddyn nhw wrando'n ofalus er mwyn dewis yr ateb cywir mewn ymarfer amldeuwis. Cofnodi gwybodaeth berthnasol oedd Gweithgaredd 20 ac er bod rhaid cynhyrchu iaith, roedd yr atebion yn fwy uniongyrchol ac amlwg.

Gweithgaredd 15

Rhaid gwrando ar y cryno ddisg ac yna rhaid ticio'r atebion cywir.

1. I ble oeth Barry gyda'r ysgol?

- a. Hong Kong
- b. Awstralia
- c. Awstria
- d. Seland Newydd

2. Faint o amser oedd hi'n gymryd i hedfan i Hong Kong?

- a. tua 8 awr
- b. tua 10 awr
- c. tua 12 awr
- d. tua 20 awr

Esaf - gwelodd ym 12 awr (12:00) yn awstralia (12:00)

3. Roedd Hong Kong yn

- a. aer
- b. fawc
- c. gwylb
- d. prysur

4. Beth wnaeth Barry yn Sydney?

- a. canu yn y tŷ opera
- b. syrffio yn y môr
- c. dringo post
- d. bwyta bwyd Taisneodd

gwelodd ym 12 awr (12:00) yn awstralia (12:00)

5. Beth wnaeth Barry yn Seland Newydd?

- a. gwrando dilled arbennig
- b. reffio ar afon
- c. ffilmio golygfeydd hardd
- d. bwyta bwyd Taisneodd

Gweithgaredd 20

Rhaid gwneud 20 y cyfwrdding i'w hysbysu i'w gartref.

Ew	Enw	Ogylt/Enw?	Amf	Trywydd	Gwybodaeth Ychwanegol
Sila	Gwedd Sion y Spain	Aeth Sion yml. i theulu	Arhosodd mewn gwasty tair sŵen.	Roddid hi'n deith yno	Teithiodd hi mewn ceir.
Alex	Arhosodd hi mewn ceir. Fach y pwyllwys.	Aeth Alex yml. i frind y gaeau Sean	Arhosodd hi'n mewn cerbyd.	Roddid y gwastid ddiun mewn cerbyd a hysbysu cymysg.	Teithiodd Alex mewn cer.
Amara	Aeth Amara i'r ffilm.	Aeth Amara yml. i wargu a deddi.	Arhosodd Amara mewn gwasty bach i'r ffrwd.	Roddid y gwastid yn cerbyd yn ysg.	Teithiodd Amara mewn bus cymerydd y deith deg awr.
Edu	Aeth Kris i Ffrainc.	Aeth Kris yml. i ddiun.	Arhosodd hi'n mewn ffwrdd tach yn y wlad.	Roddid y gwastid yn brat.	Sgwadodd e ffrangeg.
Ben	Aeth Ben i'r dewiwr dymodau mewn ddiun mewn ffwrdd.	Aeth Ben yml. i ffrindau.		Roddid y gwastid yn brat mewn	Teithiodd Ben mewn bus Cafodd Ben ddiun gwastid.

Freya has managed to answer questions 1, 3 and 5 of Activity 15 correctly. She has ticked three boxes instead of one in question 4 and has confused 'deuddeg' and 'dau ddeg' in number 2.

She has answered all of the questions in Activity 20 correctly, using full sentences. In these two tasks, Freya has demonstrated an understanding of what she heard and has responded successfully.

Gweithgaredd 20

Khali gwneud a y cyfarwng cychod Ben's gŵil

Ew	Blé?	Gyda Eib?	Am?	Trydydd?	Gwybodaeth Ychwanegol
Sila	Gwedd Sian y Spain	Aeth Sian gyda'i theulu	Arhosodd mewn gwastyfau tair sŵen.	Roddid hi'n deith yno	Teithiodd hi mewn cerbyd
Alex	Arhosodd hi mewn ceffwr Fach yng Nghymru	Aeth Alex gyda'i ffrind gyda'i Sean	Arhosodd hi mewn cerbydau	Roddid y gwastol ddiwrnod yn y cerbyd a'i hysbysu	Teithiodd Alex mewn cerbyd
Amara	Aeth Amara i'r Ffrainc	Aeth Amara gyda'i wraig a'i deulu.	Arhosodd Amara mewn gwastyfau bach yn Ffrainc	Roddid y gwastol yn cerbyd yn y cerbyd	Teithiodd Amara mewn bus cymunedol y deith deg awr.
Kris	Aeth Kris i Ffrainc	Aeth Kris gyda'i deul	Arhosodd hi mewn ffwrdd fach yn y wlad	Roddid y gwastol yn cerbyd	Sarhadodd a ffringeg
Ben	Aeth Ben ar ddiwrnod diwrnodau i'r cerbydau a'i hysbysu.	Aeth Ben gyda'i ffrindau.		Roddid y gwastol yn cerbyd	Teithiodd Ben mewn bus Cefnol Ben diwrnod gŵil.

Gyda Gweithgaredd 15, mae Freya wedi llwyddo i gael atebion 1, 3 a 5 yn hollol gywir. Mae hi wedi ticio tri bocs yn hytrach nag un yng nghwestiwn 4 ac mae hi wedi cymysgu rhwng 'deuddeg' a 'dau ddeg' yn rhif 2.

Mae hi wedi ateb pob un o gwestiynau Gweithgaredd 20 yn gywir gan ddefnyddio brawddegau llawn. Yn y ddwy dasg yma, mae Freya wedi dangos dealltwriaeth o'r hyn a glywodd ac wedi ymateb iddo'n llwyddiannus.

Reading

Activity 1 | Clip 15 – Read and discuss: *Nofel – Y Gwyliau Gorau Erioed!*

The school takes part in the annual book quiz. In this activity, the group read a chapter of the book with the teacher and then answered questions about the whole book in preparation for the competition. Although this was a group activity the clip has been edited to focus on Freya's contribution.

In the clip, we see Freya reading three short extracts aloud clearly and with expression. By the time she reaches the third extract, however, she does not read with the same fluency and has difficulty with occasional words, e.g. 'eglurhad' and 'cyrraedd'.

Freya refers to key events in the book when answering the teacher and demonstrates that she has understood the character of Tomos by commenting that he feels excited and happy after winning the competition. She goes on to offer reasons to support her opinion. At the end of the activity, she gives her opinion about the characters and the entire book, including the illustrations. She also comments on other books by the author. In doing so, she offers sensible reasons to explain her ideas.

Activity 2 | Clip 16 – Discuss a poem: *Sbwriel* (Zac Davies)

The teacher had introduced a series of lessons on The Environment and to close this series she and the pupils read the poem *Sbwriel*. She then sat with Freya's group and asked them questions. The film has been edited, omitting the contributions of the other members of the group, in order to focus on Freya's contribution.

The teacher asks the pupils about the poem's form and content and Freya shows that she fully understands the poem. She notes that the poem's message is that throwing litter on the floor is not a nice thing to do, which demonstrates an understanding of the main ideas. She explains why the poet has repeated the word 'peidiwch' in her favourite verse. She offers an opinion about the poem, stating that she likes the message but, on a negative note, that it is also a little depressing.

Darllen

Gweithgaredd 1 | Clip 15 – Darllen ar goedd a thrafod: Nofel – *Y Gwyliau Gorau Erioed!*

Bydd yr ysgol yn cymryd rhan yn y cwis llyfrau blynyddol. Yn y gweithgaredd hwn, mae'r grŵp yn darllen pennod o'r llyfr gyda'r athrawes ac yna maen nhw'n ateb cwestiynau ar y llyfr cyfan fel paratoad ar gyfer y gystadleuaeth. Er bod hwn yn weithgaredd grŵp, mae'r clip wedi ei olygu er mwyn canolbwyntio ar gyfraniad Freya.

Yn y clip, rydyn ni'n gweld Freya'n darllen tri darn byr ar goedd yn glir a chyda mynegiant. Serch hynny, dydy hi ddim yn darllen mor rhugl erbyn y trydydd darn ac mae'n cloffi rhyw ychydig dros ambell air, e.e. 'eglhurhad', 'cyrraedd'.

Wrth ateb ei hathrawes, mae Freya'n cyfeirio at ddigwyddiadau allweddol yn y llyfr ac mae'n dangos ei bod wedi deall cymeriad Tomos wrth iddi hi ddweud ei fod yn teimlo'n gyffrous ac yn hapus ar ôl iddo ennill y gystadleuaeth. Mae'n mynd ymlaen i gynnig rhesymau i gefnogi ei barn. Ar ddiwedd y gweithgaredd, mae hi'n mynegi barn am y cymeriadau ac am y llyfr cyfan, gan gynnwys y lluniau. Mae hi'n cynnig sylwadau am lyfrau eraill gan yr awdur hefyd. Wrth wneud hyn, mae hi'n cynnig rhesymau synhwyrol i esbonio ei syniadau.

Gweithgaredd 2 | Clip 16 – Trafod cerdd: *Sbwriel* (Zac Davies)

Bu'r athrawes yn gwneud tipyn o waith ar Yr Amgylchedd ac i gloi'r gyfres o wersi darllenodd y disgyblion a'r athrawes y gerdd *Sbwriel* gyda'i gilydd. Yna, eisteddodd yr athrawes gyda grŵp Freya i'w holi. Er mwyn canolbwyntio ar gyfraniad Freya, cafodd y ffilm ei olygu'n sylweddol gan ddileu cyfraniadau gweddill y grŵp.

Mae'r athrawes yn holi'r disgyblion am y ffurf a'r cynnwys ac mae Freya'n dangos dealltwriaeth lawn o'r gerdd. Mae hi'n nodi mai neges y gerdd yw nad yw taflu sbwriel ar y llawr yn neis sy'n dangos ei bod wedi deall y prif syniadau. Mae hi'n esbonio pam mae'r bardd wedi ailadrodd y gair 'peidiwch' yn ei hoff bennill. Mae'n mynegi barn am y gerdd gan ddweud ei bod yn hoffi'r neges ond ar yr ochr negyddol, bod y gerdd ychydig yn ddiflas.

Activity 3 | Independent reading: Reading record

In their personal reading programmes, pupils are expected to keep a record of the books they read by using a specific template. Freya is a keen reader and has enjoyed reading books in the *Llamu Mlaen* series published by Gomer Press. Her teacher noted that Freya occasionally had to ask for a considerable amount of help with some pages in these books. However, because of her interest in the content and the support that was available, she was willing to persevere with reading them independently.

COFNOD DARLLEN BLWYDDYN 6

Ew'r llyfr	Ew'r awdur	Math o lyfr (e.e. stori, dyddiadur, teitlbia)	Llyfr am beth - rhowch fanylion	Beth dw i'n hoffi	Beth dw i ddim yn hoffi
Symud fy	Elen Edwards	Stori trist ar dechrau ond hapus yn y darnod	leis yn symud fy ar y dechrau darlled hi ddim yn hapus ond wedyn darlled hi'n idur	ble mae Elen Elen yn gas- du i ddim yn hoffi: Elen.	Y ddiwedd - mae leis yn ddiwedd Mae'n fy newydd yma'n gret
Trein Ddeud Mam	Aled Gwyn Job	Stori darnod	Deudaf tric ar Mam Ddu plant ddim o mabwysu Mam y parhau Mam yn ddiwedd. Mam yn newydd yn y gogel.	Du i'n hoffi ble mae Mam yn mynd i'r ysgol yn dilled Franis.	Dim byd
Myed i'r ysgol yn Uganda	Ioan Dyer	Nyfr Gwybodaeth	Ysgol yn Uganda - bawer, byw yn uganda, fo lledog, guss, gwas plant.	Mae Hauer o llyfrau yn y lyfr Du i'n hoffi ysgol llyfrau o ysgol mawr yn ysgol mawr Uganda.	Du i ddim yn hoffi gwisg ysgol Mae llyw ydy ofnody.
Dim castrol	Zoe Evans	Nyfr am c.	Stori am c. Does dim castrol ydy si ond mae c'n coel ffrind newydd	Y ddiwedd - mae Ben yn coel baro Mae c'n cysgu ysgol ffrind newydd	Du i ddim yn hoffi dechrau y lyfr. Mae e ydy trist.
Tseina	Nia Peter Roberts	Nyfr Gwybodaeth	Nyfr am China y wll four Beijing Shanghai, Mawr i'r ysgol. Buyl Tsinaid y Ffrwydlyn Newydd	Du i'n hoffi y bawd Tsinaid mawr da i'n hoffi darker- coel. Du i ddim yn coel "chpattels"	Du i ddim yn hoffi ysgol Du i ddim yn hoffi dechrau am £20 a du i ddim yn cysgu gogel mawr i'r c'n y lyfr.

It is obvious from the reading record that Freya has understood the content of the books she has read. She has responded to them by referring to significant details contained in the text. She demonstrates that she understands an increasing range of key words and phrases and reads independently. When referring to what she likes in the book *Tseina*, she gives a simple reason for her answer.

Gweithgaredd 3 | Darllen annibynnol: Cofnod darllen

Fel rhan o'u rhaglen ddarllen bersonol, disgwylir i'r disgyblion gadw cofnod o'r llyfrau maen nhw'n eu darllen gan ddefnyddio templed. Mae Freya'n ddarllen ydd brwd ac mae wedi cael blas ar ddarllen llyfrau yn y gyfres *Llamu Mlaen* a gyhoeddwyd gan Wasg Gomer. Nododd ei hathrawes ei bod yn gorfod gofyn am gymorth sylweddol gyda rhai tudalennau yn y llyfrau hyn. Ond oherwydd ei diddordeb yn eu cynnwys a'r gefnogaeth oedd ar gael, roedd yn barod i ddyfalbarhau i'w darllen yn annibynnol.

COFNOD DARLLEN BLWYDDYN 6

Ew'r llyfr	Ew'r awdur	Math o lyfr (e.e. stori, dyddiadur, teitbio)	Llyfr am beth - rhowch fanylion	Beth dw i'n hoffi	Beth dw i ddim yn hoffi
Symud fy	Elen Edwards	Stori trist ar destruau ond hapus yn y daudd	leis yn symud fy. Ar y destruau daedd hi ddim yn hapus ond wedyn daedd hi'n idim	Ble mae Elen. Elen yn gas- da i ddim yn hoffi. Barr.	Y daudd - mae leis yn daudd Mae'n fy newydd yma'n grêt
Trein Ddaed Mam	Aled Gwyn Job	Stori daudd	Daudd tric ar Mawr Daudd pleur ddim y indertlawel Mam y par Mawrtham daudd. Mam am masin rhwyng yn yr ysgol	Dau i'n hoffi ble mawr Mam yn mydd i'r ysgol yn dilled ffansi	Dim byd
Mydd i'r ysgol yn Uganda	Iwan Dyer	Hyfr Gwybodaeth	Ysgol yn Uganda - bawri, byw yn uganda, foiledas guss, gawau plant.	Mae Hower o Mawr yn y lyfr Dau i'n hoffi gwyddu am yr ysgol mawr yn Uganda	Dau i ddim yn hoffi gwisg ysgol. Mae llaw gdy ofnodyc.
Dim castrat	Zoe Evans	Hyfr am c.	Stori am c. Does dim castrat gysb- i. ond mae c'n cael ffirnd newydd	Y daudd - mae Elen yn cael bawr Mae c'n gysgu ysgol ffirnd newydd	Dau i ddim yn hoffi destrau y lyfr. Mae e idy trist.
Tseina	Nia Peter, Roberts	Hyfr Gwybodaeth	Hyfr am China. Y wyl fawr, Beijing, Shang, Mawr i'r ysgol, bydd Tsainaid y Pwyddyn Mawr	Dau i'n hoffi. y bawr Tsainaid mawr da i'n hoffi daudd - mawr. Dau i ddim yn cael destrau	Dau i ddim yn hoffi ysgol. Dau i ddim yn hoffi destrau am e 20 a dau ddim yn cysgu gysgu mawr i'n hoffi cysgu y ffirnd.

Mae'n amlwg o'r cofnod fod Freya wedi deall cynnwys y llyfrau a ddarllenodd yn dda iawn. Mae hi wedi ymateb iddyn nhw drwy gyfeirio at fanylion arwyddocaol yn y testun. Mae'n dangos ei bod yn deall ystod gynyddol o eiriau ac ymadroddion allweddol ac mae'n darllen yn annibynnol. Wrth gyfeirio at yr hyn y mae'n ei hoffi yn y llyfr *Tseina*, mae'n rhoi rheswm syml dros ei hateb.

Activity 4 | Completing a profile: *O Gaerdydd i Borneo*

Whilst undertaking work on Holidays with a Difference, the pupils read *O Gaerdydd i Borneo, Taith Iaith 3, Uned 4, Activity 22* (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf). The teacher adapted the worksheet on the website in order to give pupils an opportunity to respond personally. To begin with, the pupils read the extract aloud in pairs, with one reading the question and the other answering. They then exchanged roles before completing the worksheet. Freya's teacher made particular note of her use of intonation when asking the questions. When reading the answers she had difficulty with some unfamiliar words such as 'nadroedd a mwncïod' and 'corwynt' as well as with unfamiliar place-names. The pupils were then given the opportunity to complete the worksheet independently.

Taith i'w chofio

Manylion Personol:
 Enw: Gareth Jenkins
 Oed: 17
 Tyst: Glanraf, Corwynt

Y deith:
 Tystia: Borneo
 sut? Teithwedd Gareth mewn awyren
 dyddiadau: 30 o ddiwrnod wrth ysgaf

Costiau arian arian:
 Pwerau: £520
 sut? Twy gerdded 35 o filltirwedd

Ar y deith:
 bwydydd a chwrwys, rhinc, cain, nadroedd
 a mwncïod
 cerbydau a theulu gan wisgo sbectol yn eu ffis hi
 y tystia glawing yn gylch y cerbyd
 y tystia y sielens fawr wrth dringo trî mynydd
 a hettiau o'r ffordd ar y tystia: Byddan achos fi hollti
 cerdded a fi moen gweld cerbydau a
 rhinc. Fi moen cerdded Gwrsang Mulu
 a gweld golwgfydd prylferth. Fi ddim moen
 gweld nadroedd.

Freya has managed to demonstrate an understanding of the main ideas and select relevant information from the text by answering the questions correctly. She also responds personally to the contents and explains why she would like to go on a similar journey.

Gweithgaredd 4 | Cwblhau proffil: O Gaerdydd i Borneo

Fel rhan o'u gwaith ar Wyliau Gwahanol, darllenodd y disgyblion *O Gaerdydd i Borneo, Taith Iaith 3, Uned 4, Gweithgaredd 22*, (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf). Addasodd eu hathrawes y daflen oedd ar y wefan er mwyn rhoi cyfle i'r disgyblion ymateb yn bersonol. I ddechrau, gweithiodd y disgyblion mewn parau er mwyn darllen y darn ar goedd, gydag un aelod yn darllen y cwestiwn a'r partner yn ateb. Wedyn, cawson nhw gyfle i gyfnewid rôl cyn llenwi'r daflen. Sylwodd athrawes Freya yn arbennig ar ei defnydd o oslef wrth ofyn y cwestiynau. Wrth ddarllen yr atebion baglodd ar ambell air anghyfarwydd megis 'nadroedd a mwncïod' a 'corwynt' yn ogystal ag enwau lleoedd dieithr. Yna, cafodd y disgyblion gyfle i lenwi'r daflen yn annibynnol.

Taith Iw Chofio

Enw Personol:
Enw: Gareth Jenkins

Oed: 17

Trwy: Glandaf, Caerdydd

Y daith:
Tartus: Borneo
Sut? Taithodd Gareth mewn awyren
Sut? Gyda 30 o bobl i'w cerbyd

Cost ar ôl ymuno:
Pwy? £320
Sut? Twy gerdded 35 a filltir oedd

Ar y daith:
Sawon a crang-wans, rhinc, cain, nadroedd
a mwncïod
Cwmwl a theulu gan wasadu bwyta yn eu ty hi
Yn glawing yn gutoed y cerbyd
Yn siarlu fawr oedd cerbyd hi mynydd
A serthion o'i ffordd ar ôl tebyr? Byddan achos fi huffi
cerdded a fi moen gweld crang-wans a
rhinc. Fi moen cerdded Gansung Mulu
a gweld golygfeydd pryffwrth. Fi ddim moen
gweld nadroedd

Mae Freya wedi llwyddo i ddangos dealltwriaeth o'r prif syniadau a dewis gwybodaeth berthnasol o'r testun drwy ateb y cwestiynau'n gywir. Mae hi hefyd yn ymateb yn bersonol i'r cynnwys ac yn esbonio pam y byddai hi'n hoffi mynd ar daith debyg.

Activity 5 | Completing a grid to show the differences between Jessie's life and Freya's life: *Neges o America*

Following their work on Holidays, pupils discussed life and lifestyle in different countries. The teacher adapted Activity 49 from *Llyfr Gweithgareddau 2* of the *Taith Iait* series and added another question for differentiation purposes and to ensure that the activity was suitable for all members of the class. Freya read the most challenging version of the text and completed the task independently as homework.

	Jessie	Fi
Byw nowr - ble?	Byw yn Michigan yn America	byw yn Borth yn Cymru
Y tywydd	Mis Gorffennaf, Mis Awst - beeth iawn Mis Ionawr, Mis Chwefror mae hi'n cer iawn a bira eira	Mis Gorffennaf a mis Awst weithiau'n beeth, weithiau'n burw glaw Mis Ionawr a Mis Chwefror burw glaw a weithiau'n burw eira
Yr ysgol	Does dim gwisg ysgol dechrau am saith o'r gloch gorfenn am un o'r gloch mynd i'r ysgol mewn bus mawr melyn	Mae'r ysgol yn dechrau am naw o'r gloch a gorfenn am hanner awr wedi tri Rwy'n mynd mewn car i'r ysgol
Ieithoedd	Siarad Cymraeg gyda teulu siarad Saesneg gyda fy ffrindiau dysgu Sbaeneg	Siarad Saesneg gyda'r teulu a ffrindiau, dysgu Cymraeg yn yr ysgol a club Cymraeg

Du i'n hoffi ysgol Jessie does dim gwisg ysgol a mae ysgol yn gorfenn am un o'r gloch Ond byddai'n ddim yn hoffi dechrau am saith o'r gloch Du i'n hoffi tywydd yn Michigan Du i'n hoffi tywydd beeth a Gorffennaf a mis Awst Du i'n ddim yn hoffi burw glaw sydd yn Cymru.

Freya's response in the table demonstrates a full understanding of the e-mail although it does contain some errors, e.g. 'bira eira'. She has demonstrated an understanding of the main ideas, characters and events. She has chosen relevant information for each of the boxes and in the paragraph that follows the grid she has managed to express her opinion simply.

Gweithgaredd 5

Llenwi grid i ddangos y gwahaniaethau rhwng bywyd Jessie a bywyd Freya: Neges o America

Yn dilyn eu gwaith ar Wyliau, bu'r disgyblion yn trafod bywyd a ffordd o fyw mewn gwahanol wledydd. Addasodd yr athrawes destun Gweithgaredd 49 o *Lyfr Gweithgareddau 2* yn y gyfres *Taith Iaith* ac ychwanegodd gwestiwn yn ogystal er mwyn gwneud y gwaith yn wahaniaethol ac er mwyn sicrhau ei fod yn addas ar gyfer holl aelodau'r dosbarth. Darllenodd Freya'r fersiwn mwyaf heriol o'r testun a gwnaeth y dasg yn annibynnol fel gwaith cartref.

	Jessie	Fi
Byw naer - ble?	Byw yn Michigan yn America	byw yn Borth yn Cymru
Y tywydd	Mis Gorffennaf, Mis Awst - broeth iawn Mis Ionawr, Mis Chwefror mae hi'n oer iawn a bira eira	Mis Gorffennaf a mis Awst weithiau'n broeth, weithiau'n burw glaw Mis Ionawr a Mis Chwefror burw glaw a weithiau'n burw eira
Yr ysgol	Does dim gwisg ysgol dechrau am saith o'r gloch gerffan am un o'r gloch mynd i'r ysgol mewn bus arwre melyn	Mae'r ysgol yn dechrau am naw o'r gloch a gerffan am hanner awr wedi tri Rwy'n mynd mewn car i'r ysgol
Ieithoedd	Siarad Cymraeg gyda teulu siarad Saesneg gyda fy ffrendiau dysgu Sbaeneg	Siarad Saesneg gyda'r teulu a ffrendiau, dysgu Cymraeg yn yr ysgol a club Cymraeg

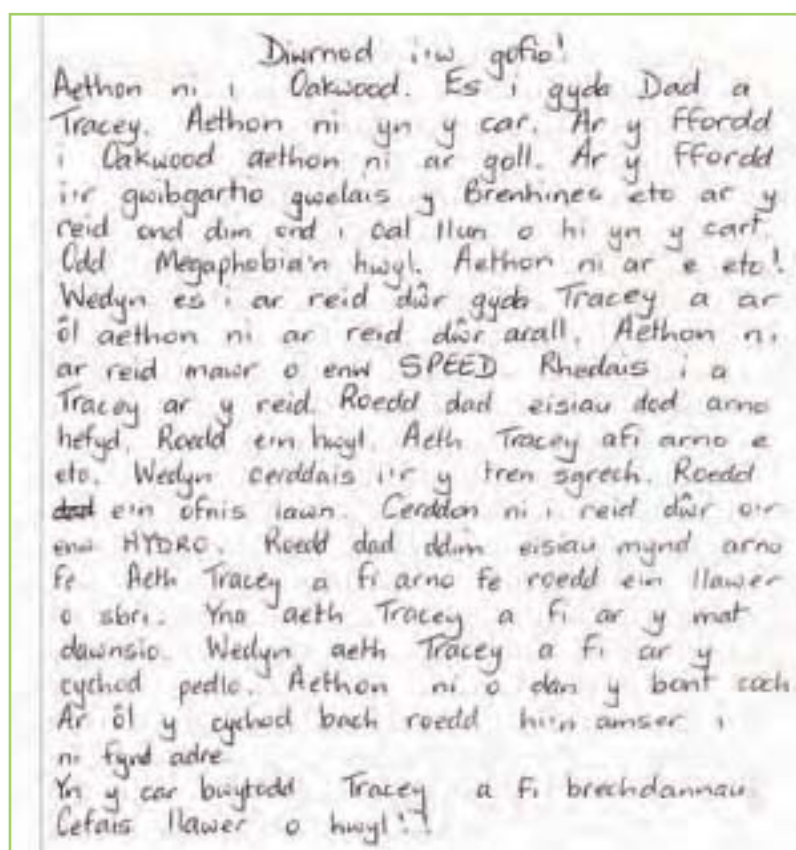
Dw i'n hoffi ysgol Jessie achis does dim gwisg ysgol a mae ysgol yn gerffan am un o'r gloch. Ond byddas i'n ddun yn hoffi dechrau am saith o'r gloch. Dw i'n hoffi tywydd yn Michigan. Dw i'n hoffi tywydd broeth mis Gorffennaf a mis Awst. Dw i'n ddun yn hoffi burw glaw sydd yn Cymru.

Mae ymateb Freya yn y tabl yn dangos dealltwriaeth lawn o'r e-bost er bod ambell wall yma, e.e. 'bira eira'. Mae hi wedi dangos dealltwriaeth o'r prif syniadau, cymeriadau a digwyddiadau. Mae hi wedi dewis gwybodaeth berthnasol ar gyfer pob un o'r blychau ac yn y paragraff sy'n dilyn y grid mae hi wedi llwyddo i fynegi barn yn syml.

Writing

Activity 1 | Transferring from primary to secondary school: *Paratoi pasbort*

As part of their preparations for transferring from primary to secondary school, the pupils had to complete a passport containing personal details, information about interests, etc. This is an extract from Freya's passport where she is writing on the subject 'Diwrnod i'w gofio'. The purpose of the task was to give pupils the opportunity to write in the past tense. Freya completed this work without any assistance from her teacher.

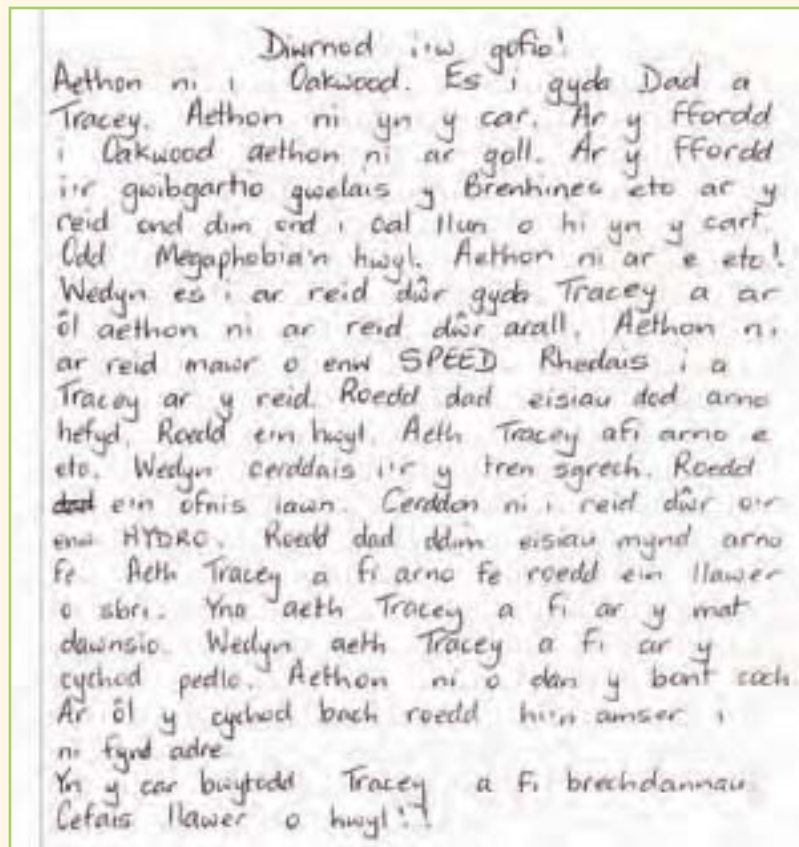

Freya has chosen to write about a day out at Oakwood with her father and a friend. She uses the past tense correctly and with ease. Although the work is ordered and shows progression, it tends to be monotonous at times. She varies her sentences to some extent and produces constructions and sentences which are correct apart from the occasional slip such as 'Roedd dad ddim eisiau mynd...' and 'Aethon ni ar e eto!'. Most words are spelt correctly and punctuation is usually appropriate. However, paragraphing could be improved.

Ysgrifennu

Gweithgaredd 1 | Trosglwyddo o'r cynradd i'r uwchradd: Paratoi pasbort

Fel rhan o'u paratoad ar gyfer trosglwyddo o'r ysgol gynradd i'r ysgol uwchradd, roedd rhaid i'r disgyblion gwblhau pasbort a oedd yn cynnwys manylion personol, gwybodaeth am ddi-ddordebau, ac ati. Dyma ran o basbort Freya, lle mae hi'n ysgrifennu ar y pwnc 'Diwrnod i'w gofio'. Pwrpas y dasg oedd rhoi cyfle i'r disgyblion ysgrifennu yn yr amser gorffennol. Ysgrifennodd Freya'r darn hwn heb unrhyw gymorth gan ei hathrawes.

Mae Freya wedi dewis ysgrifennu am ddiwrnod yn Oakwood gyda'i thad a'i ffrind. Mae hi'n defnyddio'r amser gorffennol yn rhwydd ac yn gywir. Er bod trefn a dilyniant amlwg i'r gwaith, mae'n gallu swnio braidd yn gatalogaidd ar adegau. Mae hi'n amrywio peth ar ei brawddegau ac yn cynhyrchu cystrawennau a brawddegau sy'n gywir heblaw am ambell lithriad megis 'Roedd dad ddim eisieu mynd...' a 'Aethon ni ar e eto!'. Mae mwyafrif helaeth y geiriau wedi eu sillafu'n gywir ac mae'r atalnodi'n briodol fel arfer. Serch hynny, mae lle i wella o ran y paragraffu.

Activity 2 | Introducing herself to a new friend: *Annwyl Caian*

Following a visit to the secondary school, the pupils were required to write a letter introducing themselves to a new friend. Before the pupils began to write, they discussed what type of information the letter should contain and produced a list containing the main ideas. This list was placed on the whiteboard to help pupils during the writing activity. Freya completed the task without difficulty.

Freya is aware of the format of a letter and the lay-out and tone are both appropriate. She demonstrates some grasp of order and progression. She begins by introducing herself and asking her new friend about the date of his birthday. She then goes on to talk about her brothers before returning to talk about herself again. She talks about her pets and her interests and asks Caian about his interests. There is some variation in her sentences and she writes constructions and sentences that are reasonably correct. The spelling is good and there are numerous examples of self-correction. She uses a wide range of punctuation marks appropriately. The work is legible and effectively presented.

Gweithgaredd 2 | Cyflwyno'i hunan i ffrind newydd: Annwyl Caian

Yn dilyn ymweliad â'r ysgol uwchradd, y dasg i'r disgyblion oedd ysgrifennu llythyr i gyflwyno'u hunain i ffrind newydd. Mewn trafodaeth ddosbarth, cyn i'r disgyblion ddechrau ysgrifennu, rhestrwyd y math o wybodaeth y dylid ei chynnwys. Roedd y rhestr hon ar y bwrdd gwyn i'r disgyblion gael cyfeirio ati yn ystod yr ysgrifennu. Cyflawnodd Freya'r dasg yn ddiffwdan.

Mae Freya'n ymwybodol o ffurf llythyr ac mae'r gosodiad a'r naws yn addas. Mae'n dangos peth gafael ar drefn a dilyniant. Yn gyntaf, mae'n cyflwyno'i hun ac yn holi pryd mae pen-blwydd ei ffrind newydd ond yna, mae'n sôn am ei brodyr cyn symud yn ôl i siarad amdani hi ei hun eto. Yna, mae'n sôn am ei hanifeiliaid anwes a'i diddordebau ac yn holi Caian am ei ddiddordebau yntau. Mae'n amrywio peth ar ei brawddegau ac yn ysgrifennu cystrawennau a brawddegau sy'n weddol gywir. Mae'r sillafu'n dda a gwelir sawl enghraifft o hunan-gywiros yma. Mae'n defnyddio ystod eang o farciau atalodi'n briodol. Mae'r gwaith yn ddarllenadwy ac wedi ei gyflwyno'n effeithiol.

Activity 3 | An extract from two diaries: 2007 ac 1865

The pupils regularly write Welsh diary entries in a variety of contexts. Here, there are two entries from two different diaries. The first, 'Eira', is contemporary and the second, 'Ar y Mimosa', requires Freya to use her imagination. The pupils had looked at pictures of the journey on the Mimosa and had discussed life on board the ship before undertaking this task.

Dau dyddiadur

Eira

Dydded Sadwrn, Ionawr 14, 2007

Heddiw, roedd hi'n bwrw eira. Fân agorais i'r llenwi gwnechlas arno mam bed yr eira yna. Yipie! Gwaeddodd Isaac Rhedon ni lawr y grisiau a allan i'r ardd. Adeiladon ni dyn eira. Ar ôl gorffen y dyn eira aethon ni i gael cinio. Cefais brechdan mus a creision. Mmm, roedd yn flasus! Wely, es i i fy ffrind a buon ni'n cartio yn yr eira. Roedd yn llawer o hwyl! Yna dechreuodd hi bwrw eira eto! Rwyf nawr yn gorwedd yn y gweli wedi blino'n ian!

Ar y Mimosa

27 Mehefin 1865

Heddiw dibunais i'n gynnar ar y llong achos roedd sŵn rhywm yn cris! Roedd Mari Jones wedi marw a nawr rydyn ni'n teimlo'n trist. Mae hi'n boeth iawn achos ddoe crosen ni'r cyllydodd. Yn y bore helpais i mam i ymatal y dillad ac roedden ni'n sych yn gloi achos roedd hi mor dwym. Yna cawsom llusiau i zinio. Iych! Roedd ein ofnadwy. Ar ôl cinio roedd y capten yn eisiau i dorri gwallt y merched. Roedden i'n teimlo'n ofnadwy achos darddun i ddim eisiau i'r capten torri fy ngwallt gyda syllell! Roedd heddiw yn ddiarnod trist iawn i fi. Rydw i wedi blino nawr! Rydw i'n mynd i gweddio a cegu. Nos da dyddiadur.

Freya has successfully managed to transfer her diary-writing skills from a familiar to a historical context, demonstrating a sound grasp of the form of a diary and an ability to write for a variety of purposes. She varies her sentences and is beginning to create effects in her writing, e.g. 'Mmm, roedd yn flasus!' and 'lych! Roedd e'n ofnadwy.'. Although she demonstrates a grasp of order and progression, she has not taken advantage of the opportunity to create paragraphs. She produces a range of reasonably accurate sentences and constructions and her punctuation is usually appropriate, although she possibly makes excessive use of the exclamation mark.

Gweithgaredd 3 | Detholiad o ddau ddyddiadur: 2007 ac 1865

Mae'r disgyblion yn ysgrifennu dyddiaduron Cymraeg yn gyson, mewn amrywiaeth o gyd-destunau. Yma, ceir dau ddiwrnod o ddau ddyddiadur gwahanol. Mae'r cyntaf, 'Eira' yn gyfoes ac mae'r ail, 'Ar y Mimosa' yn gofyn i Freya ddefnyddio'i dychymyg. Roedd y disgyblion wedi bod yn edrych ar luniau o'r daith ar y Mimosa ac wedi bod yn trafod bywyd ar fwrdd y llong cyn gwneud y dasg.

Dau ddyddiadur

Eira

Dydd Sadwrn, Ionawr 14 2007

Heddiw, roedd hi'n buru eira. Pan agorais i'r llenw gweddias arno mae bod yr eira ynno. Yipie! Gwasoddol Isaac. Rhedon ni lawr y grisiau a allan i'r ardd. Aderlodon ni dyn eira. Ar ôl gorffen y dyn eira aethon ni i gael cinio. Cefais brechdan mawr a creision. Mmm, roedd yn flasus! Welys, es i i fy ffrind a buon ni'n cartio yn yr eira. Roedd yn llawer o lwyg! Yno dechreuodd hi buru eira eto! Rwyf nawr yn gorwedd yn y gweli wedi blino lan!

Ar y Mimosa

27 Mehefin 1865

Heddiw dibunais i'm gynnar ar y llong achos roedd sŵn rhywun yn crio! Roedd Mari Jones wedi marw a nawr rydyn ni'n teimlo'n drist. Mae hi'n boeth iawn achos ddech creision ni'r cyhydedd. Yn y bore helpais i mam i ymolchi y dillad ac rodden ni'n sych yn glo. Achos roedd hi mor dwym. Yna awson llusiau i cinio. Iych! Roedd e'n ofnadwy. Ar ôl cinio roedd y capten yn eisiau i dorr. gwallt y merched. Roeddun i'n teimlo'n ofnadwy achos doedon i ddim eisiau i'r capten torr. fy gwallt gyda cyllell! Roedd heddiw yn diwrnod trist iawn. Fi. Rwyd i wedi blino nawr! Rwyd i'n mynd i gweddio a ogyu. Nos da dyddiadur.

Mae Freya wedi llwyddo i drosglwyddo'i sgiliau ysgrifennu dyddiadur o'r cyd-destun cyfarwydd i'r cyd-destun hanesyddol gan dangos fod ganddi afael eithaf sicr ar ffurf y dyddiadur a'i bod yn gallu ysgrifennu i amrywiaeth o bwrpasau. Mae hi'n amrywio'i brawddegau ac yn dechrau creu effeithiau yn ei hysgrifennu, e.e. 'Mmm, roedd yn flasus!' a 'Iych! Roedd e'n ofnadwy.'. Er ei bod yn dangos gafael ar drefn a dilyniant, dydy hi ddim wedi manteisio ar y cyfle i baragraffu. Mae hi'n cynhyrchu ystod o frawddegau a chystrawennau sy'n weddol gywir ac mae'r atalnodi'n briodol fel arfer er ei bod, o bosibl, yn gorddefnyddio'r ebychnod.

Activity 4 | An information leaflet to attract tourists: *Caerffili*

To encourage pupils to transfer language between contexts, the teacher decided to ask them to prepare an information leaflet to attract tourists to any part of Wales, except their own area. This gave them the opportunity to undertake independent research. They were asked to include pictures and to use different ways of presenting information, including paragraphs. The class suggested ideas about the type of language they would need to use and how they would present the information. Once the teacher had marked the first draft, the pupils were given the opportunity to produce a second draft.

Freya chose to write about Caerphilly because she had visited the area in the past.

Draft 1

DEIACH I CAERFFILI

Bydd yn hwy i bob! *Bydd yn hwy i bob! Bydd yn hwy i bob!*

Ydych chi eisiau antur. Wyl ddech i Caerffili
 Ydych chi eisiau her. Dera i Caerffili
 Ydych chi eisiau gwyllau di i'r teulu. Dera i Caerffili

Mae digon i wneud ymi ac mae digon i wneud. Felly dera haddie. Bwytwch eich gwyllau hwn! Fyddwch chi ddim yn zonedig. Byddwch chi'n huggus iawn!

PRIS

TUCHN DEBOLYB	€5.00
TUCHN PLANT	€2.00
TUCHN TEULU	€12.00

Cyfeirnod Cymru

Ble mae Caerffili

Mae Caerffili yn y de-ddwyrain. Dydy Caerffili ddim yn barig o Caerdydd - heb ond tua hwyth iawn. Tref eiddo mawr ydy hi ac mae'n eiddo prysur.

Mae digon o ychydau yn y dref hi!

- ↓ tawel amryg
- ↓ mynydd mawr
- ↓ prysur
- ↓ canolfan siopau
- ↓ wgeys
- ↓ dera goll

Mae digon i genned ymi!

Ydych chi wedi clywed am

Ydych chi eisiau dod i'r **Big Cheese** yn Gorffennaf 2007. Bydd digon i wneud. Bydd miwsig, dawnsio, ffair, bwyts tŷn, hoes Caerffili a flower may.

Digon o hwy!
 Digon o sbri!
 Rhwybeth i'r teulu i gyd - am ddim!

THE BIG CHEESE (27th-29th July 2007) - *Cyfeirnod Cymru*

Gweithgaredd 4 | Taflen wybodaeth i ddenu twristiaid: Caerffili

Er mwyn ceisio annog y disgyblion i drosglwyddo iaith o gyd-destun i gyd-destun, penderfynodd yr athrawes ofyn i'r disgyblion baratoi taflen wybodaeth i ddenu twristiaid i unrhyw ardal o Gymru, heblaw eu hardal nhw. Roedd hyn yn rhoi cyfle iddyn nhw ymchwilio'n annibynnol. Nodwyd bod angen iddyn nhw gynnwys lluniau a defnyddio gwahanol ddulliau o gyflwyno gwybodaeth, gan gynnwys paragraffau. Bu'r dosbarth yn taflu syniadau o ran y math o iaith y byddai angen iddyn nhw ei defnyddio a hefyd o ran dulliau cyflwyno. Ar ôl i'r athrawes farcio'r drafft cyntaf, cafodd y disgyblion gyfle i gynhyrchu ail ddrafft.

Dewisodd Freya ysgrifennu am Gaerffili gan ei bod wedi bod ar daith i'r ardal yn y gorffennol.

Drafft 1

DEIACH I CAERFFILI

Bydd yn hysp i bobl! *Bydd yn hysp i bobl a sut i'w hysp i bobl*

Ydych chi eisiau antur. Wel ddech i Caerffili *4 gwahanol*
 Ydych chi eisiau hwr. Dera i Caerffili *4 gwahanol*
 Ydych chi eisiau gwylau di i'r teulu. Dera i Caerffili *4 gwahanol*

Mae digon i wneud ym ac mae digon i weld! Felly dera haddiw. Swchlech eich gwylau hwr! Fyddech chi ddim yn somedig. Bydddech chi'n huggus iawn!

PRIS

TOCHN DROGLYNS	£5.00
TOCHN PLANT	£2.00
TOCHN TEULU	£12.00

Cyfeirnod Cymraeg

Ble mae Caerffili

Mae Caerffili yn y de-ddwyrain. Dydy Caerffili ddim yn fawr o Caerdydd - llei ond tua swth mill. Traf eidda mawr ydy fo ac mae'n eidda prysus.

Mae llawer o ystodau yn y dref hi

- ↓ tawel awery
- ↓ mysgell mawr
- ↓ pŵerly
- ↓ cerbydau sbectol
- ↓ wyllys
- ↓ tawel gwl

Mae digon i gennw' ym

Ydych chi wedi clywed am

Ydych chi eisiau dod i'r **Big Cheese** yn Gorffennaf 2007. Bydd digon i wneud. Bydd mwsig, daensio, ffair, bewta tŷn, hona Caerffili a flower may.

Digon o hwy!
 Digon o sbri!
 Rhywbeth i'r teulu i gyd - am ddim!

THE BIG CHEESE (27th-29th July 2007) - *Cyfeirnod Cymraeg*

Draft 2

DEWCH I CAERFFILI
Bydd yn hwy i baw!

Ydych chi eisiau arhur? Wel dewch i Caerffili!
Ydych chi eisiau her? Dewch i Caerffili!
Ydych chi eisiau gwylio da i'r haul? Dewch i Caerffili!

Mae digon i wneud yna ac mae digon i weld! Felly dera heddio. Bwteich eich gwylio nawr! Fydddech chi ddim yn siomedig. Bydddech chi'n hyspys iawn!

PRIS

TOCHYN DECHOL YN	£5.00
TOCHYN PLANT	£2.00
TOCHYN TEULU	£12.00

THE BIG CHEESE (27th-29th Gŵyl Ffestivaol 2007)

Ble mae Caerffili?

Mae Caerffili yn y de-ddwyrain. Dydy Caerffili dim yn bell a Gwent - dim ond tua swm millen. Tiaf eidda mawr ydy hi ac mae'n eidda prysu.

Mae hyspys a pharhaol yn y dref he!

- cerdd amgylch
- amgylch mawr
- ystyly
- cerdded amgylch
- agwys
- clwb golf

Mae digon i gwmwl arfa.

Ydych chi wedi clywed am

Ydych chi eisiau dod i'r **Big Cheese** yn Gŵyl Ffestivaol 2007. Bydd digon i wneud. Bydd miwg, dawmsio, ffair, bwyta tân, hanes Caerffili a llawer mwy.

Digon o hwy!
Digon o sbectol!
Rhywbeth i'r haul i gyd - am ddim!

THE BIG CHEESE (27th-29th Gŵyl Ffestivaol 2007)

Freya has selected words and phrases carefully and has started to create effects by beginning with a series of rhetorical questions. She attempts to persuade the reader to visit the town by using command forms, although she is not yet entirely sure how to use them correctly. She has a sound grasp of the appropriate format for an information leaflet and she varies her presentation to include questions, bullet points, pictures, text boxes, etc. She also uses a variety of constructions. Her spelling is correct on the whole but she tends to forget about question marks. However, following her teacher's sensitive marking, these, together with the spelling errors and the confusion between the second person singular and plural, have almost all been corrected by her second draft. Both drafts are understandable and effectively presented, but Freya could have benefited from following her teacher's instructions to use paragraphs.

Drafft 2

DEWCH I CAERFFILI

Bydd yn hwyl i baw!

Ydych chi eisiau entu? Wel dewch i Caerffili!
 Ydych chi eisiau her? Dewch i Caerffili!
 Ydych chi eisiau gwylio do i'r taflu? Dewch i Caerffili!

Mae digon i wneud yma ac mae digon i weld! Felly dewch heddfe. Bwciwch eich gwylio naer! Fyddwch chi ddim yn siomedig. Byddwch chi'n hoptus uwch!

Yn eiddo:
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili

PRIS	
TOCYN ODDOLYR	£5.00
TOCYN PLANT	£2.00
TOCYN TŷGALL	£12.00

Yn eiddo:
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili
 Gwylio Caerffili - Gwylio Caerffili

Ble mae Caerffili?

Mae Caerffili yn y de-ddwyrain. Dydy Caerffili dim yn bell o Gwentolff - dim ond tua swm millen. Tdai eidda mawr ydy hi ac dwrsu eidda gwyn.

Mae llawer o ystadau yn y deffwrdd:

- 4. Gwylio mawr
- 4. Gwylio mawr
- 4. Gwylio
- 4. Gwylio mawr
- 4. Gwylio
- 4. Gwylio

Mae digon i gwylio eidda.

Ydych chi wedi clywed am

Ydych chi eisiau dod i'r *Big Cheese* yn Gorffennaf 2007. Bydd digon i wneud. Bydd miwsig, dawnsio, ffair, hwyfa tŷn, Nosys Caerffili a llawer mwy.

Digon o hwyl
 Digon o sbectol
 Rhywbeth i'r taflu i gyd - am ddim!

THE BIG CHEESE (27th-29th Gorffennaf 2007)

Mae Freya wedi dethol geiriau ac ymadroddion yn ofalus ac wedi dechrau creu effeithiau drwy ofyn cyfres o gwestiynau rhethregol ar y dechrau. Mae'n ceisio perswadio'r darlennydd i fynd i ymweld â'r dref drwy ddefnyddio'r ffurf orchmynnol er nad yw'n hollol sicr o'r ffurf hon eto. Mae ganddi afael dda ar ffurf y daflen wybodaeth ac mae'n amrywio'r dulliau cyflwyno gan gynnwys cwestiynau, pwyntiau bwled, lluniau, blychau testun, ac ati. Ceir amrywiaeth o gystrawennau yma hefyd. Mae'r sillafu'n gywir ar y cyfan ond mae tuedd ganddi i anghofio am y gofynnod. Caiff hyn, y gwallau sillafu a'r diffyg cysondeb rhwng yr ail berson unigol a lluosog, eu cywiro bron bob tro erbyn yr ail ddrafft, yn dilyn marcio sensitif ei hathrawes. Mae'r ddau ddrafft yn ddealladwy ac wedi'u cyflwyno'n effeithiol ond gallai Freya fod wedi manteisio ar gyfarwyddyd ei hathrawes i gynnwys paragraffau.

Summary and overall judgement

Oracy

Consideration was given to Levels 5 and 6 when evaluating Freya's Oracy work.

Freya can speak very confidently in a variety of oral activities and when responding orally to reading, e.g. when making presentations and leading a group. Her listening skills during set listening activities and as a group member have developed and she clearly demonstrates her understanding. She initiates conversations and works through each task methodically, demonstrating an awareness of order and progression. She can *speak fluently and use an increasing variety of phrases and sentence patterns, usually varying verb tense, and person, accurately*, e.g. in the presentation and when discussing where to go on holiday. This is a feature of Level 6. She demonstrates another Level 6 feature when she *listens carefully to what others say and responds by asking questions and making relevant comments*. Her pronunciation and intonation are very natural and there are indications that she is becoming more aware of the features of natural spoken language, e.g. 'Wyt ti moyn...?'. She can *give reasons to explain her ideas* when expressing an opinion, which is a Level 5 feature, but she is not yet mature enough to display Level 6 features in this strand by providing reasons to support her agreement or disagreement of opinions.

Nevertheless, in view of Freya's performance in all the Oracy activities and her oral response to Reading, she exhibits more features at Level 6 than at Level 5. Level 6 best fits Freya's performance in Oracy, therefore.

Reading

Consideration was given to Levels 5 and 6 when evaluating Freya's Reading work.

Freya read aloud *clearly and with expression*, which is one of the features of Level 5, but she did not display the same degree of fluency in the third extract as she did in the others. This suggests that she does not yet read with enough confidence to display Level 6 features when reading aloud. She demonstrates features of Level 5 by selecting *relevant information from texts* when discussing orally and when responding in writing and also when she demonstrates an

Crynodeb a barn gyffredinol

Llafaredd

Cyfeiriwyd at Lefelau 5 a 6 wrth ystyried gwaith Llafaredd Freya.

Mae Freya'n siarad yn hyderus iawn mewn amrywiaeth o weithgareddau llafar ac ymateb llafar i ddarllen, e.e. mewn cyflwyniad ac wrth arwain grŵp. Mae ei sgiliau gwranddo mewn gweithgareddau gwranddo penodedig ac fel aelod o grŵp wedi eu datblygu ac mae'n dangos dealltwriaeth yn amlwg. Mae hi'n cychwyn sgwrs ac yn gweithio drwy bob un o'r tasgau'n drefnus gan ddangos ymwybyddiaeth o drefn a dilyniant. Mae hi'n *siarad yn rhwydd gan ddefnyddio amrywiaeth cynyddol o ymadroddion a phatrymau brawddegol ac yn amrywio amser a pherson y ferf yn gywir fel rheol*, e.e. yn y cyflwyniad ac wrth drafod ble i fynd ar ylliau. Mae hyn yn un o nodweddion Lefel 6. Mae'n dangos un arall o nodweddion Lefel 6 drwy *wrando'n ofalus ar gyfraniadau gan eraill ac... ymateb drwy ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau sy'n berthnasol*. Mae hi'n ynganu ac yn goslefu'n naturiol iawn ac mae arwyddion ei bod yn dod yn fwy ymwybodol o nodweddion iaith lafar naturiol, e.e. 'Wyt ti moyn...?'. Mae hi'n *rhoi rhesymau i esbonio ei syniadau* wrth fynegi barn, sy'n un o nodweddion Lefel 5 ond does dim digon o aeddfedrwydd ganddi eto i arddangos nodweddion Lefel 6 yn y llinyn hwn drwy gefnogi cytundeb ac anghytundeb barn â rhesymau.

Eto i gyd, o ystyried perfformiad Freya yn yr holl weithgareddau Llafaredd a'i hymateb llafar i Ddarllen, mae mwy o nodweddion Lefel 6 i'w gweld nag o Lefel 5. Lefel 6 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Freya mewn Llafaredd felly.

Darllen

Ystyriwyd Lefelau 5 a 6 wrth gloriannu gwaith Darllen Freya.

Darllenodd Freya ar goedd *yn glir a chyda mynegiant*, sy'n un o nodweddion Lefel 5, ond dydy'r trydydd darn ddim mor rhugl â'r gweddill sy'n awgrymu nad yw eto'n darllen yn ddigon hyderus i arddangos nodweddion darllen ar goedd Lefel 6. Mae hi'n arddangos nodweddion Lefel 5 drwy *ddewis gwybodaeth berthnasol o destunau* wrth drafod ar lafar ac wrth ymateb yn ysgrifenedig a hefyd drwy ddangos dealltwriaeth o deimladau cymeriadau a neges y gerdd.

understanding of characters' feelings and the poem's message. She is able to *express opinions simply* about some texts, e.g. the poem *Sbwriel*, and in the reading record, which is a feature of Level 5. When responding to *O Gaerdydd i Borneo* and *Neges o America*, she supports her answers with reasons but there is no real opportunity here for her to give *reasons to support her views*, which is a feature of Level 6. Her reading record contains evidence that, given support, she can *read longer texts independently*, which is a feature of Level 6.

In view of the stumbling at the end of the reading aloud activity and her lack of reasons to support her views, Freya does not exhibit enough Level 6 features consistently to justify being placed at that level at present. Therefore, Level 5 best fits Freya's performance in Reading.

Writing

Consideration was given to Levels 5 and 6 when evaluating Freya's written work.

Freya can write for a range of purposes and in a variety of forms and contexts, including work with a historical background. She varies the tense and person of the verb, she asks questions and *includes a range of fairly accurate constructions and phrases*, e.g. 'Pan agorais i'r llenni...', 'Tref eitha mawr ydy...' and 'Fy niddordebau yw...'. Freya's written work is very accurate throughout and overall her punctuation is appropriate. She selects *words and phrases suitable for purpose and begins to create effects*, e.g. when writing in the diary. She also begins to *elaborate according to the demands of the task* at times. These are some of the features of Level 6. However, she does not consistently display all the features of the level yet as she does not always elaborate adequately and she does not use paragraphs appropriately and consistently, even though the tasks provide her with opportunities to do so.

In view of her performance across a variety of activities, Level 6 best fits Freya's Writing work.

Mae hi'n *mynegi barn yn syml* am rai testunau, e.e. y gerdd *Sbwriel* ac yn y cofnod darllen, ac mae hyn yn un o nodweddion Lefel 5. Wrth ymateb i *O Gaerdydd i Borneo* a *Neges o America*, mae hi'n cefnogi ei hatebion â rhesymau ond does dim cyfle yma mewn gwirionedd i *gynnig rhesymau i gefnogi safbwynt* sy'n un o nodweddion Lefel 6. Mae tystiolaeth yn y cofnod darllen ei bod, o gael cefnogaeth, *yn darllen testunau hirach yn annibynnol* sy'n un o nodweddion Lefel 6.

O ystyried y cloffi ar ddiwedd y darllen ar goedd a'r diffyg rhesymau i gefnogi safbwynt, gwelir nad yw Freya'n dangos digon o nodweddion Lefel 6 yn gyson i gyfiawnhau ei rhoi ar y lefel honno ar hyn o bryd. Lefel 5 felly, sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Freya mewn Darllen.

Ysgrifennu

Wrth gloriannu gwaith ysgrifenedig Freya, ystyriwyd Lefelau 5 a 6.

Gwelir bod Freya'n gallu ysgrifennu i ystod o bwrpasau ac mewn amrywiaeth o ffurfiau a chyd-destunau gan gynnwys gwaith â chefnidir hanesyddol iddo. Mae hi'n amrywio amser a pherson y ferf, yn gofyn cwestiynau ac yn cynnwys *ystod o gystrawennau ac ymadroddion sy'n weddol gywir*, e.e. 'Pan agorais i'r llenni...', 'Tref eitha mawr ydy...' a 'Fy niddordebau yw...'. Drwyddi draw, mae gwaith ysgrifenedig Freya'n gywir iawn ac mae'r atalnodi'n briodol fel arfer. Mae hi'n *dethol geiriau ac ymadroddion addas i'r pwrpas ac yn dechrau creu effeithiau*, e.e. wrth ysgrifennu dyddiadur. Mae hi hefyd *yn dechrau manylu yn ôl gofynion y dasg* ar adegau. Dyma rai o nodweddion Lefel 6. Serch hynny, dydy hi ddim eto'n arddangos holl nodweddion y lefel yn gyson gan nad yw'n manylu digon bob tro a dydy hi ddim yn paragraffu'n briodol yn gyson, er bod y tasgau'n cynnig cyfle iddi wneud hynny.

O ystyried ei pherfformiad ar draws pecyn amrywiol o weithgareddau, Lefel 6 sy'n cyd-fynd orau â gwaith Freya mewn Ysgrifennu.

Ethan

Ethan is a 14-year-old learner in Key Stage 3.

He is learning Welsh as a second language in an area where not many people speak Welsh. Ethan is not on the additional educational needs register but he finds some aspects of the work difficult.

His teacher knows much more about Ethan's performance than can be included here. However, this profile has been selected to illustrate characteristic features of Ethan's work across a range of activities. Each example is accompanied by a brief commentary to provide a context and indicate particular qualities in the work.

Oracy

Activity 1 | Clip 17 – Presentation: *Caerffili*

As part of their work on The Area, the pupils created simple information leaflets to advertise the town where they live. They then prepared a presentation on the town which was to be recorded on video. In order to guide them through the work, the teacher gave them a card containing the following patterns:

Dw i'n byw yn...
 Yn y dref mae...
 Dw i'n hoffi... Mae'n...
 Dw i'n hoffi... gyda ffrindiau.
 Hoffwn i gael... yma.

The pupils collected a number of pictures of the area which were to be shown on the whiteboard during the presentation and the teacher told them to refer to them during the task. Pupils were given the opportunity to practise in groups and perform once in front of the class before undertaking the actual activity.

Ethan

Mae Ethan yn ddysgwr 14 oed yng Nghyfnod Allweddol 3.

Mae'n dysgu Cymraeg fel ail iaith mewn ardal lle does dim llawer o bobl yn siarad Cymraeg. Dydy Ethan ddim ar y gofrestr anghenion addysg ychwanegol ond mae rhai agweddau ar y gwaith yn peri anhawster iddo.

Mae ei athrawes yn gwybod llawer mwy am berfformiad Ethan nag y gellir ei gynnwys yma. Er hynny, mae'r proffil hwn wedi'i ddewis er mwyn dangos nodweddion gwaith Ethan ar draws ystod o weithgareddau. Mae pob enghraifft yn cynnwys sylwebaeth fer sy'n rhoi cyd-destun i'r gwaith ac sy'n dynodi unrhyw briodweddau arbennig.

Llafaredd

Gweithgaredd 1 | Clip 17 – Cyflwyniad: Caerffili

Fel rhan o'u gwaith ar Yr Ardal, bu'r disgyblion yn llunio taflenni gwybodaeth syml i hysbysebu'r dref maen nhw'n byw ynddi. Wedyn, buon nhw'n paratoi cyflwyniad ar y dref i'w roi ar fideo. I'w harwain drwy'r gwaith, rhoiodd yr athrawes gerdyn yn cynnwys y pwyntiau isod iddyn nhw:

Dw i'n byw yn...

Yn y dref mae...

Dw i'n hoffi... Mae'n...

Dw i'n hoffi... gyda ffrindiau.

Hoffwn i gael... yma.

Casglodd y disgyblion nifer o luniau o'r ardal i'w rhoi ar y bwrdd gwyn ar gyfer y cyflwyniad a dywedodd yr athrawes wrthyn nhw am gyfeirio atyn nhw yn ystod y dasg. Cafodd y disgyblion gyfle i ymarfer mewn grwpiau a pherfformio unwaith o flaen y dosbarth cyn gwneud y gweithgaredd go iawn.

In his presentation, Ethan has succeeded in communicating simple factual information orally. He refers to the pictures on the whiteboard during the presentation and makes an effort to look at his audience. By following his guidelines he is able to express opinions simply and vary his vocabulary and patterns to some extent, including the tense of the verb, e.g. 'Dw i...', 'Yn y dref...', 'Hoffwn i...'. His pronunciation and intonation are reasonably understandable, but one needs to listen very carefully to understand him on occasions. Ethan tends to rely on his notes and to rush without pausing sufficiently between sentences.

Activity 2 | Clip 18 – Group work: *Hobiau*

The teacher began the activity by revising vocabulary associated with hobbies. Having made a list of hobbies, Ethan was able to pronounce them all clearly and intelligibly. Throughout this activity, the pupils listened carefully to each other and to their teacher speaking Welsh.

Beth ydy dy hobi di? Pam?
 Beth dwyt ti ddim yn hoffi? Pam?

Enw	Hobi	Pam?	Ddim yn hoffi	Pam?
James	nofio raddisid	wybach hugor	tanwais	diffas
Ethan	mugbi	wybach	dansio	diffas
Jody	dansio	wybach	ffotograffio	diffas

Mae ..... yn hoffi .....achos .....

Dydy ..... ddim yn hoffi .....achos .....

In this clip, Ethan demonstrates a good understanding of what is being said and records the details on his worksheet accurately. He expresses likes and dislikes and provides a simple, if stereotypical, reason for his opinion. At the end of the activity he is able to tell his teacher what Jody and James like and dislike and why.

Yn ei gyflwyniad, mae Ethan wedi llwyddo i gyfleu gwybodaeth ffeithiol syml ar lafar. Mae'n cyfeirio at y lluniau ar y bwrdd gwyn yn ystod y cyflwyniad ac yn gwneud ymdrech i edrych ar ei gynulleidfa yn ogystal. Drwy ddilyn ei ganllawiau, mae'n mynegi barn yn syml ac yn amrywio peth ar ei eirfa a'i batrymau, gan gynnwys amser y ferf, e.e. 'Dw i...', 'Yn y dref...', 'Hoffwn i...'. Mae'n ynganu ac yn goslefu'n weddol ddealladwy, er bod rhaid craffu'n ofalus iawn i'w ddeall ar adegau. Mae Ethan ychydig yn gaeth i'w nodiadau ac yn dueddol o ruthro heb gymryd saib digonol rhwng brawddegau.

Gweithgaredd 2 | Clip 18 – Gwaith grŵp: Hobïau

Dechreuodd yr athrawes y gweithgaredd drwy adolygu geirfa hobïau. Ar ôl gwneud rhestr o'r hobïau, llwyddodd Ethan i'w hynganu i gyd yn glir ac yn ddealladwy. Drwy gydol y gweithgaredd hwn, roedd y disgyblion yn gwrando'n ofalus ar ei gilydd ac ar eu hathrawes yn siarad Cymraeg.

Beth ydy dy hobi di? Pam?

Beth dwyt ti ddim yn hoffi? Pam?

Enw	Hobi	Pam?	Ddim yn hoffi	Pam?
James	raflo peldrid	wyth hysod	tanws	diflas
Ethan	mugbi	wyoh	dansio	diflas
Jody	dansio	wyoh	raflo	diflas

Mae ..... yn hoffi .....achos .....

Dydy ..... ddim yn hoffi .....achos .....

Yn y clip hwn, mae Ethan yn dangos dealltwriaeth dda o'r hyn gaiff ei ddweud ac mae'n cofnodi'r manylion yn gywir ar ei daflen. Mae'n mynegi hoffter a diffyg hoffter, gan gynnig rheswm syml ond ystrydebol dros ei farn. Ar ddiwedd y gweithgaredd, mae'n llwyddo i ddweud wrth ei athrawes beth mae Jody a James yn ei hoffi a ddim yn ei hoffi a pham.

Gweithgaredd 3 | Clip 19 – Trafodaeth grŵp: Bwyta'n iach

Mae'r dasg hon yn cysylltu â gweithgaredd ysgrifennu, 'Cadw dyddiadur bwyd'. Fel rhan o'r gwaith ar Yr Hunan, bu'r dosbarth yn trafod hoff a chas fwyd. Defnyddiwyd disg *Camau Cŵl a Taith Iaith 3*, Uned 2 fel sbardun i gyflwyno geirfa.

Yn y clip hwn, mae'r disgyblion yn trafod a yw rhai bwydydd yn iach ai peidio. Maen nhw'n holi ei gilydd am eu harferion bwyta ac mae Ethan yn deall ac yn ateb cwestiwn Leila'n synhwyrol. Gyda chymorth ei athrawes, mae e hefyd yn llwyddo i ffurfio cwestiwn yn y gorffennol. Mae e'n ffurfio brawddegau'n gywir, gan fynegi barn am y math o fwyd mae Leila wedi ei fwyta, er efallai na fyddai pawb yn cytuno â'r farn honno. O gael cymorth ei athrawes, mae llawer o nodweddion Lefel 3 i'w gweld yn ymatebion Ethan. Mae'n ynganu ac yn goslefu'n weddol ddealladwy ac mae ei daflen waith yn dangos ei fod wedi cofnodi atebion dau aelod arall y grŵp yn gywir.

Ethan

Gofynnwch i'r 3 person yn y grwp beth fwyton nhw a beth yfon nhw ddoe.
Oedd y bwyd yn iach / eitha iach neu aflach?
**Ask the 3 people in the group what they ate and what they drank yesterday.
Was the food healthy, quite healthy or unhealthy?**

Beth fwytaist ti ddoe? **Beth yfaist ti ddoe?**

i frechwast, ces i.....
i ginio, bwytais i..... ac yfais i.....
i de.....
i swper.....

Enw	i frechwast	i ginio	i de	i swper	iach? eitha iach? aflach?
Leila	toast	sglaction	ddim	brechdanau	
James	fracties	sglaction	pasta	crackers	
Ethan	fracties	sglaction	salad	crackers	

Mae..... yn bwyta'n iach / eitha iach / aflach

Activity 4 | Clip 20 – Role play: *Yn y caffii*

Continuing with their work on the theme of Food, the pupils undertake a role-play activity in a café. Here, Ethan plays the role of the waiter. He begins by asking the customers for their order and then asks them what drinks they would like. His pronunciation is not as good in this section and he appears to be less confident in a role-play situation. Without the help of his teacher, he does not extend his contributions, even though James gives him the opportunity to do so. However, he succeeds in requesting and understanding some simple information.

Activity 5 | Listening and understanding: *Bwyd*

This was a specific listening exercise based on the theme of Food, following on from previous oral work. The task is taken from *Stiwdio 7*, Issue 2, page 73. The pupils listened to the voice on the tape which was familiar to them as was this type of exercise. Pupils listened to the tape three times.

Enw	Brecwast ✓ / ✗	Bwyd
Stefan	✓	Tost a coffi
Jill	Dim	-
Anwen	✓	bacwn + egg
Phillip	✓	Tost a creision
Kate	✗	bar of Snickers

Ethan has no difficulty with familiar words and names, but the Welsh name, Anwen, (item 3) is unfamiliar to him and causes a problem. Similarly, after concentrating so hard on ensuring that he gets the word 'bacwn' correct, he forgets that he should have recorded the word 'wy' in Welsh (item 4). Nevertheless, his answer shows that he has understood the content. The least familiar words, such as 'creision yd', cause him the greatest difficulty where spelling is concerned.

Gweithgaredd 4 | Clip 20 – Chwarae rôl: Yn y caffi

Gan barhau â'u gwaith ar y thema Bwyd, mae'r disgyblion yn chwarae rôl mewn caffi. Yma, mae Ethan yn cymryd rôl y gweinydd. Mae'n dechrau drwy ofyn i'r cwsmeriaid am eu harcheb, ac yna mae'n gofyn iddyn nhw pa ddiodydd maen nhw'n dymuno'u cael. Dydy'r ynganiad yn yr adran hon ddim cystal, ac ymddengys nad yw Ethan mor hyderus wrth chwarae rôl. Heb gymorth ei athrawes, dydy e ddim yn ymestyn ei gyfraniadau er bod James yn rhoi cyfle iddo wneud hynny. Serch hynny, mae'n llwyddo i geisio a deall ychydig o wybodaeth syml.

Gweithgaredd 5 | Gwrando a deall: Bwyd

Ymarfer gwrando penodol ar Fwyd oedd hwn, gan ddilyn ymlaen o'r gwaith llafar a wnaed eisoes. Mae'r dasg yn dod o *Stiwedio 7*, Rhifyn 2, tudalen 73. Roedd y disgyblion yn gwrando ar lais ar dâp ond roedden nhw'n ddigon cyfarwydd â'r math hwn o ymarfer ac â'r llais ar y tâp. Clywodd y dosbarth y tâp dair gwaith.

Enw	Brecwast ✓/✗	Bwyta
Stevie	✓	Tost a coffi
Jill	Dim	-
Harbin	✓	bacwn + egg
Phillip	✓	Tost a creision
Kate	✗	Bar of Snickers

Dydy Ethan ddim wedi cael unrhyw anhawster gyda geiriau ac enwau cyfarwydd, ond mae enw Cymraeg, Anwen, (yn eitem 3) yn broblem iddo gan ei fod yn enw anghyfarwydd iddo. Yn yr un modd, ar ôl canolbwyntio cymaint ar gael y 'bacwn' yn gywir, mae e wedi anghofio mai yn y Gymraeg y dylai fod wedi cofnodi'r 'wy' (eitem 4). Serch hynny, mae ei ateb yn dangos ei fod wedi deall y cynnwys. Y geiriau lleiaf cyfarwydd, megis 'creision yd', sy'n achosi'r anawsterau mwyaf o ran sillafu.

Reading

Activity 1 | Clip 21 – Read aloud: *Yn y caffï*

In this activity, Ethan read a role-play script with Jody, set in a café. Both were given an opportunity to practise reading aloud before filming. Ethan asked his teacher how to pronounce ‘llwyaid’ and ‘hufen’ as he was particularly eager to read correctly. Even so, he still had difficulty pronouncing ‘hufen’ during the filming.

Ethan and Jody read this simple conversation fairly sensibly, which suggests some understanding of the content. Ethan has difficulty pronouncing unfamiliar words correctly but he begins to vary his intonation, differentiating between questions and answers. His pronunciation is understandable and, on the whole, his reading is reasonably clear, although one needs to listen very carefully on occasions to understand him.

Activity 2 | Reading and completing a grid: *Hannah Rosen*

Read the following passage about a girl called Hannah Rosen. Fill in the details about her in the grid below.

Fy enw i ydy Hannah Rosen.

Rydw i'n un deg pump oed ac rydw i'n byw yn Cymroed, Caerdydd. Rydw i'n hoffi beicio mynydd a nefio. Hefyd rydw i'n hoffi mynd i'r sinema gyda ffrendiau.

Mae ddy chwaer gyda fi, Miriam ac Elizabeth ac un broed, Jonathan. Mae Mam-gu a Tad-cu yn byw gyda ni hefyd.

Mae? Teulu yn siarad Saesneg, ond rydw i'n dygwi Gymraeg yn yr ysgol.

Enw	Ethos, Hannah
Oed	10-15
Bye	Cymroed
Hobio	1. nefio 2. beicio minith
Enw broed	Jonathan
Soel chwaer	Miriam

The class had been working on aspects of the first unit of *Taith Iaith 2, Ffordd o Fyw*, which had been specially adapted for them. In this activity, the whole class read an adaptation of the passage in Activity 27 (*Llyfr Gweithgareddau 2*, page 13) and the teacher explained some of the more difficult words. The pupils then had to complete a grid based on this passage.

Ethan has managed to complete the grid with the encouragement of his teacher. He started to write his own details about himself in the grid before being reminded by his teacher that he should have provided information about Hannah. He nearly gave up but was persuaded to correct his work and continue. He asked about the meaning of ‘Mam-gu’ and ‘Tad-cu’.

Although most of the answers are correct, Ethan has not always copied correctly and the work contains a number of spelling mistakes, e.g. ‘bico minith’ (beicio mynydd). He recognises simple and familiar words and phrases.

Darllen

Gweithgaredd 1 | Clip 21 – Darllen ar goedd: Yn y caffi

Yn y gweithgaredd hwn, darllenodd Ethan sgript chwarae rôl mewn caffi gyda Jody. Cafodd y ddau gyfle i ymarfer darllen ar goedd cyn dechrau ffilmio. Gofynnodd Ethan i’w athrawes sut i ynganu ‘llwyaid’ a ‘hufen’ gan ei fod yn arbennig o awyddus i ddarllen yn gywir. Serch hynny, roedd yn dal i gael trafferth gydag ynganiad ‘hufen’ yn ystod y ffilmio.

Mae Ethan a Jody’n darllen y sgwrs syml hon yn weddol synhwyrol, gan awgrymu fod yna ryw faint o ddealltwriaeth o’r cynnwys. Mae Ethan yn cael anhawster i ynganu geiriau anghyfarwydd yn gywir, ond mae’n dechrau amrywio ei oslef gan wahaniaethu rhwng y cwestiwn a’r ateb. Mae’n ynganu’n ddealladwy ac yn darllen yn weddol glir ar y cyfan, er bod rhaid craffu’n ofalus ar adegau i’w ddeall.

Gweithgaredd 2 | Darllen a llenwi grid: Hannah Rosen

Read the following passage about a girl called Hannah Rosen. Fill in the details about her in the grid below.

Fy enw i ydy Hannah Rosen.

Rydw i'n un dig pump oed ac rydw i'n byw yn Cymuned, Caerdydd. Rydw i'n hoffi beicio mynydd a nefis. Hefyd rydw i'n hoffi mynd i'r sinema gyda ffrendiau.

Mae ddy chwaer gyda fi, Miriam ac Elizabeth ac un broed, Jonathan. Mae Mam-gu a Tad-cu yn byw gyda ni hefyd.

Mae'r teulu yn siarad Saesneg, ond rydw i'n dysgu Cymraeg yn yr ysgol.

Enw	Hannah Rosen
Oed	10-15
Bye	Cymuned
Hobbies	1. nosc
	2. bico minith
	3. Siarad
Enw broed	Jonathan
Sawl chwaer	Miriam Elizabeth

Bu’r disgyblion yn gweithio ar rannau o uned gyntaf *Taith Iaith 2*, sef *Ffordd o Fyw*, a oedd wedi’u haddasu’n arbennig ar eu cyfer. Yn y gweithgaredd hwn, darllenodd y dosbarth cyfan addasiad o’r darn yng Ngweithgaredd 27, (*Llyfr Gweithgareddau 2*, tudalen 13) ac esboniodd yr athrawes rai o’r geiriau a oedd yn achosi anhawster. Yna, roedd rhaid llenwi’r grid yn seiliedig ar y darn.

Gydag anogaeth ei athrawes, mae Ethan wedi llwyddo i gwblhau’r grid. Dechreuodd llenwi’r grid gyda manylion amdano’i hunan cyn i’r athrawes ei atgoffa mai gwybodaeth am Hannah oedd ei hangen. Roedd ar fin rhoi’r gorau iddi ond llwyddwyd i’w berswadio i gywiro’i waith ac i barhau. Holodd am ystyr ‘Mam-gu’ a ‘Tad-cu’.

Er bod y rhan fwyaf o’r atebion yn gywir, nid yw Ethan wedi copio’n gywir bob tro ac mae nifer o wallau sillafu yma, e.e. ‘bico minith’ (beicio mynydd). Mae’n adnabod geiriau ac ymadroddion syml a chyfarwydd.

Activity 3 | Reading sentences and completing a grid: *Hoff a chas bynciau*

As part of their work on the theme, *Myself*, the class revised work from Year 7 associated with favourite and least-favourite school subjects. After an oral question and answer activity, the following reading task was given to the class. Ethan read the sentences independently and did not require any help to complete the task.

Darlennwch y brawddegau a llenwch y grid.

1. Helo, Siân ydw i. Rydw i'n hoffi hanes ond dydw i ddim yn hoffi Mathemateg.
2. Shwmai! Alun ydw i. Rydw i'n hoffi Ffrangeg. Rydw i'n casáu Saesneg.
3. Fy enw i ydy Dafydd. Rydw i'n hoffi celf ond dydw i ddim yn hoffi technoleg.
4. Helo, Gwennan ydw i. Mae Cymraeg yn grêt ond dydw i ddim yn hoffi gwyddoniseith.
5. Meirion ydw i. Fy hoff benc i ydy ymarfer corff ond mae celf yn ddiflas.

titl	to late
casáu	to hate
hoff benc	favourite subject
yn ddiflas	boring

Enw	Hoffi	Ddim yn hoffi
Siân	hanes	maths
Shwmai Alun	ffrangeg	saesneg
Dafydd	celf	teconlog
Gwennan	cymraeg	gwyddoniseith
meirion	celf	ymarfer corff

Ethan demonstrates a good understanding of what he has read. Not every answer is correct, however, and although he copies words, there are a number of spelling mistakes in his work, e.g. 'sasneg', 'Teconlog'. However, he has corrected one error himself, as he initially thought that 'Shwmai' was the name of a person. He did this without the teacher's help.

Ethan reads the extracts independently and responds to a series of short pieces. He makes mistakes when he encounters more unfamiliar vocabulary, e.g. item 5.

Gweithgaredd 3 | Darllen brawddegau a llenwi grid: Hoff a chas bynciau

Fel rhan o'u gwaith ar Yr Hunan, bu'r dosbarth yn adolygu gwaith o Flwyddyn 7 ar hoff a chas bynciau ysgol. Yn dilyn holi ac ateb ar lafar, cafodd y dosbarth y dasg ddarllen isod. Darllenodd Ethan y brawddegau'n annibynnol ac nid oedd angen unrhyw gymorth arno i gwblhau'r dasg.

Darllenwch y brawddegau a llenwch y grid.

1. Helo, Siân ydw i. Rydw i'n hoffi hanes ond dydw i ddim yn hoffi Mathemateg.
2. Shwma! Alun ydw i. Rydw i'n hoffi Ffrangeg. Rydw i'n casáu Saesneg.
3. Fy enw i ydy Dafydd. Rydw i'n hoffi celf ond dydw i ddim yn hoffi technoleg.
4. Helo, Gwennan ydw i. Mae Cymraeg yn grêt ond dydw i ddim yn hoffi gwyddoniaeth.
5. Meirion ydw i. Fy hoff bwnc i ydy ymarfer corff and mae celf yn ddiflas.

titla	to late
casáu	favourite subject
hoff bwnc	boring
yn ddiflas	

Enw	Hoffi	Ddim yn hoffi
Siân	hanes	maths
Alun Shwma!	ffrangeg	saesneg
Dafydd	celf	tecnoleg
Gwennan	cymraeg	gwyddoniaeth
meirion	celf	ymarfer corff

Mae Ethan yn dangos dealltwriaeth dda o'r hyn y mae wedi'i ddarllen. Eto i gyd, nid yw wedi llwyddo i gael pob ateb yn gywir ac mae nifer o wallau sillafu yn ei waith er ei fod yn copïo geiriau, e.e. 'sasneg', 'Teconlog'. Fodd bynnag, gwelir ei fod wedi hunan-gywiro un gwall gan iddo feddwl ar y dechrau mai enw person oedd 'Shwmai'. Gwnaeth hyn heb gymorth yr athrawes.

Mae Ethan yn darllen y darnau'n annibynnol, ac yn ymateb i gyfres o ddarnau byr. Lle mae'r eirfa'n fwy anghyfarwydd iddo, mae gwallau, e.e. eitem 5.

Activity 4 | Drawing pictures to match text: *Amserlen ein ffrindiau*

As an extension to their work on *Myself*, the class revised how to tell the time in Welsh and how to describe their daily routine. As a reading task, they were asked to show times on a clock and draw pictures matching the sentences that were read.

AMSERLEN EIN FFRINDIAU	
Tynnwch lun a rhwch yr amser ar y cloc	
1. Mae Ianto yn cael breacast am naw o'r gloch. 	2. Mae Rhys yn brwsio dannedd am chwarter wedi saith.
3. Mae Gareth yn gwneud gwaith cartref am hanner awr wedi pedwar. 	4. Mae Mari'n chwarae 'da ffrindiau am chwarter wedi chwech.
5. Mae Liso yn ymolchi am chwarter wedi wyth. 	6. Mae Nerys yn helpu Mam am un o'r gloch.
7. Mae Lowri yn bwyta seper am chwarter wedi naw. 	8. Mae Rhodri yn darllen am ddeg o'r gloch.

Ethan completed the task quickly, setting the clock to the correct time on each occasion. He asked for help with the words 'brwsio dannedd', 'ymolchi' and 'darllen'.

His pictures demonstrate a satisfactory understanding of most of the sentences, although some of them are slightly vague. Ethan demonstrates an understanding of simple and familiar phrases.

Gweithgaredd 4 | Tynnu lluniau i gyfateb â thestun: Amserlen ein ffrindiau

Fel ymestyniad ar eu gwaith ar Yr Hunan, bu'r dosbarth yn adolygu sut i ddweud yr amser yn Gymraeg ac yn disgrifio'u trefn ddyddiol. Fel tasg ddarllen, gofynnwyd iddyn nhw osod amser ar gloc a thynnu llun i gyd-fynd â brawddegau a ddarllenwyd.

Cwblhaodd Ethan y dasg mewn amser byr, gan nodi'r amser yn gywir ar y cloc bob tro. Gofynnodd am gymorth gyda'r geiriau, 'brwsio dannedd', 'ymolchi' a 'darllen'.

Mae ei luniau'n dangos dealltwriaeth foddhaol o'r rhan fwyaf o'r brawddegau er bod rhai lluniau braidd yn annelwig. Mae Ethan yn dangos dealltwriaeth o ymadroddion syml a chyfarwydd.

Activity 5 | Responding to text by ticking correct answers: Diddordebau

As part of their work on the theme, Way of Life, the class discussed their hobbies. After an oral question and answer session to revise vocabulary, the following text was read with the whole class. The pupils were given the opportunity to answer a section at a time.

DIDDORDEBAU

Darllenwch yr wybodaeth, yna ticwch y bocsys cywir.
Read the information below, then tick the correct boxes.

Ethanen. Fy amwr i ydy Cerys, Cerys Thomas. Dwi i'n lwyng yng Nghymru. Dwi i'n un o'r dyddiau aeddiad ac mae fy mhen-blwydd i ym nos Ffrwygwr - amwr y Nadod.

1. Oed Cerys?

--	--	--	--

2. Pen-blwydd - Pryd?

--	--	--	--

3. Hoff hebi?

--	--	--	--

4. Habi ddim yn hoffi?

--	--	--	--

5. Gwylio'r teledu - Ble?

		Canolfan Hamdden	
--	--	-------------------------	--

Es i i ddiago nos Wener yn y garofan hamdden - gwyh! Es i am hanner awr wedi wedi gyda fy ffrindiau. Ffodd y diago yn fendigedig acro dawnsio i gada iwan. Mae a'n lwyd! Bwytao i bwyta a sgwddio gada iwan ar ôl y diago. Iym!

6. Gwneud beth ar nos Wener?

--	--	--	--

7. Diago - Ble?

Club Rygbi	Canolfan Hamdden		
-------------------	-------------------------	--	--

8. Diago - Gyda pry?

				Teulu	Ysgol
--	--	--	--	--------------	--------------

9. Diago yn fendigedig - Pam?

--	--	--	--

10. Gwneud beth ar ôl y diago?

--	--	--	--	--	--

Ethan encountered some difficulty with this task, mainly because this text contained more vocabulary. Only five of his responses are correct and his lack of perseverance is evident. Ethan did not have the patience to search for the information and he appears to have forgotten some of the words and phrases he has already learned.

Gweithgaredd 5 | Ymateb i destun trwy dicio atebion cywir: Diddordebau

Fel rhan o'u gwaith ar Ffordd o Fyw, bu'r dosbarth yn siarad am eu diddordebau. Yn dilyn sesiwn o holi ac ateb ar lafar i adolygu geirfa, darllenwyd y testun isod gyda'r dosbarth cyfan. Cafodd y disgyblion gyfle i ymateb fesul adran.

DIDDORDEBAU

Darllenwch yr wybodaeth, yna ticwch y bocys cywir.
Read the information below, then tick the correct boxes

Shemas. Fy enw i ydy Cerys, Cerys Thomas. Ddwy i'n tynnu yng Nghymru. Ddwy i'n an ddiog atwech cad ac mae fy mhen-blwydd i yn mis Rhagfyr -- amser y Nadwyl.

1. Ded Cerys?

--	--	--	--

2. Pen-blwydd - Pryd?

--	--	--	--

.....

Ddwy i'n hollti marnod gyda fy ffrindiau achos mae'n hysu, ond ddwy i ddim yn hollti marnod sic achos mae'n berogus. Ddwy i'n mwynhau gwylio'r telusio hysu. Ddwy i'n gwylio'r telusio gennaf, beth nos gwylio'r telusio.

3. Heff heb?

--	--	--	--

4. Habi ddim yn hoffi?

--	--	--	--

5. Gwylio'r telusio - Ble?

		Canolfan Hamdden	
--	--	-------------------------	--

.....

Ex i i ddiago nos Wener yn y garolau hamdden -- gwylio! Ex i am hanner awr wedi bethi gyda fy ffrindiau. Ffrind y diago yn fendigedig achos ddiwedd i gyda hysu. Mae a'n hysu! Bwylio i bwylio a gwylu gyda hysu ar ôl y diago. Iym!

6. Gwneud beth ar nos Wener?

--	--	--	--

7. Diago - Ble?

Clwb Rygbi	Canolfan Hamdden		
-------------------	-------------------------	--	--

8. Diago - Gyda pwy?

				Teulu	Ysgol
--	--	--	--	--------------	--------------

9. Diago yn fendigedig - Pwy?

--	--	--	--	--

10. Gwneud beth ar ôl y diago?

--	--	--	--	--	--

Cafodd Ethan beth anhawster gyda'r dasg hon, yn bennaf oherwydd bod mwy o eirfa yn y testun hwn. Dim ond pump ymateb gafodd yn gywir a daeth ei ddiffyg dyfalbarhad i'r amlwg. Nid oedd gan Ethan yr amynedd i chwilota am yr wybodaeth ac mae'n ymddangos ei fod wedi anghofio rhai o'r geiriau a'r ymadroddion y mae e wedi eu dysgu'n barod.

He has managed to recognise a few words, e.g. 'Nadolig' (number 2), 'byrgyr a sglodion' (number 10), but by working in this way and not understanding the complete sentence, he has also made errors, e.g. he chose 'kickboxing' as a hobby which Cerys enjoyed in number 3 but which she didn't enjoy in number 4. He appears to choose the first picture with any kind of link to the text.

Although this task provides a good opportunity to be more ambitious, Ethan's work is characterised by recognising familiar words and phrases.

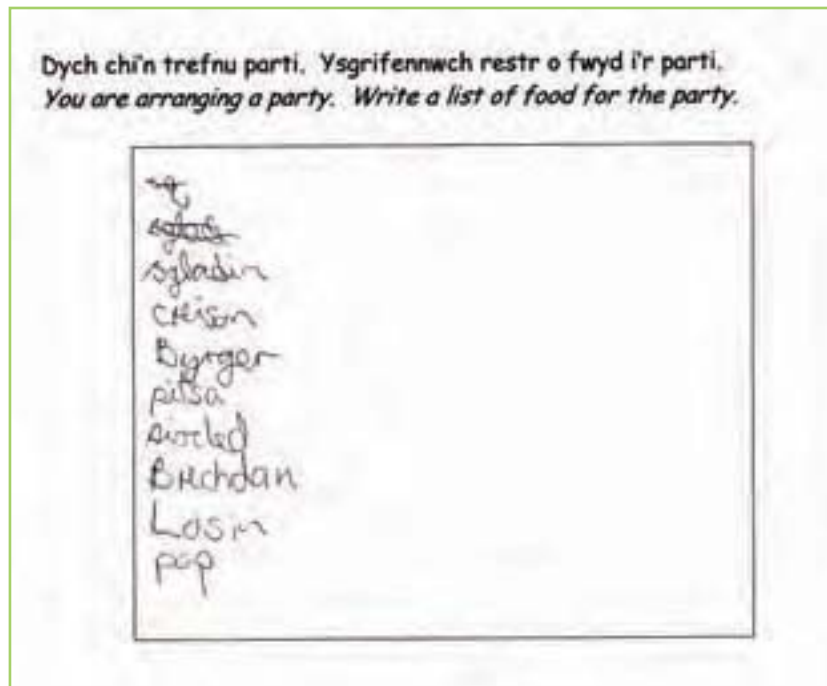
Mae e wedi llwyddo i adnabod ambell air hwnt ac yma, e.e. 'Nadolig' (rhif 2), 'byrgyr a sglodion' (rhif 10), ond, drwy weithio fel hyn, heb ddeall y frawddeg gyfan, mae e wedi gwneud camsyniadau hefyd, e.e. dewisodd 'cic focsio' yn rhif 3 fel hobi yr oedd Cerys yn ei hoffi ac fel un nad oedd yn ei hoffi yn rhif 4. Mae'n ymddangos ei fod yn dewis y llun cyntaf oedd yn cysylltu mewn rhyw ffordd â'r testun.

Er bod cyfle da yn y dasg hon i fod yn fwy uchelgeisiol, gwelir mai adnabod geiriau ac ymadroddion cyfarwydd yw'r nodweddion a welir yng ngwaith Ethan yma.

Writing

Activity 1 | Preparing a food list: *Parti*

As part of their work on *Myself*, the class discussed their favourite and least favourite food. The *Camau Cŵl* disc was used to introduce vocabulary and relevant words were also displayed on the classroom wall. In this simple task, the pupils had to prepare a list of party food. The teacher emphasised that they could include any words associated with food which they could remember.

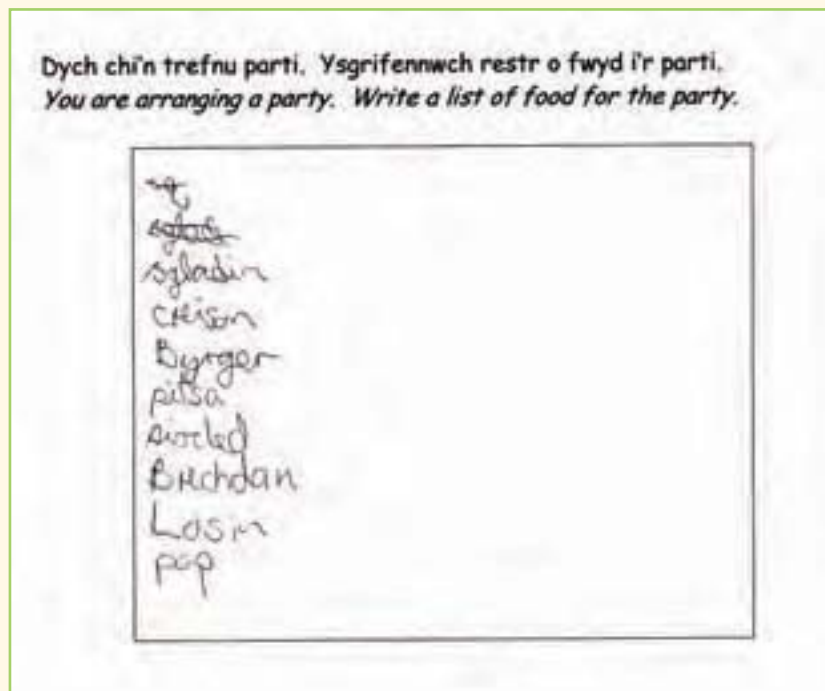

Ethan has had no difficulty in completing this activity. He has presented a list of foods suitable for a party and on the whole, the spellings are correct. He has written 'creison' and 'pop' from memory and has copied the others from the classroom wall.

Ysgrifennu

Gweithgaredd 1 | Paratoi rhestr o fwydydd: Parti

Fel rhan o'u gwaith ar Yr Hunan, bu'r dosbarth yn trafod hoff a chas fwyd. Cafodd disg *Camau Cŵl* ei defnyddio fel sbardun i gyflwyno geirfa ac roedd geirfa addas ar wal y dosbarth hefyd. Yn y dasg syml hon, roedd rhaid paratoi rhestr o fwyd ar gyfer parti. Pwysleisiwyd y gallai'r disgyblion gynnwys unrhyw eiriau bwyd roedden nhw'n eu cofio.

Dydy Ethan ddim wedi cael unrhyw drafferth gyda'r gweithgaredd hwn. Mae e wedi cyflwyno rhestr o fwydydd addas i barti wedi eu sillafu'n gywir ar y cyfan. Mae e wedi ysgrifennu 'creision' a 'pop' o'i gof ac mae e wedi copïo'r gweddill oddi ar wal y dosbarth.

Activity 2 | An invitation: *Y ganolfan hamdden*

As part of their work on Leisure, the class learnt how to invite and how to reply to an invitation, orally and in writing. The written task seen here is in two parts. Firstly, the class had to complete a substitution exercise where they prepared an invitation for a friend following a set pattern. Ethan then wrote a reply to an invitation from a friend.

Look at the note.
Then, write an invitation of your own in the space below.
Give the invitation to your friend. Answer your friend's invitation.

Helo Sŵn,
Beth am fynd i'r ganolfan hamdden heno am 6.00?
Huy!
Tom

Y gwahoddod
Helo Adam,
Beth am fynd i'r disco heno am
wyth o'r gloch
Huy!
Ethan

Yr ateb
Helo Adam
Ddech awrwrst Ddech-syniwrdd
wela ti am 8.00
Huy!
Ethan

Ethan has completed the first part of the task confidently and entirely correctly, changing each of the words in bold type without any help from the teacher. He has also decided to write the time in words rather than in numbers as it appeared in the original invitation. His reply to the invitation from his friend is very sensible, and he uses familiar patterns. There are some spelling errors but it is important to remember that the second part of the task requires independent writing. He uses capital letters correctly but does not always remember to include question marks and full stops.

Gweithgaredd 2 | Gwahoddiad: Y ganolfan hamdden

Fel rhan o'u gwaith ar thema Hamdden, dysgodd y dosbarth sut i estyn ac ymateb i wahoddiad, ar lafar ac yn ysgrifenedig. Mae'r dasg ysgrifenedig a welir yma mewn dwy ran. Roedd rhaid i'r dosbarth wneud ymarfer disodli i ddechrau, sef paratoi gwahoddiad i ffrind gan ddilyn patrwm gosodedig. Ar ôl gwneud hyn, ysgrifennodd Ethan ateb i wahoddiad a dderbyniodd gan ei ffrind.

Look at the note.
Then, write an invitation of your own in the space below.
Give the invitation to your friend. Answer your friend's invitation.

Helo Siân,
Beth am fynd i'r ganolfan hamdden heno am 6.00?
Huy!
Tam

Y gwahoddiad
Helo Adam,
Beth am mynd i'r disco heno am
wyth o'r gloch.
Huy!
Ethan

Yr ateb
Helo Adam
Ddithau a'r dithau - syniodd
wela ti am 8.00
Huy!
Ethan

Mae Ethan wedi cyflawni rhan gyntaf y dasg yn hyderus a chwbl gywir gan newid pob un o'r geiriau mewn print bras heb unrhyw gymorth gan yr athrawes. Hefyd, mae e wedi dewis ysgrifennu'r amser mewn geiriau yn hytrach na mewn rhifau fel yn y gwahoddiad gwreiddiol. Mae e wedi ymateb i'r gwahoddiad mae e wedi ei dderbyn gan ei ffrind yn hollol synhwyrol gan ddefnyddio patrymau cyfarwydd. Serch hynny, ceir ambell wall sillafu yma, ond rhaid cofio fod yr ail ran o'r dasg yn gofyn am ysgrifennu annibynnol. Mae'n defnyddio priflythyren yn gywir ond dydy e ddim bob amser yn cofio am y gofynnod a'r atalnod llawn.

Activity 3 | Writing sentences: *Trefn ddyddiol*

For this written task, the pupils were asked to produce sentences and pictures about a series of events which form part of their daily routine. Relevant vocabulary was introduced beforehand as well as the following pattern:

Dw i'n..... am.....

Before starting, the teacher drew the pupils' attention to the clock and the time expressions on the classroom wall.

Ethan completed the task without difficulty but there are indications that he has rushed to complete his work. As a result, the work contains a number of basic spelling mistakes, e.g. 'seth' (saith), 'Dosbarath' (Dosbarth) and the English spelling 'tree' (tri). On the other hand, the pictures contain some interesting details, demonstrating that he has thought about the meaning of what he has written. He has succeeded in producing sentences to communicate factual and personal information. There is no evidence that he has mastered the use of the full stop yet.

Gweithgaredd 3 | Ysgrifennu brawddegau: Trefn ddyddiol

Yn y dasg ysgrifennu hon, gofynnwyd i'r disgyblion gynhyrchu brawddegau a lluniau am gyfres o bethau sy'n rhan o'u diwrnod nodweddiadol. Cyflwynwyd geirfa addas ymlaen llaw a hefyd y patrwm:

Dw i'n..... am.....

Cyn dechrau, tynnodd yr athrawes sylw'r disgyblion at y cloc a'r ymadroddion amser oedd ar wal y dosbarth.

Cwblhaodd Ethan y dasg yn ddidrafferth. Fodd bynnag, mae ôl brys ar y gwaith ac o ganlyniad, ceir nifer o wallau sillafu elfennol, e.e. 'seth' (saith), 'Dosbarath' (Dosbarth) a'r sillafiad Saesneg 'tree' (tri). Ar y llaw arall, ceir rhai manylion diddorol yn y lluniau, sy'n dangos ei fod wedi meddwl am ystyr yr hyn mae e wedi ei ysgrifennu, ac mae wedi llwyddo i gynhyrchu brawddegau i gyfleu gwybodaeth ffeithiol a phersonol. Ni cheir tystiolaeth ei fod eto wedi meistrolï'r defnydd o'r atalnod llawn.

Activity 4 | Poster: *Hysbysebu sioe gerdd*

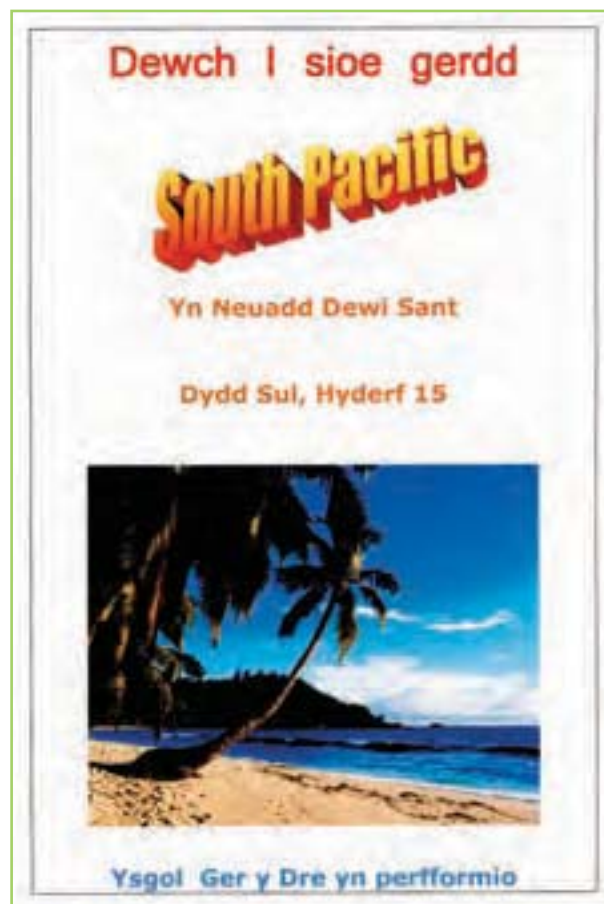
Taflen gynllunio

- Enw'r sioe?
- Ble?
- Pryd?
- Faint o'r gloch?
- Pris tocynnau?
- Perfformwyr?

As part of their work on The Area, the class designed posters to advertise events in the town where they live. This activity followed a series of lessons during which they discussed events in the town and the pupils' opinions about them.

Before they started working on the poster, the teacher gave them copies of the planning sheet opposite.

Apart from this planning sheet, the pupils were not given any other help by the teacher, but they were able to refer to relevant information in their writing books. Ethan produced his poster on the computer.

Ethan has produced a very good poster. It is colourful, interesting and correct, except for one spelling mistake ('Hyderf'). He has also wrongly used the capital letter 'I' because he had forgotten to set the computer to accept 'i' in Welsh. He has managed to respond to four out of the six points on the planning sheet and has selected items effectively from his writing book. He has experimented with WordArt, fonts and pictures to create a very attractive poster.

Gweithgaredd 4 | Poster: Hysbysebu sioe gerdd

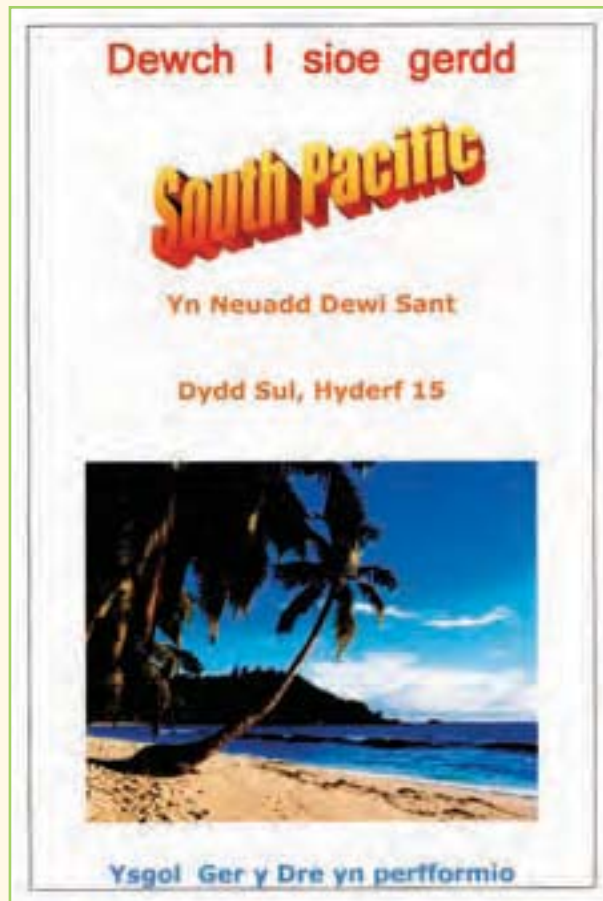
Taflen gynllunio

- Enw'r sioe?
- Ble?
- Pryd?
- Faint o'r gloch?
- Pris tocynnau?
- Perfformwyr?

Fel rhan o'u gwaith ar Yr Ardal, bu'r dosbarth yn llunio posteri i hysbysebu digwyddiadau yn y dref maen nhw'n byw ynddi. Roedd y gweithgaredd hwn yn dilyn cyfres o wersi yn sôn am ddigwyddiadau yn y dref a barn y disgyblion amdanyn nhw.

Cyn dechrau ar y poster, rhoiodd yr athrawes y daflen gynllunio (gyferbyn) i'r disgyblion.

Ar wahân i'r daflen gynllunio, ni chafodd y disgyblion unrhyw gymorth gan yr athrawes, ond roedd deunydd perthnasol yn eu llyfrau ysgrifennu y gallen nhw gyfeirio ato. Gwnaeth Ethan y poster ar y cyfrifiadur.

Mae Ethan wedi llunio poster da iawn. Mae'n lliwgar a diddorol a hefyd yn gywir, heblaw am un gwall sillafu ('Hyderf') a'r camddefnydd o'r briflythyren 'l' gan iddo anghofio newid y cyfrifiadur i dderbyn 'i' yn y Gymraeg. Mae e wedi llwyddo i ymateb i bedwar allan o'r chwe phwynt ar y daflen gynllunio, gan ddewis a dethol yn effeithiol o blith yr eitemau yn ei lyfr ysgrifennu. Mae e wedi arbrofi gyda WordArt, ffontiau a lluniau i greu poster deniadol iawn.

Activity 5 | Profile: *Fi*

Following a series of lessons on Myself, the pupils were required to prepare a profile of themselves which was to be recorded as a video presentation. The teacher gave them a worksheet from the *Taith Iaith 2* website (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti2uned1.doc, page 11), which contained a number of bullet points about Myself, together with information about how to respond to them. The pupils prepared oral responses to these bullet points before processing the profile on the computer.

Ethan has prepared a satisfactory profile. He has constructed sentences to communicate factual information using familiar patterns. There are, however, a number of spelling mistakes, e.g. 'bwy', 'bawta', 'sglefrfyrrdis'. Full stops are rarely used and he has not responded to each of the bullet points. Once again, the work appears to have been rushed. He has not used the letter 'i' correctly every time as he forgot to change the computer setting.

Gweithgaredd 5 | Proffil: Fi

Yn dilyn cyfres o wersi ar thema Yr Hunan, roedd rhaid i'r disgyblion baratoi proffil ohonyn nhw eu hunain er mwyn gwneud cyflwyniad fideo. Wrth gynhesu, rhoiodd eu hathrawes daflen help o wefan *Taith Iaith 2* (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti2uned1.doc, tudalen 11) iddyn nhw. Roedd y daflen yn dangos nifer o bwyntiau bwled am yr hunan a sut i ymateb iddyn nhw. Paratowyd ymatebion i'r pwyntiau hyn ar lafar cyn dechrau prosesu'r proffil ar y cyfrifiadur.

Mae Ethan wedi paratoi proffil digon boddhaol. Mae e wedi llunio brawddegau i gyfleu gwybodaeth ffeithiol gan ddefnyddio patrymau cyfarwydd. Fodd bynnag, mae nifer o wallau sillafu yma, e.e. 'bwy', 'bawta', 'sglefrfyrrdis'. Prin yw'r defnydd o'r atalnod llawn a dydy e ddim wedi llwyddo i ymateb i bob un o'r pwyntiau bwled. Unwaith eto, mae peth ôl brys ar y gwaith a dydy e ddim wedi defnyddio'r 'i' yn gywir bob tro gan iddo anghofio newid y cyfrifiadur.

Activity 6 | Keeping a diary: *Bwyd*

As part of their work on *Myself*, the class discussed favourite and least favourite foods. The *Camau Cŵl* disc and *Taith Iaith 3*, Unit 2 were used to introduce vocabulary, and relevant words were also displayed on the classroom wall. This activity is from *Taith Iaith 3*, Unit 2, Activity 14 (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3uned2.doc).

Rhaid i ti ysgrifennu dyddiadur bwyd – beth byddaiest ti mesur 3 diwrnod.

Dwytai i ...
Roedd e'n (fflasus, lyfryd, wych, ofnadwy)

Ychis i ...
Roedd e'n ...

Cas i ...
Roedd e'n ...

DYDDIADUR BWYD

DIWRNOD 1	
Amser brechwat	Wines i wach. Roedd i'n fflassus.
Amser cinio	Cymys i ddrwyd. Roedd i'n ... Y Ffius i caw. Roedd i'n ... Suytias i sylbortion a bwrchod. Roedd i'n fflassus.
Amser te	
Amser swper	Bwyllau i taw. Roedd i'n ...
DIWRNOD 2	
Amser brechwat	Dwtas i ddrwyd.
Amser cinio	
Amser te	
Amser swper	
DIWRNOD 3	
Amser brechwat	
Amser cinio	
Amser te	
Amser swper	

Although Ethan has not fully completed this piece of work, the quality of what he has written is good. He follows the pattern on the worksheet to construct full sentences and uses two tenses and two persons of the verb. However, the verb endings are not always correct, e.g. 'Roedd i'n fflassus'. Nevertheless, he has managed to communicate simple factual and personal information. He uses capital letters appropriately but does not always remember to include full stops. His handwriting is legible and the work is suitably presented.

Gweithgaredd 6 | Cadw dyddiadur: Bwyd

Fel rhan o'r gwaith ar Yr Hunan, bu'r dosbarth yn trafod hoff a chas fwyd. Cafodd disg *Camau Cŵl a Taith Iaith 3*, Uned 2, eu defnyddio fel sbardun i gyflwyno geirfa ac roedd geirfa addas ar wal y dosbarth hefyd. Daw'r gweithgaredd hwn o *Taith Iaith 3*, Uned 2, Gweithgaredd 14, (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3uned2.doc).

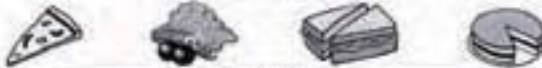
Rhaid i ti ysgrifennu dyddiadur bwyd – beth fwytaist ti mewn 3 diwrnod.

Hwytai i...
Roedd e'n (fflasu, byfyd, wych, oshadwy)

Ytais i...
Roedd e'n...

Cas i...
Roedd e'n...

DYDDIADUR BWYD

DIWRNOD 1	
Amser brecwast	Wfinau + cawl. Rôdd i'n fflassu. Cymysg i ddrwyd. Rôdd i'n...
Amser cinio	Y ffrîn + cawl. Rôdd i'n fflassu. Bwytais i sgitidion a bechedon Rôdd i'n fflassu
Amser te	
Amser swper	Bwytais i tost. Rôdd i'n fflassu
DIWRNOD 2	
Amser brecwast	Cystais + drwyd.
Amser cinio	
Amser te	
Amser swper	
DIWRNOD 3	
Amser brecwast	
Amser cinio	
Amser te	
Amser swper	

Mae diffyg amynedd a dyfalbarhad Ethan yn amlwg unwaith eto gan iddo ddiflasu cyn cwblhau'r gwaith. Serch hynny, mae'r hyn mae e wedi ei ysgrifennu'n dda. O ddefnyddio'r patrwm ar y daflen, mae e wedi llwyddo i gynhyrchu brawddegau llawn gan ddefnyddio dau amser a dau berson o'r ferf er nad yw'r terfyniad bob amser yn gywir, e.e. 'Roedd i'n fflassu'. Serch hynny, mae e wedi llwyddo i gyfleu gwybodaeth ffeithiol a personol syml. Mae'n defnyddio priflythren yn briodol ond dydy e ddim bob amser yn cofio cynnwys yr atalnod llawn. Mae ei lawysgrifen yn ddarllenadwy ac mae'r gwaith yn cael ei gyflwyno'n briodol.

Summary and overall judgement

Oracy

Consideration was given to Levels 2 and 3 when evaluating Ethan's performance in this series of activities.

Ethan demonstrates features of these levels in his pronunciation and intonation, which are understandable. He understands *short items spoken in a familiar voice* in the listening exercise, and particularly when listening to his fellow pupils and his teacher. He shows features of Level 2 as he *communicates simple information* clearly, e.g. in the presentation and through requesting some simple information in the role-play task. With support and guidance, he responds well orally and manages to follow the guidelines to vary his sentences and *express opinions simply*. This is indicative of performance at Level 3. However, he does not perform as well when working independently, e.g. in the role-play activity. He also lacks the confidence to make voluntary statements. Ethan's performance fully satisfies Level 2 requirements, but he is not yet confident enough to communicate his information clearly without continuous support.

Level 2 best fits Ethan's performance in Oracy.

Reading

Consideration was given to Levels 1, 2 and 3 when evaluating Ethan's Reading work.

Ethan responds well to short passages containing *simple and familiar words and phrases*. In this series of activities, he is beginning to *show an interest in written material by reading some simple passages*. These are some of the features of Level 2. However, he is not as comfortable with activities containing *an increasing range of words, phrases and short passages*, which are features of Level 3, e.g. Activity 4. On the other hand, his teacher noted that he is willing to read short passages which are within his experience independently, thus displaying a feature of Level 3.

Although there are some indications of attainment at Level 3 in Ethan's work, Level 2 best fits his work when considering all aspects of his performance.

Crynodeb a barn gyffredinol

Llafaredd

Wrth ystyried perfformiad Ethan yn y gyfres hon o weithgareddau, cyfeiriwyd at Lefelau 2 a 3.

Mae Ethan yn dangos nodweddion y lefelau hyn drwy ynganu a goslefu'n ddealladwy. Mae'n *dangos dealltwriaeth dda o eitemau byr a leferir gan lais cyfarwydd* yn yr ymarfer gwrando ac yn arbennig wrth wrando ar ei gyd-ddisgyblion a'i athrawes. Mae'n arddangos nodweddion Lefel 2 drwy *gyfleu gwybodaeth syml* yn glir, e.e. yn y cyflwyniad a thrwy geisio ychydig wybodaeth syml yn y dasg chwarae rôl. Gyda chynhaliaeth ac arweiniad, mae'n ymateb yn dda ar lafar ac yn llwyddo i ddilyn y canllawiau er mwyn amrywio ei frawddegau a *mynegi barn yn syml*. Mae hyn yn nodweddu perfformiad ar Lefel 3. Serch hynny, dydy ei berfformiad ddim cystal pan fydd yn gweithio'n annibynnol, e.e. yn y gweithgaredd chwarae rôl. Yn ogystal, dydy e ddim yn ddigon hyderus i wneud gosodiadau gwirfoddol. Mae perfformiad Ethan yn cwrdd â gofynion Lefel 2 ond dydy e ddim eto'n ddigon hyderus i gyfleu ei wybodaeth yn glir heb gynhaliaeth gyson.

Lefel 2 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Ethan mewn Llafaredd.

Darllen

Cyfeiriwyd at Lefelau 1, 2 a 3 wrth gloriannu gwaith Darllen Ethan.

Mae Ethan yn ymateb yn dda i ddarnau byrion sy'n cynnwys *geiriau ac ymadroddion syml a chyfarwydd*. Yn y gyfres hon o weithgareddau, mae e'n *dechrau dangos diddordeb mewn deunydd ysgrifenedig drwy ddarllen ambell ddarn syml*. Dyma rai o nodweddion Lefel 2. Ond, dydy e ddim mor gyffyrddus gyda gweithgareddau sy'n cynnwys *ystod gynyddol o eiriau, ymadroddion a darnau byr*, sef nodweddion Lefel 3, e.e. Gweithgaredd 4. Ar y llaw arall, nododd ei athrawes ei fod yn barod i ddarllen darnau byrion sydd o fewn ei brofiad, yn annibynnol, gan arddangos un o nodweddion Lefel 3.

Er bod ambell arwydd o gyflawniad ar Lefel 3 yng ngwaith Ethan, Lefel 2 sy'n cyd-fynd orau o ystyried pob agwedd ar ei waith.

Writing

Consideration was given to Levels 1, 2 and 3 when evaluating Ethan's Writing work.

Ethan's ability when *copying correctly and writing words and some simple and familiar phrases from memory* and writing legibly means that he fully satisfies the requirements of Level 1. He can also write *occasional sentences, using familiar patterns to communicate... information*, e.g. 'Wela i ti...', 'Dw i'n mynd i'r gwely...', 'Dydw i ddim yn hoffi...', 'Bwytais i tost'. He uses *capital letters and full stops with some consistency* and *simple words are usually correctly spelt*. This means that his work shows many of the features of performance at Level 2. When considering Level 3, Ethan can write *short, basic sentences using suitable and familiar vocabulary and patterns... fairly accurately*, which are some features of Level 3. However, it must be remembered that these patterns could be copied during the task and that Ethan has not managed to write anything more than individual words and the occasional familiar pattern from memory.

When considering all aspects of Ethan's work, Level 2 best fits his performance in Writing.

Ysgrifennu

Cyfeiriwyd at Lefelau 1, 2 a 3 wrth ystyried gwaith Ysgrifennu Ethan.

Gan ei fod yn *copïo'n gywir... ysgrifennu geiriau a rhai ymadroddion syml a chyfarwydd* o'i gof ac yn ysgrifennu'n ddealladwy, mae Ethan yn llawn ateb gofynion Ysgrifennu Lefel 1. Mae e hefyd yn ysgrifennu *ambell frawddeg i gyfleu gwybodaeth... gan ddefnyddio patrymau cyfarwydd*, e.e. 'Wela i ti...', 'Dw i'n mynd i'r gwely...', 'Dydw i ddim yn hoffi...', 'Bwytais i tost'. Mae'n *defnyddio priflythrennau ac atalnodau llawn gyda pheth cysondeb* ac mae'r *geiriau syml yn cael eu sillafu'n gywir fel rheol*, sy'n golygu fod ei waith yn arddangos llawer iawn o nodweddion perfformiad Lefel 2. Wrth ystyried Lefel 3, gwelir ei fod yn *ysgrifennu brawddegau sylfaenol byr, yn defnyddio geirfa a phatrymau addas a chyfarwydd... yn weddol gywir*, sef rhai o nodweddion Lefel 3. Serch hynny, rhaid cofio fod y patrymau hyn ar gael i'w copïo yn ystod y dasg ac nad yw Ethan wedi llwyddo i gynhyrchu mwy na geiriau unigol ac ambell batrwm cyfarwydd o'i gof.

O ystyried pob agwedd ar ei waith, gwelir mai Lefel 2 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Ethan mewn Ysgrifennu.

Laura

Laura is a 14-year-old learner in Key Stage 3.

She studies Welsh as a second language in a large comprehensive school close to the border in South-east Wales.

Her teacher knows much more about Laura's performance than can be included here. However, this profile has been selected to illustrate characteristic features of Laura's work across a range of activities. Each example is accompanied by a brief commentary to provide a context and indicate particular qualities in the work.

Oracy

Activity 1 | Viewing and listening and responding in writing: *Chwaraeon*

The pupils were studying Leisure and as part of this work they had been discussing different sports. Following a discussion about more mainstream sports such as hockey, football, etc. the teacher introduced vocabulary relating to less conventional sports such as abseiling, snowboarding, etc. In this activity, the teacher introduced the *Taith Iaith* DVD, produced by Barcud Derwen (the clip accompanying *Taith Iaith 1*, Unit 2). As the teacher was eager for the pupils to enjoy the film, she made sure that they were familiar with the vocabulary before they watched it. After the class had had an opportunity to enjoy the film, the activities were introduced. Then, the pupils worked through each of the sections, with the teacher ensuring that they understood the requirements of each one. Each section was shown twice before the pupils were given the opportunity to respond.

Laura was interested in the film and responded well to the tasks.

Laura

Mae Laura yn ddysgwr 14 oed yng Nghyfnod Allweddol 3.

Mae'n astudio Cymraeg ail iaith mewn ysgol gyfun fawr sy'n agos at y ffin yn ne-ddwyrain Cymru.

Mae ei hathrawes yn gwybod llawer mwy am berfformiad Laura nag y gellir ei gynnwys yma. Er hynny, mae'r proffil hwn wedi'i ddewis er mwyn dangos nodweddion gwaith Laura ar draws ystod o weithgareddau. Mae pob enghraifft yn cynnwys sylwebaeth fer sy'n rhoi cyd-destun i'r gwaith ac sy'n dynodi unrhyw briodweddau arbennig.

Llafaredd

Gweithgaredd 1 | Gwyllo a gwrando ac ymateb yn ysgrifenedig: Chwaraeon

Bu'r disgyblion yn dilyn y thema Hamdden yn y dosbarth ac fel rhan o'r gwaith hwnnw buon nhw'n trafod chwaraeon. Yn dilyn trafodaeth ar chwaraeon mwy arferol megis hoci, pêl-droed, ac ati, cyflwynwyd geirfa chwaraeon mwy anarferol megis abseilio, eirfyrddio, ac ati, i'r dosbarth. Yn y gweithgaredd hwn, cyflwynodd yr athrawes DVD *Taith Iaith* gan Barcud Derwen (y clip sy'n mynd gyda *Taith Iaith 1*, Uned 2) i'r disgyblion. Gan fod yr athrawes yn awyddus i'r disgyblion fwynhau'r ffilm, gwnaeth yn siŵr bod yr eirfa'n gyfarwydd cyn gwyllo. Cafodd y dosbarth gyfle i fwynhau'r ffilm gyfan cyn iddi gyflwyno'r gweithgareddau. Wedyn, buon nhw'n gweithio fesul adran, gyda'r athrawes yn sicrhau bod y disgyblion yn deall gofynion pob adran. Dangoswyd pob adran ddwywaith cyn i'r disgyblion ymateb.

Dangosodd Laura ddiddordeb yn y ffilm ac ymatebodd yn dda iawn i'r tasgau.

Gweithgareddau

Taith Iath 1, Cwrd 2

1. Chwaraeon
Rhaid gwylio'r darn **Hambdennau** ar y DVD

1. Beth ydy'r chwaraeon ar y ffilm?

1. rielio	6. ymmergwrdd
2. crows	7. bwrdd mynydd
3. awyrlawr	8. certhed
4. gwl-fawgell	9. rygwr
5. junc	10. sgilffordd

2. Tennis Iwedd ... Pili-fawgell ... Hafoddi ...
Rhaid gwylio'r darnau **Tennis Iwedd, Pili-fawgell a Hafoddi** ar y DVD

Faint wyt ti'n gwyb?

1. Pa chwaraeon mae Gareth yn hoffi? *tennis* ✓ *tennis*
2. Beth ydy'r gwl Cymru am ar prwyddau neu seim? *gwlffwr* ✓
3. Dle mae'r bedd yn a'i marchod yn chwarae pili-fawgell? *gwlffwr* ✓
4. Beth mae'n sbw'n wneud? *gwlffwr* ✓ *tennis*
5. Dle mae'n sbw'n llunio? *yn y gwlffwr* ✓
6. Beth ydy'r gwisg Cymru am sbw, ac ydy'n sbw? *yn y gwlffwr* ✓ *yn y gwlffwr*

3. Peli paent
Rhaid gwylio'r darn **Peli paent** ar y DVD
Rhaid ffoni'i bychiu yn yr hydlyth yma

CHWARAE PELI PAENT

Mae chwarae peli paent yn cael ffoni'i bychiu ✓

Dewch i chwarae yn y _____

Rhaid gwisgo _____ ✓

_____ ✓

_____ ✓

4. Lacroos
Rhaid gwylio'r darn **Lacroos** ar y DVD
Rhaid rhoi ✓ neu ✗ yn y grid

	✓ neu ✗
1. Mae Gareth Shtack yn chwarae i ddi Ffwrth	✗ ✓
2. Mae Gareth Shtack yn chwarae i ddi yn Awstralia	✗ ✓
3. Mae'n sbw'n chwarae lacroos gyda 2 kil	✗ ✓
4. Mae Gareth yn gwisgo gwlffwr i chwarae lacroos	✓ ✓
5. Mae Gareth yn gwisgo hollt i chwarae lacroos	✓ ✓

Rhaid ystyried y brosiogaeth yn gywir

✓ = gywir   ✗ = ddiogel
 ✓ = gywir   ✗ = ddiogel

Mae'n sbw'n chwarae lacroos gyda 2 kil ✓
Mae Gareth yn chwarae i ddi yn Ffwrth ✓

5. Chwaraeon eithafol
Rhaid gwylio'r darn **Chwaraeon eithafol** ar y DVD
Beth ydy'r gwisg ar y ffilm?
Rhaid ffoni'i bychiu.

CHWARAEON EITHAFOL

raffio	Mae'n g y ff crows	✓
awyrlawr	Mae'n L W L	✓
awyrlawr	Mae'n g ch	✓
sgilffordd	Mae'n g L W L	✓
tennis	Mae'n c o s w f u s	✓
tennis rygwr	Mae'n s o j e o s	✓

Mae chwaraeon eithafol yn h o g ll Mae'n sbw'n gwlffwr ✓

Mae'n sbw'n a crows ✓ Mae'n sbw'n h o g ll rygwr ✓

6. Tennis Iwedd
Rhaid gwylio'r darn **Chwaraeon eithafol: tennis rygwr** ar y DVD

gwlffwr   tenis
 Beth wyt ti'n hysbysu?   Beth wyt ti'n hysbysu?

Faint wyt ti'n gwyb?

1. Beth ydy'r enwau y ddiu fawgell? *tennis rygwr* ✓
2. Dle mae'n sbw? *tennis rygwr* ✓
3. Pa mae'n sbw ydy? *tennis rygwr* ✓
4. Dle mae'n sbw'n tenio gyntaf? *tennis rygwr* ✓
5. Beth mae'n sbw'n wisgo? *tennis rygwr* ✓
6. Dle mae'n sbw'n tenio wedi? *tennis rygwr* ✓
7. Beth wyt ti'n hysbysu a tenio rygwr? *tennis rygwr* ✓

Laura has demonstrated a very good understanding of the film, answering all the sections of question 1 correctly except for the occasional spelling error, e.g. 'certhed'. She has familiarised herself with different voices and has demonstrated a full understanding of the main points by answering questions 2–6 correctly. She could have given fuller answers to questions 2 and 3.

Gweithgareddau

Taith Iaith 1, Cwsd 2

I. Chwaraeon

Rhaid gwylio'r darn Hamdden ar y DVD

1. Beth ydy'r chwaraeon ar y ffilm?

- 1. rielio 6. ymngynegydd
- 2. cerbyd 7. breicio mwyngol
- 3. awyrlaw 8. certhed
- 4. pŵl Fawcett 9. rygbi
- 5. junc 10. sgilefyrdio

II. Tennis Iwerdd ... Pŵl-Fawcett ... Hafnodia ...

Rhaid gwylio'r darnau Tennis Iwerdd, Pŵl-Fawcett a Hafnodia ar y DVD

Faint wyt ti'n gofio?

1. Pa chwaraeon mae Gareth yn hoffi? *tennis* ✓ *tennis*
2. Beth ydy'r gair Cymraeg am yr awyrlaw neu'r awyrlaw? *ymwyngol* ✓
3. Die maen't bechyn a'i merchod yn chwarae pŵl-fawcett? *garnaf* ✓
4. Beth maen nhw'n wneud? *gwneud certhedd* ✓
5. Die maen nhw'n llafurio? *yn y pŵl* ✓
6. Beth ydy'r geriau Cymraeg am awyrlaw, ac ydy'n hysbysu? *awyrlaw = awyrlaw*

A. Chwaraeon eithafol

Rhaid gwylio'r darn Chwaraeon eithafol ar y DVD

Beth ydy'r geriau ar y ffilm?

Rhaid hysbysu'r bychain.

CHWARAEON EITHAFOL	
raffio	Mae'n g y ff <i>raffio</i> ✓
afrelio	Mae'n e d d <i>afrelio</i> ✓
eirfyrdio	Mae'n g ch <i>eirfyrdio</i> ✓
sgio dŵr	Mae'n g e e t t <i>sgio dŵr</i> ✓
rasio sgôbia	Mae'n e o s w f u s <i>rasio sgôbia</i> ✓
neidio byrji	Mae'n e l o j e o s <i>neidio byrji</i> ✓
Mae chwaraeon eithafol yn h y g ll Mae'n nhw'n h y g ll <i>h y g ll</i> ✓	
Mae'n nhw'n a o s o c s Mae'n nhw'n h e e y g l l l l l <i>h e e y g l l l l l</i> ✓	

4. Neidio byrji
Rhaid gwylio'r darn Chwaraeon eithafol: neidio byrji ar y DVD

Faint wyt ti'n gofio?

1. Beth ydy'r enwau'r ddau factgan? *David a Sion* ✓
2. Die maen nhw? *seland newydd* ✓
3. Paen maen nhw yn? *neidio byrji* ✓
4. Die maen nhw'n neidio gyntaf? *gwynnwr* ✓
5. Beth maen nhw'n wneud? *helmed a harnes* ✓
6. Die maen nhw'n neidio wedyn? *sgio dŵr* ✓
7. Beth wyt ti'n ffaithol a neidio byrji? *di* ✓

4. Peli paent
Rhaid gwylio'r darn Peli paent ar y DVD
Rhaid hysbysu'r bychain yn yr hydlysteb yma.

hysbysu'r bychain

CHWARAE PELI PAENT

Mae chwarae peli paent yn *canolfnau peli paent* ✓

Dewch i chwarae yn y _____

Rhaid gwynu _____ ✓

_____ ✓

4. Lacroze
Rhaid gwylio'r darn Lacroze ar y DVD
Rhaid hysbysu'r bychain yn y grid

	✓ neu *
1. Mae Gareth Sionach yn chwarae i ddi Fawcett	✓
2. Mae Gareth Sionach yn chwarae i ddi yn Awstralia	✓
3. Mae nhw'n chwarae lacrosse gyda 2 hll	✓
4. Mae Gareth yn gwynu gwlân i chwarae lacrosse	✓
5. Mae Gareth yn gwynu helmed i chwarae lacrosse	✓

Rhaid hysbysu'r brosiectiau aghyhoir yn gywir

✓ = gywir
* = aglyhoir
/ = rhyngwladol

Mae'n nhw'n chwarae lacrosse gyda 2 hll ✓
Mae Gareth yn chwarae i ddi yn Awstralia ✓

Mae Laura wedi dangos dealltwriaeth dda iawn o'r ffilm, gan gael atebion cwestiwn 1 i gyd yn gywir heblaw am ambell wall sillafu, e.e. 'certhed'. Mae wedi ymgynefino â lleisiau amrywiol ac wedi dangos dealltwriaeth lawn o'r prif bwyntiau drwy ateb cwestiynau 2-6. Gallai fod wedi ymateb yn llawnach i gwestiynau 2 a 3.

Activity 2 | Clip 22 – Q&A: *Hobiau*

The class had been discussing Leisure Time and Hobbies and had learned vocabulary and language items relating to this theme. In order to complete a series of speaking activities, the pupils now had to work in groups of four to discuss hobbies and the weekend. As they did this, they practised vocabulary and patterns they had previously learned. They were given the prompt sheet below, which includes useful phrases to help them extend their answers. Laura made some notes on this sheet before the discussion started.

Gweithgaredd Llar
Mewn grwpiau o 3-4 dellyddin y geiriau isod i drafod hobiau a'r penwythnos diwethaf yn Gymraeg. Tithwch siarad am 5 munud a thitwch beidio ag edrych nôl ar yr iaith!

HOFFI	1. dawnsio 2. siopa - hoffi dillad	OND
BLE/PRYDIGYDA PWY (HOBI)?		HEFYD
DDIM YN HOFFI	1. hoci 2. rygbi	AIAC
COST		CHWAITH
MEDDWL O RYGBI	Sbwriel	WEL
CYTUNI/ANGHYTUNO		SŌ
PENWYTHNOS DIWETHAF	parti - Tŷ Jade	WEITHIAU
SUT OEDD Y...?	parti - grêt.	TWPSYN
		FEL ARFER
		DIGON TEG

Dh ✓

In this clip, Laura can be seen forming questions and responding. She uses phrases and sentence patterns introduced in previous lessons fairly accurately, e.g. 'Dw i ddim...', 'Rwy'n meddwl bod...', 'Ble est ti...?', 'Wyt ti'n cytuno?', 'Roedd y parti'n grêt.'. She also uses the phrases on the prompt sheet to extend her sentences, e.g. 'Rwy'n hoffi dawnsio achos mae'n grêt a rwy'n hoffi yn siopa achos rwy'n hoffi dillad.'. She expresses opinions, varying her reasons to some degree although most are stereotypical, e.g. 'grêt', 'twp', 'sbwriel'. It would have been better if she had asked the questions relating to the second point on the prompt sheet separately and although her pronunciation and intonation are reasonably understandable, one has to listen very carefully on occasions.

Gweithgaredd 2 | Clip 22 – Holi ac ateb: Hobïau

Bu'r dosbarth yn trafod ac yn dysgu geirfa ac eitemau iaith yn ymwneud ag Amser Hamdden a Hobïau. I gwblhau'r gyfres o weithgareddau siarad, roedd rhaid i'r disgyblion weithio mewn grŵp o bedwar i drafod hobïau a'r penwythnos gan ymarfer yr eirfa a'r patrymau a ddysgwyd. Cawson nhw'r daflen isod fel sbardun. Mae'r daflen hefyd yn cynnwys ymadroddion defnyddiol i gynorthwyo'r disgyblion i ymestyn eu hymatebion. Gwnaeth Laura nodiadau ar y daflen hon cyn dechrau trafod.

Gweithgaredd Llafar
Mewn grwpiau o 3-4 defnyddiwch y geiriau isod i drafod hobïau a'r penwythnos diwethaf yn Gymraeg. Tithwch siarad am 5 munud a thitwch beidio ag edrych nôl ar yr iaith!

HOFFI 1. dawnsio 2. siopa = hoffi dillad	OND
BLE/PRYDIGYDA PWY (HOBÏ)?	HEFYD
DDIM YN HOFFI 1. hoci 2. rygbi	AWAC
COST	CHWAITH
MEDDWL O RYGBI Sbwriel	WEL
CYTUNIANGHYTUNO	SŌD
PENWYTHNOS DIWETHAF parti - Tŷ Jade	WEITHIAU
SUT OEDD Y...? parti - grêt.	TWPSYN
	FEL ARFER
	DIGON TEG

Dn ✓

Mae enghreifftiau yma o Laura'n ffurfio cwestiynau ac yn ymateb. Mae'n gwneud defnydd eithaf cywir o'r ymadroddion a'r patrymau brawddegol a gyflwynwyd yn y gwersi blaenorol, e.e. 'Dw i ddim...', 'Rwy'n meddwl bod...', 'Ble est ti...?', 'Wyt ti'n cytuno?', 'Roedd y parti'n grêt.'. Mae hi hefyd yn defnyddio'r cymorth ar y daflen i ymestyn ei brawddegau, e.e. 'Rwy'n hoffi dawnsio achos mae'n grêt a rwy'n hoffi yn siopa achos rwy'n hoffi dillad.'. Mae hi'n mynegi barn, gan gynnig rhywfaint o amrywiaeth i'r rhesymau, er mai ystrydebol yw'r rhan fwyaf ohonyn nhw, e.e. 'grêt', 'twp', 'sbwriel'. Byddai'n well pe bai wedi gofyn y cwestiynau ar gyfer ail bwynt y sbardun yn unigol ac er ei bod yn ynganu ac yn goslefu'n weddol ddealladwy, rhaid clustfeinio ar adegau.

Activity 3 | Clip 23 – Discuss and agree: *Bwyta'n iach*

The pupils were revisiting the theme, Food, in order to reinforce recent work on the past tense. This theme was extended to discuss healthy eating as well. For this activity, the teacher used a worksheet from page 28 of the *Taith Iaith 3* website, (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan2.pdf).

Before beginning to speak, the girls in the group were required to complete the worksheet about themselves. This worksheet contained plenty of help.

During the discussion, Laura makes good use of the help on the worksheet as she asks and answers questions in the past tense, although she makes some mutation errors. When discussing healthy eating at the end, she succeeds in expressing an opinion and includes a reason based on information she has gathered in the first part of the activity. However, she misses an opportunity here to extend the discussion by saying what Jade needs to do to eat healthily rather than fairly healthily. Her pronunciation and intonation are fairly understandable, although she has difficulty with some words such as 'eitha'. Her written responses show that she has understood and accurately recorded the response of other group members.

Gweithgaredd 15

Gofynnwch gwestiynau i dri pherson arall i weld beth bwytau oher ddoe.
Beth bwytau oher – bwyd iach, bwyd afiach iach neu bwyd afiach?

Beth fwytaist ti ddoe?   Beth fwytaoch chi ddoe?
Beth yfantaist ti ddoe?   Beth yfantaoch chi ddoe?

Bwytais i gŵ moch.   I frewestwst oes i deust a marmalad.   I gnia yfais i bop.

Ew	I frewest	I gnia	I de	I swper	Iach? Afiach iach? afiach?
Jade	tost a jam te	baget ham a pap	pyjaget a Sgledion a sudd oren	beisen a brisgedig a te	eitha iach
Laura	tost a coffi	pasteu pyjaget a coffi	afal a sudd oren	tatws moron mys a chwir	Iach

Beth am weisio a gprepar arall?
Bwyfodd ... i frewest.

Mae ... yn bwyta'n iach/afiach iach/afiach

Gweithgaredd Ilder 5 (Taith Iaith 3 (nod 2))

Gweithgaredd 3

**Clip 23 – Trafod a dod i gasgliad:
Bwyta'n iach**

Bu'r disgyblion yn ailymweld â'r thema Bwyd er mwyn cadarnhau gwaith diweddar ar yr amser gorffennol. Cafodd y thema ei hymestyn i drafod bwyta'n iach yn ogystal. Defnyddiodd yr athrawes daflen o wefan *Taith Iaith 3*, (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan2.pdf, tudalen 28) ar gyfer y gweithgaredd hwn.

Cyn dechrau siarad, roedd rhaid i'r merched yn y grŵp gwblhau'r ffurflen amdany'n nhw eu hunain. Roedd llawer o help ar gael ar y ffurflen.

Yn y drafodaeth, mae'n llwyddo i ddefnyddio'r help ar y daflen i ofyn ac ateb cwestiynau yn yr amser gorffennol er bod ambell wall treiglo ganddi. Wrth drafod bwyta'n iach ar y diwedd, mae'n llwyddo i fynegi barn, gan roi rheswm o'r wybodaeth y mae wedi ei chasglu yn rhan gyntaf y gweithgaredd. Serch hynny, mae'n colli cyfle yma i ymestyn y drafodaeth a dweud beth y mae angen i Jade ei wneud er mwyn bwyta'n iach yn hytrach nag yn eitha iach. Mae'n ynganu ac yn goslefu'n eitha dealladwy er bod ambell air megis 'eitha' yn achosi trafferthion iddi. Mae tystiolaeth ar ei ffurflen ymateb ei bod wedi deall a chofnodi'n gywir ymatebion aelodau eraill y grŵp.

Gweithgaredd 15

Gofynnwch gwestiynau i dri pherson arall i weld beth fyddwch chi'n ddechrau
Beth fyddwch chi'n ddechrau - bwyd iach, bwyd eitha iach neu bwyd allach?

Beth fyddwch chi'n ddechrau?
Beth fyddwch chi'n ddechrau?
Beth fyddwch chi'n ddechrau?
Beth fyddwch chi'n ddechrau?

Bwytais i gyfwrch, I frewestwch chi i ddechrau a marnallid, I gwisgoch chi i bop.

Ew	I frewestwch	I gwisgoch	I ddechrau	I gwisgoch	Iach? eitha iach? allach?
Jade	tost a jam a te	baget ham a pap	pysgod a sgledion a sudd oren	teisen a bisgedig a te	eitha iach
Laura	tost a coffi	pasta pysgod a coffi	afal a sudd oren	tatws moron pys a dŵr	iach

Beth am weithiau a gwybodaeth arall?
Bwytais ... i frewestwch.

Mae ... yn bwyta'n iach/eitha iach/allach

Gweithgaredd Iaith 5 (Taith Iaith 3 (Llew 2))

Activity 4 | Clip 24 – Discuss and report: *Trefnu parti*

The pupils worked in groups to decide on arrangements for a party. They were given a worksheet based on *Taith Iaith 1* (www.caa-aber.org.uk/uploads/gweith_taith_iaith_1_3.pdf) before beginning the work and the teacher ensured that everyone understood the requirements on the worksheet by providing them with the necessary vocabulary and phrases. Laura completed the worksheet on behalf of the group in order to help her when she reported back to the class.

Llafar Gweithgaredd 1 – Trefnu Parti

Yn eich grŵp, rydych chi'n mynd i drefnu parti ymadael ar gyfer Blwyddyn 6. Bydd rhaid i chi siarad am y cwestiynau yn yr holiadau a gwneud penderfyniad.

MATH O BARTI: (e.e. parti pinc, parti gwsg ffansi, parti pŵl draed, parti Americanaidd)

BLE: (e.e. yn y dosbarth, yn y neuadd, yn y gampfa, yn y ffreutur)

PRYD: (e.e. yn ystod gwerni, amser cinio, ar ôl ysgol)

FAINT O'R GLOCH:

PRIS:

GWEITHGAREDDAU: (e.e. chwarae gemau, dawnsio, canu, gwrando ar grynŵ ddisgiâu, cinio)

PA FATH O FWYD: (e.e. brechdanau, creision, bisgedi, pizza, pastai, lasin, cniw, siocled, ffrwythau, bwyd iach)

PA FATH O DDIODYDD: (e.e. dŵr, sudd aren, pap)

PA FATH O DDILLAD: (e.e. gwsg ysgol, gwsg ffansi, dillad-bwb-dydd, pyjamas)

Bydd angen i un disgybl lawer i'r blaen yma ar ran y grŵp.

MATH O BARTI:	pinc
BLE:	Ty Lawa
PRYD:	dydd gwener
FAINT O'R GLOCH:	7-10
PRIS:	yn dim
GWEITHGAREDDAU:	cerddorïath lwyd video
PA FATH O FWYD:	siocled, lasin, papram, creision
PA FATH O DDIODYDD:	cake, lemonade, sudd aren
PA FATH O DDILLAD:	top, trowsus, esgidiau gwat, pinc

Bydd un aelod o'r grŵp yn adrodd i'r dosbarth cyfan.

When reporting back, Laura presents information in a clear and organised manner. She offers some reasons for her opinions, e.g. 'achos mae'n ddoniol'. She agrees and disagrees with other members of the group, expresses opinions with some reasons and shows a good understanding of what the others say by recording their responses quite fully. Her pronunciation is understandable.

Gweithgaredd 4 | Clip 24 – Trafod ac adrodd yn ôl: Trefnu parti

Bu'r disgyblion yn gweithio mewn grwpiau i ddod i benderfyniad ynglŷn â threfniadau parti. Cawson nhw'r daflen waith seiliedig ar *Taith Iaith 1* (www.caa-aber.org.uk/uploads/gweith_taith_iaith_1_3.pdf) cyn dechrau a gwnaeth yr athrawes yn siŵr fod pawb yn deall yn iawn y gofynion ar y daflen gan roi geirfa ac ymadroddion angenrheidiol iddyn nhw. Cwblhaodd Laura'r daflen ar ran y grŵp i'w chynorthwyo gyda'r adrodd yn ôl.

Llyfwr Gweithgaredd 1 – Trefnu Parti

Yn eich grŵp, rydych chi'n mynd i drefnu parti ymadael ar gyfer Blwyddyn 6. Bydd rhaid i chi siarad am y cwestiynau yn yr holiadau a gwneud penderfyniad.

MATH O BARTI: (e.e. parti pinc, parti gwsg ffansi, parti pêl droed, parti Americanaidd)

BLE: (e.e. yn y dosbarth, yn y neuadd, yn y gampfa, yn y ffreutur)

PRYD: (e.e. yn ystod gwerni, amser cinio, ar ôl ysgol)

FAINT O'R GLOCH:

PRIS:

GWEITHGAREDDAU: (e.e. chwarae gemau, daensio, canu, gerardo ar gryno ddiogiau, canu)

PA FATH O FWYD: (e.e. brechdonau, creision, bispedi, pizza, pasta, lasin, enau, siocled, ffurthyau, bwyd iach)

PA FATH O DDIODYDD: (e.e. dŵr, sudd oren, pop)

PA FATH O DDILLAD: (e.e. gwsg ysgol, gwsg ffansi, dillad bob-dydd, pyjamas)

Bydd angen i un disgybl lawer i'w ffurfiar yma ar ran y grŵp.

MATH O BARTI:	pinc
BLE:	Ty Llawr
PRYD:	dydd gwener
FAINT O'R GLOCH:	7-10
PRIS:	yn dim
GWEITHGAREDDAU:	cerddoriaeth lwyd video
PA FATH O FWYD:	siocled, lasin, popcorn, creision
PA FATH O DDIODYDD:	coke, lemonade, siocled posty
PA FATH O DDILLAD:	top, trawsus, esgidiau gwait, pinc

Bydd un aelod o'r grŵp yn adrodd i'r dosbarth cyfan.

Yn yr adrodd yn ôl, mae Laura'n cyflwyno gwybodaeth yn drefnus ac yn eglur. Wrth fynegi barn, mae'n cynnig ambell reswm, e.e. 'achos mae'n ddoniol'. Mae hi'n cytuno ac anghytuno gydag aelodau eraill y grŵp, yn mynegi barn gan roi ambell reswm ac yn dangos dealltwriaeth dda o'r hyn mae'r lleill yn ei ddweud wrthi drwy gofnodi eu hymatebion yn bur lawn. Mae ei hynganiad yn ddealladwy.

Reading

Activity 1 | Clip 25 – Discuss a book: *Parti* (Sebon series)

The pupils were undertaking a number of different activities based on the theme, Party, using the three language skills. One of these involved reading the book entitled *Parti* as a class. The aim was to read and understand a complete Welsh language text. The pupils were referred to the vocabulary at the back of the book as they read the story. After reading the book, the pupils had to complete two multiple-choice activities individually.

After completing this work, the pupils discussed the book in groups under the guidance of their teacher. They began by reviewing the content and in this clip they are focussing on expressing opinions about the story, the characters and the pictures. They were given some patterns and vocabulary to assist them with this work.

Parti (o'r gyfres Sebon)

Ticwch yr ateb cywir

1) Mae'r stori'n ddifnau
 (i) bore Sadwrn
 (j) prynhawn Sadwrn
 (k) nos Sadwrn
 (l) bore Sul

2) Mae rhieni Luke wedi mynd i'r parti
 (i) i theatrau golff
 (j) i ardd masnachwr
 (k) i weld Dan

3) Mae Luke
 (i) yn mynd i'r parti
 (j) yn ffônio Ricky
 (k) yn wael parti
 (l) ffônio Byji

4) Mae Sean yn gwisgo
 (i) crys gwynid
 (j) crys glas
 (k) crys melyn
 (l) crys gwyrn

5) Mae Sean eisio gweld
 (i) ffilm ditectif
 (j) ffilm coru
 (k) ffilm antur
 (l) ffilm arswyd

6) Fwy a'n mynd adre gyntaf?
 (i) y plann
 (j) Kelly a Tano
 (k) Dan a Byji
 (l) Ricky a Sean

7) Fwy a'n golchi'r fectri?
 (i) Ricky
 (j) Sean
 (k) Tano
 (l) Kelly

8) Fwy a'n ngw y ffônio?
 (i) Luke
 (j) Dan
 (k) Byji
 (l) Kelly

9) Pryd mae rhieni Luke yn ddiad adre?
 (i) bore Sadwrn
 (j) prynhawn Sadwrn
 (k) nos Sadwrn
 (l) bore Sul

10) Fwy a'n ddiad i weld Luke ar (i) i Mawr a Ddiad adre?
 (i) Sean
 (j) Tano
 (k) Dan
 (l) plann

Rhowch tic yn y bocs cywir i ddangos ydy'r frawddeg yn gywir, anghywir neu dydy'r ateb ddim yn y Byfi

		Cywir	Anghywir	Ateb ddim yn y Byfi
1	Mae rhieni Luke yn ardd gyda ffrindiau	☒	☐	☐
2	Mae Dan yn gwisgo i Tano Fynd i'r parti	☒	☐	☐
3	Mae Sean a Luke yn ffrindiau di	☐	☒	☐
4	Mae Dan eisio i Ricky ddiad i'r parti	☐	☒	☐
5	Mae dan frawd gan Ricky	☐	☐	☒
6	Mae Luke yn hoffi ffilmiau ditectif	☐	☒	☐
7	Dydi Luke ddim yn gweini an y llofft	☒	☐	☐
8	Dydi Luke ddim yn hoffi sigarets	☒	☐	☐
9	Mae stoem ar y sofffa	☐	☒	☐
10	Mae Kelly yn hoffi coru	☐	☒	☐
11	Mae Byji yn gansud bard yn y gegin	☒	☐	☐
12	Atthawon ydy Mr a Mrs Frazier	☒	☐	☐

Nearly all of Laura's written answers are correct. She has confused 'going' to a party and 'having' a party in number 3 on the first page, and she has answered number 9 incorrectly on the second page, as the stain was on the carpet, not the sofa. However, she has read the whole text and has shown that she understands the main flow of text in a familiar context. During the discussion, she shows an understanding of the characteristics of some of the characters, e.g. she says, 'dw i ddim yn hoffi Ricky achos mae'n bwli'. She also answers the teacher's questions and consistently gives reasons for her answers, e.g. 'Rwy'n hoffi'r stori achos mae'n realistig a ddiddorol', 'Rwy'n meddwl bod y lluniau'n hen ffasiwn achos dillad', although she depends heavily upon her notes as she does this.

Darllen

Gweithgaredd 1 | Clip 25 – Trafod llyfr: *Parti* (cyfres *Sebon*)

Bu'r disgyblion yn cyflawni gwahanol weithgareddau ar y thema *Parti*, gan ddefnyddio'r tair sgil iaith. Un o'r gweithgareddau oedd darllen y llyfr *Parti* gyda'i gilydd fel dosbarth cyfan. Y nod oedd darllen a deall testun cyfan yn y Gymraeg. Cyfeiriwyd y disgyblion at yr eirfa ar ddiwedd y llyfr wrth iddyn nhw ddarllen y stori. Ar ôl darllen y llyfr, roedd rhaid i'r disgyblion gwblhau dau weithgaredd amlddewis yn unigol.

Yna, o dan arweiniad eu hathrawes, buon nhw'n trafod y llyfr mewn grŵp. Dechreuon nhw drwy adolygu'r cynnwys ac yn y clip maen nhw'n canolbwyntio ar fynegi barn am y stori, y cymeriadau a'r lluniau. Rhoddwyd rhai patrymau a geirfa iddyn nhw'n gymorth.

Parti (o'r gyfres Sebon)

Ticwch yr ateb cywir

1) Mae'r stori'n dechrau

(1) bore Sodern ✓
 (2) prynhawn Sodern
 (3) nos Sodern
 (4) bore Sul

2) Mae rhieni Luke wedi mynd

(1) i'r parti ✓
 (2) i chwarae golff
 (3) i arsi maen geosty
 (4) i weld Dan

3) Mae Luke

(1) yn mynd i'r parti ✓
 (2) yn ffônio Ricky
 (3) yn cael parti
 (4) ffônio Byz

4) Mae Sean yn gwisgo

(1) crys gwyn ✓
 (2) crys glas
 (3) crys melyn
 (4) crys gwyn

5) Mae Sean eisio gweld

(1) ffilm ditectif ✓
 (2) ffilm caru
 (3) ffilm antur
 (4) ffilm orwyd

6) Fwy yn mynd adre gyntaf?

(1) y plann ✓
 (2) Kelly a Tana
 (3) Dan a Byz
 (4) Ricky a Sean ✓

7) Fwy yn golchi'r Sactri?

(1) Ricky ✓
 (2) Sean
 (3) Tana
 (4) Kelly

8) Fwy yn agor y ffenestri?

(1) Luke ✓
 (2) Dan
 (3) Byz
 (4) Kelly

9) Pryd mae rhieni Luke yn dod adre?

(1) bore Sodern ✓
 (2) prynhawn Sodern
 (3) nos Sodern
 (4) bore Sul ✓

10) Fwy yn ddi i weld Luke ar ôl i Mam a Dad ddod adre?

(1) Sean ✓
 (2) Tana
 (3) Dan
 (4) plann ✓

Rhowch tic yn y bocs cywir i ddangos yd'r frowdegg yn gywir, anghywir neu dyd'r ateb ddim yn y llyfr

		Cywir	Anghywir	Aheb ddim yn y llyfr
1	Mae rhieni Luke yn arsi golli ffrindiau	✓		
2	Mae Dan yn golygu i Tana fynd i'r parti	✓		
3	Mae Sean a Luke yn ffrindiau de		✓	
4	Mae Dan eisio i Ricky ddod i'r parti		✓	
5	Mae dau frawd gan Ricky			✓
6	Mae Luke yn hoffi ffilmiau ditectif		✓	
7	Dydyl Luke ddim yn gweini ar y llawr		✓	
8	Dydyl Luke ddim yn hoffi sgwerts	✓		
9	Mae stoen ar y soffa		✓	
10	Mae Kelly yn hoffi cyn			✓
11	Mae Byz yn gartrefi byd yn y gegn	✓		
12	Athrewn yd'r Mr a Mrs Prosser			✓

Mae Laura wedi cael bron pob ateb ysgrifenedig yn gywir. Mae hi wedi cymysgu rhwng 'mynd' i barti a 'chael' parti yn rhif 3 ar y dudalen gyntaf, ac mae hi wedi cael rhif 9 yn anghywir ar yr ail dudalen gan mai ar y carped roedd y staen, nid ar y soffa. Serch hynny, mae hi wedi darllen y testun cyfan a dangos ei bod yn deall prif rediad testun mewn cyd-destun cyfarwydd. Yn y drafodaeth, mae'n dangos ei bod yn deall nodweddion rhai o'r cymeriadau, e.e. mae'n dweud, 'dw i ddim yn hoffi Ricky achos mae'n bwli'. Mae hefyd yn ateb cwestiynau'r athrawes, gan roi rhesymau dros ei hatebion yn gyson, e.e. 'Rwy'n hoffi'r stori achos mae'n realistig a ddiddorol.', 'Rwy'n meddwl bod y lluniau'n hen ffasiwn achos dillad.', 'er ei bod yn gaeth iawn i'w nodiadau wrth wneud hynny.

Activity 2 | Multiple-choice questions: *Diddordebau*

At the end of an unit of work based on Hobbies and Leisure Activities, the pupils were given the task of answering multiple-choice questions based on a passage about interests, which they were to complete independently in the classroom. They were able to refer to previous work in their books as they undertook the activity. As she read through the text, Laura asked her teacher about the meaning of the phrase 'yn beryglus', even though she did not need to know that to answer the questions.

DIDDORDEBAU

Derflemwch yr wybodaeth ac yna ticiock y bocysys cywir.
Read the information and tick the correct boxes.

Sitomas: Fy enw i ydy Carys, Gerys Thomas. Da i'n byw yng Nghaerdydd. Da i'n un o'r deg sbeeth wedi sefyll ar y blaen yn ymuno â'r gylfa - smaer y Nidolig.

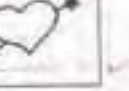
Da i'n hoffi siarad gyda fy ffrindiau achos ma'n heyl, ond da i ddim yn hoffi bocio cŵc achos ma'n beryglus. Da i'n mwynhau gwylio'r teledu hefyd. Da i'n gwylio'r teledu gartref, bob nos gyda'r teulu.

Es i i ddigw nos Wener yn y ganolfan hamdden - gwychi! Es i am hanner awr wedi suth gyda fy ffrindiau. Rwyd i digw yn fendigedig achos dawnaia i gyda Tami. Mae a'n hysff! Bwytae i byrrer a sglodion gyda Tami ar ol y digw. Tyn!

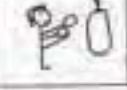

1. Ded Gerys?

13 14 15 16

2. Pen-blwydd - Pryd?

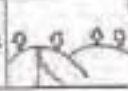
3. Heff hwb?

4. Hobi ddim yn hoffi?

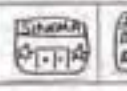

5. Gwylio'r teledu - Eic?

  Canolfan Hamdden

6. Sennad beth ar nos Wener?

7. Digw - Ble?

Club Rygbi **Canolfan Hamdden**

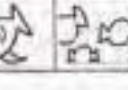
8. Digw - Gyda phwy?

    Teulu **Ysgol**

9. Digw yn fendigedig - Fanc?

10. Sennad beth ar ôl y digw?

Laura persevered with the work, proving that she is beginning to develop as an independent reader. She has understood the contents of paragraphs in familiar contexts by answering every question correctly, except for number 7.

Gweithgaredd 2 | Cwestiynau amlddewis: Diddordebau

Ar ddiwedd uned o waith ar Hobïau a Gweithgareddau Amser Hamdden, cafodd y disgyblion dasg i'w chwblhau'n annibynnol yn y dosbarth, sef ateb cwestiynau amlddewis yn seiliedig ar ddarn am ddiddordebau. Roedden nhw'n gallu cyfeirio at y gwaith a wnaed eisoes yn eu llyfrau wrth wneud y gweithgaredd. Wrth ddarllen drwy'r testun, gofynnodd Laura i'w hathrawes am ystyr yr ymadrodd 'yn beryglus' er nad oedd rhaid iddi wybod hynny i ateb y cwestiynau.

DIDDORDEBAU

Derfynwch yr wybodaeth ac yna ticioch y bocys cywir.
Read the information and tick the correct boxes

Shamos: Fy enw i ydy Cerys, Cerys Thomas. De i'n byw yng Nghaerdydd. De i'n un deg sbectol sed ac mae fy nhen-bleydd i yn mis Rhagfyr - amser y Nadolig.

De i'n hoffi siorod gyda fy ffrindiau achos mae'n hysu, ond de i ddim yn hoffi bocsiu ois achos mae'n beryglus. De i'n mwynhau gwylio'r teledu hefyd. De i'n gwylio'r teledu gartref, bob nos gyda'r teulu.

Es i i ddiago nos Wener yn y ganolfan hamdden - gwyddi! Es i am hanner awr wedi seith gyda fy ffrindiau. Reeddi y diago yn fendigedig achos daemais i gyda Tami. Mae e'n lychi! Beytos i byrtyr a sglodion gyda Tami ar ol y diago. Iyn!

1. Oed Cerys?

13	14	15	16
----	----	----	----

2. Fm-bleydd - Pryd?

--	--	--	--

3. Hoff hwb?

--	--	--	--

4. Hwb ddim yn hoffi?

--	--	--	--

5. Gwylio'r teledu - Eia?

--	--	--	--

6. Siamod berth ar nos Wener?

--	--	--	--

7. Diago - Eia?

--	--	--	--

8. Diago - Gyda pwy?

--	--	--	--	--	--

9. Diago yn fendigedig - Fm?

--	--	--	--	--	--

10. Siamod berth ar ôl y diago?

--	--	--	--	--	--

Dyfalbarhaodd Laura gyda'r gwaith gan brofi ei bod yn dechrau datblygu fel darlennydd annibynnol. Mae hi wedi deall cynnwys paragraffau mewn cyd-destun cyfarwydd drwy ateb pob cwestiwn, heblaw am rif 7, yn gywir.

Activity 3 | Sequencing sentences and filling in gaps: *Teisen Luke* (Sebon series)

As the pupils had enjoyed reading *Parti* from the *Sebon* series, their teacher decided to give them an opportunity to read some other books in the series as a class. After reading and discussing, the teacher referred the pupils to the sequencing activities relating to this series of books on the G.Ap website. The task for *Teisen Luke* can be found on

www.wegap.co.uk/gap/Sebon/Ymarferion%20HP/Lukeevent1.htm

Teisen Luke Page 1 of 1

Index

Teisen Luke

Ymarferion alldeffru
Itlowch y diwyddiadau yn y drefn gywir.
Defnyddiwch y Rylrau am help.

Index

1	Mae'r Luke a Dyl ar y ffordd i'r ysgol
2	Mae Luke yn chwarae tric ar Dewi
3	Mae Dewi yn helpu Kelly
4	Mae Luke yn y wers coginio
5	Mae'r prifathro yn dod i mewn i'r dosbarth
6	Mae'r prifathro dan y tap

Teisen Luke

1. Mae Luke yn ddiplws ochas dydy a ddim yn hoffi coginio
2. Dydy Luke ddim yn hoffi Mrs Hubbard
3. Mae Dewi yn hoffi'r wers coginio.
4. Mae Kelly wedi anghofio'r wyau
5. Mae coginio gyda nhw gwesti 3
6. Mae'r plent yn coginio Teisen Victoria
7. Mae Luke yn rhoi powder chil yn Teisen Dewi
8. Mae Luke yn taffu dur at Dewi.

Laura managed to arrange four of the six items in the correct order at the first attempt. She placed numbers 3 and 4 in the wrong order. In the exercise to fill in the gaps devised by her teacher, she answered every question correctly except for a few spelling errors, thus demonstrating an understanding of the main flow of the story.

Gweithgaredd 3 | Trefnu brawddegau a llenwi bylchau: Teisen Luke (cyfres Sebon)

Gan fod y disgyblion wedi mwynhau darllen *Parti* o'r gyfres *Sebon*, penderfynodd eu hathrawes roi cyfle iddyn nhw ddarllen rhai eraill o lyfrau'r gyfres fel dosbarth cyfan. Wedi gorffen darllen a thrafod, cyfeiriodd yr athrawes y disgyblion at y gweithgareddau trefnu sydd ar gael ar gyfer llyfrau'r gyfres ar wefan G.Ap. Mae'r dasg ar gyfer *Teisen Luke* i'w gweld ar www.wegap.co.uk/gap/Sebon/Ymarferion%20HP/Lukeevent1.htm

Llwyddodd Laura i gael pedair o'r chwe eitem yn y drefn gywir ar y cynnig cyntaf. Cymysgodd y drefn gyda rhifau 3 a 4. Yn yr ymarfer llenwi bylchau a luniodd ei hathrawes, cafodd bob un o'r atebion yn gywir heblaw am ambell wall sillafu, gan ddangos ei bod wedi deall y prif rediad.

Reading and Writing

Activity 1 | Writing a letter from the head teacher to Luke's parents: *Teisen Luke (Sebon series)*

The class was familiar with writing letters to pen friends, etc. but on this occasion, they needed to include details from the story in a formal letter. In order to assist them and to ensure that they understood the story, a teacher-centred session was held at the beginning of the lesson, during which a list of items to be included in the letter was drawn up. Everyone was given an opportunity to contribute ideas to this list and these were noted on the whiteboard by the teacher. Pupils were allowed to use their 'language books' and dictionaries as they undertook the task.

The lay-out of Laura's letter is appropriate, including the two addresses at the top of the page, which indicates that she is familiar with the lay-out of formal letters. On the whole, she adopts a formal tone except for one slip when she uses 'ti' instead of 'chi'. She varies her sentences and demonstrates a grasp of form and progression. In terms of Reading, her response demonstrates an understanding of the main flow of the story and the facts. When predicting, she demonstrates an awareness of the content of the story and the role of the different characters. However, Laura's teacher said that she had copied many of the phrases from the whiteboard, e.g. '...rhoiodd e chili powder...' and 'Rhaid i Luke dysgu bihafio.'

Darllen ac Ysgrifennu

Gweithgaredd 1 | Ysgrifennu llythyr y pennaeth at rieni Luke: *Teisen Luke (cyfres Sebon)*

Roedd y dosbarth yn gyfarwydd ag ysgrifennu llythyron at ffrindiau post ac ati ond y tro hwn, roedd angen iddyn nhw gynnwys manylion o'r stori mewn llythyr ffurfiol. Er mwyn eu cynorthwyo a sicrhau eu bod yn dangos dealltwriaeth o'r stori, cafwyd sesiwn athrawes ganolog ar ddechrau'r wers. Er mwyn ffurfio rhestr o faterion i'w cynnwys, cafordd pawb gyfle i daflu syniadau a nododd yr athrawes y rhain ar y bwrdd gwyn. Roedd hawl gan y disgyblion i ddefnyddio'u 'llyfrau iaith' a geiriaduron wrth gwblhau'r dasg.

Gosododd Laura ei llythyr yn briodol gan gynnwys y ddau gyfeiriad ar frig y dudalen sy'n arwydd ei bod yn gyfarwydd â ffurf y llythyr ffurfiol. Ar y cyfan, mae hi wedi cadw at naws ffurfiol heblaw am un llithriad pan ddefnyddiodd 'ti' yn hytrach na 'chi'. Mae hi'n amrywio brawddegau ac yn dangos gafael ar ffurf a dilyniant. O safbwynt y Darllen, mae'r ymateb yn dangos dealltwriaeth o brif rediad y stori a'r ffeithiau ac wrth ragfynegi, ceir ymwybyddiaeth o gynnwys y stori ac o rôl y gwahanol gymeriadau. Serch hynny, nododd ei hathrawes fod Laura wedi copïo llawer iawn o'r ymadroddion oddi ar y bwrdd gwyn, e.e. '...rhoiodd e chili powder...' a 'Rhaid i Luke dysgu bihafio.'

Writing

Activity 1 | Writing an invitation: *Parti*

At the beginning of the lesson, language patterns relating to arranging or inviting someone to a party were drilled and practised in preparation for the task. The pupils had also been given bullet points as a guide to writing an invitation and these provided them with a structured template. They had also looked at an example of an invitation. Pupils were allowed to use their 'language books' (containing patterns) and dictionaries to complete the task.

Ysgrifennwch e-bost at ffrind gyda gwahoddiad i barti.

Cofiwch ddewis

- ble mae'r parti
- pryd mae'r parti
- amser dechrau a gorffen
- beth i wisgo
- beth fydd yn digwydd yn y parti - drowseio, bwyd, gemau
- erbyn pryd mae eisiau ateb.

AT: Tade

Oddi wrth: Laura

Penc: Parti!

Shwmae! Wyt ti eisiau dod i barti iwr? mae'r parti'n parhau. Gwener mae'r parti yn y canolfan hannerdy. mae'n costio ddiwr. mae bwyd, cerbydau a cerddoriaeth. Ddech dim gemau a bwyd iwr. Os i ddod yn haffi gemau!! mae'r parti'n gorffen am 10 o'r gloch. Rhaid gwsgo ddiwr iwr. aya dydd llun os gwelwch yn dda.

byw!

xxx

Ysgrifennu

Gweithgaredd 1 | Ysgrifennu gwahoddiad: Parti

Ar ddechrau'r wers, cafodd patrymau iaith sy'n ymwneud â threfnu neu wahodd rhywun i barti eu drilio a'u hymarfer yn baratoad ar gyfer y dasg. Yn ogystal, roedd y disgyblion wedi derbyn pwyntiau bwled fel arweiniad ar gyfer ysgrifennu gwahoddiad ac roedd y rhain yn cynnig trefn a phatrwm iddyn nhw. Roedden nhw hefyd wedi edrych ar enghraifft barod o wahoddiad. Roedd hawl gan y disgyblion i ddefnyddio'u 'llyfrau iaith' (yn cynnwys patrymau) a geiriaduron wrth gyflawni'r dasg.

Ysgrifennwch e-bost at ffrind gyda gwahoddiad i barti.

Cofiwch ddechrau

- ble mae'r parti
- pryd mae'r parti
- amser dechrau a gorffen
- beth i wisgo
- beth fydd yn digwydd yn y parti - dawnsio, bwyd, gemau
- erbyn pryd mae eisiau ateb.

AT: Tade

Oddi wrth: L. Owen

Penc: Parti!

Shwmael! Wyt ti eisiau dod i barti iac?
mae'r parti nes Gwener mae'r parti yn
y canolfan hawdden. mae'n costio diou
mae bwyd coriari a cerddoriaeth. Dech
dun gemau a bwyd pŵl. Du i ddun yn
hefti gemau!! mae'r parti'n gorffen nos
10 m.c. glach. Rhaid gwirgo dilled pinc
ateu
a cya dydd llun os gwelwch yn dda.

hwyl

xxx

Laura's work shows a grasp of the format and she begins and ends the invitation appropriately. The work contains one example of expressing an opinion very simply, i.e. 'Dw i ddim yn hoffi gemau!!'. She uses appropriate vocabulary and phrases and she uses a variety of basic sentence patterns correctly, e.g. 'Wyt ti eisiau?', 'Mae'r parti...', 'Mae'n costio...', 'Does dim...', 'Dw i ddim yn...', 'Rhaid gwisgo...'. She has used her 'language book' to ensure that the spelling is correct but makes the occasional slip. The same applies to mutations as some mistakes are to be seen in her work, e.g. 'nos Gwener' and 'a cerddoriaeth'. She has used punctuation reasonably correctly, making appropriate use of the exclamation mark in one place. The work is effectively presented and is readable. However, Laura is working within a tight framework and the nature of the task and the support available to her provide her with a sense of security, so much so that she does not attempt to be more ambitious in her writing.

Yn ei gwaith, mae Laura'n dangos gafael ar ffurf ac yn cwblhau dechrau a diwedd y gwahoddiad yn addas. Mae un enghraifft o fynegi barn yn syml iawn, sef, 'Dw i ddim yn hoffi gemau!!'. Mae'n defnyddio geirfa ac ymadroddion addas ac mae'n defnyddio amrywiaeth o batrymau brawddegol sylfaenol yn gywir, e.e. 'Wyt ti eisiau?', 'Mae'r parti...', 'Mae'n costio...', 'Does dim...', 'Dw i ddim yn...', 'Rhaid gwisgo...'. Mae hi wedi defnyddio'i 'llyfr iaith' i sicrhau fod y sillafu'n gywir er bod ambell lithriad. Felly hefyd, mae ambell gamgymeriad o ran treiglo, e.e. 'nos Gwener' ac 'a cerddoriaeth'. Mae hi wedi llwyddo i atalnodi'n rhesymol o gywir, gan wneud defnydd priodol o'r ebychnod mewn un man. Mae'r gwaith wedi'i gyflwyno'n effeithiol ac yn ddarllenadwy. Fodd bynnag, mae Laura'n gweithio o fewn fframwaith tynn ac mae natur y dasg, a'r gynhaliaeth a oedd ar gael iddi, yn gwneud iddi deimlo'n gyffyrddus iawn heb fentro i fod yn ymestynnol.

Activity 2 | A report for the school magazine: Trip y dosbarth i...

Before undertaking this task, the pupils practised verb patterns in the past tense while the teacher wrote the Welsh and English versions of a few of these on the whiteboard. The pupils were given bullet points in Welsh to help them plan the work carefully and the teacher went over each point to ensure that the pupils understood them. Laura made notes in English above the Welsh points. The pupils were also given key vocabulary relating to the weather and words to describe a journey and feelings. The class discussed the structure of the report, highlighting the importance of writing in paragraphs. Pupils were allowed to use their 'language books' and dictionaries to complete the task.

Laura's work is well-organised and interesting and demonstrates a sound grasp of format. Laura has carefully selected words which are appropriate for the purpose, e.g. 'Bendigedig', 'Mmm', 'Blasus'. She uses paragraphs purposefully and varies constructions, although she mainly changes the verb tense at the beginning of a sentence to achieve this, e.g. 'Teithion ni ar y bus...', 'Ymwelon ni â...', 'Roedd y tywdd yn heulog...', 'Hoffwn i...', 'Rwy'n dwli ar...'. Her punctuation is correct but her work contains some mutation errors, e.g. 'Hoffwn i mynd...', 'Gwelon ni llawer', and the occasional grammatical error, e.g. 'Roeddwn gwisgo sbectol haul...'. On the whole, the spelling is correct. The work is very readable and the presentation is appropriate for the purpose.

Gweithgaredd 2 | Adroddiad i gylchgrawn yr ysgol: Trip y dosbarth i...

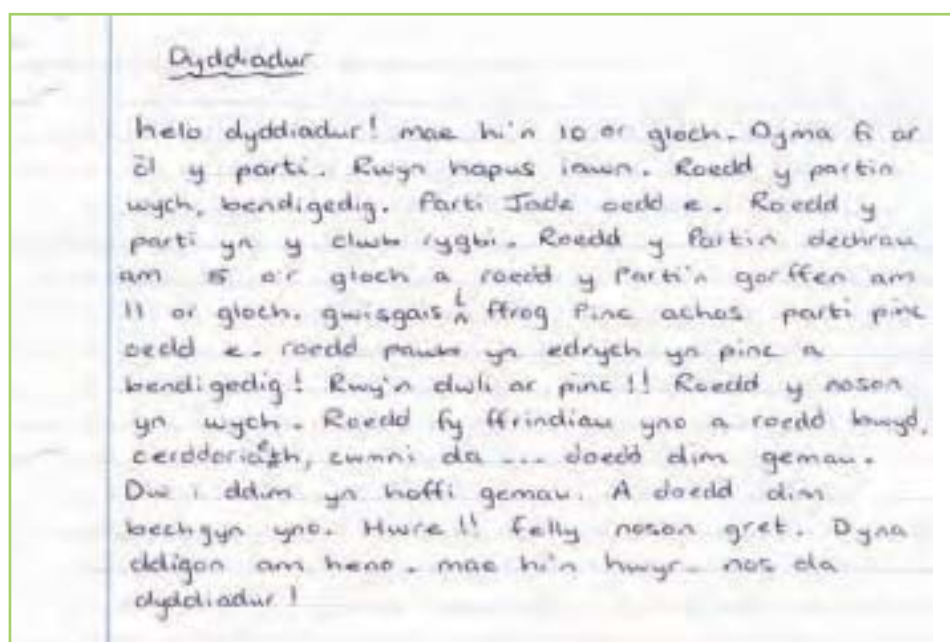
Bu'r disgyblion yn ymarfer patrymau amser gorffennol y ferf ymlaen llaw. Ysgrifennodd yr athrawes ambell un ohonyn nhw ar y bwrdd gwyn gan roi'r fersiynau Cymraeg a Saesneg. Cafodd y disgyblion bwyntiau bwled Cymraeg i'w helpu i gynllunio'n ofalus ac aeth yr athrawes drostyn nhw i sicrhau eu bod yn eu deall. Gwnaeth Laura nodiadau Saesneg uwchben y pwyntiau Cymraeg. Cafodd y disgyblion eirfa allweddol hefyd, sef geirfa tywydd a geirfa i ddisgrifio taith a theimladau. Bu trafodaeth yn y dosbarth ar strwythur yr adroddiad, gan dynnu sylw at bwysigrwydd ysgrifennu mewn paragraffau. Roedd hawl gan y disgyblion i ddefnyddio'u 'llyfrau iaith' a geiriaduron wrth gwblhau'r dasg.

Mae gwaith Laura'n drefnus ac yn ddiddorol ac mae'n dangos gafael sicr ar ffurf. Mae Laura wedi dethol geiriau'n ofalus i bwrpas, e.e. 'Bendigedig', 'Mmm', 'Blasus'. Mae'n defnyddio paragraffau'n bwrpasol ac yn amrywio cystrawennau, ond mae'n gwneud hynny gan amlaf drwy newid amser y ferf ar ddechrau brawddeg, e.e. 'Teithion ni ar y bws...', 'Ymwelon ni â...', 'Roedd y tywydd yn heulog...', 'Hoffwn i...', 'Rwy'n dwli ar...'. Mae'r atalnodi'n gywir ond mae ambell wall treiglo, e.e. 'Hoffwn i mynd...', 'Gwelon ni llawer' ac ambell wall gramadegol, e.e. 'Roeddwn i gwisgo sbectol haul...'. Fel arfer, mae'r sillafu'n gywir. Mae'r gwaith yn ddarllenadwy iawn ac mae'r cyflwyniad yn addas i'r pwrpas.

Activity 3 | Writing a diary entry: *Noson y parti*

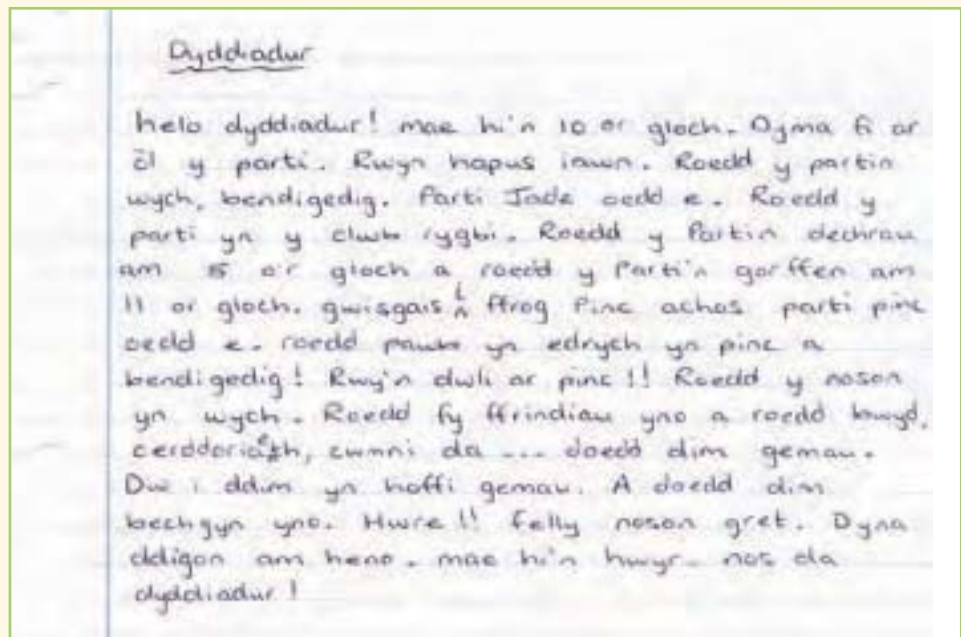
This task was linked to a previous oral activity in which the pupils had arranged a party. Here, they were required to imagine that they had been to this party. The relevant language patterns and key vocabulary were introduced and established at the beginning of the lesson and the instructions were presented in the form of bullet points which corresponded to the task. Laura chose to write the English above the instructions to ensure that she remembered the meaning. The pupils were also given additional language patterns and vocabulary to enable them to begin and end the piece effectively and to create special effects. They were also allowed to use their 'language books' containing the patterns, and dictionaries.

Laura has succeeded in producing a lively and interesting diary. It includes information, simple opinions and some ideas. She has a reasonably sound grasp of the form and occasionally she uses her notes to select words or phrases to create effect, especially at the beginning and the end, e.g. 'helo dyddiadur!', 'nos da dyddiadur!'. She uses and varies constructions correctly, e.g. 'Roedd... yn', 'Parti... oedd e', 'Dyna ddigon am...', but most of these are simple. The work contains clear progression and is presented methodically. Unfortunately, however, Laura does not make use of paragraphs. On the whole, the spelling, mutations and punctuation are correct. She writes with ease.

Gweithgaredd 3 | Ysgrifennu dyddiadur: Noson y parti

Roedd y dasg hon yn cydio wrth weithgaredd llafar blaenorol pan fu'r disgyblion yn trefnu parti. Roedd gofyn i'r disgyblion ddychmygu eu bod wedi bod yn y parti hwn. Cafodd y patrymau iaith perthnasol a'r eirfa allweddol eu cyflwyno a'u sefydlu ar ddechrau'r wers. Cafodd y cyfarwyddiadau eu cyflwyno ar ffurf pwyntiau bwled i gyd-fynd â'r dasg. Dewisodd Laura ysgrifennu'r Saesneg uwchben y cyfarwyddiadau i sicrhau ei bod yn cofio'r ystyr. Yn ogystal, cafodd y disgyblion batrymau iaith a geirfa ychwanegol i'w galluogi i greu dechrau a diwedd mwy effeithiol ac effeithiau arbennig. Roedd ganddyn nhw hawl hefyd i ddefnyddio'u 'llyfrau iaith', a oedd yn cynnwys y patrymau, a geiriaduron.

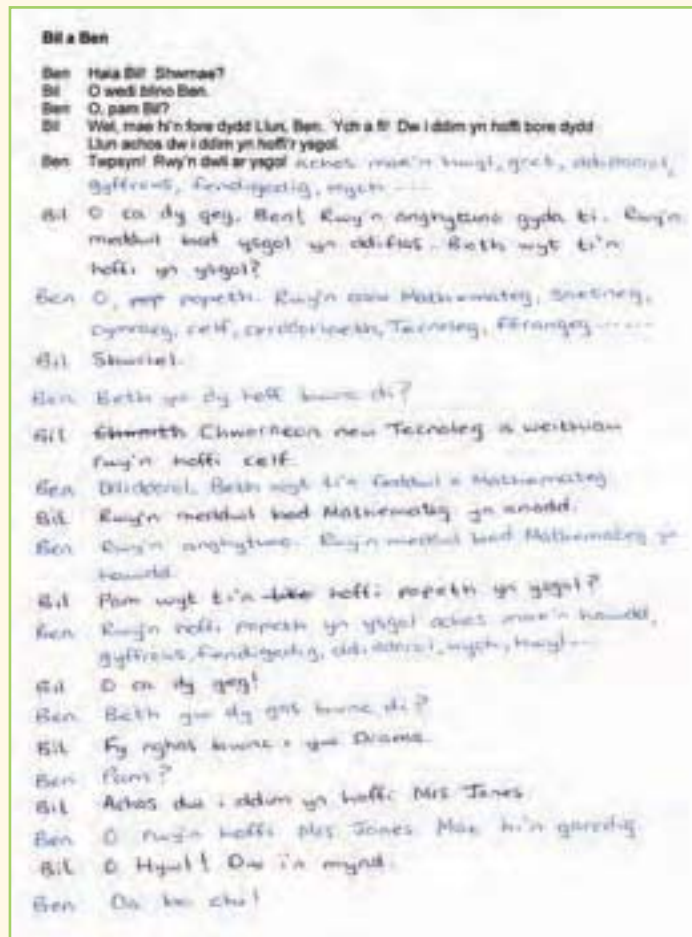
Mae Laura wedi llwyddo i lunio dyddiadur bywiog a diddorol i'w ddarllen. Mae'n cynnwys gwybodaeth, barn syml a rhai syniadau. Mae ganddi afael eithaf sicr ar y ffurf ac ambell dro, mae'n defnyddio'i nodiadau i ddethol geiriau neu ymadrodd i greu effaith, yn enwedig ar y dechrau a'r diwedd, e.e. 'helo dyddiadur!', 'nos da dyddiadur!'. Mae'n defnyddio ac yn amrywio cystrawennau'n gywir, e.e. 'Roedd... yn', 'Parti... oedd e', 'Dyna ddigon am...' ond syml ydyn nhw at ei gilydd. Mae dilyniant sicr i'r gwaith a chaiff ei gyflwyno'n drefnus. Yn anffodus, fodd bynnag, dydy hi ddim yn gwneud defnydd o baragraffau. Gan amlaf, mae'r sillafu a'r treiglo'n gywir a hefyd yr atalnodi. Mae'n ysgrifennu'n rhwydd.

Gweithgaredd 4 | Ysgrifennu sgwrs: Bil a Ben

Gofynnwyd i'r disgyblion ddarllen dechrau sgwrs rhwng dau gymeriad ac yna ei gorffen fel gwaith cartref. Y dasg oedd parhau â'r gymeriadaeth yn y sbardun, gyda Bil yn casáu'r ysgol a Ben yn dwlu ar yr ysgol. Roedd pwyslais mawr ar y defnydd o ansoddeiriau ac, yn unol â'r arfer, anogwyd y disgyblion i gyfeirio'n gyson at eu 'llyfrau iaith', geriaduron a nodiadau.

Unwaith eto, gwelir bod gan Laura afael sicr ar ffurf. Mae hi wedi llwyddo i gadw at y gymeriadaeth ac wedi rhestru nifer o ansoddeiriau, e.e. 'achos mae'n hawdd, gyffrous, fendigedig, ddiddorol, wych, hwy!'. Mae'n ffurfio cwestiynau ac atebion yn gywir a thrwy hynny'n llwyddo i amrywio peth ar y cystrawennau, e.e. 'Beth wyt ti'n hoffi...?', 'Beth yw...?', 'Pam wyt ti'n...?', ac ati. Mae'r atalnodi'n gywir ar y cyfan, gan gynnwys defnydd priodol o'r ebychnod, ond mae peth dryswch yma o ran y defnydd o'r briflythyren gyda'r pynciau ysgol. Mae hi hefyd yn cymysgu rhwng y defnydd o 'ti' a 'chi' ar ddiwedd y sgwrs. Mae'r sillafu'n gywir at ei gilydd.

Summary and overall judgement

Oracy

Consideration was given to Levels 4 and 5 when evaluating Laura's performance in Oracy.

Using the assistance available, Laura is able to *present information and talk about some experiences*, which are features of Level 4. Taking all the activities into consideration, Laura can vary the tense and form of the verb and can *give various reasons* to support her opinions, which is another feature of Level 4. She asks questions and responds effectively in a range of contexts and, taking her contribution to the activities overall, she is able to use *an increasing variety of phrases and sentence patterns with some accuracy*, which is a feature of Level 4. She showed a good understanding of the film and her *speech is understandable and quite fluent*, which is a feature of performance at Level 5.

Although her work contains some features of Level 5, it is evident that Level 4 best fits Laura's performance in this selection of activities, especially as she is so dependent upon support.

Reading

Consideration was given to Levels 4 and 5 when evaluating Laura's performance in Reading.

In this collection of activities, Laura read for different purposes and the range of items she read includes authentic and relatively extended story texts, e.g. *Y Parti*. With teacher support, she has completed several tasks that show *an understanding of the main ideas, events and characters*, which is a feature of Level 5. This can be seen when she answered a variety of questions about the texts, including multiple-choice questions, when she discussed the characters and the devices such as illustrations and when she wrote a letter on behalf of the head teacher in *Teisen Luke*. In Activity 2, she worked independently and shows *an understanding of the main flow of short paragraphs... in familiar contexts*, which is a feature of Level 4. She displays a feature of Level 5 at times in her oral response when she *expresses opinions simply*, but this is not an obvious feature of her written work. Her responses also show that she can *select relevant information from texts* which is another feature of Level 5. Because of her eagerness to succeed, Laura always follows the advice and guidance of her teacher so that she is able to complete tasks to the best of her ability.

Level 5 best fits Laura's performance in this collection.

Crynodeb a barn gyffredinol

Llafaredd

Wrth ystyried Llafaredd Laura, edrychwyd ar Lefelau 4 a 5.

Gan ddefnyddio'r cymorth sydd ar gael, mae Laura'n llwyddo i *gyflwyno gwybodaeth a sôn am rai profiadau*, sy'n rhai o nodweddion Lefel 4. O ystyried yr holl weithgareddau gyda'i gilydd, mae'n amrywio amser a pherson y ferf ac yn *cynnig rhesymau amrywiol* i gefnogi ei barn, sy'n un arall o nodweddion Lefel 4. Mae'n holi ac yn ymateb yn effeithiol mewn amrywiaeth o gyd-destunau ac o ystyried ei chyfraniad yn yr holl weithgareddau gyda'i gilydd, mae'n *defnyddio amrywiaeth cynyddol o ymadroddion a phatrymau brawddegol gyda pheth cywirdeb*, sy'n nodweddion o berfformiad ar Lefel 4. Dangosodd ddealltwriaeth dda iawn o'r ffilm ac mae'n *siarad yn ddealladwy ac yn weddol rwydd* sy'n nodweddu perfformiad ar Lefel 5.

Er bod ambell nodwedd Lefel 5 yn ei gwaith, gwelir mai Lefel 4 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Laura yn y detholiad hwn o weithgareddau yn arbennig gan ei bod mor gaeth i gynhaliath.

Darllen

Wrth gloriannu Darllen Laura, ystyriwyd Lefelau 4 a 5.

Yn y casgliad hwn o weithgareddau, bu Laura'n darllen i wahanol bwrpasau, ac ymhlith y testunau a ddarllenodd roedd testunau storiol dilys a chymharol estynedig, e.e. *Y Parti*. Gyda chefnogaeth ei hathrawes, mae wedi cyflawni sawl tasg sy'n dangos ei *dealltwriaeth o'r prif syniadau, y digwyddiadau a'r cymeriadau* sy'n un o nodweddion Lefel 5. Gwnaeth hynny wrth ateb cwestiynau amrywiol am y testunau, gan gynnwys cwestiynau aml-ddewis, trafod y cymeriadau a dyfeisiau megis y lluniau a thrwy ysgrifennu llythyr ar ran y pennaeth yn *Teisen Luke*. Yng Ngweithgaredd 2, mae'n gweithio'n annibynnol ac mae'n dangos ei bod yn deall *prif rediad paragraffau... mewn cyd-destunau cyfarwydd*, sy'n un o nodweddion Lefel 4. Mae'n arddangos un o nodweddion Lefel 5 ar adegau yn ei hymateb llafar drwy *fynegi barn yn syml* ond dydy'r mynegi barn ddim yn nodwedd amlwg yn ei gwaith ysgrifenedig. Mae ei hymatebion hefyd yn dangos ei bod yn gallu *dewis gwybodaeth berthnasol o destunau* sy'n un arall o nodweddion Lefel 5. Oherwydd ei hawydd i lwyddo, mae Laura bob amser yn dilyn cyngor ac arweiniad ei hathrawes er mwyn ei galluogi i gwblhau tasgau hyd eithaf ei gallu.

Lefel 5 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Laura yn y casgliad hwn.

Writing

Consideration was given to Levels 4 and 5 when evaluating Laura's Writing work.

Laura's Writing work includes different registers and forms, e.g. an invitation, a report, a diary, a letter and a conversation. On the whole, she has succeeded in ensuring that the form is appropriate to the content and she has succeeded in *showing a grasp of form and progression*, which is one of the requirements of Level 5. She has carefully followed the instructions given to the class by the teacher before undertaking each of the tasks. Her writing is comparatively short but it is interesting and clear. She uses *suitable vocabulary and phrases* and succeeds in *varying... patterns and producing basic sentences* that are correct on the whole, e.g. 'Wyt ti eisiau?', 'Mae'r parti...', 'Mae'n costio...', 'Does dim...', 'Dw i ddim yn...', 'Rhaid gwisgo...'. These are some of the features of Level 4. When beginning to vary constructions, Laura has a tendency to limit herself to changing the tense of the verb at the beginning of sentences. At times her work is divided into paragraphs and her punctuation and mutations are fairly accurate. Her handwriting is clear. In all her written work, Laura is very dependent on her notes and on the formats presented during the lessons. She needs to become more confident and also needs to be encouraged to be more ambitious as she is very reluctant to move beyond the familiar for fear of making mistakes.

Although there are some features of Level 5 in Laura's work, e.g. when she selects *words and phrases suitable for the purpose* in the diary, overall, Level 4 best fits her performance in Writing, especially since she is so dependent on the guidelines available to her.

Ysgrifennu

Ystyriwyd Lefelau 4 a 5 wrth bwysu a mesur gwaith Ysgrifennu Laura.

Mae gwaith Ysgrifennu Laura'n cynnwys gwahanol gyweiriau a ffurfiau, e.e. gwahoddiad, adroddiad, dyddiadur, llythyr a sgwrs. At ei gilydd, mae wedi llwyddo i briodi cynnwys a ffurf yn bwrpasol ac mae hi'n *dangos gafael ar ffurf a dilyniant*, sy'n un o ofynion Lefel 5. Mae wedi dilyn y cyfarwyddiadau a gafodd y dosbarth gan yr athrawes yn fanwl cyn ymgymryd â phob un o'r tasgau. Mae'n ysgrifennu'n gymharol fyr ond yn ddiddorol a chllir. Mae'n *defnyddio geirfa ac ymadroddion addas* ac mae'n amlygu'r gallu i *amrywio patrymau a chynhyrchu brawddegau sylfaenol* sy'n weddol gywir, e.e. 'Wyt ti eisiau?', 'Mae'r parti...', 'Mae'n costio...', 'Does dim...', 'Dw i ddim yn...', 'Rhaid gwisgo...'. Dyma rai o nodweddion Lefel 4. Wrth ddechrau amrywio cystrawennau, mae tueddiad ganddi i fodloni ar amrywio amser y ferf ar ddechrau brawddegau. Mae ei gwaith yn cynnwys paragraffau ar adegau ac mae mesur da o gywirdeb yn ei gwaith o ran atalnodi a threiglo. Mae ei llawysgrifen yn glir. Yn ei holl waith ysgrifenedig, mae Laura'n ddibynnol iawn ar ei nodiadau a'r ffurfiau a gyflwynwyd yn ystod y gwersi. Mae angen codi ei hyder a'i hannog i fod yn fwy mentrus gan ei bod yn gyndyn iawn i symud y tu hwnt i'r cyfarwydd rhag iddi wneud camsyniadau.

Er bod rhai nodweddion sy'n perthyn i Lefel 5 yng ngwaith Laura, e.e. wrth *ddethol geiriau ac ymadroddion addas i'r pwrpas* yn y dyddiadur, drwyddi draw Lefel 4 sy'n cyd-fynd orau â'i pherfformiad mewn Ysgrifennu yn arbennig gan ei bod mor gaeth i'r canllawiau sydd ar gael iddi.

Emily

Emily is a 14-year-old learner in Key Stage 3.

She is learning Welsh as a second language in an area where little Welsh is spoken.

Her teacher knows much more about Emily's performance than can be included here. However, this profile has been selected to illustrate characteristic features of Emily's work across a range of activities. Each example is accompanied by a brief commentary to provide a context and indicate particular qualities in the work.

Oracy

Activity 1 | Clip 26 – Presentation: *Y Blaned Zvort*

In order to vary the theme, Daily Life, the teacher asked the pupils to prepare a presentation about visiting an imaginary planet. They discussed ideas in groups beforehand and then prepared individual PowerPoint presentations to help them talk to other members of the class about their imaginary planet.

Emily gives a confident presentation and makes appropriate use of the PowerPoint images and her notes. The presentation is co-ordinated and begins with an explanation of how she had the opportunity to travel to the planet. Emily gives reasons to support her feelings, e.g. she explains why she didn't enjoy the journey by saying that it was uncomfortable. She also disagrees with the opinion of a pupil who questions her and gives a reason to support her opinion. On the whole, she varies the person of the verb correctly.

Activity 2 | Clip 27 – Discuss and agree: *Trefnu taith*

In this activity, the girls used the worksheet associated with organising a sponsored walk from the *Taith Iaith 3* website, (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf, page 67) as a prompt. They worked their way through the issues they needed to agree upon by discussing them and reaching a conclusion.

Emily

Mae Emily yn ddysgwr 14 oed yng Nghyfnod Allweddol 3.

Mae'n dysgu Cymraeg fel ail iaith mewn ardal lle nad oes llawer o Gymraeg yn cael ei siarad.

Mae ei hathro yn gwybod llawer mwy am berfformiad Emily nag y gellir ei gynnwys yma. Er hynny, mae'r proffil hwn wedi'i ddewis er mwyn dangos nodweddion gwaith Emily ar draws ystod o weithgareddau. Mae pob enghraifft yn cynnwys sylwebaeth fer sy'n rhoi cyd-destun i'r gwaith ac sy'n dynodi unrhyw briodweddau arbennig.

Llafaredd

Gweithgaredd 1 | Clip 26 – Cyflwyniad: Y Blaned Zvort

Er mwyn amrywio rhywfaint ar y thema Bywyd Pob Dydd, gofynnodd yr athro i'r disgyblion baratoi cyflwyniad ar ymweliad â phlaned ddychmygol. Buon nhw'n trafod hyn mewn grwpiau cyn paratoi cyflwyniadau PowerPoint yn unigol i'w helpu i sôn am eu planed ddychmygol wrth weddill y dosbarth.

Mae cyflwyniad Emily'n hyderus ac mae'n gwneud defnydd priodol o ddelweddau'r PowerPoint a'i nodiadau. Mae'r cyflwyniad yn gydlynus ac mae'n dechrau drwy esbonio sut y cafodd y cyfle i deithio yno. Mae Emily'n rhoi rhesymau i gefnogi ei theimladau, e.e. mae'n esbonio pam nad oedd wedi mwynhau'r daith drwy ddweud ei bod yn anghyfforddus. Mae hi hefyd yn anghytuno â barn un o'r disgyblion sy'n ei holi gan roi rheswm i gefnogi'r farn. Mae hi'n amrywio person y ferf yn gywir fel arfer.

Gweithgaredd 2 | Clip 27 – Trafod a dod i gasgliad: Trefnu taith

Fel sbardun i'r gweithgaredd hwn, defnyddiodd y merched y daflen ar gyfer trefnu taith noddedig o wefan *Taith Iaith 3*, (www.caa-aber.org.uk/uploads/ti3_rhan4.pdf, tudalen 67). Gweithion nhw eu ffordd drwy'r materion yr oedd angen penderfyniadau arnyn nhw, gan drafod a dod i gasgliad.

The girls listen carefully to each others' ideas and respond by asking questions and offering appropriate comments. Not only this, their discussion is mature. Emily's contributions show that she has considered the opinions of the other group members. She also agrees and disagrees with others and consistently gives reasons to support her opinions.

Oracy and Reading

Activity 1 | Clip 28 – Interview: *Y Dyn Sbwriel*

As part of a series of lessons based on Pollution, the pupils read *Diwrnod ym mywyd dyn sbwriel* from *Llyfr Gweithgareddau Taith Iaith 3*, Unit 3, (page 32). The whole class discussed the passage and the teacher explained unfamiliar words. He then asked the pupils to take part in a role-play activity, with one of them asking the refuse collector about his work. The pupils worked in pairs to prepare questions for the interview.

This clip shows Emily reading the first part of the passage aloud. She reads confidently and with increasing expression. It is obvious that she has fully understood the passage as she selects the main points correctly in the role-play exercise. She responds appropriately to her partner and gives valid reasons for her opinion. She speaks fluently and uses an increasing variety of phrases and sentence patterns.

Activity 2 | Clip 29 – Group discussion: *Y Ffair*

During their lessons on Leisure, the pupils read the poem *Y Ffair* by Nicholas Insall (*Poeth!*, ed. Non ap Emlyn). The teacher referred to the vocabulary on the page in order to encourage the pupils to interpret the poem independently. The teacher used the WJEC disc, *Gwneud y Defnydd Gorau o Gerddi* to prepare the class and the pupils discussed their experiences at the fair in groups, expressing opinions and offering reasons. They were also told that they would need to transfer skills and knowledge from their English lessons during their discussions and they were given ten questions to lead them through the discussion.

Mae'r merched yn gwrando'n ofalus ar syniadau ei gilydd ac yn ymateb drwy ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau addas. Ond, yn ogystal â hynny, maen nhw'n cynnal trafodaeth aeddfed. Mae Emily'n cyfrannu mewn modd sy'n ystyried safbwyntiau aelodau eraill y grŵp. Mae hi hefyd yn cytuno ac anghytuno ac yn rhoi rhesymau i gefnogi'r farn yn gyson.

Llafaredd a Darllen

Gweithgaredd 1 | Clip 28 – Cyfweliad: *Y Dyn Sbwriel*

Fel rhan o gyfres o wersi'n ymwneud â'r thema Llygredd, darllenodd y disgyblion *Diwrnod ym mywyd dyn sbwriel* allan o *Llyfr Gweithgareddau Taith Iaith 3*, Uned 3 (tudalen 32). Bu'r dosbarth cyfan yn trafod y darn ac esboniodd yr athro eiriau dieithr iddyn nhw. Wedyn, gofynnodd i'r disgyblion chwarae rôl, gydag un ohonyn nhw'n holi'r dyn sbwriel am ei waith. Bu'r disgyblion yn gweithio mewn paru i baratoi cwestiynau ar gyfer y cyfweliad.

Yma, rydyn ni'n gweld Emily'n darllen rhan gyntaf y darn ar goedd. Mae hi'n darllen yn hyderus a chyda mynegiant cynyddol. Mae'n amlwg ei bod wedi deall y darn yn llwyr oherwydd mae'n dewis ac yn dethol y prif bwyntiau'n gywir wrth chwarae rôl. Mae hi'n ymateb yn briodol i'w phartner ac yn rhoi rhesymau dilys dros ei barn. Mae'n siarad yn rhwydd gan ddefnyddio amrywiaeth cynyddol o ymadroddion a phatrymau brawddegol.

Gweithgaredd 2 | Clip 29 – Trafodaeth grŵp: *Y Ffair*

Yn ystod eu gwersi ar y thema Hamdden, bu'r dosbarth yn darllen y gerdd *Y Ffair* gan Nicholas Insall (*Poeth!*, gol. Non ap Emlyn). Cyfeiriodd yr athro at yr eirfa ar y dudalen er mwyn annog y disgyblion i ddehongli'r gerdd yn annibynnol. Wrth gynhesu'r dosbarth, defnyddiodd ddisg CBAC, *Gwneud y Defnydd Gorau o Gerddi* ac mewn gwaith grŵp bu'r disgyblion yn trafod eu profiadau yn y ffair gan fynegi barn a chynnig rhesymau. Nododd hefyd y byddai angen iddyn nhw drosglwyddo sgiliau a gwybodaeth o'u gwersi Saesneg wrth iddyn nhw drafod ac fe gawson nhw ddeg o gwestiynau i'w harwain drwy'r drafodaeth.

In this selection, Emily has fully understood the poem. She succeeds in selecting the main points and describes the content of her favourite verse giving reasons for her opinion. She notes that her favourite image was 'sêr yn wincio' and gives a simple reason for this. She also expresses opinions effectively about issues beyond the poem, such as safety at fairs.

Reading

Activity 1 | Answering questions about *Tri... ar Drywydd y Tywydd* (Non ap Emlyn)

Pupils are occasionally given an opportunity to read independently from the extensive selection of suitable books in the classroom. Emily chose *Pobl* (Book 4) from the *Mater o Ffaith* series published by the WJEC. She had already read about some of the people in the book previously and during this activity she read *Tri... ar Drywydd y Tywydd*. When she had finished reading, she completed the worksheet.

**Mater o Ffaith – Pobl gan Non ap Emlyn Llyfr 4
Tri... ar Drywydd y Tywydd**

Darllenwch yr erthygl ac atebwch y cwestiynau yn Gymraeg.

1. Sefl person o Gyfraith sy'n cyflwyno'r tywydd ar y telusio?
Mae hi'n Person sy'n cyflwyno'r tywydd ar y telusio.
2. P'un sy'n dod i'r gogledd?
Mae Helen Williams yn dod o Fae Caerdydd.
3. P'un sy'n well am y cyntaf neu'n well am y cyntaf? Pryd?
Erinnald Siân goron Eisteddfod Geralltastrol yr Undod yn 1975.
4. Pa gyflwynwr oedd yn hysgu'r gwyddonwch yn yr ysgol?
Astronomedd Derek Ffrang - Lefel A.
5. At hi'n i'w enw'r ddechrauodd Derek weithio yn 1997?
Yn mis Medi 1977 dechreuodd Derek weithio ar BBC Wales Today.
6. Pa swydd gafodd Helen yn mis Hydref 1997?
Symundwr hi i weithio i'r Garddau Drywydd yn Llundain.
7. Pa nwr dida mas Helen yn chwarae badminton? Sut ydych chi'n gwybod?
Rodd Helen yn chwarae badminton dros Gymru am ym 100.
8. Pa wobr enillodd Siân yn 1995?
Yn 1995 enillodd Siân wobwr Ddarllenydd Tywydd Gorau Byd.
9. Ble oedd Derek yn parhobio cyn yrru i Wales Today?
10. Pwy sy'n dalu yn cyflwyno'r tywydd i'r BBC?
11. P'un sy'n siarad Cymraeg orau?
12. Hoffech chi gyflwyno'r tywydd? Pam?
Na, dwi - ddim eiddo gyflwyno'r tywydd.
Dwi i ddim yn hoffi Ffrang yn yr ysgol.

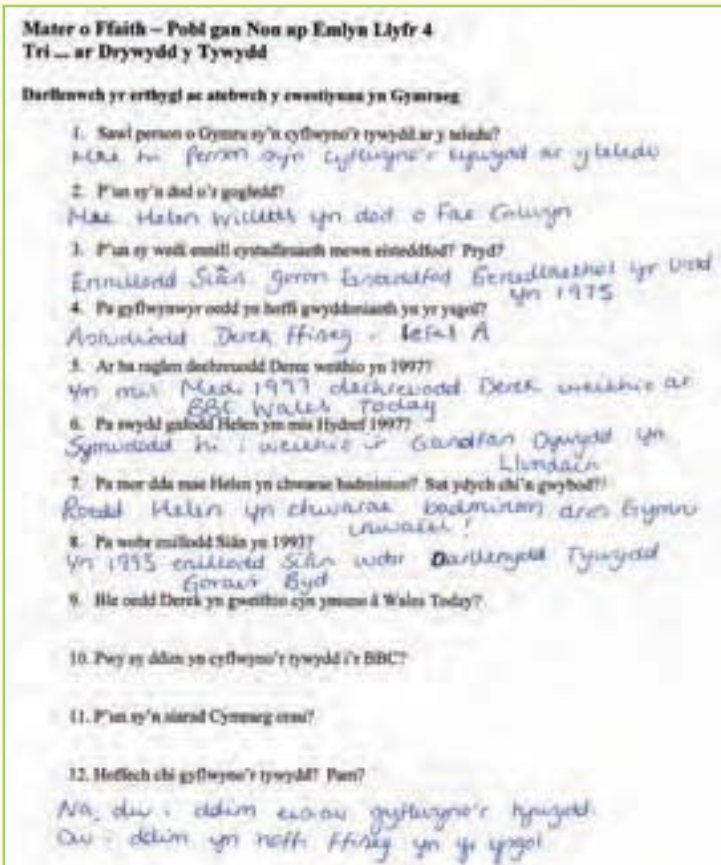
During the activity, Emily's teacher observed that she searched the text for the key words in the questions, e.g. specific dates, words such as 'badminton', 'eisteddfod', etc. She then tended to write the complete sentence in the answer, e.g. the answers to questions 5, 6 and 7 are taken directly from the book. Questions 9–11 require a little more interpretation and Emily has omitted these. In addition, the answer to question 4 is only partially correct. She manages to express an opinion in the last answer and gives a simple reason to support it. Emily has identified the main points, but as some of her answers are taken word for word from the book, there is no certainty that she has fully understood the content. She has also persevered with reading a longer text independently, although she has not yet finished the whole book.

Yn y detholiad hwn, gwelir bod Emily wedi deall y gerdd yn llawn. Mae'n llwyddo i ddethol y prif bwyntiau gan ddisgrifio cynnwys ei hoff bennill ac i gynnig rhesymau dros ei barn. Mae'n nodi mai'r 'sêr yn wincio' oedd ei hoff ddelwedd ac yn rhoi rheswm syml dros hynny. Mae hi hefyd yn mynegi barn yn effeithiol ar faterion y tu allan i'r gerdd megis diogelwch ffeiriau.

Darllen

Gweithgaredd 1 | Ateb cwestiynau ar *Tri... ar Drywydd y Tywydd* (Non ap Emlyn)

O bryd i'w gilydd, mae'r disgyblion yn cael cyfle i ddarllen yn annibynnol o'r dewis helaeth o lyfrau addas sydd ar gael yn y dosbarth. Dewisodd Emily'r gyfrol *Pobl* (Llyfr 4) o'r gyfres *Mater o Ffaith* a gyhoeddwyd gan CBAC. Roedd eisoes wedi darllen am rai o'r bobl yn y llyfr ac yn ystod y cyfnod dan sylw aeth ati i ddarllen *Tri... ar Drywydd y Tywydd*. Wedi gorffen darllen, aeth ati i lenwi'r daflen waith.

Wrth iddi weithio, sylwodd ei hathro fod Emily'n chwilio am eiriau allweddol o'r cwestiynau yn y testun, e.e. dyddiadau arbennig, geiriau megis 'badminton', 'eisteddfod', ac ati. Roedd hi'n tueddu wedyn i ysgrifennu'r frawddeg gyflawn yn yr ateb, e.e. mae'r atebion i gwestiynau 5, 6 a 7 wedi eu codi'n uniongyrchol o'r llyfr. Mae cwestiynau 9–11 yn gofyn am ychydig mwy o ddehongli a gadawodd Emily nhw allan. Hefyd, dim ond rhannol gywir yw'r ateb i gwestiwn 4. Mae'n llwyddo i fynegi barn yn yr ateb olaf ac yn rhoi rheswm syml i'w chefnogi. Mae Emily wedi dod o hyd i'r prif bwyntiau, ond gan ei bod wedi codi rhai atebion air am air o'r llyfr, ni ellir bod yn sicr ei bod wedi deall y cynnwys yn llawn. Mae hi hefyd wedi dyfalbarhau i ddarllen testun hirach yn annibynnol, er nad yw wedi gorffen y llyfr cyfan eto.

Reading And Writing

Activity 1 | Writing an article, *Sioe Ardderchog*, after gathering information from a diary and an e-mail

Emily undertook this task when her usual teacher was absent from school. The teacher supervising the class was not a Welsh speaker, so Emily was not given any assistance.

*At: Amber Jones
Pwnc: Sioe Gerdd
Amwyd Amber*

Helo, sut wyt ti? Rydw i wedi blino'n lân! Rydym ni wedi bod yn brysur iawn yn yr ysgol uchus y sioe gerdd - ymarfer bob nos. Llan a nos iau ac wedyn tri pherfformiad wythnos diwetha.

Dan y don oedd enw'r sioe. Hanes boddi Cantra'r Gwaelod oedd hi. Roeddwn ni wedi bod yn dyngu am Cantra'r Gwaelod yn yr ysgol, wedyn roedd pob dosbarth Bhwyddyn 9 wedi ysgrifennu un cân yn eu gwerni Cymraeg. Roedd Gareth Williams, ein athro Cymraeg wedi helpu tîpyn bach ac roedd Meryl Thompson yr athrawes gerdd wedi ysgrifennu'r mîsai. Y gân orau yn y sioe yn fy marn i oedd 'Ffory', sef cân fy nosbarth i.

Roeddwn i yn y corus. Roedd llawer iawn o waith dyngu caneuon gyda ni a hefyd roedd rhaid i ni ddyngu dawnsio. Ar y dechrau roeddwn i'n stiff iawn ond nawr rydw i'n ffit. Roedd yn llawer o hwyl a mwynhewals i.

Roedd rhai rhieni'n cwyno achos doedd eu plant nhw ddim wedi cael prif ran. Dydy hi ddim yn deg mai dim ond y ddisgyblion sy'n gallu canu a dawnsio sy'n cael prif ran medden nhw. Ond dw i ddim yn cytuno achos mae pawb yn gallu gwneud rhywbeth fel helpu gyda'r set a'r llywyfan, y dillad a'r prop.

Dyma ni am nawr - rwy'n mynd i'r gwely am hŷ. Ysgrifennu i ddweud beth wyt ti wedi bod yn wneud.

Hwy!

Jasmine

Dyddiadur Meryl Thompson

Dydd Mawrth 23 Mawrth
Dilch beth! Mae perfformiad cyntaf 'Dan y Don' ddechrau. Troseddwn i dydd wedi gwerthu a'r newydd yn llawn. Disgyblion yn nerfus iawn,Jason yn canu'r un penall diwysaith - sylwedd neli felly dim etc!

Idu 24 Mawrth
Dim ond hanner llawn oedd y newydd heno - noson caws a gwin yn y Pheonia a llawer wedi hysgu yno. Perfformiad ardderchog - dim hys nerfus a neb yn cynhyssu penillion. Gohelydd y bapur lleol wedi dod i dymuni lluniau a siarad a rhai o'r cast.

Gwener 25 Mawrth
Y perfformiad gorau heno. Y cast yn canu ac yn dawnsio'n llawn bywyd. Newydd yn llawn unwaith etc, pawb wedi mwynhau a'r gyswllt i dydd ar eu trôd ar y dweud. Ces i ffordu dan y cast. Rwyd y seandeth hwyd yn hapus iawn.

- Erthygl i bapur lleol**
Cofiwch roi teitl addas i'r erthygl, gorffen yn addas a dweud
- pwy oedd yn perfformio
  - ble a pryd roeddwn nhw'n perfformio
  - beth oedd teitl y sioe a beth oedd y stori
  - pwy ysgrifennodd y sioe
  - sut oedd perfformiad bob nos
  - pam roedd rhai yn cwyno.

Darllen ac Ysgrifennu

Gweithgaredd 1 | Ysgrifennu erthygl 'Sioe Ardderchog' ar ôl casglu gwybodaeth o ddyddiadur ac e-bost

Gwnaeth Emily'r dasg hon pan oedd ei hathro arferol yn absennol o'r ysgol. Nid oedd yr athrawes oedd yn goruchwylio'r dosbarth yn medru'r Gymraeg, felly ni chafodd unrhyw gymorth.

*AI: Amber Jones
Pwnc: Sioe Gerdd
Anweyl Amber*

Helo, sut wyt ti? Rydych chi wedi blino'n ldn! Rydych chi ni wedi bod yn brysur iawn yn yr ysgol uchos y sioe gerdd - ymarfer bob nos. Llan a nos iau ac wedym tri pherfformiad wythnos diwetha.

Dan y don oedd eme'r sioe. Hanes boddi Cantr y Gwaelod oedd hi. Roeddwn ni wedi bod yn dyngu am Cantr y Gwaelod yn yr ysgol, wedym roedd pob dosbarth Bheyddym 9 wedi ysgrifennu un can yn eu gwerst Cymraeg. Roedd Gareth Williams, ein athro Cymraeg wedi helpu tipyn bach ac roedd Meryl Thompson yr athrawes gerdd wedi ysgrifennu'r mheig. Y gân orau yn y sioe yn fy marn i oedd 'Tfory', sef can fy nosbarth i.

Roeddwn i yn y corus. Roedd llawer iawn o waith dyngu caneuon gyda mi a hefyd roedd rhaid i mi ddyngu dawasio. Ar y dechrau roeddwn i'n stiff iawn ond nawer rydych chi i'n ffit. Roedd yn llawer o hwyl a mwynheuai i.

Roedd rhai rhieni'n cwyno achos doedd eu plant nhw ddim wedi cael prof ran. Dydy hi ddim yn deg mai dim ond y dangllyon sy'n gallu canu a dawasio sy'n cael prof ran medden nhw. Ond dych chi i ddim yn cytuno achos mae pawb yn gallu gwneud rhywbeth fel helpu gyda'r set a'r llyrfan, y dillad a'r prysg.

Dyna ni am nawer - rwy'n mynd i'r gwely am hoes. Ysgrifennu i ddweud beth wyt ti wedi bod yn wneud.

Hwyl

Jasmine

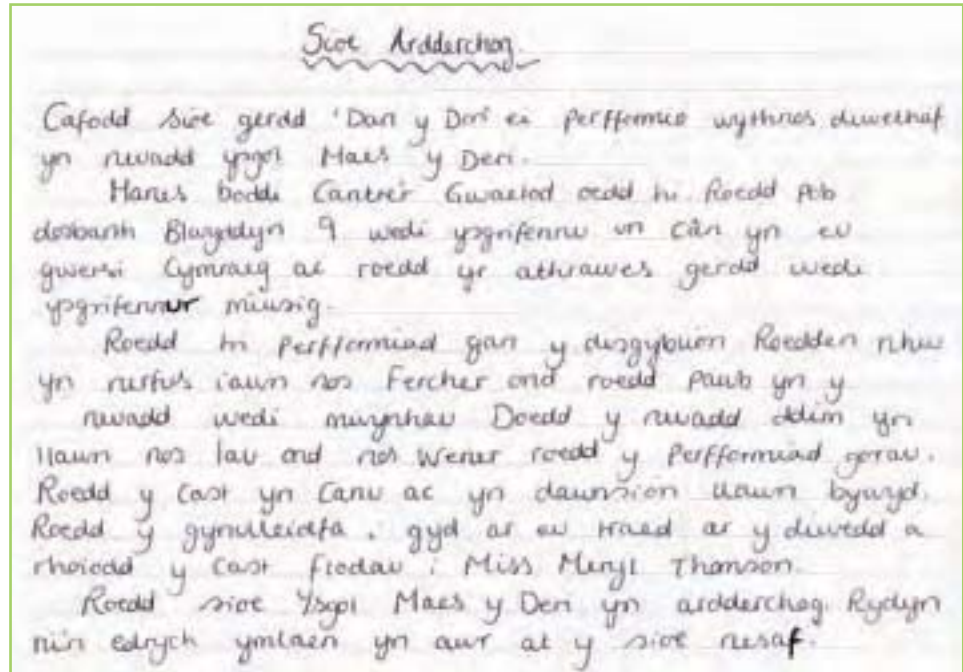
Dyddiadur Meryl Thompson

Dyddiad Mersker 23 Mawrth
Dich chi i bwy! Mae perfformiad cyntaf Dan y Don' drostod. Tocymudh i dydd wedi gwerthu a'r newydd yn llawn. Disgyllyon yn nerfus iawn, jason yn canu'r un penall diwngwath - tydweddi neb felly dim oti!

Idu 24 Mawrth
Dim ond hawer llawn oedd y newydd heno - noson saws a gwln yn y Ploctia a llawer wedi hysgud ync. Perfformiad ardderchog - dim mor nerfus a neb yn cynhyso penallion. Gobeidd y papur lleol wedi deol i dymuni llyniaru a siarod a vhai o'r east.

Gwener 25 Mawrth
Y perfformiad gorau heno. Y east yn canu ac yn dawasio'n llawn bymyd. Newydd yn llawn unwaith etz, pawb wedi mwynheuai a'r dymuniadau i dydd ar eu troed ar y dweud. Ces i fuddu dan y east. Wred y sennadeth hffyd yn karpia iawn.

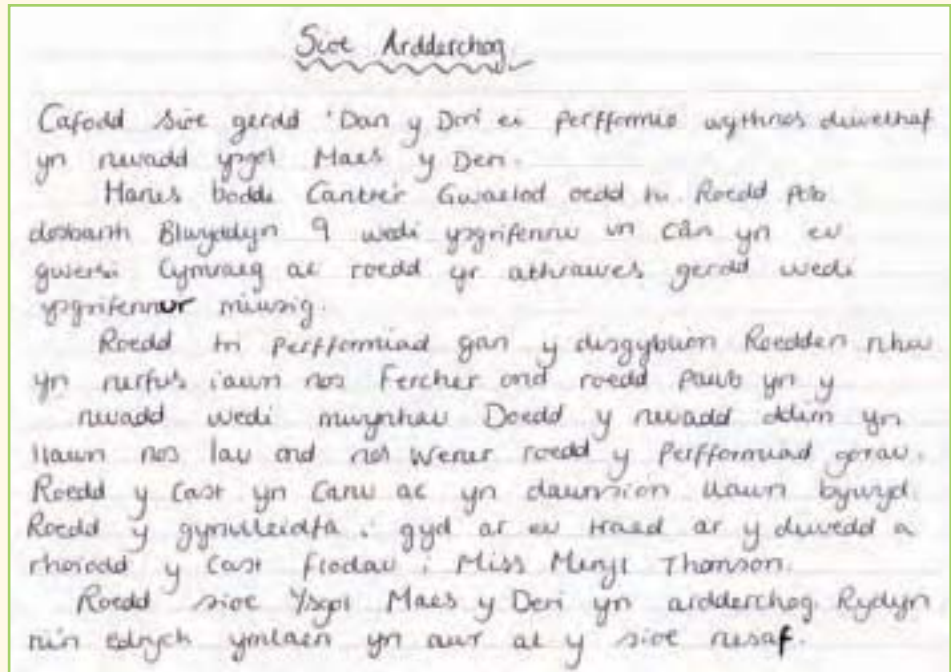
- Erthygl i bapur lleol**
Cofiwch roi teitl addas i'r erthygl, gorfenn yn addas a dweud
- pwy oedd yn perfformio
  - ble a pryd roeddwn nhw'n perfformio
  - beth oedd teitl y sioe a beth oedd y stori
  - pwy ysgrifennodd y sioe
  - sut oedd perfformiad bob nos
  - pam roedd rhai yn cwyno.

Emily has presented reasonably comprehensive information about the musical. She has followed the instructions, choosing a title appropriate to the content and fulfilled all the requirements of the guidelines except for the last point. She has taken many of the sentences directly from the passages but has selected them carefully to include the relevant points only. She has gathered information from more than one source and she has used it to produce a short article. She has a sound grasp of the form and the work contains paragraphs, which contributes to a simple but effective presentation.

Activity 2 | Review: *Ar y Beic i Ewrop* (Elin Meek, *Tonlc series*)

As part of their work on Travel and Holidays, the pupils read *Ar y Beic i Ewrop* as a class. After they had finished reading the book, they were asked to review it independently. The pupils were familiar with answering questions about short passages and books, but they had not written a review before. To make the task less daunting, the teacher did not ask them to write the review immediately, but gave them a number of points they could use to structure their reviews.

Mae Emily wedi cyflwyno gwybodaeth eitha llawn am y sioe gerdd. Mae wedi dilyn y cyfarwyddiadau, gan ddewis teitl addas i'r cynnwys ac ateb yr holl ofynion yn y canllawiau heblaw am y pwynt olaf. Mae wedi codi llawer o frawddegau'n uniongyrchol o'r darnau ond mae wedi eu dethol yn ofalus er mwyn cynnwys y pwyntiau perthnasol yn unig. Mae wedi cywain gwybodaeth o fwy nag un ffynhonnell ac mae wedi ei defnyddio i gynhyrchu erthygl fer. Mae ganddi afael sicr ar y ffurf ac mae'r gwaith yn cynnwys paragraffau sy'n cyfrannu at gyflwyniad syml ond effeithiol.

Gweithgaredd 2 | Adolygiad: Ar y Beic i Ewrop (gan Elin Meek, cyfres Tonlc)

Fel rhan o'u gwaith ar Deithio a Gwyliau, roedd y disgyblion yn darllen *Ar y Beic i Ewrop* fel llyfr dosbarth. Ar ôl iddyn nhw orffen darllen y llyfr, cawson nhw dasg annibynnol i'w chwblhau, sef ysgrifennu adolygiad o'r llyfr. Roedd y disgyblion yn gyfarwydd ag ateb cwestiynau am ddarnau byrion ac am lyfrau, ond doedden nhw ddim wedi ysgrifennu adolygiad o'r blaen. Rhag eu digalonni, penderfynodd yr athro beidio â gofyn iddyn nhw ysgrifennu'r adolygiad yn syth, ond yn hytrach, rhoiodd nifer o bwyntiau y gallen nhw eu defnyddio fel ffrâm i'w hadolygiad.

Ar y Beic i Ewrop

- Enw'r llyfr
- Enw'r awdur
- Math o lyfr
- Thema'r llyfr
- Mwy o fanylion am y cynnwys
- Hoff ddarn
- Darn dw i ddim yn hoffi
- Barn am y lluniau
- Dylai pobl ddarllen y llyfr? Pam?

Ar y Beic i Ewrop

Dw i wedi darllen llyfr Cymraeg Ewrop llyfr ydy Ar y Beic i Ewrop. Enw'r awdur ydy Elen Meir.

Stori am deulio ydy'r llyfr hon. Mae dau person yn mynd i Ewrop ar foto-beic. Mae'n rhwng gwrsed llawer o betbau cuddorol a gwelir rhwng llawer o lefydd gwahanol. Ynweith rhwng a nifer o wledydd.

'Y darn dw i'n hoffi orau yn y llyfr ydy'r cerdd bla roedd y ferch yn gwrsed bra o dan ei scalded ledr. Roedd yn ddolwr. 'Y darn dw i ddim yn hoffi yn y llyfr ydy Auschwitz achos roedd e'n drist iawn.

Mae'r llyfr yn y llyfr yn wych. Dw i'n meddwl bod y lluniau yn helpu pobl i deall y llyfr yn gwell.

Dylai pobl i'fanc darllen y llyfr. Byddan nhw'n dyggu llawer o betbau cuddorol am y byd.

Ar ôl darllen y llyfr hoffwn i mynd i'r ffrainc achos mae llawer o wled yna. Dw i'n meddwl gweld y cloc ar Newydd y Dre, Sgwâr Wenselair a Joco Wow! Mae'n sunion i'w gweld.

Dw i wedi mynnhau darllen 'Ar y Beic i Ewrop'. Darllenwch e. Mae'n arbelynegol!

The review is full of information and is very readable. Emily has proved that she is able to read a complete text with support. Her answer shows an understanding of the main ideas, events and characters and she has selected the main points. Emily expresses simple opinions and occasionally offers a reason, e.g. 'Y darn dw i ddim yn hoffi yn y llyfr ydy Auschwitz achos roedd e'n drist iawn', but she does not elaborate beyond this.

Ar y Beic i Ewrop

- Enw'r llyfr
- Enw'r awdur
- Math o lyfr
- Thema'r llyfr
- Mwy o fanylion am y cynnwys
- Hoff ddarn
- Darn dw i ddim yn hoffi
- Barn am y lluniau
- Ddylai pobl ddarllen y llyfr? Pam?

Ar y Beic i Ewrop

Dw i wedi darllen llyfr Cymraeg Enw'r llyfr ydy 'Ar y Beic i Ewrop' Enw'r awdur ydy Elen Meir.

Ston art dechreu ydyr dyfwr yma. Mae dau person yn mynd i Ewrop ar foto-beic. Mae'n rhwng gwaith llawer o beiriau ddi-ddorol a gwelir rhwng llawer o lefydd gwahanol. Ynweithm rhwng a nifer o wledydd.

'Y darn dw i'n hoffi orau yn y llyfr oedd bla roedd y ferch yn gwrsgo bra o dan ei siaced ledr. Roedd yn ddomio. 'Y darn dw i ddim yn hoffi yn y llyfr ydy Auschwitz achos roedd en drist iawn.

Mae'r lluniau yn y llyfr yn wych. Dw i'n meddwl bod y lluniau yn hysgu pobl i ddaid y llyfr yn gwell.

Dylai pobl i'w darllen y llyfr. Byddan rhwng dyfwr llawer o beiriau ddi-ddorol am y byd.

Ar ôl darllen y llyfr hoffwn i mynd i Frainc achos mae llawer o wled yma. Dw i eisiau gweld y cloc w Newydd y Dre, Sgwâr Wenselak a Joe Wou! Mae'n rhwng i'w gweld.

Dw i wedi mynegi darllen 'Ar y Beic i Ewrop' Darllenwch e. Mae'n ardderchog!

Mae'r adolygiad yn llawn gwybodaeth ac yn ddarllenadwy iawn. Mae Emily wedi profi ei bod yn gallu darllen testun cyflawn o gael cynhaliadaeth. Mae ei hateb yn dangos dealltwriaeth o'r prif syniadau, y digwyddiadau a'r cymeriadau ac mae wedi dewis a dethol y prif bwyntiau. Mae Emily'n mynegi barn syml gan gynnig ambell reswm, e.e. 'Y darn dw i ddim yn hoffi yn y llyfr ydy Auschwitz achos roedd e'n drist iawn' ond dydy hi ddim mewn gwirionedd yn manylu.

Writing

Activity 1 | A letter of complaint

Whilst working on the theme Holidays, the pupils had been discussing a disastrous holiday. For homework, they were asked to write a letter of complaint to the holiday company outlining some of the problems. The teacher reminded them about the lay-out of a formal letter and also encouraged them to refer to their books and the dictionary for assistance if necessary.

As Emily chose to use a computer to undertake this work, the finished piece is readable. Her awareness of the lay-out and format of a formal letter ensures that the work is presented effectively. She develops her ideas logically, beginning with the journey and moving on to discuss the hotel, using words such as 'brwnt', 'bach', and 'poeth' to describe it. She has selected words and phrases suitable for the purpose and has begun to create effects, e.g. by using the adjective 'ffioidd' to describe

Ysgrifennu

Gweithgaredd 1 | Llythyr cwyn

Fel rhan o'u gwaith ar y thema Gwyliau, bu'r disgyblion yn gwneud gwaith llafar ar wyliau trychinebus. Fel gwaith cartref, gofynnwyd i'r disgyblion ysgrifennu llythyr cwyn i'r cwmni gwyliau'n amlinellu rhai o'r problemau. Atgoffodd yr athro nhw o ffurf y llythyr ffurfiol. Anogodd nhw hefyd i gyfeirio at eu llyfrau a'r geiriadur am gymorth pe bai angen.

Dewisodd Emily wneud y gwaith hwn ar gyfrifiadur, felly mae'n ddarllenadwy a chan ei bod yn ymwybodol o ffurf a fformat y llythyr ffurfiol, mae wedi ei gyflwyno'n effeithiol. Mae'n datblygu ei syniadau'n synhwyrol, gan ddechrau gyda'r daith ac yna mae'n manylu ar y gwesty – 'brwnt', 'bach', 'poeth' yw'r geiriau sy'n cael eu defnyddio i'w ddisgrifio. Mae wedi dethol geiriau ac ymadroddion addas i'r pwrpas, gan ddechrau creu effeithiau, e.e. drwy ddefnyddio'r

the food and 'andefnyddiol' to describe the hotel manager. Her teacher noted that she made significant use of her dictionary for this work. The work is appropriately paragraphed and includes a range of fairly accurate constructions and phrases which give the work a Welsh flavour, e.g. 'Mae rhaid i fi ddweud...', 'Dylech chi weld...'. Emily has spelt most words correctly and her punctuation is usually appropriate.

Activity 2 | A report on a game

As part of their work on Leisure, the pupils had been discussing sport. They were asked to bring examples of newspaper reports about different games to the lesson. They then discussed the features associated with the form of a newspaper report and practised transferring vocabulary and patterns associated with leisure that they had already learnt to the context of a newspaper report. The work below was completed as homework.

Morgannwg v Gwlad yr Haf

Roedd dydd Sadwrn diwethaf yn prysig iawn i Morgannwg achos roedden nhw yn chwarae yn erbyn Glad yr Haf yn y cwpan. Roedd y gêm am hanner awr wedi unarddeg tan chwech o'r gloch. Roedd y gêm yn Gerddi Sophia yn Nghaerdydd. Gêm un dydd oedd e. Daeth llawer o cefnogwyr i weld y gêm ac roedd awyrgylch da yn cae trwy'r dydd.

Morgannwg oedd yn batio cyntaf. Batio nhw'n dda iawn. Roedd Robert Croft yn chwarae i Morgannwg a sgoriodd e pedwar deg naw rhediad. Y sgôr ar ôl cynnod batio Morgannwg oedd dau cant pump deg rhediad.

Roedd y gêm yn sialens fawr i Morgannwg. Roedd rhaid bowlio'n dda iawn nawr a stopio Gwlad yr Haf i sgorio llawer. Roedd Justin Langer yn chwarae i Gwlad yr Haf, a batiodd e'n dda iawn.

Ond bowlodd Robert Croft yn wych iawn hefyd. Ar ôl i Langer sgorio pedwar deg pedwar, daliodd y wicedwr e. Robert Croft oedd yn bowlio ac roedd y tim yn hapus iawn achos roedd Langer yn batio'n dda.

Robert Croft yn bowlio i Morgannwg

Justin Langer yn batio i Gwlad yr Haf

Ar ôl dal Langer allan, roedd Gwlad yr Haf mewn trafferth a syrthiodd tri wiced arall yn gyflym. Ond roedd bowlwyr Gwlad yr Haf yn 'stubborn' a dechreuon nhw sgorio llawer. Yn y diwedd roedd hi'n gêm agos a cyffrous iawn. Roedd Gwlad yr Haf yn dda iawn, ond roedd Morgannwg yn orau a nhw enillodd. Y sgôr yn y diwedd oedd dau cant pump deg i Morgannwg a dau cant pedwar deg chwech rhediad i Gwlad yr Haf.

Pob lwc i Morgannwg yn y gêm nesaf yn erbyn swydd Sussex. Rhaid i'r tim ymarfer yn galed iawn nawr achos mae Sussex yn chwarae'n dda ar hyn o bryd ac mae pawb yn gobethio bydd Morgannwg yn ennill y cwpan i Cymru.

ansoddeiriau 'ffiaidd' am y bwyd ac 'andefnyddiol' am bennaeth y gwesty. Nododd ei hathro ei bod wedi defnyddio llawer ar ei geiriadur ar gyfer yr elfen hon o'r gwaith. Mae'r gwaith wedi ei baragraffu'n addas ac fe geir ystod o gystrawennau ac ymadroddion sy'n weddol gywir ac sy'n rhoi nawys Gymraeg i'r gwaith, e.e. 'Mae rhaid i fi ddweud...', 'Dylech chi weld...'. Mae Emily wedi sillafu'r rhan fwyaf o'r geiriau'n gywir ac mae'r atalnodi'n briodol fel arfer.

Gweithgaredd 2 | Adroddiad ar gêm

Fel rhan o'u gwaith ar Hamdden, bu'r disgyblion yn trafod chwaraeon. Gofynnwyd iddyn nhw ddod ag enghreifftiau o adroddiadau papur newydd ar wahanol gemau i'r wers a chafwyd trafodaeth ar nodweddion y ffurf cyn i'r disgyblion fynd ati i ymarfer trosglwyddo patrymau a geirfa hamdden roedden nhw eisoes wedi eu dysgu i gyd-destun adroddiad papur newydd. Ysgrifennwyd y gwaith isod fel gwaith cartref.

Morgannwg v Gwlad yr Haf

Roedd dydd Sadwrn diwethaf yn pwysig iawn i Morgannwg achos roedden nhw yn chwarae yn erbyn Gwlad yr Haf yn y cwpan. Roedd y gêm am hanner awr wedi unarddeg tan chwech o'r gloch. Roedd y gêm yn Gerddi Sophia yn Nghaerdydd. Gêm un dydd oedd e. Daeth llawer o cefnogwyr i weld y gêm ac roedd awyrgylch da yn cae trwy'r dydd.

Morgannwg oedd yn batio cyntaf. Batio nhw'n dda iawn. Roedd Robert Croft yn chwarae i Morgannwg a sgoriodd e pedwar deg naw rhediad. Y sgôr ar ôl cyfnod batio Morgannwg oedd dau cant pump deg rhediad.

Roedd y gêm yn sialens fawr i Morgannwg. Roedd rhaid bowlio'n dda iawn nawr a stopio Gwlad yr Haf i sgorio llawer. Roedd Justin Langer yn chwarae i Gwlad yr Haf, a batioodd e'n dda iawn.

Onid bowliodd Robert Croft yn wych iawn hefyd. Ar ôl i Langer sgorio pedwar deg pedwar, daliodd y wicedwr e. Robert Croft oedd yn bowlio ac roedd y tîm yn hapus iawn achos roedd Langer yn batio'n dda.

Robert Croft yn bowlio i Morgannwg

Ar ôl dal Langer allan, roedd Gwlad yr Haf mewn trafferth a syrthiodd tri wiced arall yn gyflym. Ond roedd bowlwyr Gwlad yr Haf yn 'stubborn' a dechreuon nhw sgorio llawer. Yn y diwedd roedd hi'n gêm agos a cyffrous iawn. Roedd Gwlad yr Haf yn dda iawn, ond roedd Morgannwg yn orau a nhw enillodd. Y sgôr yn y diwedd oedd dau cant pump deg i Morgannwg a dau cant pedwar deg chwech rhediad i Gwlad yr Haf.

Pob lwc i Morgannwg yn y gêm nesaf yn erbyn swydd Sussex. Rhaid i'r tîm ymarfer yn galed iawn nawr achos mae Sussex yn chwarae'n dda ar hyn o bryd ac mae pawb yn gobeithio bydd Morgannwg yn ennill y cwpan i Cymru.

Justin Langer yn batio i Gwlad yr Haf

Emily particularly enjoys using the computer and she has taken advantage of her computer skills to include pictures and suitable captions in her report which has enabled her to present her work appropriately. The report is well-organised, beginning with the teams and the location before moving on to discuss the action and the next game. She shows a sound grasp of the form of a newspaper report. She adheres to the facts and attempts to create atmosphere in the penultimate paragraph. She occasionally expresses opinions, e.g. '...achos mae Sussex yn chwarae'n dda ar hyn o bryd'. Paragraphs are appropriate but she could have included more detail as she concentrates on the contribution of only two players. Although the imperfect form 'Roedd...' is used a great deal, she does vary constructions and verb tenses, e.g. 'Dydd Sadwrn, roedd...', 'Roedd y gêm...', 'Ond bowliodd Robert Croft...', 'Gêm un dydd oedd e', 'Y sgôr ar ôl cyfnod batio Morgannwg oedd...', 'Ar ôl i Langer sgorio...'. Most of the words are spelt correctly and punctuation is appropriate.

Activity 3 | Writing a poem

During their lessons on Leisure, the pupils read the poem *Y Ffair* by Nicholas Insall (*Poeth!*, ed. Non ap Emlyn). The teacher used the WJEC disc, *Gwneud y Defnydd Gorau o Gerddi*, to prepare the class and the pupils discussed their experiences at the fair in groups, expressing opinions and giving reasons. Before beginning to write, the pupils worked in groups to brainstorm adjectives and similes.

Mae Emily'n arbennig o hoff o ddefnyddio'r cyfrifiadur ac felly manteisiodd ar ei sgiliau cyfrifiadurol i dynnu lluniau i mewn i'w hadroddiad ac i ysgrifennu capsiynau addas fel ei bod yn gosod ei gwaith yn briodol. Mae'r adroddiad yn drefnus, gan ddechrau gyda'r timau a'r lleoliad cyn symud ymlaen i drafod y chwarae a'r gêm nesaf. Mae'n dangos gafael sicr ar ffurf adroddiad papur newydd. Mae'n cadw at y ffeithiau ac mae'n ceisio creu rhywfaint o awyrgylch yn y paragraff olaf ond un. Ceir ambell enghraifft o fynegi barn, e.e. '...achos mae Sussex yn chwarae'n dda ar hyn o bryd'. Mae'r paragraffu'n addas ond gallai fod wedi cynnwys mwy o fanylion gan ei bod yn canolbwyntio ar gyfraniad dau chwaraewr yn unig. Er bod llawer o ddefnydd o 'Roedd...', mae'n amrywio rhywfaint ar ei chystrawennau ac amser y ferf, e.e. 'Dydd Sadwrn, roedd...', 'Roedd y gêm...', 'Ond bowliodd Robert Croft...', 'Gêm un dydd oedd e', 'Y sgôr ar ôl cyfnod batio Morgannwg oedd...', 'Ar ôl i Langer sgorio...'. Mae'r rhan fwyaf o'r geiriau wedi eu sillafu'n gywir ac mae'r atalnodi'n addas.

Gweithgaredd 3 | Ysgrifennu cerdd

Yn ystod eu gwersi ar y thema Hamdden, bu'r dosbarth yn darllen y gerdd *Y Ffair* gan Nicholas Insall (*Poeth!*, gol. Non ap Emlyn). Wrth gynhesu'r dosbarth, defnyddiodd yr athro ddisg CBAC, *Gwneud y Defnydd Gorau o Gerddi* ac mewn gwaith grŵp bu'r disgyblion yn trafod eu profiadau yn y ffair gan fynegi barn a chynnig rhesymau. Cyn dechrau ysgrifennu, bu'r disgyblion yn gweithio mewn grwpiau i daflu syniadau am ansoddeiriau a chymariaethau.

This poem shows Emily's creative talents. She has a vivid imagination and, with the aid of a dictionary, she has managed to create a very original and effective description. She has followed the guidelines given to her and created a number of impressive similes, e.g. 'Sgrechiais i fel clown ar yr olwyn fawr'. She has also included phrases from the poem in original similes, e.g. '...fel sêr yn wincio ar y stondinau'. She has, therefore, selected words and phrases and used language purposefully to create a detailed picture. The spelling and punctuation are appropriate, but she has not mutated after the concise form of the verb. The work has been presented very effectively on a black background.

Activity 4 | A speech expressing an opinion about school uniform

The class had been given the opportunity to practise expressing opinions orally in a variety of contexts. Now, in order to revise vocabulary and phrases learnt earlier in the key stage, the teacher asked the pupils to express their opinions about school uniform. Before beginning to write, they were reminded about the format of a speech and about previous work undertaken in their English lessons. The teacher gave them a five point plan to follow as well as a number of useful phrases.

Ysgrifennwch araith yn mynegi eich barn am wisg ysgol. Cofiwch wneud y pethau yma

- 1 Cyfarch y gynulleidfa
- 2 Beth yw'r pwnc a beth yw eich barn
- 3 Mwy o resymau dros eich barn
- 4 Ochr arall y ddadl
- 5 Cloi yr araith

Dyma rai ymadroddion defnyddiol.

Rydw i'n meddwl .... achos
Yn fy marn i
Rydw i'n credu ...
Dydw i ddim yn meddwl
Dydy hi ddim yn deg
Ar y naill law .... ond ar y llaw arall...
Un rheswm ...

Mae'r gerdd yn dangos doniau creadigol Emily. Mae ganddi ddychymyg byw a, gyda chymorth geiriadur, mae hi wedi llwyddo i greu disgrifiad gwreiddiol ac effeithiol iawn. Mae wedi dilyn y canllawiau a roddwyd iddi ac mae wedi creu nifer o gymariaethau cofiadwy, e.e. 'Sgrechiais i fel clown ar yr olwyn fawr'. Yn ogystal, mae hi wedi defnyddio ymadroddion o'r gerdd mewn cymariaethau gwreiddiol, e.e. '...fel sêr yn wincio ar y stondinau'. Gwelir, felly, ei bod wedi dethol geiriau ac ymadroddion a defnyddio iaith yn fwiadol i greu darlun manwl. Mae'r sillafu a'r atalodi'n briodol, ond dydy hi ddim wedi treiglo ar ôl ffurf gryno'r ferf. Mae'r gwaith wedi ei gyflwyno'n effeithiol iawn drwy osod y testun ar gefndir du.

Gweithgaredd 4 | Araith yn mynegi barn ar wisg ysgol

Bu'r dosbarth yn ymarfer eu sgiliau mynegi barn ar lafar ar amrywiaeth o wahanol bynciau. Er mwyn adolygu geirfa ac ymadroddion a ddysgodd y disgyblion yn gynharach yn y cyfnod allweddol, gofynnodd yr athro iddyn nhw fynegi barn am wisg ysgol. Cyn dechrau ysgrifennu, atgoffodd nhw o ffurf araith, gan gyfeirio at waith a wnaed ganddyn nhw yn eu gwersi Saesneg. Rhoddodd gynllun pum pwynt iddyn nhw i'w ddilyn yn ogystal â nifer o ymadroddion defnyddiol.

Ysgrifennwch araith yn mynegi eich barn am wisg ysgol. Cofiwch wneud y pethau yma

- 1 Cyfarch y gynulleidfa
- 2 Beth yw'r pwnc a beth yw eich barn
- 3 Mwy o resymau dros eich barn
- 4 Ochr arall y ddadl
- 5 Cloi yr araith

Dyma rai ymadroddion defnyddiol.

Rydw i'n meddwl .... achos

Yn fy marn i

Rydw i'n credu ...

Dydw i ddim yn meddwl

Dydy hi ddim yn deg

Ar y naill law .... ond ar y llaw arall...

Un rheswm ...

Anrwyf gyf-ddisgyblion

Dw i yma heddiw i berswadio chi fod dim eisiau gwisgo ysgol. Mae llawer o renyddau gyda fi. Does dim llawer o blant yn hoffi gwisgo ysgol achos dydyn nhw ddim yn hoffi gwisgo dilled dw. Dydy gwisgo ysgol ddim yn gyffwrddus ac mae'n hyspwrddu a diflas yn fy marn i. Hefyd, mae'n ddrud iawn ac yn gwrwdd. Bawb edrych yr un fath a pawb arall. Dyna pam dw i'n credu dylen ni Cael gwisgo dilled ein hun i ddedd yr ysgol.

Meddyliwch am hyn, mae pawb yn edrych fel pobl mewn argradd ac mae'n dilled yn mynd yn ffrunt iawn erbyn dweud y tymor. Hefyd, mae'n dilled yn rhy oer yn y gaeaf ac yn rhy boeth yn yr haf. Rydw i'n credu dylai'r athrawon wisgo dilled arbennig os ydyr disgyblion yn gwisgo gwisgo ysgol. Ydych chi'n lyngio?

Ar y llaw arall, mae pobl yn dweud ein bod ni'n edrych yn dda yn ein gwisgo ysgol ~~achos~~ os mae Cyngorod new rhywberth arall. Hefyd, mae pobl yn dweud dydy ni ddim yn deif fod plant yn Cael eu bawb yn dilled eu hunan os does dim arian gyda nhw i ddiwyn y ffasiwn. Sbwret! Ydych chi wedd gweld pris gwisgo ysgol?

I gion dw i'n gofyn i chi brotestio gyda fi yn erbyn gwisgo ysgol. Ydych chi eisiau edrych fel pawb arall bob dydd? Dewch, protestiwch gyda fi. Dewch ar smic fory Gyda'n gilydd dyn ni'n gallu ennill.

Dioch am wrando

Emily has taken full advantage of the support available. She has followed the plan carefully and has included most of the phrases that were suggested. She has deliberately used words and phrases suitable for the purpose to express her opinion about school uniform and to attempt to persuade her audience. She has a sound grasp of the format of a speech and her work contains appropriate paragraphs and a variety of constructions, e.g. 'Dw i yma heddiw...', 'Dyna pam dw i'n credu dylen ni...', 'Ar y llaw arall, mae...'. She ends with an appeal to her audience, e.g. 'Dewch, protestiwch gyda fi', 'Gyda'n gilydd dyn ni'n gallu ennill'. Emily has produced a well-organised and clear piece of writing which contains appropriate punctuation and spelling; it is presented effectively.

Anrwyf gyf-ddisgyblion

Dw i yma heddiw i berswadio chi fod dim eisiau gwisg ysgol. Mae llawer o resymiau gyda fi. Does dim llawer o blant yn hoffi gwisg ysgol achos dydyn nhw ddim yn hoffi gwisgo dilled dw. Dydy gwisg ysgol ddim yn gyffwrddu ac mae'n hyspwrddu a diflas yn fy marn i. Hefyd, mae'n ddrud iawn ac yn gwrwdd. bawb edrych yr un fath a pawb arall. Dyna pam dw i'n credu dylen ni Cael gwisgo dilled ein hun i ddedd yr ysgol.

Meddyliwch am hyn, mae pawb yn edrych fel pobl mewn argradd ac mae'n dilled yn mynd yn ffrunt iawn erbyn dweud y tymor. Hefyd, mae'n dilled yn rhy oer yn y gaeaf ac yn rhy boeth yn yr haf. Rydw i'n credu dylai'r athrawon wisgo dilled arbennig os ydyr disgyblion yn gwisgo gwisg ysgol. Ydych chi'n lyngwio?

Ar y llaw arall, mae pobl yn dweud ein bod ni'n edrych yn dda yn ein gwisg ysgol ~~achos~~ os mae Cyngorodd new rhywberth arall. Hefyd, mae pobl yn dweud dydy ni ddim yn deif fod plant yn Cael eu bwlio yn dilled eu hunan os does dim arian gyda nhw i ddiwyn y ffasiwn. Sbwret! Ydych chi wedi gweld pris gwisg ysgol?

I gion dw i'n golygu i chi brotestio gyda fi yn erbyn gwisg ysgol. Ydych chi eisiau edrych fel pawb arall bob dydd? Dewch, protestiwch gyda fi. Dewch ar smic fony Gydan gilydd dyn ni'n gallu ennill.

Dioch am wrando

Mae Emily wedi manteisio'n llawn ar y cymorth a oedd ar gael. Mae wedi dilyn y cynllun yn ofalus, gan gynnwys y rhan fwyaf o'r ymadroddion a awgrymwyd. Mae wedi defnyddio geiriau ac ymadroddion addas i'r pwrpas yn fwriadol i fynegi ei barn am wisg ysgol ac i geisio perswadio ei chynulleidfa. Mae ganddi afael sicr ar ffurf yr araith ac mae ei gwaith yn cynnwys paragraffu addas ac amrywiaeth o gystrawennau, e.e. 'Dw i yma heddiw...', 'Dyna pam dw i'n credu dylen ni...', 'Ar y llaw arall, mae...'. Mae hi'n gorffen drwy apelio at ei chynulleidfa, e.e. 'Dewch, protestiwch gyda fi', 'Gyda'n gilydd dyn ni'n gallu ennill'. Mae'r gwaith yn drefnus a chlir, mae'r atalodi a'r sillafu'n briodol ac mae'r cyfan wedi ei gyflwyno'n effeithiol.

Activity 5 | A portrayal

The class was undertaking work on Describing People and the pupils had been learning different adjectives. To give them an opportunity to practise their recently acquired knowledge and language, the teacher asked them to write a portrayal of someone they admired. Emily chose to write about her grandmother.

Emily has produced a successful portrayal of her grandmother in this short piece. She opens and closes the piece with two short sentences which show how much her grandmother means to her. She uses language purposefully to create effects, e.g. 'Mae llygaid glas gyda hi, glas fel y môr yn yr haf'. She has a sound grasp of the form and uses a variety of fairly accurate constructions and phrases. However, some mistakes are evident when she tries to be ambitious, e.g. 'Os mae raffl yn y pentref...', and she often omits the prefixed pronoun, e.g. 'yn adnabod hi...', 'rwy'n credu bydd bywyd ni...'. Emily expresses her opinion about her grandmother clearly and includes some reasons to support her opinion, e.g. when explaining her rosy cheeks. She has used paragraphs and punctuation to produce a well-organised and clear piece of writing. The work is readable and effectively presented and it has a natural Welsh flavour.

Mae Emily wedi llwyddo i dynnu darlun da o'i mam-gu yn y darn byr hwn. Mae hi'n agor ac yn cloi'r darn gyda dwy frawddeg fer sy'n cyfleu gymaint y mae'n ei feddwl o'i mam-gu. Yma, mae hi'n defnyddio iaith yn fwriadol i greu effeithiau, e.e. 'Mae llygaid glas gyda hi, glas fel y môr yn yr haf'. Mae ganddi afael sicr ar y ffurf ac mae'n defnyddio amrywiaeth o gystrawennau ac ymadroddion sy'n weddol gywir er bod rhai gwallau yma wrth iddi geisio bod yn uchelgeisiol, e.e. 'Os mae raffl yn y pentref...', ac mae hi'n aml yn hepgor y rhagenw blaen, e.e. 'yn adnabod hi...', 'rwy'n credu bydd bywyd ni...'. Mae Emily wedi mynegi ei barn am ei mam-gu'n glir ac wedi cynnwys ambell reswm i gefnogi'r farn honno, e.e. wrth esbonio'i bochau cochion. Mae hi wedi defnyddio paragraffu ac atalnodi i gynhyrchu gwaith ysgrifennu trefnus a chlr. Mae'r gwaith yn ddarllenadwy ac wedi ei gyflwyno'n effeithiol ac mae naws Gymraeg iddo.

Summary and overall judgement

Oracy

Consideration was given to Levels 6 and 7 when evaluating Emily's Oracy work.

Emily speaks with confidence in a variety of different situations, e.g. during presentations, role-play and group discussions. Taking into consideration all the oral activities and all the activities where she responded orally to reading, Emily speaks *fluently and reasonably accurately in different situations and contexts*, which is a feature of Level 7, but she has not yet mastered the natural syntax of the spoken language. When agreeing and disagreeing with other members of her group, she provides *reasons to support her views*, which is a feature of Level 6. She shows other features of Level 6 as she is able to *use an increasing variety of phrases and sentence patterns... usually varying verb tense, and person, accurately*. In the group activities, she listens *carefully to what others say and responds by asking questions and making relevant comments*. These are additional features of Level 6.

Having evaluated all the evidence, Level 6 best fits Emily's performance in this series of activities.

Reading

Consideration was given to Levels 5, 6 and 7 when evaluating the standard of Emily's work.

Emily reads aloud clearly, confidently and with expression. She succeeds in *showing an understanding of the main... events... selects relevant information from texts and expresses opinions simply* in the task *Tri... ar Drywydd y Tywydd*, which are features of performance at Level 5. However, she also shows several features of Level 6 by being able to *select the main points and occasionally gives reasons to support her views*, e.g. in the interview with the refuse collector. Evidence in 'Sioe Ardderchog' shows that she can *gather information on a specific topic from more than one print source*, which is a feature of performance at Level 6. The fact that she can read longer texts independently is also a feature of Level 6, and her ability to refer to a specific image typifies performance at a higher level. Although Level 7 was considered, it was noted that she does not yet read aloud with sufficient meaning and confidence. In addition, she does not yet process, interpret and collate information adequately before presenting it in a response. This is particularly evident in her tendency to copy the text word for word when answering, especially in the *Tri... ar Drywydd y Tywydd* activity.

Level 6 best fits Emily's performance in this collection of activities.

Crynodeb a barn gyffredinol

Llafaredd

Ystyriwyd Lefelau 6 a 7 wrth gloriannu gwaith Llafaredd Emily.

Mae Emily'n siarad yn hyderus mewn amrywiaeth o wahanol sefyllfaoedd, e.e. mewn cyflwyniad, wrth chwarae rôl ac wrth drafod mewn grŵp. O ystyried yr holl weithgareddau llafar ac ymateb llafar i ddarllen gyda'i gilydd, mae Emily'n *siarad yn rhwydd ac yn weddol gywir mewn gwahanol sefyllfaoedd a chyd-destunau*, sy'n un o nodweddion Lefel 7, ond dydy hi ddim eto wedi meistroli cystrawen naturiol yr iaith lafar. Wrth gytuno ac anghytuno ag aelodau eraill ei grŵp, mae'n *rhoi rhesymau i gefnogi'r farn*, sy'n un o nodweddion Lefel 6. Mae hi hefyd yn arddangos nodweddion eraill Lefel 6 gan ei bod yn *defnyddio amrywiaeth cynyddol o ymadroddion a phatrymau brawddegol ac yn amrywio amser a pherson y ferf yn gywir fel rheol*. Yn y gweithgareddau grŵp, mae hi'n *gwrando'n ofalus ar gyfraniadau gan eraill ac yn ymateb drwy ofyn cwestiynau a chynnig sylwadau sy'n berthnasol*. Dyma ragor o nodweddion Lefel 6.

O bwysu a mesur yr holl dystiolaeth, Lefel 6 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Emily yn y gyfres hon o weithgareddau.

Darllen

Cyfeiriwyd at Lefelau 5, 6 a 7 wrth ystyried safon gwaith Emily.

Mae Emily'n darllen ar goedd yn glir, yn hyderus a chyda mynegiant. Mae'n *dangos dealltwriaeth o'r prif syniadau... yn dewis gwybodaeth berthnasol o destunau ac yn mynegi barn yn syml*, yn y dasg *Tri... ar Drywydd y Tywydd* sy'n nodweddion o berfformiad ar Lefel 5. Ond mae hi hefyd yn dangos nifer o nodweddion Lefel 6 drwy *ddewis a dethol y prif bwyntiau* gan gynnig *rhesymau i gefnogi safbwynt*, e.e. yn y cyfweiliad â'r dyn sbwriel. Cawn dystiolaeth yn Sioe Ardderchog ei bod yn gallu *cywain gwybodaeth am bwnc arbennig o fwy nag un ffynhonnell brint*, sy'n nodweddu perfformiad ar Lefel 6. Mae'r ffaith ei bod yn *darllen testunau hirach yn annibynnol* hefyd yn nodweddu o Lefel 6, ac mae'r gallu i gyfeirio at ddelwedd benodol yn nodweddu perfformiad ar lefel uwch. Er i Lefel 7 gael ei hystyried, nodwyd nad yw eto'n darllen ar goedd yn ddigon ystyrlon a hyderus. Yn ogystal, dydy hi ddim eto'n prosesu, yn dehongli a choladu gwybodaeth yn ddigonol cyn ei chyflwyno mewn ateb. Mae hyn yn dod i'r amlwg yn arbennig yn ei thuedd i gopïo'r testun air am air wrth ateb, yn arbennig yn y gweithgaredd *Tri... ar Drywydd y Tywydd*.

Lefel 6 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Emily yn y casgliad hwn o weithgareddau.

Writing

As Emily goes beyond writing co-ordinated sentences and communicating simple ideas, which are Level 5 requirements, consideration was given to Levels 6 and 7 when evaluating her work.

This series of activities shows that Emily can write confidently for a range of purposes and has a sound grasp of different forms, which is a feature of Level 7. She can *use language deliberately*, e.g. in the portrayal and in the speech, which is a feature of Level 7. Emily sometimes ventures beyond the usual standard of learners' writing, e.g. in the letter, and this gives the work a *Welsh flavour*, which is another feature of Level 7. Taking all of Emily's activities into consideration, there is evidence that she has a wide vocabulary and is able to use a range of constructions and phrases reasonably accurately, varying them according to the nature and requirements of the tasks. Her writing style is varied and appropriate to the text, e.g. especially in the letter of complaint and the speech.

Emily's work exhibits many features of Level 7, but she needs to develop her ability to express more perceptive opinions. Nevertheless, Level 7 best fits Emily's writing in this collection of written activities.

Ysgrifennu

Gan ei bod yn gwneud mwy nag ysgrifennu brawddegau cysylltiedig a chyfleu syniadau yn syml, sef gofynion Lefel 5, ystyriwyd Lefelau 6 a 7 wrth gloriannu gwaith Ysgrifennu Emily.

Mae'r gyfres yma o weithgareddau'n dangos ei bod yn gyffyrddus yn ysgrifennu i amrywiaeth o bwrpasau a bod ganddi afael sicr ar y gwahanol ffurfiau sy'n un o nodweddion Lefel 7. Mae'n *defnyddio iaith yn fwriadol*, e.e. yn y portread a'r araith, sef un o nodweddion Lefel 7. Yn achlysurol, mae Emily'n mentro y tu hwnt i ysgrifennu arferol dysgwyr, e.e. yn y llythyr, ac mae hyn yn rhoi *naws Gymraeg i'r gwaith*, sydd eto'n un o nodweddion Lefel 7. Wrth ystyried holl weithgareddau'r pecyn, cawn dystiolaeth o eirfa eang Emily ac o'i gallu i ddefnyddio amrywiaeth o gystrawennau ac ymadroddion yn weddol gywir, gan eu hamrywio yn ôl natur a gofynion y tasgau. Mae ei harddull hefyd yn amrywiol ac yn gweddu i'r testun, e.e. yn y llythyr cwyn a'r araith yn arbennig.

Mae llawer o nodweddion Lefel 7 yn perthyn i waith Emily, ond mae angen datblygu ei gallu i gynnwys barn fwy treiddgar yn y dyfodol. Serch hynny, gellir dweud mai Lefel 7 sy'n cyd-fynd orau â pherfformiad Emily yn y casgliad hwn o'i gwaith Ysgrifennu.

Acknowledgements

The Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills (DCELLS) would like to thank the many teachers, schools, local authorities and other organisations who have helped in the development of this guidance.

Special thanks are given to the Guidance Group, Alun Charles, Ann Davies, Ann Lewis, Lee Taylor, Heulwen Thomas, Zena Tomos and Kevin Williams who gave up valuable time to assist us in the development of these materials.

DCELLS would also like to thank those pupils and parents/guardians who agreed to allow examples of work to be reproduced in this guidance.

In particular, DCELLS is grateful to the following schools for providing help and materials:

Abermorddu County Primary School, Flintshire
Caldicot School, Monmouthshire
Dyffryn School, Port Talbot
Plascrug Community Primary School, Ceredigion
Roch County Primary School, Pembrokeshire
St. Martin's School, Caerphilly
Ysgol Estyn Community School, Flintshire
Ysgol-y-Rhewl, Denbighshire.

DCELLS would like to thank the following who granted permission to reproduce copyright material in this guidance:

Cadi Jenkins (pages 48, 49, 54 and 55)
Caerphilly County Borough Council (pages 122 to 125)
Paul Gilham and Laurence Griffiths,
Getty Images Sport, Getty Images (pages 210 and 211)

Cydnabyddiaethau

Hoffai'r Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau (APADGOS) ddiolch i'r nifer fawr o athrawon, ysgolion, awdurdodau lleol a'r sefydliadau eraill sydd wedi helpu i ddatblygu'r canllawiau hyn.

Diolch yn arbennig i'r Grŵp Llywio, Alun Charles, Ann Davies, Ann Lewis, Lee Taylor, Heulwen Thomas, Zena Tomos a Kevin Williams a roddodd o'u hamser gwerthfawr i'n helpu i ddatblygu'r deunyddiau hyn.

Hoffai APADGOS ddiolch hefyd i'r disgyblion a'r rhieni/gwarcheidwaid hynny a gytunodd i enghreifftiau o waith gael eu hatgynhyrchu yn y canllawiau hyn.

Yn benodol, mae APADGOS yn ddiolchgar i'r ysgolion canlynol am roi cymorth a deunyddiau:

Ysgol Abermorddu, Sir y Fflint
Ysgol Cil-y-Coed, Sir Fynwy
Ysgol Dyffryn, Port Talbot
Ysgol Gymunedol Estyn, Sir y Fflint
Ysgol Gynradd Gymunedol Plascrug, Ceredigion
Ysgol Gynradd y Garn, Sir Benfro
Ysgol Martin Sant, Caerffili
Ysgol-y-Rhewl, Sir Ddinbych.

Hoffai APADGOS ddiolch i'r canlynol am roi caniatâd i atgynhyrchu deunydd â hawlfraint yn y canllawiau hyn:

Cadi Jenkins (tudalennau 48, 49, 54 a 55)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili (tudalennau 122 i 125)
Paul Gilham a Laurence Griffiths,
Getty Images Sport, Getty Images (tudalennau 210 a 211)

Welsh second language

Guidance for Key Stages 2 and 3

- Audience** Teachers at Key Stages 2 and 3; local authorities; regional consortia; tutors in initial teacher training; and others with an interest in continuing professional development.
- Overview** These materials provide key messages for planning learning and teaching in Welsh second language. They include profiles of learners' work to exemplify the standards set out in the level descriptions and illustrate how to use level descriptions to make best-fit judgements at the end of Key Stages 2 and 3.
- Action required** To review learning plans and activities and to prepare to make judgements at the end of Key Stages 2 and 3.
- Further information** Enquiries about this document should be directed to:
Curriculum Division
The Education Directorate
Welsh Assembly Government
Cathays Park
Cardiff
CF10 3NQ
e-mail: curriculumdivision@wales.gsi.gov.uk
- Additional copies** This document can be accessed from the Learning Wales website at gov.wales/learning
- Related documents** *Welsh in the National Curriculum for Wales; Skills framework for 3 to 19-year-olds in Wales; Making the most of learning: Implementing the revised curriculum; Ensuring consistency in teacher assessment: Guidance for Key Stages 2 and 3* (Welsh Assembly Government, 2008)